

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

σχολιασθέντες, ῥητορικῶς ἀναλυθέντες, καὶ μεταφρασθέντες εἰς τὴν καθομι-
λουμένην γλῶσσαν κατὰ λέξιν, καὶ οὐχὶ κατ' ἔννοιαν ἀφηρημένως, πρὸς
εὐχερεστέραν κατάληψιν τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ
τῆς κατὰ Σύνταξιν ῥυθμίσεως τοῦ κειμένου κατὰ νεωτέραν Μέθοδον,
ἐν ᾗ προσετέθησαν ἐν παρενθέσει, ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαναλαμ-
βάνωνται ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ἔξωθεν νὰ ἐννοῶνται πρὸς μείζονα εὐκο-
λίαν τῶν Σπουδαστῶν εἰς τὴν Σύνταξιν, εἴτε Συντακτικὴν
τοῦ λόγου ἀνάλυσιν· ὡς δ' ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ
ὁδηγίαι τινὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς Συμπτύξεως καὶ
Ἀναλύσεως τῶν λόγων

(Τρίτος).

ΥΠΟ

Χ. Κ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ

Διδασκάλου τοῦ κατὰ Φανάριον Ἀγιοταφίτικου Παρθεναγωγείου.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΥΠΟΓΡ. Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑΤΑ ΛΙΒΑΝΙΟΝ.

Ἐπεμψαν πρὸς Ὀλυνθίους οἱ Ἀθηναῖοι βοήθειαν, καὶ ἐφαντάσθησαν, ὅτι κάτι τι κατώρθωσαν δι' αὐτῆς· ὅτε δὲ ταῦτα ἀπηγγέλλοντο πρὸς αὐτοὺς, ὁ δῆμος ἐχάρη καθ' ὑπερβολήν, καὶ οἱ ῥήτορες προέτρεπον αὐτὸν εἰς τιμωρίαν τοῦ Φιλίππου· ὁ Δημοσθένης ὁμως φοβούμενος, μήποτε ὁ δῆμος λαβὼν θάρρος διὰ τοῦτο, ὡς νικήσας κατὰ πάντα, καὶ ἰκανῶς βοηθήσας τοὺς Ὀλυνθίους, ἀμελήσῃ τὰ λοιπὰ, παρελθὼν περιστέλλει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ μεταφέρει τὴν προσοχὴν τῶν εἰς ἐμφρονα προφύλαξιν λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται τῶρα περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων· διότι ἡξεύρει, ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι που τινὲς φροντίζουν περὶ τοῦ πῶς νὰ φυλάξῃ τὰ οἰκεῖα πράγματα, περὶ δὲ τῆς τιμωρίας τῶν ἐναντίων ὀλιγώτερον φροντίζουν· ἐν τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ τοῖς συμβουλευεὶ καὶ φανερώτερα περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, (σὺ δὲ σημείωσον, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ συμβουλευὼν ὁ ῥήτωρ φανερώτερον περὶ τῆς τῶν θεωρικῶν χρημάτων μεταβολῆς εἰς στρατιωτικὰ, οὐδένα φοβεῖται κίνδυνον· ὥστε ἀμαρτάνουσιν οἱ λέγοντες, ὅτι καὶ τὸ ἀπλῶς συμβουλευσαὶ περὶ αὐτῶν κίνδυνον εἶχε) καὶ ζητεῖ νὰ ἀκυρωθῶσιν οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες τιμωρίαν εἰς τὸν ὅστις ἤθελε γράψῃ ψήφισμα (ἀκούεις; ψήφισμα λέγει, καὶ οὐχὶ ἀπλῆν συμβουλὴν), ἵνα γείνωσιν αὐτὰ στρατιωτικὰ, ὅπως ἕκαστος ἔχῃ ἄδειαν νὰ συμβουλευῇ τὰ συμφέροντα· συμβουλευεὶ δὲ καὶ ἐν γένει πάντες νὰ μιμηθῶσι τοὺς προγόνους, καὶ νὰ ἐκστρατεύωσιν οἱ ἴδιοι πολῖται, ἐπιπλήττων αὐστηρότατα τὸν δῆμον, ὅστις κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχεν ὅλῳ χαυνωθῇ, καὶ τοὺς δημαγωγοὺς ὡς μὴ ὀρθῶς διέποντας τὰ τῆς πολιτείας πράγματα.

ΕΤΕΡΑ ΚΑΤΑ ΑΓΓΗΡΟΝ.

Δημάδης ὁ ῥήτωρ δεδωροδοκημένος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἀντέστη ἰσχυρῶς, ἀλλ' εἰς μάτην, κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Δημοσθένους· διότι ὑπερίσχυσεν ὁ λόγος του, καὶ ἐπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς Ὀλυνθίους βοήθειαν τριάκοντα τριήρεις, δισχιλίους στρατιώτας, καὶ στρατηγὸν τὸν Χάρητα· ἀλλ' οὗτος ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Ὀλυνθον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς, ἠρκέσθη νὰ κάμῃ ἀπὸ βασιν κατὰ τὴν Παλλήνην, ὅπου ἔτρεφεν εἰς φυγὴν ὀκτακοσίους ἐθελοντάς ἐκ τῶν Φιλίππου στρατιωτῶν· καὶ μηδὲν ἐκτελέσας τῶν προστεταγμένων, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μὲ θρίαμβον, καὶ εἰστίασε τὸν δῆμον μεγαλοπρεπῶς· ὁ δὲ κοῦφος δῆμος κρίνων ἐκ τούτου περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ κατορθώματος, ἐψήφισε νὰ στεφανώσῃ τὸν στρατηγὸν μὲ χρυσοῦν στέφανον, ἐπειδὴ ἐνόμισε τὸν Φίλιππον ὅλως νενικημένον. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν ἄλλο τι δὲν ἐσκέπτοντο, παρὰ πῶς νὰ τιμωρήσῃ τὸν Φίλιππον· βλέπων ὁ Δημοσθένης τὸ ἀνωφελὲς τῆς κατ' ἀρχὰς ψηφισθείσης βοηθείας, καὶ ὅτι ἡ Ὀλυνθος ἰσχυρῶς πολιορκουμένη (1) ἐπεκαλεῖτο διὰ δευτέρας πρεσβείας νέαν βοήθειαν, ἀναβὰς εἰς τὸ βῆμα ἐδημηγόρησε τοῦτον τὸν τρίτον Ὀλυνθιακὸν, ἐν ᾧ πρῶτον ἐλέγχει τὸ ἀνόητον θάρρος τῶν Ἀθηναίων, δεικνύων εἰς αὐτοὺς, ὅτι πρέπει νὰ σκέπτονται πῶς νὰ βοηθήσῃ τοὺς συμμάχους, καὶ οὐχὶ πῶς νὰ τιμωρήσῃ τὸν Φίλιππον· προσέτι συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς περιστάσεως, ἣτις εἶνε εὐνοϊκώτερα ἀπασῶν· δεικνύει πόθεν δύνανται νὰ πορίζωνται τὴν ἀναγκαίαν τοῦ πολέμου δαπάνην, μεταχειριζόμενοι εἰς τοῦτο μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ πράγματος· ἐνθαρρύνει αὐτοὺς κατὰ τοῦ Φιλίππου, καὶ διεγείρει διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς κατασχύνης, τοῦ φόβου, τῆς δόξης, καὶ τοῦ παραδείγματος τῶν προγόνων· καὶ τελευταῖον παριστάνει τὰς ἀταξίας τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτῶν· εἶπον δέ, ὅτι εἰς τὸ περὶ πόρου χρημάτων μετεχειρίσθη μεγάλην ἐπιδεξιότητα διὰ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ πράγματος διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Αἰγινήτικόν πόλεμον ἔκαμαν τριακοντούρεις σπονδὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐψήφισαν νὰ ἐναποταμιεύωνται καθ' ἑκαστον ἔτος χίλια τάλαντα, καὶ ἀπηγόρευσαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ μὴ προβάλλῃ μηδεὶς νὰ ἐγγιχθῇ τὸ ἐναποταμίευμα τοῦτο, εἰ μὴ ὅταν συμβῇ

(1) Ὁ Φίλιππος, ἀρ' οὗ ἐκυρίευσεν πολλὰ φρούρια τῆς ἐν Θράκῃ Χαλκίδος πλησίον τῆς Ὀλυνθοῦ, καὶ κατέπληξε πάντα τὰ περίεξ, ἐλθὼν ἐπολιόρκησεν ἰσχυρῶς καὶ αὐτήν τὴν πόλιν.

ἀνάγκη νὰ προφυλάξῃ τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων· ὁ νόμος οὗτος ἐτηρήθη κατ' ἀρχὰς μετὰ μεγάλης ἀκριθείας· μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ὁ Περικλῆς διὰ νὰ ἐφελχύσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, προεπεινε νὰ διανέμηται εἰς τοὺς πολίτας δωρεὰ ὀβολῶν τινῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν δημοσίων ἀγώνων καὶ τῶν θυσιῶν, καὶ νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος μισθὸν τινα, διὰ νὰ συνέρχωνται εἰς τὰς συνελεύσεις, ὅτε προέκειτο περὶ πολιτικῆς τινος ὑποθέσεως· ἐπὶ συμφωνίᾳ ὁμοῦς νὰ διακόπτηται ἡ διανομὴ αὕτη ἐν καιρῷ πολέμου· ὁ δῆμος ὁμοῦς συνεθισθεὶς εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ στερηθῇ αὐτήν, ἐλλ' ἐψήφισθη νὰ γίνωνται ἐκ τῶν χρημάτων τούτων τὰ ἀναλώματα τῶν δημοσίων ἀγώνων, καὶ μάλιστα ἀπεφασίσθη θάνατος κατ' ἐκείνου, ὅστις ἠθέλει προτείνῃ (διὰ ψηφίσματος ὁμοῦς) νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀρχαῖον προορισμὸν τῶν. Ὁ ἀπερίσκεπτος οὗτος διασκορπισμὸς ἐπέφερε δεινὰς συνεπειάς· δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν, εἰ μὴ διὰ συνεισφορῶν, τῶν ὁποίων ἡ αὐθαίρετος ἀνισότης ἦτο εἰς τοὺς πολίτας παντοτελὴ ἀφορμὴ μεμψιμοιριῶν· καὶ ἐπέφερεν εἰς μὲν τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς βραδύτητα ἀνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας εἰς τὴν δαπάνην, εἰς δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀποτυχίαν· ἐπειδὴ δὲ οἱ τεχνῖται καὶ ναῦται, οἵτινες ἦσαν ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, δὲν ὑπέκειντο εἰς τὰς συνεισφοράς, ἀλλ' ἐδίδον μόνον τὸν προσωπικὸν φόρον, ὅλον τὸ βῆρος ἐπιπτεν ἐπὶ τοὺς πλουσίους, οἵτινες ἐγόγγυζον διὰ τοῦτο, καὶ κατηγόρουν τοὺς ἄλλους, ὅτι διενέμοντο τὰ δημόσια χρήματα εἰς πανηγύρεις, θέατρα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνωφελῆ. Ἀλλ' ὁ δῆμος θεωρῶν ἑαυτὸν κύριον, ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τῶν γογγυσμῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ἠύχαριστεῖτο νὰ ἐλαττώσῃ τὰς ἡδονὰς του, διὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ βῆρος τῶν συνεισφορῶν εἰς τοὺς κατέχοντας τὰς πολιτικὰς θέσεις καὶ τὰ ἀξιώματα. Καὶ πρὸς τούτοις κίνδυνος ζωῆς ἦτο, ἐάν τις ἠθέλει τολμήσῃ καὶ μόνον νὰ προβάλλῃ (ψευδὲς τοῦτο· διότι δὲν συμβιδάζεται μὲ τὰ προταθέντα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἐν τούτοις τοῖς λόγοις) κατάργησιν τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν νόμου· δις ἐρρίψοκινδύνευσεν ὁ Δημοσθένης νὰ ἐμβάλλῃ λόγον περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, μετὰ μεγάλης ὁμοῦς τέχνης καὶ συστολῆς· (δις ἐρρίψοκινδύνευσεν καὶ πῶς ἐν ᾧ καὶ τοσοῦτους εἶχε προσωπικοὺς ἐχθροὺς, καὶ μάλιστα τὸν Εὐβουλον καὶ Δημάδην, καὶ Αἰσχίνην, οἵτινες ἠρέθιζον κατ' αὐτοῦ τὸν δῆμον, ὑπεξέφυγεν; οὐχὶ δι' ἄλλο, εἰ μὴ διότι τὸ γράφειν μόνον ψήφισμα περὶ τούτων θά ὑπέκειτο εἰς τὴν θανατικὴν ποινὴν). Ἀφ' οὗ ἀπέδειξε τὴν ἀφευκτον ἀνάγκην (καὶ τοῦτο βεβαίως ἡ τέχνη) τοῦ νὰ ἐτοιμάσῃ δύναμιν, διὰ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Φιλίππου, ὑποδεικνύει, ὅτι ἄλλος πόρος χρηματικὸς ὑπὲρ τοῦ στρατεύματος δὲν ὑπάρχει, εἰ μὴ τὰ θεωρικά· προβάλλει λοιπὸν νὰ διορίσῃ νομοθέτας, οὐχὶ διὰ νὰ θέσῃ νέους νόμους· (διότι ὁ

πῆρχον μάλιστα πλείότεροι τοῦ δέοντος), ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ καταργήσωσι τοὺς ἐναντίους εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως· προεφυλάχθη ἀπὸ τῆς κεφαλικῆς ποινῆς τοῦ νόμου· διότι δὲν ἔγραψε ψήφισμα ἀκυρώσεως (βλέπετε;), ἀλλ' ἐζήτει μόνον (διὰ λόγου καὶ συμβουλῆς βεβαίως· ὥστε τοῦτο ἦτο ἀκίνδυνον) νὰ διορίσωσι νομοθέτας, διὰ νὰ κάμωσιν ἐξέτασιν τῶν νόμων· ἐδείκνυε μόνον τὴν ἀνάγκην (ἀλλ' ὅπως δὴποτε πάντοτε διὰ λόγου) τοῦ νὰ ἀκυρώσωσι τοιοῦτον νόμον, ὅς τις κατεπίεζε τοὺς θερμότερους ζηλωτὰς ἐκ τῶν πολιτῶν, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσι δυοῖν θάτερον· ἢ αὐτοὶ νὰ ἀπολεσθῶσι, κάμνοντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενναίαν συμβουλὴν, ἢ νὰ ἀφήσωσι τὴν πατρίδα νὰ ἀπολεσθῇ σιωπῶντες ὑπὸ φόβου.

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ

ΤΟΥ Γ. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ

§. 1. Καὶ ὁ λόγος οὗτος, ὡς καὶ οἱ προλαβόντες δύο, εἶνε τοῦ Συμβουλευτικοῦ εἶδους, καὶ τῆς Στοχαστικῆς στάσεως κατὰ Γένος. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο προοιμίων, τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο καλοῦνται ἐξ ὑπολήψεως τοῦ πράγματος, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀρχόμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ λόγου, καὶ λήγον μέχρι τοῦ «μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὃν τινὸν ποιεῖσθαι λόγον» περιέχει καὶ πρότασιν, καὶ αἰτιολογίαν, καὶ συμπέρασμα. καὶ πρότασις μὲν εἶνε τὸ «οὐχὶ ταῦτά παρίσταται μοι» μέχρι τοῦ «οὐς ἀκούω»· αἰτιολογία δὲ τὸ «αὐτοὺς μὲν γὰρ λόγους κτλ.» μέχρι τοῦ «σκέψασθαι δέον.» καὶ συμπέρασμα τὸ «οὐδὲν οὖν κτλ.» κυρίως μέχρι τοῦ «ἀμαρτάνειν». Ἐκείθεν δὲ μέχρι τέλους τοῦ πρώτου προοιμίου εἶνε ἀνάπτυξις τοῦ συμπεράσματος.

§. 2. Τὸ δὲ δεύτερον προοίμιον τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ αὐτὸ ὃν, ἦτοι ἐξ ὑπολήψεως, ἀρχεται μὲν ἐκ τοῦ «Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς», λήγει δὲ μέχρι τοῦ «εἰς πᾶν προσελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα»· ἐγύμνασε δὲ καὶ τοῦτο κατὰ τοὺς προοιμιακοὺς κανόνας, τοῦτέστι πρότασιν, αἰτιολογίαν, καὶ συμπέρασμα· καὶ ἡ μὲν πρότασις ἀρχομένη ἐκ τοῦ «Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς κτλ.» λήγει μέχρι τοῦ «περὶ αὐτῶν εἰπεῖν»· ἐπεὶ δὲ εἶνε διμερὴς· ἡ δὲ αἰτιολογία ἐκ τοῦ «πέπεισμαι γὰρ κτλ.» μέχρι τοῦ «αὐτῶ μὴ συνιέναι»· καὶ τὸ συμπέρασμα ἐκ τοῦ «ἀξιῶ» μέχρι τοῦ «ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται»· καὶ αἰτιολογίαν μὲν δέχεται ἡ πρότασις, ὅταν δὲ ἦνε οἴκοθεν σαφὴς, ὡς ἐνταῦθα εἰς ἀμφοτέρα τὰ προοίμια· ὅταν ὁμως ἡ πρότασις ἦνε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀταπόδεικτος, εὐθύς ὁ ρήτωρ τότε μεταβαίνει εἰς τὸ συμπέρασμα, καθὼς ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, «Ἀντὶ πολλῶν κτλ.» ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει---προσθήκει».

§. 3. Τὰ δὲ μέρη τοῦ λόγου εἶνε τρία. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀρχεται ἐκ τοῦ «Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, ὅπερ καὶ εἰσβολὴ εἰς τοὺς ἀγῶνας λέγεται, καὶ λήγει μέχρι τοῦ «ἄσμεν ἅπαντες δῆπου»· τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τοῦ «Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ θεῖ βοθηεῖν κτλ.» μέχρι τοῦ «ἀδὶ ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις»· τὸ δὲ τρίτον ἐκ τοῦ «Καὶ ταῦτ' οὐχ' ἵν' ἀπεχθάνωμαι κτλ.» μέχρι τοῦ «ἀλλ' ἐγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω»· Ἐκείθεν δὲ, ἦτοι ἐκ τοῦ «εἰς οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι κτλ.» μέχρι τοῦ μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον», ἀρχεται ἡ ἐπανακεφαλαίωσις· κακεῖθεν ὁ ἐπίλογος, ὅστις ἄλλοτε μὲν εἰς συμβουλὴν ἀπολήγει συντομωτάτην, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ εἰς εὐχὴν, ὡς ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, καὶ τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου· ἐνίοτε δὲ ἀναμῖξ εἰς τε κατάραν καὶ εὐχὴν, καθὼς ἐν τῷ περὶ Στεφάνου, ὅπου ὁ ρήτωρ εὐχεται μὲν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν φόβων, καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς λοιποῖς χρηστοῖς πολίταις, κατεύχεται δὲ κατὰ τῶν προδοτῶν καὶ συκοφαντῶν, ἐν ᾧ προηγουμένως εὐχεται καὶ ὑπὲρ αὐτῶν νοῦν καὶ καλὴν φώτισιν. «Μὴ δῆτ' ὧ πάντες Θεοί, μηδεὶς ὑμῶν ταῦτ' ἐπι-

» νεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε·
» εἰδ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώ-
» λεις ἐν γῇ καὶ θαλάσῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν ταχίστην ἀπαλ-
λαγὴν τῶν ἐπηρητημένων φόβων δότε καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.»

§. 4. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ προοιμίῳ ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν μελόμενος τοὺς ῥήτορας διὰ τὰ λάθη καὶ τὰ ἀμαρτήματα αὐτῶν, οἵτινες προτρέ-
πουσι τοὺς Ἀθηναίους νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον, ἐν ᾧ ὁ παρὼν καιρὸς ἀπαι-
τεῖ τὴν σωτηρίαν τῶν συμμάχων. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέμφεται καὶ αὐτοὺς τοὺς
ἀκροατὰς διὰ τὸ ὅτι δὲν θέλουσι νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, καὶ ὅχι διότι δὲν τὰ αἰ-
σθάνονται, ἀλλ' ἐσυνείθησαν νὰ ἀνέχονται τὰς κολακείας τῶν δημοκολάκων τῶν
πρὸς χάριν δημηγορούντων· διὰ ταῦτα καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ὑπομένωσι τοὺς
λόγους του, χωρὶς νὰ δυσαρεστῶνται, ἂν ὁμιλῇ μετὰ παρρησίας, ἀλλὰ νὰ πα-
ρατηρῶσι μόνον, ἂν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν· καθότι ἐκ τῶν κολακειῶν αὐτῶν, καὶ
τῶν πρὸς ἡδονὴν δημηγοριῶν κατήντησαν τὰ πράγματα εἰς ταύτην τὴν ἀθλίαν
κατάστασιν.

§. 5. Καὶ πάλιν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ λόγου συμβουλεύων νὰ μὴ με-
ταθέσωσιν εἰς Μακεδονίαν τὴν ἐν Ὀλύμπῳ δύναμιν, ἀνάγκης οὐσης νὰ σώσωσι
τοὺς συμμάχους καὶ οὐχὶ νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον, τοὺς ὑπομιμνήσκει παρε-
ληλυθότα τινὰ, τὰ ὁποῖα πεπραμελίσαντες κατέστησαν τὸν Φίλιππον μέγαν καὶ
ὀχληρόν. Διὰ τοῦτο δὲ δὲν πρέπει τώρα ν' ἀφήσωσι καὶ τὸν παρόντα ἀρμόδιον
καιρόν· εἰ δὲ μὴ, θὰ φανοῦσιν, ὅτι πράττουσιν ὅλα ὑπὲρ Φιλίππου, ὥς ἐάν ᾤ-
σαν στρατηγοὶ του.

§. 6. Ἐπειτα καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐπόθουν καὶ ἐλακτάριζον,
τὸ νὰ γείνωσι δηλονότι οἱ Ὀλυνθιοὶ ἐχθροὶ τοῦ Φιλίππου, ἐγείνεν αὐτόματον. Ἀ-
νάγκη λοιπὸν νὰ βοηθῶσι τοὺς Ὀλυνθίους, ἵνα μὴ τοῖς προστριβῇ ὑπὸ τῶν Ἑλ-
λῆνων, οἵτινες γινώσκουσιν ἤδη, ὅτι ὑπεσχέθησαν νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους,
αἰσχύνη· καὶ φόβος οὐ μικρὸς τοῖς ἐπαπειλεῖται περὶ τῶν μελλόντων· καθότι ὁ
Φίλιππος ἅμα τούτους καταστρέψῃ, εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν θὰ βαδίσει.

§. 7. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει ἐξετάζει τὸν τρόπον τῆς βοηθείας, συμβου-
λεύων τοὺς Ἀθηναίους νὰ διορίσωσι νομοθέτας, οὐχὶ διὰ νὰ θέσωσι νέους νόμους·
διότι εἶχον νόμους πλειότερους τοῦ δέοντος μάλιστα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσωσι
καὶ νὰ καταργήσωσι τοὺς ἐναντίους εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, δεικνύων
τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀκυρώσωσι τοὺς περὶ τῶν θεωρηκῶν νόμους, καὶ τινὰς ἐκ τῶν
στρατιωτικῶν, ὅπως παύσωσι καταπιεζόμενοι οἱ θερμότεροι ἐκ τῶν πολιτῶν ζη-
λωταί, καὶ τοῦ ν' ἀναγκάζωνται νὰ ποιῶσι δυοῖν θάτερον, ἢ νὰ κινδυνεύωσιν
αὐτοὶ ν' ἀπολεσθῶσι, γράφοντες καὶ συμβουλεύοντες, ἢ νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν
πατρίδα ν' ἀπολεσθῇ σιωπῶντες ὑπὸ φόβου.

§. 8. Προσέτι συμβουλεύει, ὅτι τὰ ψηφίσματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν σημαί-
νουν τίποτε, ἂν πρὸς τοῖς ψηφίσμασι δὲν ὑπάρξῃ καὶ ἡ πρόθυμος πραγματα-
ποίησις αὐτῶν· οὐδὲ πρέπει νὰ ἀποδίδῃ ἕκαστος τὴν αἰτίαν τῆς ἀθλιότητος τῶν
πραγμάτων εἰς ἄλλους, ἕκαστος ὀφείλων νὰ ποιῇ τὰ δέοντα, καὶ μάλιστα ἐν
τῷ παρόντι ἀρμοδιωτάτῳ καιρῷ, ὅστις ἔπесεν εἰς χεῖρας τῶν παρὰ πᾶσάν των
προσδοκίαν, συμβουλεύων αὐτοὺς νὰ προτιμῶσι τὸ συμφέρον, παρὰ τὴν ἡδονὴν,
καὶ οὐχὶ ἀναλίσκοντες ἀσώτως, ὅπου οὐ δεῖ, τὰ παρόντα χρήματα, νὰ ζητῶσιν

ἄλλους πόρους ὑπὲρ τοῦ πολέμου, καὶ νὰ ὑποφέρωσι τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ὀνείδη
δι' ἑλλειψιν χρημάτων, τὸ ὁποῖον οἱ φρόνιμοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες δὲν κατα-
δέχονται.

§. 9. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ θέλων νὰ συμβουλευσῇ πῶς πρέπει ὁ ἀγαθὸς πολίτης
νὰ πολιτευῇται, καὶ ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῆς παρρησίας του, λαμβάνει ἀφορμὴν
νὰ ἐλέγξῃ τὴν πολιτείαν τῶν νῦν δημαγωγῶν καὶ τῆς ἐνεστώσης Κυβερνήσεως,
παραβάλλων αὐτοὺς πρὸς τοὺς τότε πολιτικούς ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων,
οἵτινες νικηταὶ μὲν τῶν βαρβάρων ἐγένοντο, ἡγεμόνες δὲ τῶν Ἑλλήνων· καὶ τὴν
μὲν πόλιν ἐκαλλώπισαν με λαμπρὰς οἰκοδομὰς, τὴν δὲ πρὸς ἀλλήλους ἰσότητα
τοσοῦτον ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ
ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν ἀνδρῶν τὰς οἰκίας δὲν ἤθελε τὰς ἴδῃ τις λαμπροτέρας
τῆς Καλύβης τοῦ γείτονος· διὰ δὲ τὴν τούτων τῶν νυνὶ διαγωγὴν καὶ πολιτείαν
πάντα ἀπώλεσαν, ἡγεμονίαν, συμμάχους, οἰκίαν χώραν, χρήματα ἅπειρα· ἀντὶ
δὲ τῶν λαμπρῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐκείνων οὗτοι ἐπισκευάζουσιν ὁδοὺς
κρήνας, τοίχων κονιάματα, καὶ τὰ τοιαῦτα μηδαμινὰ πράγματα, αὐτοὶ ὅμως οἱ
ἴδιοι ἐκ πτωχῶν ἐγείναν πλούσιοι· αἰτία δὲ τούτων ἀπάντων εἶνε, ὅτι τότε μὲν
ὁ δῆμος ἦτο κύριος, τώρα δὲ κατήντησεν ἐν μοίρᾳ ὑπηρέτου καὶ ἐξηυτελισμένος,
συνέπεια τῶν ὁποίων εἶνε καὶ τὰ ταπεινὰ φρονήματα, διότι εἶνε ἀδύνατον ἡθικῶς
μικρὰ καὶ φαῦλα πράττων ἄνθρωπος, γενναῖα καὶ μεγάλα φρονήματα νὰ ἔχῃ.

§. 10. Ἐν δὲ τῇ Ἐπανακεφαλαιώσει κεφαλαιωδῶς ἐπαναλαμβάνων τὰ προει-
ρημένα μετὰ τινὰς ἐπανορθώσεις συμβουλεύει τοὺς Ἀθηναίους νὰ στρατεύωνται
οἱ ἴδιοι ὥς καὶ πρότερον, νὰ λαμβάνωσι τὰ θεωρικά καὶ οἱ στρατευόμενοι καὶ
οἱ ἐν τῇ πόλει ποιῶντες τὰ δέοντα, καὶ οὐχὶ νὰ κάθηνται ἀργοί, καὶ νὰ ἐρω-
τῶσι νὰ μαθάνωσιν, ἂν νικῶσι τὰ στρατεύματα τοῦ δεινοῦ στρατηγοῦ, μηδὲ
νὰ παραχωρῶσι τὴν τάξιν τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοι με πολλοὺς καὶ
καλοὺς κινδύνους ἀπέκτησαν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐγκατέλειπον.

§. 11. Τὰ δὲ κεφάλαια, εἰς ἃ ὑπάγεται ὁλόκληρος ὁ λόγος, εἶναι τὸ Συμφέ-
ρον, τὸ Νόμιμον, τὸ Δίκαιον, τὸ Ἀναγκαῖον, τὸ Ἐνδοξόν, καὶ τὸ ἐναντίον τούτου
τὸ Ἀδοξόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν μερῶν τοῦ λόγου ὑπάγεται εἰς
τὸ Συμφέρον· τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὸ Νόμιμον, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὸ Δίκαιον· διότι
ὁ ἔπαινος καὶ ὁ ψόγος τῶν προσώπων κατὰ τοὺς ῥήτορας εἶνε ὑποκείμενα τοῦ
Δικαίου· ὑποδιαιρεῖται δὲ τὸ Συμφέρον εἰς τὸ Ἀναγκαῖον, (καθότι ἂν ὁ Φίλιπ-
πος κυριεύσῃ τὴν Ὀλυνθον, θὰ ἔλθῃ καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἀττικὴν) καὶ εἰς τὸ Ἐνδοξόν
(διότι ἂν σώσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους, θὰ δοξασθῶμεν παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων)
καὶ εἰς τὸ Ἀδοξόν· διότι ὅλοι πάλιν θὰ μᾶς ἐλέγχουσι, καὶ θὰ μέμφονται διὰ
τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἐδώκαμεν, νὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους εἰς τὸν
κατὰ Φιλίππου πόλεμον, καὶ ἔπειτα παρημελίσσαμεν ἀθετήσαντες τὴν ὑπόσχεσιν.

§. 12. Δὲν ἀμυρεῖ δὲ ὁ λόγος οὐδὲ πανηγυρικῆς ιδέας ἐν τῷ τρίτῳ μέρει,
ὅπου ἐπιχειρῶν νὰ συγκρίνῃ τὰ ἔργα τὰ ἐπὶ τῶν νῦν ῥητόρων καὶ δημαγωγῶν
γινόμενα ἐν τῇ πόλει πρὸς τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἐπὶ τῶν ῥητόρων τῶν
ἐπὶ τῶν προγόνων, ἐπαινεῖ ἐν συντόμῳ τὰς λαμπρὰς πράξεις τῆς ἰσοπολιτείας,
καὶ ἰδιαιτέρας διαίτης ἐκείνων τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, Μιλτιάδου, Ἀριστείδου,
Περικλέους, Νικίου, καὶ ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ Γ'.

§. 1. Οὐχὶ ταῦτ' ἀπείρκεται μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον ὁρῶ γινόμενους, τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον· οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν· ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τι-

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΝ

§. 1. Οὐχὶ παρίσταται μοι γινώσκειν ταῦτ' (τοῖς γινωσκομένοις ὑπ' ἄλλων) ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (νῦν) ὅταν τε ἀποβλέψω εἰς τὰ πράγματα, καὶ ὅταν (ἀποβλέψω) πρὸς τοὺς λόγους (ἐκείνους), οὓς ἀκούω· ὁρῶ γὰρ τοὺς μὲν λόγους γινόμενους περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον, τὰ δὲ πράγματα (ὁρῶ) προήκοντα εἰς τοῦτο (τὸ μέρος τῆς καταστάσεως), ὥστε (ὁρῶ τὸ) σκέψασθαι (τὸν τρόπον τοῦ) ὅπως μὴ αὐτοὶ πεισόμεθα κακῶς πρότερον (τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον) δέον (ὄν)· οἱ λέγοντες οὖν τὰ τοιοῦτα δοκοῦσί μοι οὐδὲν ἄλλο (ποιεῖν, ἢ λέγειν), ἢ (δοκοῦσί μοι) ἀμαρτάνειν οὐχὶ παριστάντες ὑμῖν τὴν ὑπόθεσιν τὴν οὖσαν, περὶ ἧς βουλευέσθε· ἐγὼ δὲ οἶδα καὶ μάλα ἀκριβῶς (τοῦτο τὸ) ὅτι ἐξῆν μὲν ποτε τῇ πόλει (τὸ) ἔχειν τὰ αὐτῆς (κτῆματα) ἀ-

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

§. 1. Ὄταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ρίψω ἐν βλέμμα προσεκτικῶν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, καὶ εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀκούω, δὲν μοι ἐπέρχεται ἡ ἰδέα τοῦ νὰ φρονῶ τὰ ἴδια μὲ τοὺς ἄλλους ῥήτορας καὶ συμβούλους· διότι τοὺς μὲν λόγους ἀκούω, ὅτι γίνονται περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ Φιλίππου, τὴν κατάστασιν ὅμως τῶν πραγμάτων μας τὴν βλέπω, ὅτι κατήντησεν εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν τῆς ἀθλιότητος, ὥστε φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ σκεφθῶμεν τὸ πῶς δὲν θέλομεν κακοπάθῃ ἡμεῖς πρότερον. Διὰ τοῦτο οἱ ῥήτορες, οἵτινες σᾶς συμβουλεύουσι τὰ τοιαῦτα, δὲν μοι φαίνονται, ὅτι κάμνουσιν ἄλλο τι, ἢ ὅτι ἀμαρτάνουσιν, ἐπειδὴ δὲν σᾶς παραστήνουσι τὴν ἀληθῆ ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας τώρα βουλευέσθε· ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν ποτε ἦτο δυνατόν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ κτῆματά της νὰ ἔχη εἰς ἀσφάλειαν, καὶ τὸν Φίλιππον νὰ τιμωρή-

μωρῆσθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· σφαλῶς, καὶ (τὸ) τιμωρῆσθαι τὸν Φίλιππον. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ, οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ταῦτα γὰρ ἀμφοτέρω γέγονεν ἐπ' ἐμοῦ, ἀμφοτέρω· νῦν μὲν τοι πέπεισμαι τοῦτο οὐχὶ (γέγονε) πάλαι· νῦν μὲν τοι πέπεισμαι εἶναι τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν (τὸ) προλαβεῖν τὴν πρώτην (τὸ) ὅπως σώσομεν τοὺς συμμάχους· ἐάν γὰρ ὑπάρξῃ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντιν οὖν ποιεῖσθαι λόγον.

(τὸ σῶσαι) βεβαίως τότε ἐξέσται σκοπεῖν (ὑμᾶς) καὶ (τοῦτο τὸ) περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκεῖνον (τὸν Φίλιππον), ἡγοῦμαι δὲ (εἶναι) μάταιον (τὸ) ποιεῖσθαι λόγον (τινὰ) ὄντιν οὖν (δεῖ ποιεῖσθαι) περὶ τῆς τελευτῆς (παντὸς πράγματος), πρὶν (τοῦ) ὑποθέσθαι (ὑμᾶς ἢ τινὰ) τὴν ἀρχὴν (τοῦ πράγματος) ὀρθῶς.

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτε, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ, τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλευσαί· χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο γ' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ, ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων

§. 2. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖται πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς, εἴποτε (ἐδεῖσθε πολλῆς φροντίδος· καὶ βουλῆς)· ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι οὐκ (εἶναι) χαλεπώτατον (ἐκεῖνο τὸ) ὅ, τι χρὴ συμβουλευσαί (με) περὶ τῶν παρόντων (πραγμάτων), ἀλλ' ἀπορῶ ἐκεῖνο (τὸ) τίνα τρόπον χρὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν· πέ-

σῃ, ταῦτα τὰ γνωρίζω καὶ μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν καὶ θετικότητά· καθότι ταῦτα καὶ τὰ δύο ἔχουσι γένη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου, καὶ ὅχι πάλαι· τώρα ὅμως εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι εἶνε ἱκανὸν εἰς ἡμᾶς κατὰ πρῶτον νὰ προλάβωμεν τοῦτο τὸ πῶς θὰ σώσομεν τοὺς συμμάχους μας (τοὺς Ὀλυνθίους δηλαδὴ)· καθότι ἐάν τοῦτο (ἡ σωτηρία δηλαδὴ τῶν συμμάχων) ὑπάρξῃ καὶ ἐπιτευχθῇ μετὰ βεβαιότητος, τότε θέλει μᾶς εἶνε συγχωρημένον καὶ δυνατόν νὰ σκοπῶμεν καὶ περὶ τοῦ πῶς θέλει τιμωρῆσαι τις ἐκεῖνον—τὸν Φίλιππον· πρὶν ὅμως νὰ ὑποτεθῇ ὡς θεμέλιον ἡ ἀρχὴ ὀρθῶς (ἥτις εἶνε ἡ σωτηρία τῶν Ὀλυνθίων), φρονῶ, ὅτι εἶνε ματαιοπονία καὶ ἀνωφελὲς τὸ νὰ ὁμιλῇ τις ὅπωςδήποτε περὶ τοῦ τέλους, ὅπερ εἶνε ἡ τιμωρία τοῦ Φιλίππου.

§. 2. Τέλος ὁ μὲν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔχει χρεῖαν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς, ἀν καὶ ἄλλοτε ποτε ἐλάβετε χρεῖαν φροντίδος καὶ σκέψεως πολλῆς· ἐγὼ δὲ φρονῶ, ὅτι δὲν εἶνε χαλεπώτατον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ Σᾶς συμβουλεύσω περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων μας, ἀλλ' ἀπορῶ ἐκεῖνο τὸ πῶς πρέπει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὰ ὁμιλήσω πρὸς ὑμᾶς περὶ

σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑ-
μας ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ
δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι· ἀξιῶ
δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι
τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦν-
τας, εἰ τ' ἀληθὴ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο,
ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε,
γὰρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν
ἐνίοις, εἰς πᾶν προσελήλυθε μοχθηρίας τὰ
πράγματα.

§. 3. Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μι-
κρά τῶν γεγεννημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑ-
πομνήσαι. Μέννησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ὅτ' ἀπηγγέλη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρά-
κη, τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, Ἡ-
ραῖον τεῖχος πολιορκῶν· τότε τοίνυν μὴν
μὲν ἦν Μαιμακτηριῶν· πολλῶν δὲ λόγων
καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ἡμῖν, ἐφη-

πεισμαι γὰρ ἐξ (ἐκείνων), ὧν σύνοιδα πα-
ρῶν καὶ ἀκούων, ἐκπεφευγέναι ὑμᾶς τὰ
πλείω τῶν πραγμάτων (ἐπὶ) τῷ μὴ βού-
λεσθαι (ὑμᾶς) ποιεῖν τὰ δέοντα (πράγ-
ματα), ἢ (ἐπὶ) τῷ μὴ συνιέναι (ὑμᾶς
ταῦτα)· ἀξιῶ δὲ ὑπομένειν ὑμᾶς, ἂν
ποιῶμαι τοὺς λόγους μετὰ παρρησίας,
θεωροῦντες τοῦτο (τὸ) εἰ λέγω τ' ἀλη-
θῆ, καὶ διὰ τοῦτο (ἀξιῶ ὑπομένειν ὑμᾶς
τὴν παρρησίαν), ἵνα γένηται τὰ λοιπὰ
(πράγματα) βελτίω (τῶν προτέρων)· ὁ-
ρᾶτε γὰρ (τοῦτο τὸ) ὡς προσελήλυθε τὰ
πράγματα εἰς πᾶν (μέρος) μοχθηρίας ἐκ
τοῦ δημηγορεῖν ἐνίοις (τῶν ῥητῆρων)
πρὸς χάριν.

§. 3. Ὑπολαμβάνω δὲ (εἶναι) ἀναγ-
καῖον (τὸ) ὑπομνήσαι (με) ὑμᾶς μικρά
τῶν γεγεννημένων (πραγμάτων). Μέννη-
σθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (τότε, ἢ τοῦ
χρόνου) ὅτ' ἀπηγγέλη Φίλιππος ὑμῖν
πολιορκῶν Ἡραῖον τεῖχος ἐν Θράκῃ· τρί-
τον, ἢ τέταρτον ἔτος (ἐστὶ) τουτί· τότε
τοίνυν μὴν μὲν ἦν Μαιμακτηριῶν· πολ-
λῶν δὲ λόγων (γενομένων) καὶ (πολλοῦ)

αὐτῶν τῶν πραγμάτων· καθότι εἶμαι πεπεισμένος ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια παρῶν
καὶ ἀκούων γνωρίζω, ὅτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πράγματα σᾶς ἔχουσι φύγῃ ἀ-
πὸ τὰς χεῖρας διὰ τὸ ὅτι δὲν ἠθέλετε νὰ κάμνητε τὰ δέοντα, παρὰ διότι δὲν τὰ
ἐννοεῖτε· κρίνω δὲ ἄξιον καὶ δίκαιον, ἂν ὁμιλῶ με παρρησίαν, νὰ ὑπομένητε σεῖς
ταύτην μου τὴν παρρησίαν, με τὸ νὰ παρατηρῆτε τοῦτο τὸ, ἂν λέγω τὴν ἀλή-
θειαν, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ὑπομένητε, διὰ νὰ βελτιωθῶσι τὰ λοιπὰ σας πράγμα-
τα· διότι πρέπει νὰ παρατηρῆτε, ὅτι τὰ πολιτικά μας πράγματα ἔχουσι κατα-
τήσῃ εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν καὶ ἀθλιότητα, ἐπειδὴ μερικοὶ ῥήτορες δημηγοροῦσι
πρὸς χάριν, καὶ ὅχι τὰληθῆ.

§. 3. Φρονῶ δὲ, ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω πρῶτον ὀλίγα ἀπὸ
ἐκείνα, τὰ ὅποια ἔχουσι γένη ἀπὸ Σᾶς. Ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ὁ
Φίλιππος ἐμηνύθη εἰς ἐσᾶς, ὅτι ἐπολιόρκει εἰς τὴν Θράκην τὸ Ἡραῖον τεῖχος·
τοῦτο εἶνε τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος ἐκτοτε· Τότε λοιπὸν μὴν μὲν ἦτο Μαιμακτη-
ριῶν (Ὀκτωβριονοέμβριος)· ἐπειδὴ δὲ ἔγειναν πολλοὶ λόγοι, καὶ κατὰ συνέπειαν

φίσαθε τετταράκοντα τριῆρεις καθέλ-
κειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταρά-
κοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τὰ
λάντα ἐξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μετὰ ταῦ-
τα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, Ἐ-
κατομβαιῶν, Μεταγειτνιῶν, Βοηδρομιῶν·
τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστή-
ρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα κε-
νὰς Χαρίδημον, καὶ πέντε τάλαντα ἀρ-
γυρίου· ὡς γὰρ ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθε-
νῶν, ἢ τεθνεώς, (ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρω)·
οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομι-
σαντες ἀφίετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν
ἀπόστολον· ἦν δὲ οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός
εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ
ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει
νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθεῖς.

θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν (τότε), ἐ-
ψηφίσασθε καθέλκειν (εἰς θάλασσαν)
τετταράκοντα τριῆρεις, καὶ (ἐψηφ.) ἐμ-
βαίνειν αὐτοὺς (=πολίτας) τοὺς (ὄντας)
μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν,
καὶ (ἐψηφ.) εἰσφέρειν τάλαντα ἐξήκοντα.
Καὶ μετὰ ταῦτα (τὰ ψηφισθέντα διηλ-
θεν) Ἐκατομβαιῶν, Μεταγειτνιῶν, Βοη-
δρομιῶν (τοῦ ἐπομένου ἔτους), τοῦ ἐνι-
αυτοῦ τούτου (καθ' ὃν ἐψηφίσθη τὰ ἀ-
νωτέρω) διελθόντος (ἔλου)· μόλις ἀπε-
στείλατε Χαρίδημον ἔχοντα δέκα ναῦς
κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου μετὰ
τὰ μυστήρια (ἐπὶ) τούτου τοῦ μηνὸς
(τοῦ Βοηδρομιῶνος)· ἀφίετε γὰρ, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον (τότε), ὡς
ἡγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν, ἢ τεθνεώς·
(ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρω) νομίσαντες οὐ-
κέτι (εἶναι) οὐδένα καιρὸν τοῦ βοηθεῖν·
οὗτος δὲ ὁ καιρὸς ἦν αὐτός (ὁ καιρὸς ὁ
ἀρμόδιος καὶ οὐχὶ ἄλλος)· εἰ γὰρ ἐβοη-
θήσαμεν τότε ἐκεῖσε προθύμως (οὕτως),
ὥσπερ ἐψηφισάμεθα (βοηθῆσαι), οὐκ ἂν
ἠνώχλει Φίλιππος ἡμῖν νῦν, σωθεῖς (τότε).

πολὺς ἐγένετο θόρυβος κοντὰ εἰς ἐσᾶς, ἀπεφασίσατε νὰ καταιβάζητε εἰς τὴν θά-
λασσαν τεσσαράκοντα πολεμικὰ μεγάλα πλοῖα, καὶ νὰ ἐμβαλῶσιν εἰς αὐτὰ οἱ
μέχρι τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡλικίας ἄνδρες, νὰ εἰσφέρητε καὶ ἐξήκοντα
τάλαντα· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀπόφασίν σας, ἀφ' οὗ παρῆλθεν ὅλος οὗτος ὁ ἐ-
νιαυτός, παρῆλθε καὶ ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔτος Ἐκατομβαιῶν, Μεταγειτνιῶν, Βοη-
δρομιῶν· καὶ μόλις ἐπὶ τούτου τοῦ μηνὸς, τοῦ Βοηδρ. μετὰ τὰ Ἐλευσίνια μυστή-
ρια ἀπεστείλατε τὸν Χαρίδημον (μετὰ 12 περίπου μῆνας), ὅστις εἶχε (μόνον)
δέκα π. οἷα, (κ' ἐκεῖνα) κενὰ πολιτικῆς βοηθείας, καὶ πέντε (μόνον) τάλαντα ἀρ-
γυρίου· διότι ἅμα ἐμηνύθη ὁ Φίλιππος, ὅτι ἡσθένει, ἢ ὅτι εἶχεν ἀποθάνῃ· (διότι
καὶ αἱ δύο κῦται εἰδῆσεις μᾶς ἦλθον) ἡμελήσατε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., τὴν ἀποστολὴν
τοῦ στόλου, ἐπειδὴ ἐνομίσατε, ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον κανεὶς ἀρμόδιος καιρὸς τοῦ
βοηθεῖν· ἦτο δὲ ὁ ἀρμόδιος καὶ κατάλληλος καιρὸς τοῦ βοηθεῖν αὐτός οὗτος ὁ
καιρός· διότι ἂν τότε ἡβελήσαμεν νὰ βοηθήσωμεν προθύμως ἐκεῖσε, καθὼς ἀπε-
φασίσκαμεν, τώρα ὁ Φίλιππος, ἐπειδὴ ἐσώθη τότε, δὲν ἤθελε μᾶς ἐνοχλῇ.

§. 4. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἐτέρου πολέμου καιρὸς ἦκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτά πάθῃτε· τί δὴ; χρῆσόμεθα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε, ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλυνθιοὶ δυνάμιν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον· ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς· ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὥόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὁ πάν-

§. 4. Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τότε οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δὲ ἦκει καιρὸς τις ἐτέρου πολέμου, δι' ὃν (καιρὸν) ἐμνήσθην καὶ περὶ τούτων (τοῦ Ἰππράϊου τείχους κτλ.) ἵνα μὴ πάθῃτε ταῦτά (παθήματα τοῖς προτέροις)· τί δὴ; (ποιήσομεν;) χρῆσόμεθα τούτῳ (τῷ νῦν καιρῷ), ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; (ναὶ χρῆσόμεθα, κελεύω)· εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε (Ὀλυνθίοις) παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθαι τὸν τρόπον, (καθ') ὃν ὑμεῖς ἔσεσθε ἐστρατηγηκότες πάντα ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλυνθιοὶ κεκτημένοι δυνάμιν τινα, καὶ τὰ πράγματα διέκειθ' οὕτω, (ὡς ἐξῆς)· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει (ἐπὶ) τούτους, οὔθ' οὗτοι (ἐθάρρουν ἐπὶ) Φιλίππον· ἐπράξαμεν ἡμεῖς εἰρήνην (πρὸς ἐκείνους τοὺς Ὀλυνθίους), κάκεῖνοι (οἱ Ὀλ. ἔπραξαν εἰρήν.) πρὸς ἡμᾶς· τοῦτο (τὸ) ἐφορμεῖν πόλιν μεγάλην (τὴν τῶν Ὀλυνθίων) τοῖς καιροῖς ἑαυτοῦ, διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς ἦν τῷ Φιλίππῳ ἐμπόδισμά τι καὶ δυσχερὲς (οὕτως), ὥσπερ (γίγνεται τι ἐμπόδιμα καὶ δυσχερὲς τινι βαδίζοντι)· ὥόμεθα δεῖν ἐκ-

§. 4. Τέλος τὰ μὲν τότε πραχθέντα δὲν δύνανται νὰ γείνωσι κατ' ἄλλον τρόπον· τώρα δὲ ἦλθέ τις καιρὸς ἀρμόδιος ἄλλου πολέμου, διὰ τὸν ὅποιον ἀνέφερον καὶ περὶ τούτων τῶν παρελθόντων, διὰ νὰ μὴ πάθῃτε τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνα· τί λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν; πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν τοῦτον τὸν καιρὸν; πρέπει· διότι ἐὰν δὲν βοηθήσῃτε τοὺς Ὀλυνθίους μὲ ὅλην σας τὴν δύναμιν, ὅσον ἡμπορεῖτε, παρατηρήσατε πῶς θέλετε εἶσθε ὡς στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου εἰς ὅλα τοῦ τὰ πράγματα. Οἱ Ὀλυνθιοὶ εἶχον δύναμιν ἀρκετὰ μεγάλην, καὶ αἱ πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἐξῆς κατάστασιν· δηλαδὴ καὶ ὁ Φίλιππος ἐφοβεῖτο τούτους, καὶ οὗτοι ἐφοβοῦντο τὸν Φίλιππον· ἐκάμαμεν ἡμεῖς εἰρήνην μὲ ἐκείνους τοὺς Ὀλυνθ. καὶ ἐκεῖνοι μὲ ἡμᾶς· τοῦτο ἦτο εἰς τὸν Φίλιπ. ὥσάν κάποιον ἐμπόδιον καὶ δύσκολον τὸ νὰ παραμυνεύῃ τοὺς καιροὺς τοῦ πόλις μεγάλη φιλιωμένη μὲ ἡμᾶς· ἡμεῖς ἐστοχαζόμεθα, ὅτι ἔπρεπε κατόπιν νὰ καταστήσωμεν τούτους τοὺς ἀνθρώπους μὲ κάθε τρόπον ἐχθροὺς τοῦ Φιλίππου· καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁ-

τες ἐθρύλουν, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὁπωσδήποτε· τί οὖν ὑπόλοιπον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρώμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν, ὡς ἔχουσι, Θεβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππου τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσῃν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοη-

πολεμῶσαι τοὺς ἀνθρώπους (=τοὺς Ὀλυνθ. πρὸς Φίλ.) ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ τοῦτο, ὃ πάντες ἐθρύλουν, πέπρακται νυνὶ (οὕτως) ὁπωσδήποτε (ἐπράχθη)· τί οὖν ὑπόλοιπόν (ἐστίν), ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (ἄλλο τοῦ) πλὴν βοηθεῖν (ὑμᾶς Ὀλυνθίοις) ἐρρώμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ (ὑπόλοιπον ἄλλο τοῦ βοηθεῖν ὑμᾶς Ὀλυνθίοις ἐρρώμένως καὶ προθύμως)· εἰ γὰρ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, χωρὶς τῆς περιστάσεως ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, οὐδὲ τὸν φόβον τὸν τῶν μετὰ ταῦτα (συμβησομένων κακῶν) ὁρῶ (ὄντα) μικρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχόντων μὲν Θεβαίων ἡμῖν (οὕτως), ὡς ἔχουσιν (ἀπεχθῶς) Φωκέων δὲ ἀπειρηκότων χρήμασι, μηδενὸς δ' ὄντος ἐμποδῶν Φιλίππου καταστρεψαμένῳ τὰ παρόντα (=τοὺς Ὀλυνθίους) (κατὰ τὸ) ἐπικλῖναι πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα (=τὰς Ἀθήνας). Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν ἀναβάλλεται εἰς τοῦτο (τὸ ἐπικλῖναι πρὸς ταῦτα τὰ πράγ. τὸν Φίλ.) ποιήσῃν τὰ δέοντα, (οὗτος) βούλεται ἰδεῖν τὰ δεινὰ ἐγγύθεν (γιγνόμενα), ἐξὸν ἀκούειν γιγνόμε-

ποῖον ὅλοι ἐψιθύριζον, τοῦτο τώρα ἔχει γείνη μόνον του, ὅπως καὶ ἂν ἔγεινε· καὶ τί ἄλλο λοιπὸν μᾶς μένει, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., ἐκτὸς τοῦ νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυνθίους μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν καὶ μὲ προθυμίαν; ἐγὼ μὲν δὲν βλέπω ἄλλο τίποτε· καθότι κοντὰ εἰς τὴν αἰσχύνην, ἥτις ἤθελε μᾶς περικυκλώσῃ, ἐὰν ἀμελήσωμέν τι τῶν ἀναγκαίων πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον τῶν κακῶν, τὰ ὅποια μέλλουσι νὰ συμβῶσι μετὰ ταῦτα, τὸν βλέπω=τὸν προαισθάνομαι μικρὸν, ὧ ἄνδρ. Ἀθην., ἐὰν μὲν οἱ Θεβαῖοι διάκηνται πρὸς ἡμᾶς, ὅπως διάκεινται, ἐχθρὸς ὡς δηλαδὴ, οἱ δὲ Φωκεῖς ἦνε ἀπνηδυνήμενοι καὶ ἐξηντλημένοι ἀπὸ χρήματα εἰς τὸ νὰ μὴ δύνανται νὰ κάμωσι τίποτε, κανεὶς δὲ δὲν θά ὑπάρχῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Φίλιππον ἀπὸ τοῦ νὰ κλίνῃ=νὰ ἔλθῃ εἰς ταῦτα τὰ πράγματα=ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ καταστρέψῃ καὶ καθυποτάξῃ τὰ παρόντα, δηλαδὴ τοὺς Ὀλυνθίους. Διὰ τοῦτο ὅστις ἀπὸ ἐσᾶς ἀργοπορεῖ μέχρι τούτου τοῦ καιροῦ διὰ νὰ κάμῃ τὰ δέοντα, οὗτος θέλει νὰ ἰδῇ τὰ δεινὰ ἀπὸ κοντὰ, ἐν ᾧ εἶνε δυνατόν νὰ τὰ

θούς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἐτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

§. 5. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἂν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς· νομοθέτας καθίστατε· ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ἱκανοὶ ὑμῖν, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὕτως, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους.

μενα ἄλλοθι, καὶ (βούλεται) ζητεῖν βοηθούς ἑαυτῷ, ἐξὸν βοηθεῖν αὐτὸν νῦν ἐτέροις· ἅπαντες γὰρ ἴσμεν δήπου σχεδὸν (τοῦτο), ὅτι τὰ πράγματα περιστήσεται εἰς τοῦτο (τὸ σημεῖον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐλθεῖν τὸν Φίλ. ἐνθάδε= Ἀθήναζε), ἐὰν προώμεθα τὰ παρόντα (πράγματα)= (τοὺς Ὀλυνθίους).

§. 5. Ἀλλ' εἴποι τις ἂν (τὸ) πάντες ἐγνώκαμεν (τὸ) ὅτι μὲν δὴ δεῖν βοηθεῖν (Ὀλυνθίοις) καὶ βοηθήσομεν· λέγε δὲ (ἡμῖν) τοῦτο (τὸ ὅπως βοηθήσομεν ἐκεῖνοις). Μὴ τοίνυν θαυμάσητε, ὧ ἄνδρες Ἀθην. ἂν εἴπω τι παράδοξον τοῖς πολλοῖς· καθίστατε νομοθέτας· (ὁρᾶτε δὲ ἵνα) μὴ θῆσθε μηδένα νόμον ἐν τούτοις τοῖς νομοθέταις· εἰσὶ γὰρ (νόμοι) ἱκανοὶ ὑμῖν· ἀλλὰ λύσατε (ἐν τούτοις τοῖς νομοθέταις τοὺς νόμους) τοὺς βλάπτοντας ὑμᾶς εἰς τὸ παρὸν. λέγω (ἵνα λύσητε τοὺς νόμους τοὺς κειμένους) περὶ τῶν θεωρικῶν (χρημάτων) οὕτως, καὶ ἐνίους τοὺς (κειμένους) περὶ τῶν στρατευομένων, ὧν (νόμων) οἱ μὲν

ἀκούη, ὅτι γίνονται εἰς ἄλλο μέρος μακρὰν, καὶ θέλει νὰ ζητῇ βοηθούς διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐν ᾧ εἶνε δυνατόν νὰ βοηθῇ αὐτὸς ἄλλους· διότι ὅτι θὰ καταντήσουσι τὰ πράγματα εἰς ταύτην τὴν θέσιν (νὰ ζητῶμεν δηλ. ἡμεῖς βοηθούς διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, νὰ βλέπωμεν καὶ τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ πλησίον), ἐὰν ἀφήσωμεν τὰ παρόντα, δηλ. δὲν βοηθήσωμεν τοὺς Ὀλυν., τοῦτο σχεδὸν ὅλοι τὸ γνωρίζομεν θετικῶς.

§. 5. Ὅθεν ὅτι μὲν βεβαίως πρέπει νὰ βοηθῶμεν τοὺς Ὀλυνθίους, ἤθελε μὲ κάμῃ τις τὴν παρατήρησιν, τοῦτο ὅλοι τὸ ἔχομεν γνωρίσει, καὶ πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, τὸν δὲ τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, τούτον λέγε μας. Μὴ λοιπὸν ἐξιππασθῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν Σᾶς εἴπω παράδοξόν τι εἰς τοὺς περισσοτέρους· διορίσατε νομοθέτας· ἀλλὰ διὰ τούτων τῶν νομοθετῶν δὲν πρέπει νὰ θέσητε κανένα νέον νόμον, ὅχι· διότι σεῖς ἔχετε ἀρκετοὺς νόμους, ἀλλὰ διὰ τῶν νομοθετῶν τούτων πρέπει νὰ ἀκυρώσητε τοὺς νόμους ἐκείνους, οἵτινες πρὸς τὸ παρὸν σᾶς βλάπτουσι· λέγω δηλαδή οὕτω φανερά φανερά νὰ ἀκυρώσητε τοὺς νόμους, οἵτινες κεῖνται περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, καὶ μερικὸς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κεῖνται περὶ τῶν στρατευομένων, ἀ-

ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους καθιστᾶσι, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν· ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τὴν καὶ τὸν γράφοντα, ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε· πρὶν δὲ ταῦτα πράξαι μὴ στοπεῖτε, τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὐρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦθ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι, ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι.

διανέμουσι τὰ στρατιωτικὰ (χρήματα) θεωρικά τοῖς μένουσιν οἴκοι, οἱ δὲ καθιστῶσι τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώους, εἴτα ποιοῦσιν (αὐτοὶ οἱ νόμοι) καὶ τοὺς βουλομένους ποιεῖν τὰ δέοντα ἀθυμοτέρους· ἐπειδὴν δὲ λύσητε ταῦτα (= τοὺς βλάπτοντας νόμους) καὶ (ἐπειδὴν) παράσχητε τὴν ὁδὸν τοῦ λέγειν τὰ βέλτιστα ἀσφαλῆ, τὴν καὶ τὸν γράφοντα (ψήφισμα σύμβουλον περὶ ἐκείνων), ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει (ὑμῖν ταῦτα)· μὴ σκοπεῖτε δὲ (εὐρεῖν τὸ) τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν βουλήσεται ἀπολέσθαι ὑφ' ὑμῶν, πρὶν πράξαι ταῦτα· οὐ γὰρ εὐρήσεται (τὸν τοιοῦτον), ἄλλως τε (οὐχ εὐρήσετε), καὶ τούτου μόνου μέλλοντος περιγίγνεσθαι (τοῦ) παθεῖν τὸν εἰπόντα καὶ γράψαντα ταῦτα κακὸν τι ἀδίκως, (τοῦ) ὠφελῆσαι δὲ (αὐτὸν) τὰ πράγματα (κατὰ) μηδὲν (ἄλλο), ἀλλὰ καὶ (τοῦ) ποιῆσαι τὸ λέγειν τὰ βέλτιστα φοβερώτερον εἰς τὸ λοιπὸν (τοῦ χρόνου) ἔτι μᾶλλον, ἢ νῦν (ἐστὶ φοβερώτερον).

πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ μὲν διαμοιράζουσι τὰ στρατιωτικὰ χρήματα ὡς θεωρικά εἰς ἐκείνους, οἵτινες μένουσιν ἐν τῇ πόλει καθήμενοι ἀργοὶ, οἱ δὲ ἀθρώνουσι τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ λείποντας τὴν τάξιν τῶν στρατευομένων, ἔπειτα ἀπὸ ὅλα ταῦτα κάμνουσιν ἀθυμοτέρους=ψυχραίνουσι καὶ τὸν ζῆλον ἐκείνων, οἵτινες θέλουσι νὰ κάμνωσι τὰ δέοντα· ὁπότεν δὲ ἀκυρώσητε ταῦτα, καὶ κάμῃτε καὶ τὸν τρόπον τοῦ λέγειν καὶ συμβουλεύειν τὰ ὠφέλιμα ἀσφαλῆ καὶ ἀκίνδυνον, τότε πρέπει νὰ ζητῇτε ἐκείνους, ὅστις μέλλει νὰ γράψῃ ψήφισμα περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια ὅλοι γνωρίζετε, ὅτι συμφέρουν· πρὶν ὅμως ἐκτελέσητε ταῦτα, μὴ παρατηρήτε νὰ εὐρήτε τὸ, τίς ἀφ' οὗ εἴπη τὰ ὠφέλιμα πρὸς ὠφέλειάν Σας, θέλει ἐπιθυμήσει νὰ θανατωθῇ ἀπὸ ἐσᾶς· διότι δὲν θὰ τὸν εὐρετε, καὶ δι' ἄλλον λόγον δὲν θὰ τὸν εὐρετε, καὶ διότι τοῦτο μόνον μέλλει τὸ κέρδος νὰ ὑπάρξῃ, τὸ νὰ πάθῃ ἀδίκως μέγα κακὸν=νὰ θανατωθῇ ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελε συμβουλεύσῃ, καὶ ἤθελε γράψῃ ψήφισμα περὶ τούτου τοῦ ὠφελίμου πράγματος, διόλου δὲ δὲν μέλλει νὰ ὠφελῇ τὰ πολιτικά μας πράγματα, ἀλλὰ νὰ κάμῃ διὰ τῆς τιμωρίας του καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀκόμη φοβερώτερον, παρ' ὅτι εἶνε τώρα, τὸ νὰ συμβουλεύῃ τις τὰ ὠφέλιμα.

§. 6. Καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 θηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς
 αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ
 γὰρ ἐστὶ δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἢ πᾶ-
 σαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν
 ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν
 ἅπαντες ἄμεινον πράξαίμεν, τῷ νῦν τὰ
 βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι· πρὶν
 δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλι-
 κοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νό-
 μους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δί-
 κην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔ-
 πτον κακὸν αὐτὸν ἐμβάλεῖν. Οὐ μὴν
 οὐδ' ἐκεῖνο γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄ-
 ξιὸν ἐστίν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν
 ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς·
 εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑ-
 μᾶς ἀναγκάζειν, ἃ προσήκει, πράττειν,
 ἢ περὶ ὧν γράφει, διαπράξασθαι, οὐτ'
 §. 6. Καὶ δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθ. ἀξιοῦν
 (ὕμᾶς) λύειν γε τοὺς νόμους τούτους τοὺς
 αὐτοὺς, οἵπερ καὶ τεθείκασιν (αὐτούς)· οὐ
 γὰρ ἐστὶ δίκαιον ὑπάρχειν τὴν μὲν χά-
 ριν, ἢ ἔβλαψε πᾶσαν τὴν πόλιν, τοῖς τό-
 τε θεῖσι (τοὺς νόμους), γενέσθαι δὲ (οὐ
 δίκαιόν ἐστι) τὴν ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν
 ἅπαντες πράξαίμεν ἄμεινον, (ἢ νῦν) ζη-
 μίαν τῷ εἰπόντι νῦν τὰ βέλτιστα· μη-
 δαμῶς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθ. ἀξιοῦτε εἶναι
 μηδένα παρ' ὑμῖν τηλικοῦτον πρὶν εὐτρε-
 πίσαι (ὕμᾶς) ταῦτα (τὰ ἀνωτέρω), ὥστε
 μὴ δοῦναι (τὸν τοιοῦτον) δίκην παρα-
 βάντα τοὺς νόμους τούτους, μηδ' (ἀξιοῦ-
 τε εἶναι μηδένα) ἀνόητον οὕτως, ὥστε
 ἐμβάλεῖν αὐτὸν εἰς προὔπτον κακόν. Οὐ
 μὴν δεῖ ἀγνοεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.
 οὐδ' ἐκεῖνό γε (τὸ) ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς
 (λόγου) ἐστὶν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται
 τὸ ἐθέλειν ποιεῖν ὑμᾶς τὰ γε δόξαντα προ-
 θύμως· εἰ γὰρ τὰ ψηφίσματα ἦν αὐτάρ-
 κη ἢ (κατὰ τὸ) ἀναγκάζειν ὑμᾶς πράτ-
 τειν (ἐκεῖνα), ἃ προσήκει (πράττειν), ἢ
 (κατὰ τὸ) διαπράξασθαι (τὰ ψηφίσματα

§. 6. Διὰ ταῦτα, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., πρέπει νὰ κρίνητε ἄξιον καὶ νὰ λύωσι τοὺς
 νόμους τούτους αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, οἵτινες καὶ τοὺς ἔχουσι θέσῃ· διότι δὲν εἶνε δί-
 καιον τὴν μὲν χάριν, ἣτις ἔβλαψε πᾶσαν τὴν πόλιν, νὰ τὴν ἀπολαύωσιν ἐκεῖνοι,
 οἵτινες ἔθεσαν τότε αὐτοὺς τοὺς ἐπιβλαβεστάτους νόμους, τὴν δὲ ἔχθραν καὶ τὸ
 μῖσος, δι' ὧν ὅλοι ἠθέλαμεν εὐτυχῆσθαι, νὰ τὰ φορτωθῇ μὲ ζημίαν τοῦ ἐκεῖνος,
 ὅστις ἠθέλε συμβουλεύσῃ τώρα τὰ ὠφέλιμα· πρὶν λοιπὸν τακτοποιήσῃ καὶ κα-
 λοσυγυρίσῃ ταῦτα, διόλου, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., μὴ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὑπάρχη
 καὶ νὰ εὐρεθῇ κανεῖς κοντὰ εἰς ἐσᾶς τόσον μέγας, ὥστε ἀφ' οὗ παραβῇ τούτους
 τοὺς νόμους νὰ μὴ τιμωρηθῇ, μηδὲ νὰ ἦνέ τις τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ ρίψῃ τὸν
 ἑαυτὸν τοῦ εἰς φανερὴν κακόν· προσέτι δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῇτε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην.,
 οὐδ' ἐκεῖνο τὸ ἐξ ἧς τὸ ὅτι ψήφισμα μόνον (λόγια δηλαδὴ κούφια μόνον) δὲν ἀ-
 ξίζει τίποτε, ἂν δὲν προστεθῇ εἰς αὐτὸ καὶ τὸ νὰ θέλητε νὰ κάμνητε μὲ προθυ-
 μίαν σεῖς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τῷ ὄντι σᾶς ἐφάνησαν εὐλογα· διότι ἐάν τὰ ψηφίσμα-
 τα ἦσαν ἀρκετὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἢ εἰς τὸ νὰ σᾶς ἀναγκάζωσι νὰ πράττητε ἐκεῖ-

ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζομενοι, μικρὰ, μάλ-
 λον δ' οὐδὲν, ἐπράττετε τούτων, οὔτε
 Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίζει χρόνον· πᾶ-
 λαι γὰρ ἂν ἐνελά γε ψηφισμάτων ἐδε-
 δώκει δίκην, ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔ-
 χει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ
 χειροτονεῖν ὕστερον ὢν τῇ τάξει πρότε-
 ρον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι· τοῦτ'
 οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει·
 καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰ-
 σὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ
 γινῶναι πάντων ὑμεῖς ὁξύτατοι τὰ ρη-
 θέντα, καὶ πράξαι δὲ δουήσεσθε νῦν,
 ἐὰν ὀρθῶς ποιῇτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ
 τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ
 παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε, ἃ δεῖ,
 πράξετε, εἰ μὴ νῦν;
 ἐκεῖνα), περὶ ὧν γράφει (τὰ ψηφ.) οὐτ'
 ἂν ὑμεῖς ψηφίζομενοι πολλὰ, ἐπράττετε
 μικρὰ τούτων (τῶν ψηφισμάτων· (δότε
 μοι εἰπεῖν) μᾶλλον δ' οὐδὲν, (ἂν ἐπράτ-
 τετε), οὔτε Φίλιππος ὑβρίζει (ἂν ὑμᾶς),
 τοσοῦτον χρόνον· ἐδεδώκει γὰρ ἂν (ὁ Φίλ.)
 δίκην πάλαι ἐνεκάγε ψηφισμάτων· ἀλ-
 λά ταῦτα (τὰ πράγματα) οὐχ' οὕτως
 ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν ὢν τῇ τάξει ὕψε-
 ρον τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν πρότε-
 ρόν ἐστι καὶ κρεῖττον τῇ δυνάμει· δεῖ
 οὖν προσεῖναι (τῷ λέγειν) τοῦτο (τὸ
 πράττειν), τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ
 εἰσὶν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. (ρήτορες, ἢ ἄνθρω-
 ποι) παρ' ὑμῖν δυνάμενοι εἰπεῖν τὰ δέον-
 τα, καὶ ὑμεῖς ὁξύτατοί (ἐστε) πάντων
 (κατὰ τὸ) γινῶναι τὰ ρηθέντα, δουήσε-
 σθε δὲ νῦν καὶ πράξαι (τὰ δέοντα καὶ
 ρηθέντα), ἐὰν ποιῇτε ὀρθῶς· τίνα γὰρ,
 ὦ ἄνδρες Ἀθην. χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν
 ζητεῖτε βελτίω τοῦ παρόντος (χρόνου,
 ἢ καιροῦ); ἢ πότε πράξετε (ἐκεῖνα) ἃ
 δεῖ (πράττειν), εἰ μὴ νῦν (πράξετε);

να, τὰ ὅποια πρέπει, ἢ νὰ κατορθώσωσι μόνον τῶν τὰ ψηφίσματα ἐκεῖνα, περὶ
 τῶν ὁποίων αὐτὰ διαλαμβάνουσιν, οὔτε σεῖς, οἵτινες διὰ τῶν ψηφισμάτων ἀπο-
 φασίζετε πολλὰ, ἠθέλετε πράττειν ὀλίγα, διὰ νὰ εἰπω δὲ ὀρθότερον τίποτε δὲν ἠ-
 θέλετε πράττειν, οὔτε ὁ Φίλιππος ἠθέλε μᾶς ἔχει ὑβριζομένους τοσοῦτον χρόνον·
 διότι ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν ψηφισμάτων πρὸ πολλοῦ ἠθέλεν ἦν τιμωρημένος, ἀλ-
 λά τὸ πᾶν δὲν ἔχει οὕτως· καθότι τὸ πράττειν καὶ ἐργεῖν τὰ δέοντα μόνον
 ὅτι κατὰ τὴν τάξιν εἶνε δεύτερον ἀπὸ τὸ λέγειν καὶ ἀποφασίζειν, κατὰ τὴν
 δυνάμιν ὅμως εἶνε πρότερον καὶ ἀνώτερον ἐκείνων· τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ δια-
 δέχεται ἀμέσως τοὺς λόγους καὶ τὰ δεδομένα, τὰ δὲ ἄλλα ὑπάρχουσι· καθότι
 καὶ ῥήτορες ὑπάρχουσιν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., κοντὰ εἰς ἐσᾶς, οἵτινες δύνανται νὰ συμ-
 βουλεύσωσι τὰ δέοντα, καὶ σεῖς εἰσθε ἀγγιχούστατοι ἀπὸ ὅλους εἰς τὸ νὰ ἐννοή-
 σῃτε τὰ λεχθέντα, θέλετε δὲ ἡμπορέσει καὶ τώρα νὰ τὰ πράξητε, ἐὰν κάμνητε
 ὀρθῶς· ἐπειδὴ ποῖον χρόνον, ἢ ποῖον καιρὸν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., ζητεῖτε καλῆτερον
 ἀπὸ τὸν παρόντα, τῶν Ὀλυνθίων δηλ.; ἢ πότε θὰ πράξετε ἐκεῖνα, τὰ ὅποια πρέ-
 πει, ἂν δὲν τὰ κάμνητε τώρα; τὴν βοήθειαν δηλ. τῶν Ὀλυνθίων;

§. 7. Οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προεῖ-
ληφε τὰ χωρία ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύ-
της κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάν-
των αἰσχίστα πεισόμεθα; οὐχ οὗς εἰ πο-
λεμήσαιεν ἐτοίμως σώσειν ὑπισχνού-
μεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχ-
θρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβα-
ρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς
Θεῶν! πάντα ἐάσαντες καὶ μονονουχί
συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοῦς
αἰτίους, οἵτινες εἰσι, τούτων ζητήσομεν;
οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἰτιοὶ φήσομεν εἶναι,
σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς
τοῦ πολέμου κινδύνους τῶν φυγόντων
οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρα-
τηγοῦ, καὶ τῶν πλησίων, καὶ πάντων
μᾶλλον· ἡττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας
τοὺς φυγόντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν

§. 7. Οὐκ ἄνθρωπος προεῖληφεν ἅ-
παντα μὲν τὰ χωρία ἡμῶν; εἰ δὲ γενή-
σεται (αὐτός) κύριος καὶ ταύτης τῆς χώ-
ρας, (οὐ) πεισόμεθα αἰσχίστα (πράγματα
ἢ κακὰ) πάντων (τῶν προτέρων κακῶν);
οὐχ' οὗτοι νῦν πολεμοῦνται, οὗς ὑπισχνού-
μεθα σώσειν ἐτοίμως, εἰ πολεμήσαιεν
(Φιλίππῳ); οὐκ ἐχθρός (ἐστὶν ὁ Φίλ.);
οὐκ ἔχων (ἐστὶ) τὰ ἡμέτερα (χωρία);
οὐ βάρβαρος; οὐκ (ἐστὶν ὁ Φίλ. ἐκεῖνο)
ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ, πρὸς Θεῶν! ἐά-
σαντες (ἡμεῖς) πάντα (τ' ἀνωτέρω) καὶ
συγκατασκευάσαντες (ὅσα βούλεται) αὐ-
τῷ μονονουχί, τότε ζητήσομεν τοὺς αἰ-
τίους τούτων, οἵτινες εἰσιν (αἰτιοὶ); ἐγώ
γὰρ οἶδα σαφῶς τοῦτο (τὸ) οὐ φήσομεν
γ' εἶναι αἰτιῶν (τουτων) αὐτοὶ (= ἡμεῖς)
οὐδὲ γὰρ οὐδεὶς τῶν φυγόντων (ἐκ τοῦ
πολέμου) ἐν τοῖς κινδύνους τοῦ πολέμου
κατηγορεῖ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ (κατηγορεῖ) τοῦ
στρατηγοῦ, καὶ τῶν (ὄντων) πλησίων
(αὐτοῦ) καὶ πάντων (κατηγορεῖ) μᾶλλον,
(ἢ ἑαυτοῦ)· ἡττηνται δ' ὅμως διὰ πάν-
τας τοὺς φεύγοντας δήπου· ἐξῆν γὰρ

§. 7. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπρόλαβε· καὶ ἔχει κυριευμένα ὅλα μὲν τὰ συμ-
μαχικά μας χωρία; ἂν δὲ γείνη κύριος καὶ ταύτης τῆς χώρας τῶν Ὀλυνθίων,
τότε δὲν θὰ πάθωμεν πράγματα μεγίστης πάντων αἰσχύνης πρόξενον; δηλ. δὲν
θὰ κινδυνεύσομεν καὶ ἡμεῖς; δὲν πολεμοῦνται οὗτοι τῶν Φιλίππου, τοὺς
ὁποίους ὑπεσχόμεθα, ὅτι θὰ σώσομεν με προθυμίαν, ἐὰν ἐκεῖνοι ἤθελον ἀνοίξῃ
πόλεμον; δὲν εἶνε οὗτος ἐχθρός μας; δὲν ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ τὰ ἰδικά μας
πράγματα; Ὅθεν δι' ἀγάπην τῶν Θεῶν! ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν τῶν ὅλων ταῦτα καὶ
σχεδὸν συγκατασκευάσωμεν με αὐτὸν ὅσα ἐπιθυμεῖ, τότε θὰ ζητήσομεν τοὺς αἰ-
τίους τούτων τῶν παραμεληθέντων καὶ συγκατασκευασθέντων ὁποῖοι τινες εἶνε;
ἀλλὰ τότε δὲν θὰ εἴπομεν βεβαίως, ὅτι εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι οἱ αἰτιοὶ, πολὺ ὥραϊα
τὸ ἡξέυρω τοῦτ' ἐγώ· διότι οὐδὲ εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου κανεὶς ἀπὸ τοὺς
φυγόντας καὶ λειποτάκτας δὲν κατηγορεῖ ποτε τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ τὸν στρα-
τηγόν, καὶ τοὺς πλησίον του, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους μᾶλλον, παρὰ ἑαυτόν· μόλα
ταῦτα μένουσι νικημένοι τῷ ἄντι ἐξ αἰτίας ὅλων τῶν λειπετακτῶν· καθότι ἦτο

τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ δὲ τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων μένειν (ἐν
τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἂν· καὶ τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνους). εἰ δ' ἕκαστος
νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἀναστὰς ἐποίει τοῦτο, ἐνίκων ἂν (τοὺς πολεμί-
ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω· ους)· καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα·
ἄλλος ἀναστὰς εἰπάτω, μὴ αἰτιάσθω
εἴτε ἀγαθὴ τύχη· ἀλλ' οὐχ' ἡδέα ταῦ· τοῦτον· ἕτερός τις λέγει βελτίω (τῶν
τα· οὐκέτι τοῦτ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν ἄλλων), ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθὴ τύχη· ἀλ-
εἰ δέον εὐξασθαι, παραλείπει· εὐξασθαι λὰ ταῦτα οὐκ (ἐστὶν) ἡδέα· οὐκέτι ὁ
μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾶδιον εἰς ταῦ· λέγων ἀδικεῖ (κατὰ) τοῦτο, πλὴν (τοῦ
τὸ πάνθ' ὅσα βούλεται τις ἀθροίσαντα εἰπεῖν τινα, ὅτι ἀδικεῖ) εἰ παραλείπει
ἐν ὀλίγῳ· ἐλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγ- (τὸ) εὐξασθαι (γενέσθαι καὶ τὰ ἡδέα)
μάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως δέον (εὐξασθαι τάχα)· τὸ μὲν εὐξασθαι,
εὐπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντι ὡς ἄνδρ. Ἀθηναῖοι, (τινὰ) ἀθροίσαντα εἰς
τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφοτέρα ἐξῆ, ταῦτ' (μέρος) ἐν ὀλίγῳ (χρόνῳ) πάντα
λαμβάνειν. ὅσα βούλεται τις (γενέσθαι), ῥᾶδιον (ἐστὶ
τοῦτο)· οὐκέτι δὲ εὐπορόν (ἐστὶν) ὁμοίως
(τὸ) ἐλέσθαι (τὰ ἡδέα), ὅταν προτεθῇ
σκοπεῖν περὶ πραγμάτων, ἀλλὰ δεῖ
λαμβάνειν τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων,
ἂν μὴ ἐξῆ (λαμβάνειν) συναμφοτέρα.

§. 8. Εἰ δὲ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ §. 8. Εἰ δὲ τις ἔχει ἑᾶν ἡμῖν καὶ τὰ
θεωρικά ἑᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν θεωρικά, καὶ λέγειν στρατιωτικούς πό-
στρατιωτικούς, οὐχ' οὗτος κρείττων; ρους ἑτέρους, οὐχ' οὗτος (ἐστὶ) κρείττων;

δυνατὸν εἰς τὸν κατηγοροῦντα τοὺς ἄλλους νὰ μένη· ἐὰν δὲ ἕκαστος ἕκαμνε τοῦ-
το, βεβαίως ἤθελον νικᾶ· καὶ τῶν δὲ συμβουλεύει ῥήτωρ τις τὰ βέλτιστα· ὑ-
πάγει καλὰ· ἀφ' οὗ σηκωθῇ ἄλλος, ὅς συμβουλεύει τὰ καλῆτερα, καὶ ὅς μὴ εὐρί-
σκη αἰτίαν τὸν πρῶτος εἰπόντα· ἄλλος τις ῥήτωρ συμβουλεύει καλῆτερα· ταῦτα
ποιεῖτε καὶ σεις με ὥραν καλὴν· ἀλλὰ ταῦτα, τὰ ὁποῖα ὅσας συμβουλεύει καλῶς,
δὲν εἶνε καὶ εὐχάριστα· κατὰ τοῦτο πλέον ὁ ῥήτωρ δὲν ἀδικεῖ, ἐκτός· ἐὰν, ἐν ᾧ
ἦτο δῆθεν πρέπον καὶ νὰ εὐχῆται νὰ γείνωσι καὶ ἡδέα, τὸ παλαιεῖται· τὸ νὰ εὐ-
χῆται τις, ὡς ἄνδρες Ἀθην., ἀφ' οὗ συναθροίσῃ εἰς ἑν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὅλα, ὅσα ἐ-
πιθυμεῖ τις, τοῦτο εἶνε εὐκόλον· τὸ νὰ ἐκλέξῃ ὅμως, ὅταν πρόκηται νὰ παρατη-
ρῇ περὶ πραγμάτων (τί δηλαδὴ τὸ καλὸν καὶ τί τὸ μὴ καλόν) τοῦτο πλέον δὲν
εἶνε ὁμοίως εὐκόλον ὡς τὸ εὐχεσθαι, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ προτιμᾷ ἀντὶ τῶν ἡδέων
τὰ ὠφέλιμα, ἂν δὲν ἦνε δυνατόν νὰ λαμβάνῃ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ καὶ τὰ ἡδέα καὶ
τὰ ὠφέλιμα.

§. 8. Ἐὰν ὅμως σύμβουλός τις δύναται νὰ μᾶς ἀφίνη καὶ τὰ θεωρικά, καὶ
ἄλλους πόρους στρατιωτικούς νὰ μᾶς λέγῃ—δεικνύει, οὗτος δὲν εἶνε ἀνώτερος

εἴποι τις ἄν' φήμ' ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, εἴποι τις ἄν. ἔγωγέ φημι, ὦ ἄνδρ. Ἀθ. ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω, εἴ (εἶναι κρείττω τοῦτον), εἴπερ ἔστι (τις, τὴν ποτε ἀνθρώπων ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορήσῃ πρὸς ἃ δεῖ· ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιαύτοις ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ' ἐκάστου βούλῃσις. Διόπερ ῥᾶστον ἀπάντων ἔστιν αὐτὸν ἐξαπατήσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἶεται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ' οὕτω πέφυκεν· ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἔξετε. Οὗτοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἔστιν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πο-

εἴποι τις ἄν. ἔγωγέ φημι, ὦ ἄνδρ. Ἀθ. (εἶναι κρείττω τοῦτον), εἴπερ ἔστι (τις, ὅστις ἔχει ἔἴην ἡμῖν καὶ τὰ θεωρικ. καὶ λέγ. ἐτέρ πόρ. στρατιωτ.). ἀλλὰ θαυμάζω (τοῦτο τὸ) εἰ γέγονέ τῃ ποτε ἀνθρώπων, ἢ γενήσεται (τὸ) εὐπορήσῃ τῶν ἀπόντων (χρημάτων) πρὸς (ἐκεῖνα τὰ πράγματα) ἃ δεῖ (ποιεῖν), ἂν ἀναλώσῃ τὰ παρόντα (χρήματα) πρὸς (ἐκεῖνα) ἃ μὴ δεῖ (ἀναλωσάτω). ἀλλ', οἶμαι, ἢ παρ' ἐκάστου βούλῃσις ὑπάρχει μέγα (πράγμα) τοῖς τοιοῦτοις λόγοις. Διόπερ (τὸ) ἐξαπατήσῃ (τινα) ἑαυτὸν ἐς ῥᾶστον ἀπάντων (τῶν πραγμάτων)· ἕκαστος γὰρ καὶ οἶεται (εἶναι δυνατόν) τοῦτο, ὃ βούλεται (γενέσθαι), τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐ πέφυκεν (ἔχειν) οὕτως· ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. ταῦθ' οὕτως, ὅπως ἐνδέχεται (γενέσθαι) καὶ τὰ πράγματα, καὶ (ὅπως) δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ (ὅπως) ἔξετε μισθόν· οὐ τοι (τὸ) φέρειν εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδὴ ἔστιν (ἴδιον) σωφρόνων ἀνθρώπων, οὐδὲ γενναίων, ἐλλείποντας (αὐτοὺς) τι τῶν τοῦ πολέ-

παντὸς ἄλλου συμβούλου; ἤθελε πάλιν τις μὲ κάμη παρχτήρησιν· μάλιστα, τῷ ἀπαντῶν κ' ἐγὼ, ἂν ᾔην τοιοῦτός τις, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., σύμβουλος· πλὴν ἀπορῶ, εἴαν ποτε εἰς τινα ἀνθρώπων ἢ ἔχει γείνη, ἢ δύναται νὰ γείνη τὸ νὰ εὐπορήσῃ τὰ ἀπόντα πλέον καὶ δαπανηθέντα χρήματα εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γείνωσιν, ἂν ἐξοδεύσῃ τὰ παρόντα (εἰς χεῖρας του) χρήματα εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, εἰς τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ τὰ ἐξοδεύσῃ· πλὴν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἢ βούλῃσις καὶ κλίσις τοῦ καθ' ἑνὸς εἰς τὰ τοιαῦτα πράγματα ὑπάρχει μέγα (ἐλαττήριον)· διὰ τοῦτο εἶνε εὐκολώτατον ἀπὸ ὅλα τὸ νὰ ἐξαπατήσῃ τις ἑαυτόν· καθότι ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ἕκαστος ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ φαντάζεται καὶ σκέπτεται· τὰ πράγματα ὅμως πολλάκις δὲν ἔχουσι φυσικὰ τοιοῦτον ῥοῦν· προσέχετε λοιπὸν, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., καὶ παρατηρεῖτε ταῦτα οὐχὶ κατὰ τὴν θέλησίν σας, ἀλλ' οὕτως, ὅπως εἶνε δυνατόν νὰ γείνωσι καὶ τὰ πράγματα, καὶ ὅπως θέλετε δυνήσῃ νὰ ἐξέρχῃσθε εἰς πόλεμον οἱ ἴδιοι, καὶ ὅπως θέλετε ἔχει μισθόν· δὲν εἶνε τῷ ὄντι ἴδιον οὔτε φρονίμων, οὔτε γενναίων ἀνδρῶν νὰ ὑποφέρωσι τὰ τοιαῦτα ὀνειδὴ

λέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνειδὴ φέρειν· μόνι δι' ἔνδειαν χρημάτων, οὐδὲ (ἔστιν οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἴδιον σωφρ. ἀνθρώπ. καὶ γενναίων τὸ) ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἔἴην πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

μονι δι' ἔνδειαν χρημάτων, οὐδὲ (ἔστιν ἴδιον σωφρ. ἀνθρώπ. καὶ γενναίων τὸ) ἀρπάσαντας μὲν τὰ ὅπλα πορεύεσθαι ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας, ἔἴην δὲ Φίλιππον ἀνδραποδίζεσθαι (αὐτὸν) πόλεις Ἑλληνίδας δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

§. 9. Καὶ ταῦτ' οὐχ' ἐν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν τὴν ἄλλως προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχὴς εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι· καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πᾶν, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν

§. 9. Καὶ οὐ προήρημαι λέγειν ταῦτα τὴν ἄλλως, ἐν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν· οὐ γὰρ ἐγὼ εἰμι ἄφρων, οὐδὲ ἀτυχὴς οὕτως, ὥστε βούλεσθαι (ἐγὼ) ἀπεχθάνεσθαι (τισιν ὑμῶν) μηδὲν νομίζων ὠφελεῖν (ὑμᾶς)· ἀλλὰ κρίνω (εἶναι ἴδιον) δικαίου πολίτου (τὸ) αἰρεῖσθαι τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων ἀντὶ τῆς χάριτος (τῆς θεωρουμένης) ἐν τῷ λέγειν· καὶ γὰρ ἀκούω τοὺς λέγοντας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν, ὥσπερ ἴσως (ἀκούετε) καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες οἱ παριόντες (ἐπὶ τὸ βῆμα). μιμοῦνται δ' (αὐτοὺς) οὐ πᾶν, (ἀκούω λέγω) χρῆσθαι τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας, (οἶον) τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν

εὐκόλως, ἐπειδὴ εἶνε ἐλλιπεῖς κατὰ τι ἐκ τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸν πόλεμον δι' ἐλλειψιν χρημάτων· οὐδὲ εἶνε ἴδιον φρονίμ. καὶ γενναίων τὸ ἀφ' οὗ ἀρπάσωσιν εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα νὰ τρέχωσιν ἐναντίον τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Μεγαρέων (ἀνθρώπων Ἑλλήνων). τὸν δὲ βάρβαρον Φίλιππον νὰ τὸν ἀφίνωσι νὰ ἐξανδραποδίσῃ πόλεις Ἑλληνίδας δι' ἐλλειψιν καὶ ἀπορίαν τῶν ἀναγκαϊούντων εἰς τοὺς στρατευομένους ἐφοδίων.

§. 9. Καὶ ταῦτα δὲν προήρημαι ματαίως νὰ τὰ λέγω, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ καταστήσω ἑμαυτὸν εἰς τινας ἐξ ὑμῶν ἀπεχθῇ καὶ μισητόν· διότι δὲν εἰμὶ τόσον ἀνόητος, οὐδὲ κακοδαίμων καὶ ἀτυχος, ὥστε νὰ θέλω νὰ καθιστῶ ἑμαυτὸν ἐχθρόν, χωρὶς τινος ἐλπίδος ὠφελείας· ἀλλὰ κρίνω, ὅτι εἶνε ἴδιον δικαίου πολίτου τὸ νὰ προτιμᾷ τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων—τῆς πόλεως ἀντὶ τῆς χάριτος καὶ κολακείας τῶν λόγων· διότι ἀκούω, καθὼς ἴσως ἀκούετε καὶ σεῖς, ὅτι οἱ ῥήτορες καὶ σύμβουλοι, οἵτινες ἦσαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν προγόνων μας, τοὺς ὁποίους ὅλοι μὲν οἱ σημερινοὶ ῥήτορες ἐπαινοῦσι, δὲν μιμοῦνται ὅμως πολὺ, ἀλλὰ διόλου τοῦτο τὸ ἔθος, καὶ τοῦτον τὸν ὠφέλιμον, οὐχὶ δὲ κολακευτικὸν τρόπον τῆς δημοκρατίας μετεχειρίζοντο, ὁ περίφημος δηλαδὴ Ἀριστείδης, ὁ Νικίας, ὁ ὁμώνυμός μου

Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτῷ, τὸν Περικλέα· ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὐτοι πεφήνασι ῥήτορες «τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;» προπέπεται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει· καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχυρῶς. Καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν· ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἄλλοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεσι γενέσθαι. Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτούς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον (ὄντα) ἑμαυτῷ, τὸν Περικλέα, (πάντας τούτους ἀκούω χρῆσθαι τ. τ. ε. κ. τ. τρ. τ. π.). Προπέπεται δὲ τὰ πράγματα τῆς πόλεως τῆς παραυτίκα (θεωρουμένης) χάριτος, καὶ συμβαίνει τοιαυτὶ ἐξ (ἐκείνου τοῦ χρόνου) ἐξ οὗ πεφήνασιν οὗτοι οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς ῥήτορες (τὸ) «τί βούλεσθε (γράψω, ἢ εἴπω); τί γράψω; (ἡδύ;); (κατὰ) τί (βούλεσθε) χαρίσωμαι ὑμῖν»· καὶ τὰ μὲν (πράγματα) τούτων (τῶν κολάκων) πάντα ἔχει καλῶς, τὰ δ' ὑμέτερα (πράγ. ἔχ.) αἰσχυρῶς. Καίτοι, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. σκέψασθε (τὰ) κεφάλαια, ἅ τις ἂν ἔχοι εἰπεῖν, τῶν τ' ἔργων (τῶν γεγεννημένων) ἐπὶ τῶν προγόνων, καὶ (τὰ κεφάλ. τῶν ἔργ. τῶν γενομένων) ἐφ' ὑμῶν· ὁ δὲ λόγος (τούτων) ἔσται βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν· ἔξεστι γὰρ ὑμῖν γενέσθαι εὐδαίμοσιν, οὐ χρωμένοις παραδείγμασιν ἄλλοις, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρ. Ἀθην. Ἐκεῖνοι τοίνυν (οἱ πρόγονοι), οἷς οὐκ ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτούς (οὕτως) ὥσπερ οὗτοι (οἱ ῥήτορες

Δημοσθένους, ὁ Περικλῆς· ἐξότου ὅμως ἔχουσι φυτρώση οὗτοι οἱ ῥήτορες οἱ δημοκόλακες, οἵτινες σᾶς ἐρωτῶσι μὲ περιέργειαν «τί ἀγαπᾶτε; τί ἐπιθυμεῖτε νὰ γράψω; τίνα χάριν θέλετε νὰ σᾶς κάμω;» ἔχουσι προδοθῇ καὶ ἀπορρόφηθῇ τὰ πράγματα τῆς πόλεως διὰ τῆς προσωρινῆς ἡδονῆς τῶν λόγων, καὶ συμβαίνουν κατὰ συνέπειαν τοιαῦτα ὀλέθρια πράγματα· καὶ ἡ μὲν κατάστασις τούτων τῶν δημοκολάκων εἶνε καλὴ, ἡ ἰδική σας ὅμως αἰσχυρὰ. Διὰ ταῦτα πρέπει νὰ σκεφθῆτε, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., καὶ νὰ παρατηρήσητε τὰ κεφάλαια, τὰ ὅποια ἤθελεν ἡμπορῇ τις νὰ εἴπῃ, τῶν ἔργων, τὰ ὅποια συνέδησαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν προγόνων μας, καὶ τὰ κεφάλαια τῶν ἔργων, τὰ ὅποια ἔγειναν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σας· θέλει δὲ γείνη ἡ ἐκθεσις αὐτῶν βραχεῖα καὶ γνώριμος εἰς ἐσᾶς· καθότι εἶνε δυνατόν εἰς ἐσᾶς, ὦ ἄνδρ. Ἀθην., νὰ γένητε εὐδαίμονες, ἐὰν μεταχειρίζησθε ὅχι ξένα παραδείγματα, ἀλλ' οἰκεῖα· ἐκεῖνοι λοιπὸν οἱ πρόγονοι, πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ ῥήτορες δὲν ἐχαρίζοντο, οὐδὲ τοὺς ἐφίλουν, ὅπως οὗτοι οἱ κόλακες φιλοῦσιν ὑμᾶς τώρα, τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἦσαν ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων μὲ εὐχαρίστησιν αὐ-

Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τέλαντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουσε δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσήκον βάρβαρον Ἑλλησι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοῖς στρατευόμενοι, μόνον δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον· ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι ἔντε τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις.

§. 10. Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι· ἰδίᾳ δὲ οὕτω σῶφρονες ἦσαν, καὶ σφό-

καὶ δημοκόλακες) φιλοῦσιν ὑμᾶς νῦν, ἤρξαν μὲν τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη, ἀνήγαγον δὲ τέλαντα πλείω, ἢ μύρια εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ ἔχων ταύτην τὴν χώραν ὑπήκουσεν αὐτοῖς (οὕτως), ὥσπερ ἐστὶ προσήκον (ὑπακούειν) βάρβαρον Ἑλλησιν, ἔστησαν δὲ τρόπαια πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες, αὐτοῖς στρατευόμενοι, μόνον δὲ ἀνθρώπων κατέλιπον τὴν δόξαν (τὴν θεωρουμένην) ἐπὶ τοῖς ἔργοις (ἐκείνων) κρείττω τῶν φθονούντων· τοιοῦτοι μὲν δὴ (οἱ πρόγονοι) ἦσαν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν θεάσασθε δὲ (αὐτούς) ὅποιοι (ἦσαν) ἐν τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν (θεωρουμένοις) ἔντε τοῖς κοινοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις (πράγμασι).

§. 10. Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν (οἱ πρόγονοι) κατεσκεύασαν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἡμῖν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐν τούτοις (τοῖς ἱεροῖς ὄντων) ἀναθημάτων, ὥστε λελεῖσθαι ὑπερβολὴν μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων· ἰδίᾳ δὲ ἦσαν

τῶν, ἐσύναξαν δὲ καὶ ἐθησαύρισαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τέλαντα περισσότερα ἀπὸ δέκα χιλιάδας, ἔκλινε δὲ τὸν αὐχένα εἰς αὐτούς ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας (Περδίκκας), ὅστις εἶχε ταύτην τὴν χώραν, καθὼς εἶνε πρέπον νὰ ὑπακούῃ ὁ βάρβαρος εἰς τοὺς Ἑλληνας, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ τρόπαια ἔστησαν, ἐπεὶ δὲ ἔστησαν αὐτοῖς οἱ ἴδιοι καὶ ὅχι ξένοι, καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, πεζομαχοῦντες δηλ. καὶ ναυμαχοῦντες· μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀφῆσαν τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν διὰ τὰ λαμπρά των ἔργα, ἀνωτέραν τῶν φθονούντων· τοιοῦτοι λοιπὸν ὑπῆρξαν εἰς τὰ ἑλληνικά· εἰς δὲ τὰ πράγματα καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἰδιαίτερα καὶ ἀτομικά, τὰ ὅποια θεωροῦνται ἐντὸς τῆς πόλεως, παρατηρήσατε ὅποιοι ἐστάθησαν.

§. 10. Δημοσίως λοιπὸν μᾶς κατεσκεύασαν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη ἱερῶν καὶ τῶν εἰς ταῦτα ἀφιερωμάτων τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα, ὥστε δὲν ἔχει μείνη οὐδεμίᾳ ὑπερβολῇ καλῆτερεύσεως εἰς τινα ἐκ τῶν μεταγενεστέρων· ἰδιαιτέρως δὲ τὸν σῶφρονες ἦσαν καὶ σταθεροὶ παράπολυ εἰς τὸ ἥθος τῆς δημοκρατίας, ὥστε

δρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, (οἱ πρόγονοι) σώφρονες οὕτω, καὶ μένον-
 ὥστε τὴν Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιά-
 δου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ-
 τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν, ὅποια ποτ' ἐστίν,
 ὅρᾳ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν
 οὔσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο
 αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν
 αὔξειν ἕκαστος ὥετο δεῖν· ἐκ δὲ τοῦ τὰ
 μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς
 Θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως
 διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτέλσαντο
 εὐδαιμονίαν· τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν
 τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χρω-
 μένοις, οἷς εἶπον, προστάταις· νυνὶ δὲ
 πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ
 πράγματα ἔχει; ἄρα γε ὁμοίως καὶ πα-
 ραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ,
 πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ' ὅσης ἅπαν-
 τες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λα-
 (οἱ πρόγονοι) σφόδρα ἐν τῷ ἤθει τῆς πολιτείας,
 ὥστε ὁρᾶ (τις) τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀριστεί-
 δου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν (ὄν-
 των) τότε λαμπρῶν (τὰς οἰκίας) κατ'
 οὐδὲν οὔσαν σεμνοτέραν τῆς (οἰκίας) τοῦ
 γείτονος, εἴ τις ἄρα ὑμῶν οἶδε (τὴν οἰ-
 κίαν αὐτῶν) ὅποια ποτ' ἐστίν· οὐ γὰρ τὰ
 (πράγματα) τῆς πόλεως ἐπράττετο αὐ-
 τοῖς εἰς περιουσίαν (αὐτῶν), ἀλλ' ὥετο
 ἕκαστος δεῖν αὔξειν τὸ κοινόν· ἐκτέλσαντο
 δὲ (οἱ πρόγονοι) μεγάλην εὐδαιμονίαν
 εἰκότως ἐκ τοῦ διοικεῖν τὰ μὲν Ἑλλη-
 νικά (πράγμ.) πιστῶς, τὰ δὲ (ἀναφερό-
 μενα πράγματ.) πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσε-
 βῶς (διοικεῖν), τὰ δὲ (ἀναφερόμενα) ἐν
 αὐτοῖς ἴσως (διοικεῖν)· τότε μὲν δὴ εἶ-
 χε τὰ πράγματα ἐκείνοις (τοῖς προγό-
 νοις) τοῦτον τὸν τρόπον, χρωμένοις προ-
 στάταις (ἐκείνοις) οὓς εἶπον· νυνὶ δὲ πῶς
 ἔχει ἡμῖν τὰ πράγματα ὑπὸ τῶν χρη-
 στῶν τῶν νῦν (ὄντων); ἄρα γε (ἔχει) ὁ-
 μοίως καὶ παραπλησίως (ἐκείνοις); σιω-
 πῶ τὰ μὲν ἄλλα, ἔχων ἂν εἰπεῖν πολ-
 λά· ἀλλ' ἐπειλημμένοι (τοσαύτης) ἀπο-

τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ ὅλων τῶν τότε λαμπρῶν καὶ
 ἐπισήμων ἀνδρῶν, ἐάν τις ὑμῶν ἐξ ὑποθέσεως τὴν γνωρίζῃ, ὅποια ἄρα γε εἶνε,
 τὴν βλέπει, ὅτι δὲν εἶνε διόλου λαμπροτέρα ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ γείτονος· καθό-
 τι τὰ κοινὰ πράγματα τῆς πόλεως δὲν ἐνηργεῖν ἀπὸ αὐτοῦς μὲ σκοπὸν διὰ νὰ
 πλουτήσωσιν αὐτοί, ἀλλ' ἕκαστος ἐξ ἐκείνων ἔκρινε χρέος του, ὅτι ἔπρεπε νὰ αὐ-
 ξάνῃ τὰ κοινά. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι διώκουν τὰ μὲν ἑλληνικὰ μὲ πίστιν καὶ εἰλικρί-
 νειαν, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναφερόμενα μὲ εὐσεβείαν, τὰ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον
 ἑαυτὸν μὲ ἰσότητά, δικαίῳ τῷ λόγῳ ἀπέκτησαν μεγάλην εὐδαιμονίαν· τότε λοι-
 πὸν τοιοῦτοτρόπως διέκειντο τὰ πράγματα εἰς ἐκείνους τοὺς προγόνους, ἐπειδὴ
 μετεχειρίζοντο προστάτας καὶ κηδεμόνας ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶπον· τῶρα δὲ
 πῶς διακρίνεται τὰ πολιτικά μας πράγματα ἀπὸ τούτους τοὺς χρηστοὺς δῆμα-
 γωγούς; ἄρα γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως πρὸς ἐκεῖνα; καὶ τὰ μὲν ἄλλα τὰ σιω-
 πῶ, μόνον ὅτι ἡμπορῶ νὰ εἶπω πολλά· ἐν ᾧ ὅμως εἶχομεν ἐπιτύχῃ τοσαύτην ἐ-

κεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων Θηβαίων ρίας, ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε, καὶ Λακεδαι-
 δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδε-
 νὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων
 ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ
 ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ
 τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστε-
 ρήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ
 χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώ-
 καμεν εἰς οὐδὲν δέον· οὓς δ' ἐν τῷ πο-
 λέμῳ συμμαχοὺς ἐκτησάμεθα, εἰρήνης
 οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ'
 ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτον ἡσκήκαμεν· ἢ
 φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλ-
 λοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐ-
 τῶν Φίλιππος.
 ρίας, ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε, καὶ Λακεδαι-
 μονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ
 ὄντων ἀσχόλων, οὐδενὸς δὲ τῶν ἄλλων
 ὄντος ἀξιόχρεω (κατὰ τὸ)
 ἀντιτάξασθαι ὑμῖν περὶ τῶν πρωτείων,
 ἐξὸν δ' ἡμῖν ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ τὰ ἡμέ-
 τερ' αὐτῶν, καὶ βραβεύειν τὰ δίκαια τῶν
 ἄλλων (Ἑλλήνων), ἀπεστερήμεθα μὲν
 χώρας οἰκείας, ἀνηλώκαμεν δὲ τάλαντα
 πλείω, ἢ χίλια πεντακόσια εἰς οὐδὲν δέ-
 ον. Οὗτοι δὲ ἀπολωλέκασι τοὺς συμμα-
 χους, εἰρήνης οὔσης, οὓς ἐκτησάμεθα ἐν
 τῷ πολέμῳ, ἡσκήκαμεν δὲ τηλικούτον
 ἐχθρὸν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοῦς· ἢ φρασάτω τις
 ἐμοὶ παρελθὼν (τὸ) πόθεν ἄλλοθεν Φί-
 λιππος γέγονεν ἰσχυρὸς, ἢ (γέγον.) ἰσχυ-
 ρὸς) παρ' ἡμῶν αὐτῶν.

§. 11. Ἄλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύ-
 λως, τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμει-
 νον ἔχει· καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς
 ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς, ἃς

§. 11. Ἄλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα ἔχει
 φαύλως, τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει (ὄντα
 πράγματα ἔχει) νῦν ἄμεινον, (ἢ πρότερον).
 καὶ τί ἂν τις ἔχοι εἰπεῖν; (ἔχοι ἂν εἰ-
 πεῖν) τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς

ρημίαν ἀνταγωνιστῶν, ὅσην ὅλοι βλέπετε, ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἔχον κα-
 ταστροφῇ, οἱ δὲ Θηβαῖοι εἶνε ἀπησχολημένοι εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἀπὸ δὲ τοὺς
 ἄλλους Ἑλληνας κανεῖς δὲν εἶνε ἀξιόχρεως καὶ ἱκανὸς νὰ ἀντιπαραταχθῇ ἐναν-
 τίον εἰς ἡμᾶς περὶ τῶν πρωτείων, ἐν ᾧ δὲ ἦτο δυνατόν εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ ἰδικά
 μας κτήματα νὰ εἶχομεν μὲ ἀσφάλειαν, καὶ νὰ ἐβραβεύομεν ὡς ἄρχοντες τὰ δί-
 καια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπερασπιζόμενοι αὐτοὺς, μὴ ταῦτα ἔχομεν στερηθῇ
 μὲν χώραν οἰκείαν, τὴν Ἀμφίπολιν καὶ λοιπὰ, ἔχομεν δὲ ἐξωδευμένα εἰς μάτην
 καὶ ἀνωφελῶς περισσώτερα ἀπὸ χίλια πεντακόσια τάλαντα· τοὺς δὲ συμμαχοὺς,
 τοὺς ὁποίους ἀπεκτήσαμεν ἐν καιρῷ πολέμου, οὗτοι οἱ χρηστοὶ μας δῆμαγωγοὶ
 ἔγειναν παραίτιοι νὰ τοὺς χάσῃ ἡ πόλις ἐν καιρῷ εἰρήνης· οἱ ἴδιοι δὲ ἔχομεν ἐ-
 ξασκήσει διὰ τῆς ῥαθυμίας καὶ ἀμελείας μας ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἐχυροῦ μας τό-
 σον μέγαν καὶ ἰσχυρὸν ἐχθρὸν! εἰ δὲ μὴ, ἀφ' οὗ παρουσιασθῇ τις, ἃς μοι εἴπῃ,
 πόθεν ἄλλοθεν ἔχει γείνη τόσον ἰσχυρὸς ὁ Φίλιππος, παρὰ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους.

§. 11. Καλὰ· πλὴν, ὦ φίλε Δημόσθενες, ἐάν ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ διάκηνται
 εἰς κακὴν κατάστασιν, τὰ ἐν αὐτῇ ὅμως τῇ πόλει καὶ ἐσωτερικὰ τῷ ὄντι διά-
 κινεῖται καλῆτερα, παρὰ πρότερον· καὶ τί καλῆτερον δύναται τις νὰ εἴπῃ; τὰς
 ἐπάλξεις τοῦ τοίχους, τὰς ὁποίας ἀλείφομεν μὲ ἄσβεστον; τὰς ὁδοὺς, τὰς ὁ-

ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ὁδοὺς, ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς πολίτευομένους ταῦτα (= ἐπάλξ: ὁδοὺς, καὶ κρήνας), ὧν οἱ μὲν γεγονάσι πλούσιοι ἐκ πτωχῶν, οἱ δ' ἔντιμοι (γεγονάσιν) ἐξ ἀδόξων, ἔνιοι δὲ εἰσὶ κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσοῦτῳ τὰ τούτων ἡῦξηκεν· τί δὴ τὸ πάντων αἷτιον τούτων, καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρότερον (τῶν χρηστῶν δημαγωγῶν) ἡῦξηκε· τί δὴ (ἐστὶ) τὸ αἷτιον πάντων τούτων; καὶ (διὰ) τί δήποτε ἅπαντα (τὰ πράγματα τῆς πόλεως) εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν (ἔχει) οὐκ ὀρθῶς; (τὸ αἷτιον τούτων ἐστὶ τὸ ἐξῆς)· ὅτι αὐτὸς ὁ δῆμος τολμῶν τὸ μὲν πρότερον στρατεύεσθαι (αὐτὸς) ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ κύριος (ἦν) αὐτὸς ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ (τὸ) μεταλαβεῖν (τινὰ) καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος παρὰ τοῦ δήμου ἦν ἀγαπητὸν ἐκάστῳ τῶν ἄλλων (πολιτευομένων)· νῦν δὲ τοῦναντίον (ἐστὶ), κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν (εἰσιν) οἱ πολιτευόμενοι, καὶ ἅπαντα διαπράττεται διὰ

θῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, τούτων (τῶν πολιτευομένων), ὑμεῖς δὲ
 ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι, καὶ πε- ὁ δῆμος, ἐκνευρισμέσοι καὶ περιηρη-
 ριημένοι χρήματα καὶ συμμάχους ἐν μένοι χρήματα καὶ συμμάχους, γεγένη-
 ὑπρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένη- σθε ἐν μέρει ὑπρέτου καὶ προσθήκης, ἀ-
 σθε, ἀγαπῶντες, ἐὰν μεταδιδῶσι, θεω- γαπῶντες (ἐπὶ τῷ) ἐὰν μεταδιδῶσιν (οἱ
 ρικῶν ὑμῖν, ἢ βοῦδια πέμψωσιν οὗτοι· χρηστοὶ οὗτοι) θεωρικῶν (χρημάτων) ὑ-
 καὶ τὸ πάντων ἀνδρείοτατον, τῶν ὑμε- μῖν, ἢ πέμψωσιν οὗτοι οἱ στρατηγοὶ βοῦ-
 τέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε· οἱ δ' δια καὶ προσοφείλετε χάριν (αὐτοῖς) τῶν
 ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθεύξαντες ὑμᾶς ἐ- ὑμετέρων αὐτῶν, τὸ πάντων ἀνδρείοτατον
 πάρχουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασσεύουσι (ὃν τοῦτο)· οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει (ὄντες
 χειροῦνται αὐτοῖς ποιοῦντες· ἔστι δ' οὐ- δημαγωγοὶ) καθεύξαντες ὑμᾶς (ἐν τῇ (πό-
 δέ ποτ', οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνη- λει) ἐπάρχουσιν (ὑμᾶς) ἐπὶ ταῦτα, καὶ τι-
 μα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· θασσεύουσι ποιοῦντες (ὑμᾶς) χειροῦνται
 ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῖς· οὐδέ ποτε δ', οἶμαι, ἔστι λαβεῖν
 τῶν ἀνθρώπων ἢ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ (ὑμᾶς) μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα, πρᾶτ-
 τὸ φρόνημα ἔχειν· ταῦτα, μὰ τὴν Δή- τοντας μικρὰ καὶ φαῦλα (πράγματα)· ἀ-
 μητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων νάγκη γὰρ (ἔστιν) ἔχειν (τοὺς ἀνθρώ-
 εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη πους) καὶ τὸ φρόνημα τοιοῦτον, ὅποι' ἄτ-
 τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ τ' ἂν ἢ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώ-
 πων· οὐκ ἂν θαυμάσαιμι (διὰ) ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, εἰ (ταῦτα) γένοιτο βλάβη
 παρ' ὑμῶν ἐμοὶ εἰπόντι (ταῦτα) με- ζων (τῆς βλάβης) τῶν πεποιηκότων γε-

μος, ἐπειδὴ ἔχετε ἐκνευρισθῇ καὶ ἀδυνατήσῃ, καὶ χάσῃ καὶ χρήματα καὶ συμμά-
χους, ἔχετε καταντήσῃ ἐν μοίρᾳ ὑπηρετοῦ καὶ προσθήκης, ἐπειδὴ εὐχαριστεῖσθε,
ἐὰν οὗτοι οἱ χρηστοὶ δημαγωγοὶ σας καὶ στρατηγοὶ σᾶς μεταδίδωσιν ὀλίγα χρή-
ματα ἀπὸ τὰ θεωρικὰ, ἢ σᾶς πέμψωσι μερικὰ βοδάκια· καὶ τὸ πλεόν ἀνδρεϊό-
τατον ἀπὸ ὅλα, κοντὰ εἰς ταῦτα τοῖς χρεωστεῖτε καὶ χάριν διὰ τὰ ἰδικὰ σας
πράγματα· ἄλλοι δὲ ἀφ' οὗ σᾶς μανδρώσωσι μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ὡς ἄλο-
γα καὶ ἄγρια ζῶα, σᾶς ὁδηγοῦσιν εἰς ταῦτα, καὶ σᾶς ἡμερεύουσι μὲ τὸ νὰ σᾶς
κάμνωσι πρᾶγους καὶ ἡμέρους εἰς ἑαυτοὺς μὲ ταύτας τὰς κολακείας. Οὐδέποτε δέ,
κατ' ἐμὴν κρίσιν, εἶνε δυνατόν νὰ συλλαβῇτε κατὰ νοῦν μέγα καὶ νεανικὸν φρό-
νημα, ἐν ὅσῳ καταγίνεσθε εἰς μικρὰ καὶ φαῦλα πράγματα· καθότι ὅποιά τινα ἡ-
θελεν ἦναι τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχωσι
καὶ τὸ φρόνημά των τοιοῦτον. Διὰ ταῦτα δὲν ἤθελον ἀπορήσῃ τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν
εἰς ἐμὲ, ὅστις εἶπον ταῦτα ἐλευθέρως, ἤθελε γείνη ἐκ μέρους σας μεγαλητέρα βλάβη
ἀπὸ τὴν βλάβην ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι γείνη παραίτιοι νὰ γείνωσιν αὐτὰ·
διότι οὐδὲ εἶνε δυνατόν (τῆς ἠθικῆς σας ἕνεκα ταύτης διαφθορᾶς) νὰ ὁμιλήσῃ τις

γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν, ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω.

§. 12. Ἐάν οὖν ἄλλα νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθνῶν ἐβελήσῃτε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσῃθε, ἴσως ἂν ἴσως, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις δεδομένοις ἐοικε· καὶ γὰρ οὐτ' ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὐτ' ἀποθνήσκουσιν ἐξ· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστίν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκάστου ῥαθυμίαν ὑμῶν νέσθαι αὐτά· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ παρρησία ἀεὶ περὶ πάντων παρ' ὑμῖν, ἀλλ' ἔγωγε θαυμάζω (διὰ τοῦτο), ὅτι καὶ νῦν γέγονε (παρρησία).

§. 12. Ἐάν οὖν (εἰ μὴ πρότερον ἐβελήσῃτε) ἀλλὰ νῦν γ' ἐβελήσῃτε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, ἀπαλλαγέντες τῶν ἐθνῶν τούτων, καὶ (ἐάν) χρήσῃθε ταύταις ταῖς περιουσίαις ταῖς (οὔσαις) οἴκοι ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω (θεωρούμενα) τῶν ἀγαθῶν, ἴσως ἂν ἴσως, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κτήσασθε τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθόν, καὶ ἀπαλλαγείητε (ἂν) τῶν τοιούτων λημμάτων, ἃ ἔοικε σιτίοις δεδομένοις παρὰ τῶν ἱατρῶν τοῖς ἀσθενοῦσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνα (τὰ σιτία) οὐτ' ἰσχὺν ἐντίθησι (τῷ σώματι), οὐτ' ἐᾷ (τοὺς ἀσθενεῖς), ἀποθνήσκουσιν· καὶ ταῦτα (τὰ θεωρικὰ), ἃ νῦν ὑμεῖς νέμεσθε, οὔτε ἐστὶ τοσαῦτα, ὥστε ἔχειν (ταῦτα) ὠφέλειάν τινα διαρκῆ, οὔτε ἐᾷ (ὑμᾶς) πράττειν ἄλλο τι ἀπογνόντας (ὑμᾶς), ἀλλὰ ταῦτα ἐστὶν ἐπαυξάνοντα τὴν ῥαθυμίαν ἐκάστου

παρ' ὑμῖν γενικῶς περὶ παντός πράγματος με θάρρος καὶ παρρησίαν· ἀλλὰ καὶ τώρα διότι ὠμίλησα με ἀρκετὴν παρρησίαν ἐγὼ τῷ ὄντι θαυμάζω.

§. 12. Τέλος πάντων ἐάν πρότερον δὲν ἠβελήσατε, ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον ἀκόμη, ἀφ' οὗ ἀπαλλαχθῆτε ἀπὸ ταῦτα τὰ κάκια καὶ ὀλέθρια ἔθνη ὅλων τῶν ἀτόπων, ἐβελήσῃτε νὰ ἐκστρατεύητε οἱ ἴδιοι, καὶ νὰ πράττῃτε τὰ δέοντα ἀξίως τοῦ χαρακτῆρός σας, καὶ ἐάν ταύτας τὰς ἐν τῇ πατρίδι περιουσίας, δηλαδὴ τὰ θεωρικὰ, τὰς μεταχειρισθῇτε εἰς τὰ ἔξω ἀγαθὰ, δηλ. κατὰ τοῦ Φιλ. πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμμάχων, ἴσως, ὧς ἄνδρ. Ἀθην., ἴσως ἠθέλετε ἀποκτήσῃ τέλειόν τι καὶ μέγα ἀγαθόν, καὶ ἠθέλετε ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα κέρδη, τὰ ὅποια ὁμοιάζουσι με τὰ ὀλίγα φαγητά, τὰ ὅποια δίδονται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τοῦ ἱατροῦ· διότι καὶ ἐκεῖνα οὔτε δύναμιν προξενοῦσιν, οὔτε τοὺς ἀσθενεῖς ἀφίνουσι νὰ ἀποθνήσκωσι· καὶ ταῦτα τὰ θεωρικὰ, τὰ ὅποια τώρα σεῖς διαμοιράζεσθε, οὔτε τόσον μεγάλα εἶνε, ὥστε νὰ σᾶς προξενῶσιν ὠφέλειάν τινα διαρκῆ, οὔτε σᾶς ἀφίνουσιν, ἀφ' οὗ τὰ περιφρονήσῃτε, νὰ πράττῃτε ἄλλο τι, ἀλλ' ἐπαυξάνουσι ταῦτα τὴν ῥαθυμίαν ἐκάστου ὑμῶν· τὸ λοιπὸν, ἤθελεν ἴσως μοὶ κάμῃ πάλιν τις πα-

ἐπαυξάνοντα· οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσῃ τις· καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι· ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν· οἴκοι μένων βελτίων τοῦ δι' ἐνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχροῦ ἀπηλλαγμένος· συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἶον καὶ τὰ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ἡμῶν· ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτα ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι.

ὑμῶν· οὐκοῦν σὺ λέγεις μισθοφορὰν; φήσῃ τις· (οὐ μόνον μισθοφορὰν), ἀλλὰ καὶ παραχρῆμά γε (λέγω εἶναι) τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων, ὧς ἄνδρ. Ἀθ., ἵνα ἕκαστος λαμβάνων τὸ μέρος τῶν κοινῶν (χρημάτων) ὑπάρχῃ τοῦτο, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις· ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν (ὑμᾶς)· μένων οἴκοι βελτίων (ὑπάρχῃ λαμβάνων τὸ μέρος), ἀπηλλαγμένος τοῦ ποιεῖν αἰσχροῦ τι ἀνάγκη δι' ἐνδειαν· συμβαίνει τοιοῦτόν τι, οἶον (συμβαίνει) καὶ τὰ νῦν· αὐτὸς ὑπάρχων στρατιώτης ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων (ὑπάρχῃ) ὑπὲρ τῆς πατρίδος (οὕτως), ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον (στρατεύεσθαι, ἢ εἶναι στρατιώτην)· ἔστι τις ὑμῶν ἔξω τῆς (στρατευσίμου) ἡλικίας· ὅσα οὗτος (ὁ ἀστράτευτος καὶ ἀργός) λαμβάνων νῦν ἀτάκτως οὐκ ὠφελεῖ (οὐδὲν), ταῦτα λαμβάνων ἐν ἴσῃ τάξει (ὁ πρεσβύτης ὑπάρχῃ) ἐφορῶν καὶ διοικῶν πάντα, ἃ χρὴ πράττεσθαι (ἐν τῇ πόλει).

ρατήρησιν, σὺ, Δημόσθενες, λέγεις διὰ τούτων τῶν συμβουλῶν σου νὰ λαμβάνωμεν μισθὸν στρατιωτικόν; μάλιστα, οὐ μόνον τοῦτο λέγω, ἀλλὰ καὶ παρευθὺς, ὧς ἄνδρ. Ἀθην., ἐννοῶ νὰ γείνη ἡ αὐτὴ σύνταξις ὅλων, δηλ. ἡ αὐτὴ δόσις καὶ λήψις παρ' ὅλων τῶν πολιτῶν περὶ ὅλων τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν πόλιν πραγμάτων, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἕκαστος πολίτης τοῦτο, τὸ ὅποιον χρειάζεται ἡ πόλις, ἐάν ἕκαστος λαμβάνῃ τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων· δηλ. εἶνε δυνατόν νὰ ἔχωμεν εἰρήνην· ἕκαστος τῶν πολιτῶν ἐάν λαμβάνῃ τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν χρημάτων, δύναται νὰ ὑπάρχῃ βελτίων πολίτης, ὅταν μένῃ ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐπειδὴ ἤθελεν ἦνε ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ νὰ κάμῃ τι αἰσχροῦ διὰ τὴν ἐξ ἐνδείας καὶ στερήσεως ἀνάγκην· συμβαίνει πάλιν εἰς τὴν πόλιν τοιοῦτόν τι, ὅποιον καὶ τώρα, δηλαδὴ πόλεμος· αὐτὸς ὁ ἴδιος πολίτης δύναται νὰ ὑπάρχῃ στρατιώτης ἀπὸ ταῦτα τὰ ἴδια λήμματα ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καθὼς εἶνε δίκαιον νὰ ἦνε ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατιώτης· πάλιν, ὑπάρχει τις ὑμῶν ἔξω τῆς στρατευσίμου ἡλικίας· ὅσα χρήματα, ἐν ᾧ λαμβάνει τώρα οὗτος ὁ ὅποιος δὴποτε πολίτης ἀτάκτως, χωρὶς δηλαδὴ νὰ πράττῃ τι εἰς τὴν πόλιν, δὲν ὠφελεῖ, ταῦτα ἐάν λαμβάνῃ ὁ ἀρμόδιος πολίτης με ἴσην τάξιν, δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἐφορὸς πάντων καὶ διοικητὴς τῶν πραγμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ πράττωνται εἰς τὴν πόλιν.

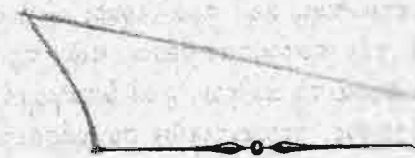
§. 13. Ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελών, οὔτε προσθεῖς, πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελών, εἰς τάξιν ἡγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας· οὐκ ἔστιν, ὅπου μὴ δὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν, ὅ,τι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίγνεται· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα

§. 13. Ὅλως δὲ οὐτ' ἀφελών (τι), οὔτε προσθεῖς (τι), πλὴν μικρὸν ἀνελών τὴν ἀτάξιν, ἡγαγον τὴν πόλιν εἰς τάξιν, ποιήσας τάξιν τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν (τὸ μέρος τῶν κοινῶν χρημάτων), τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦτο, ὅ,τι ἕκαστος ἔχει (ποιεῖν) καθ' ἡλικίαν, καὶ (ἐκεῖνο ποιεῖν), ὅτου καιρὸς εἴη (τοῦ ποιεῖν)· οὐκ ἔστι (μέρος τοῦ λόγου μου), ὅπου ἐγὼ εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν (ὑμᾶς) τὰ (χρήματα) τῶν ποιησόντων (τὰ βέλτιστα τῇ πόλει) (τοῖς) ποιοῦσι μὴδὲν (τῶν δεόντων), οὐδὲ δεῖ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν, πυνθάνεσθαι δὲ ταῦτα (τὰ) ὅτι οἱ ξένοι (στρατιῶται) τοῦ δεῖνος (στρατηγοῦ) νικῶσι· ταῦτα γὰρ γίγνεται νυνὶ· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντα (στρατηγόν) τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλ' ἀξιῶ πράττειν καὶ ὑμᾶς ταῦτα ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, ἀφ'

§. 13. Καθολικῶς δὲ οὐτε χωρὶς νὰ ἀφαιρέσω τι, οὔτε χωρὶς νὰ προσθέσω τι εἰς τὰ καθεστῶτα, ἐκτὸς κατὰ μικρὸν, (ὅπερ ἐστὶ τὸ νὰ ἀφαιρέσωσι τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους καὶ ἐνίους τῶν στρατιωτικῶν, οἵτινες παρεισέφρυσαν ἕξωθεν ὑπὸ τοῦ Εὐβούλου εἰς τὴν καθεστῶσαν νομοθεσίαν, καὶ νὰ λαμβάνωσιν ἅπαντες οἱ πολῖται τὸ μέρος ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλὰ νὰ πράττωσιν ἐκ τῶν δεόντων ὅ,τι ἀνήκει εἰς ἕνα ἕκαστον, πλὴν τούτων οὐδὲν ἄλλο) ἀφ' οὗ ἀνήρρεσα τὴν ἀταξίαν, ἔφερον τὴν πόλιν εἰς τάξιν, ἀφ' οὗ ἐτακτοποιήσα καὶ ἔδειξα τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ τοῦ νὰ λαμβάνητε τὰ κοινὰ χρήματα, καὶ τοῦ νὰ στρατεύησθε οἱ ἴδιοι, καὶ τοῦ νὰ δικάζητε, καὶ τοῦ νὰ κάμνητε ἕκαστος τῶν πολιτῶν τοῦτο, τὸ ὅποῖον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του ὃ καθεὶς δύναται νὰ κάμνῃ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θελὲν ἦνε ἀρμόδιος καιρὸς· δὲν ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ εἶπον, ὅτι πρέπει νὰ δίδητε εἰς τοὺς μὴδὲν τῶν δεόντων ποιοῦντας τὰ χρήματα ἐκείνων τῶν πολιτῶν, οἵτινες μέλλουσι νὰ κάμνωσι τὰ δέοντα· οὐδὲ εἶπον, ὅτι σεῖς μὲν οἱ ἴδιοι πρέπει νὰ κάθησθε ἀργοὶ ἐν τῇ πόλει, καὶ νὰ ἀναπαύησθε καταγινόμενοι εἰς τὰς ἐορτάς, πανηγύρεις, καὶ θεάτρα, καὶ νὰ ὑπάρχητε εἰς ἀπορίαν καὶ ἔνδειαν, νὰ ἐρωτᾶτε δὲ διὰ νὰ μαθάνητε ταῦτα, ὅτι τὰ ξενικὰ στρατεύματα τοῦ δεῖνος στρατηγοῦ μας νικῶσι· διότι τώρα ταῦτα γίνονται ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ ταῦτα λέγων δὲν μέμφομαι τὸν στρατηγὸν ἐκεῖνον, ὅστις κάμνει τι τῶν δεόντων πρὸς ὠφέλειάν σας, ἀλλὰ κρίνω ἄξιον νὰ πράττητε καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι πρὸς ὠ-

ἐφ' οἷς ἐτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν, καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω ὑμῖν. Σχεδὸν εἴρηκα (ἐκεῖνα), ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· ὑμεῖς δ' ἔλοισθε (ἐκεῖνο), ὅ,τι μέλλει συνοίσειν καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν.

φέλειαν τοῦ ἰδίου ἐαυτοῦ σας ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια τιμᾶτε ἄλλους, καὶ νὰ μὴ παραχωρῆτε εἰς ἄλλους, ὃ ἄνδρ. Ἀθην., τὴν τάξιν τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν οἱ πρόγονοι, ἀφ' οὗ μὲ πολλοὺς καὶ καλοὺς κινδύνους ἀπέκτησαν, τὴν ἄρῃσαν εἰς ἑσᾶς· σχεδὸν ἔχω εἰπεῖ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια νομίζω, ὅτι ὠφελοῦσι. Σεῖς δὲ εἴθε νὰ ἐκλέξητε ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον μέλλει νὰ ὠφελήσῃ καὶ τὴν πόλιν, καὶ ὅλους ἑσᾶς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΝ Γ'.

§. 1. Οὐχί-παρίσταται] ἡ ἐπέκτασις τοῦ οὐ δὲν γίνεται χωρὶς τινος ἐμφάσεως· τὸ δὲ παρίστασθαι σημαίνει κυρίως τὸ ἵστασθαι τινα ἢ τι πλησίον ἄλλου· λέγεται δὲ μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν, τὰς ὁποίας συλλαμβάνει τις ἐν τῷ νῷ, καὶ κατέχων διασφάζει· διὸ ἐνταῦθα σημαίνει τὸ ὅτι δὲν παρουσιάζονται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ῥήτορος αἱ αὐταὶ ιδέαι, αἵτινες παρίστανται εἰς τὸν νοῦν τῶν ἄλλων ῥητόρων τῶν προτρεπόντων τοὺς Ἀθην. νὰ τιμωρήσωσι τὸν Φίλιππον· ἡ δὲ σύνταξις· τὸ γινώσκειν ἐμὲ ταῦτά τοις γινωσκομένοις ὑπὸ τῶν ἄλλων ῥητόρων οὐ παρίσταται μοι·— ταῦτά-γινώσκειν] τὸ ἀπαρέμφατον εἶνε ὑποκείμενον τοῦ παρίσταται· ἡ ἔννοια· ἄλλα φρονῶ ἐγώ, ὅταν προσηλόνω τὸ βλέμμα μου εἰς τὴν θέσιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, καὶ ἄλλα οἱ ἄλλοι· καθότι οἱ λόγοι ἐκείνων προτρέπουσιν ὑμᾶς νὰ τιμωρήσῃτε τὸν Φίλιππον· ἐγὼ ὅμως θεωρῶ ἐπ' ἀναγκῆς καὶ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὴν ἐντελῆ σωτηρίαν τῶν συμμάχων πρότερον· διὰ ταῦτα μοι φαίνονται, ὅτι ἀπατῶνται, καὶ σφάλλουσι μὴ συμβουλευόντες ὑμᾶς τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ σύμφωνα μὲ τὴν παροῦσαν θέσιν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ Ὀριστική Ἀντωνυμία προσλαμβάνουσα τὸ ἄρθρον, καὶ ὑπαγομένη τότε εἰς τὴν κλάσιν τῶν ταυτότητος καὶ ὁμοιότητος σημαντικῶν συντάσσεται δοτικῇ, ἥτις εἶνε ἡ ὑπονοουμένη αὕτη· ἐκείνοις τοῖς παριστανομένοις τῷ νοῖ τῶν ἄλλων ῥητόρων·—ὅταν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω-καὶ τοὺς λόγους] τὸ ἀποβλέπειν κυρίως σημαίνει τὸ προσηλόνειν, ἢ διευθύνειν τὸ βλέμμα πρὸς τι· ἐνταῦθα ὅμως σημαίνει τὸ σκοπεῖν καὶ παρατηρεῖν·—τοὺς μὲν γὰρ λόγους] τὸ σχῆμα τοῦ λόγου χιαστόν· λέγεται δὲ τοιοῦτον, ὅταν ἐκ δύο προηγουμένων τινῶν γίνηται πρῶτον ἡ ἀπόδοσις τοῦ δευτέρου, καὶ ἔπειτα τοῦ πρώτου, ὡς ἐνταῦθα· τὰ πράγματα προηγούνται τῶν λόγων, καὶ ὅμως ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας προηγούνται οἱ λόγοι, καὶ ἔπονται τὰ πράγματα·—περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι] τί διαφέρει τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ μέσου εἴρηται ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυνθιακῷ·—ὁρῶ γιγνομένους] οἱ λόγοι ἀκούονται, δὲν ὁρῶνται· ἀλλὰ τὰ αἰσθήσεως σημαντικὰ ἐνίοτε ἀνταλλάσσονται, καθὼς τὸ συνειθίζομεν καὶ ἡμεῖς λέγοντες «βλέπω οἱ λόγοι σου δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὰς πράξεις σου»·—εἰς τοῦτο προήκοντα] εἴρηται καὶ ἀλλαχοῦ, ὅτι ὁ ἐνεστὼς τοῦ ἥκω σημασίαν ἔχει παρακειμένου· ἡ δὲ δεικτική ἔχει ὑπονοουμένην τὴν γενικὴν καταστάσεως·—εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς καταστάσεως·—εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὅπερ εἶνε ἰδιωτισμὸς τῆς ἀρχαίας, ὅστις ἐπὶ τῆς ἐπιθετικῆς συμφωνίας, εἴτε ἐπὶ τοῦ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους, συνειθίζει νὰ μεταβάλλῃ τὸ οὐσιαστικόν, εἴτε τὸ προσδιοριζόμενον εἰς γενικὴν, τὸ δὲ Ἐπιθετικόν, εἴτε τὸν προσδιορισμὸν εἰς οὐδέτερον γένος, ὥστε ἀντὶ νὰ εἴπωσιν· ἡ Ἰωνι-

κ ἡ σ.τολὴ λέγουσι· τὸ Ἰωνικὸν τῆς στολῆς· ἐνίοτε ὅμως ἀπτικώτερον μένει ἀμετάβλητον καὶ τὸ γένος τοῦ ἐπιθέτου, καθὼς παρὰ Θουκυδίδην αὐτὸν πλείστον τοῦ βίου κτλ.·—καὶ οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων κτλ. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ δεικτικὴ μένει ἐνίοτε μόνη χωρὶς τῆς γενικῆς, ὡς ἐνταῦθα ἡδῆ·—ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα--σκέψασθαι δέον] αἱ ἐξ ἀπροσώπων ῥημάτων γινόμεναι οὐδέτεραι μετοχαί, καθὼς εἶνε αἱ· ἐξόν, πρέπον, προσῆκον κτλ. διττῶς εἰς τὸν λόγον λαμβάνονται· πρῶτον ἀπολύτως, ὅποτε καὶ οὐδετεροαπόλυτοι μετοχαὶ ὀνομάζονται· δεύτερον ὡς κατηγορούμενα τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μὲ εἰδικὴν μετοχὴν, ἥτις καὶ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ τοὺς νεωτέρους λέγεται, ὁποῖα τὰ ὁράσεως σημαντικὰ, τὰ γνωστικὰ, τὰ αἰσθήσεως σημαντικὰ, καὶ τὰ δηλωτικὰ ἐν γένει, καθὼς φαίνονται· φανερός εἰμι, δηλός εἰμι κτλ. οὐχὶ δὲ καὶ ἀντικείμενον, οὐδὲ προσδιορισμὸς τοῦ ἀντικειμένου· ἐνταῦθα δὲ τὸ δέον, ἐπειδὴ σπανιώτατα εὐρίσκεται κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐστὶ, εἶνε οὐχὶ κατηγορηματικὴ, ἀμέσως ἐξαχρωμένη ἐκ τοῦ ὁρῶ, ἀλλὰ κατηγορούμενον κυρίως τοῦ ἀντικειμένου σκέψασθαι, ὅπερ εἶνε καὶ ὑποκείμενον τῆς ὑπονοουμένης μετοχῆς· ὅν, ἥτις πάλιν εἶνε κυρίως κατηγορηματικὴ, εἴτε εἰδικὴ μετοχὴ ἐξαχρωμένη ἀμέσως ἐκ τοῦ ὁρῶ οὕτως· ὥστε ὁρῶ ὅν δέον τὸ σκέψασθαι, ὅπως μὴ πεισόμεθα κτλ.· τὸ δὲ ὅπως καὶ ἐνταῦθα τροπικόν· διὸ καὶ πρὸς μέλλοντα Ὀριστικῆς· καθότι τὰ τοιαῦτα συντάσσονται μὲ μέλλοντα Ὀριστικῆς, ὅταν ἐξαχρῶνται ἀπὸ σκεπτικῶν, παραγγεληματικῶν, ἢ τάσεως πρὸς τι καὶ φροντίδος σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἐνταῦθα τὸ ὅπως ἐκ τοῦ σκέψασθαι·—οὐδὲν οὖν ἄλλο δοκοῦσιν· ἡ ἀμαρτάνειν] ὁ οὖν συμπερασματικὸς ἐλόντων τὰ προηγούμενα μὲ τὰ ἐπόμενα οὕτως ἀπειδὴ ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ πρότερον τὴν σωτηρίαν τῶν συμμάχων, καὶ οὐχὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ Φιλ., διὰ ταῦτα μοι φαίνονται οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ὅτι δὲν ποιοῦσιν ἄλλο τι, ἢ ἀμαρτάνουσιν μοι φαίνονται οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ὅτι δὲν ποιοῦσιν ἄλλο τι, ἢ ἀμαρτάνουσιν ἀποπλανῶντες ὑμᾶς ἀπὸ τὴν ἀληθῆ ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας βουλευέσθε, ἥτις εἶνε ἡ βοήθεια τῶν Ὀλυνθίων, ἕως οὗ σώσομεν αὐτούς· ὅταν μετὰ τὸ αὐτὸν ἄλλο, τί ἄλλο, ἐπιφέρηται ὁ ἢ, ἐννοεῖται συνήθως ἐξωθεν τὸ εἶναι, γίγνεσθαι, ποιεῖν, ἢ τι τοιοῦτον· εἶνε δὲ κυρίως ὁ ἢ ἀναλυτικὸς τῆς γενικῆς τῆς Ἐπιμεριστικῆς ἀντωνυμίας ἄλλο αὐτὸν ἄλλο μοι δοκοῦσι ποιεῖν τοῦ δοκεῖν μοι ἀμαρτάνειν· τὸ δὲ ἀμαρτάνειν εἰρωνικῶς ἐκφράζεται ὁ ῥήτωρ ὑπὸ ἐπίπληξιν δῆθεν ἐπεικῇ, ἐν ᾧ ἔπρεπε τὴν αὐστηροτέραν νὰ μεταχειρισθῇ ἐπιτίμησιν κατὰ συμβούλων, οἵτινες ἢ πραγματικῶς ἠγνόουν νὰ συμβουλευσῶσι τὰ ὠφέλιμα ἐν τοιοῦτοις μάλιστα καιροῖς, καὶ διὰ ταῦτα ὤφειλον νὰ σιωπῶσιν, ἢ δωροδοκούμενοι ὑπὸ Φιλίπ. ἐπίτηδες τὰ τοιαῦτα ἔλεγον·—οὐχὶ τὴν οὖσαν]—τὴν ψευδῇ· ἀλλὰ τὸ ἀρνητικὸν συνάπτεται μᾶλλον τῇ μετοχῇ παριστάντες·—ἐγὼ δὲ] ἀντιθετικῶς πρὸς τοὺς ῥήτορας·—ἐκείνοι μὲν οὕτως, ἐγὼ ὅμως ἄλλως· ὥστε καὶ ὁ δὲ ἐναντιωματικὸς·—ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν-οἶδα] τὸ ὅτι ἀναλυτικὸν καὶ ὀνομαστικὸν Ἀπαρεμφάτου, καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς· καὶ ἂν μὲν ἐννοηθῇ ἐξωθεν τὸ τοῦτο, τότε εἶνε ὀνομαστικὸν Ἀπαρεμφ. ἀνάλυσις, καθὼς, οἶδα τοῦτο τὸ-ἐξεῖ-ναί ποτε· ἂν ὅμως ὅχι, τότε εἶνε ἀνάλυσις εἰδικῆς μετοχῆς· ἀγὼ οἶδα ἐξόν ποτε ἔχειν καὶ τιμωρήσασθαι·—ἐπ' ἐμοῦ γὰρ] οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου ἀπόκισαν τὴν Ἀμφίπολιν, ἥτις κατὰ Θουκυδίδην πρότερον ἐκαλεῖτο Ἐννέα ὁδοί, ἀλλ' ὕστερον ἔγεινεν αὐτόνομος· οἱ Ἀθην. θέλοντες πάλιν νὰ τὴν ἀνακτήσωσιν ἔπεμψαν τὸν Ἰφικράτην· αὐτοὶ δὲ ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῶν

Μακεδόνων, πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ὁποίας παρέδωκαν τὴν πόλιν εἰς ἐκείνους· ὁ δὲ Φίλιππος θέλων νὰ καταπαύσῃ τὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον, τὸν ὅποιον ἤνοιξε, διότι κατῆγον οἱ Ἀθην. τὸν Ἀργαῖον εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ἔχοντα ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματα, ἀφῆκε πάλιν τὴν Ἀμφίπολιν αὐτόνομον· μετὰ ταῦτα πέμψας εἰς Ἀθήνας πρέσβεις εἰς τὰ (359 π. Χ.) καὶ γράμματα, τοῖς ὑπεσχέθη, ὅτι ἦτο ἔτοιμος νὰ κάμῃ πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν, καὶ τὴν πατρικὴν ν' ἀνανεώσῃ φιλίαν· ὁ δὲ δῆμος ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις τὸν Ἀντιφῶντα καὶ τὸν Χαρίδημον νὰ διαπραγματευθῶσι περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας· ὁ δὲ πανοῦργος Φίλ. οὐ μόνον φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς συνέθετο, ἀλλὰ καὶ ἐλπιδας τοῖς ἔδωκεν, ὅτι θὰ συμπράξει πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Ἀμφιπόλεως, τὴν ὁποίαν πολὺ ἐπεθύμουν οἱ Ἀθην. νὰ ἀνακτήσωσιν, ἂν ὅμως ἐκείνοι τῷ παραχωρήσωσι τὴν Πύδναν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχεν, ἀλλ' ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς νὰ τὸ φυλάξωσι μυστικόν· οἱ δὲ πρέσβεις ἐπανελθόντες ἐκοινοποίησαν αὐτὸ πρὸς τὴν βουλὴν, φυλάξαντες αὐτὸ ἀπόρρητον πρὸς τὸν δῆμον, ἐξ οὗ κατήντησε πολυθρύλητον διὰ τὴν περιέργειαν τῶν Ἀθηναίων νὰ τὸ μάθωσιν, ὅπερ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Ὀλυμπιακῷ ἀναφέρει ὁ ῥήτωρ· ἀποκοιμίσας οὕτως ὁ Φίλ. τοὺς Ἀθηναίους, καὶ καταστρεψάμενος τοὺς Παίονας, καὶ Ἰλλυριοὺς, καὶ νικητὴς ἐκείθεν ἐπανακάμψας, ἐστράτευσε τὸ (358 π. Χ.) καὶ κατ' Ἀμφιπολιτῶν· αὐτοὶ δὲ οἱ πρότερον ὡς εὐεργέτη τῷ Φιλίππῳ θυσίας τελοῦντες, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀποστρεφόμενοι, βλέποντες τὸν Φίλ. μετὰ τοσαύτης δυνάμεως ἐρχόμενον ἐπ' αὐτοὺς, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς Ἀθην. τὸν Στρατοκλῆ καὶ τὸν Ἰέρακα, οἵτινες παρελθόντες ἐπὶ τὸ βῆμα παρεκάλουν τοὺς Ἀθην. νὰ ἐκπλέωσι καὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὴν πόλιν· ἀλλ' αὐτοὶ ἀπατηθέντες πάλιν ὑπὸ Φιλ. ἀπράκτους ἀπέπεμψαν τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀμφιπολιτῶν· διότι ὁ Φίλ. πέμψας πάλιν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτοὺς ὡμολόγει, ὅτι ἡ Ἀμφίπολις ὑπάρχει κτῆμά των, τὴν πολιορκεῖ δὲ διὰ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς αὐτούς. Κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον (358 π. Χ.) καὶ οἱ Ὀλύμπιοι νομίζοντες τὴν αὐξήσιν τοῦ Φιλ. ἐπιβλαβὴ εἰς ἑαυτοὺς, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους θέλοντες νὰ συνδιαλλαγῶσι καὶ νὰ συμμαχήσωσιν, ἀλλ' οἱ Ἀθην. προτιμῶντες τὴν φιλίαν ἐκείνου παρὰ τὴν συμμαχίαν αὐτῶν ἀπέβαλον καὶ τούτους· αὕτη δὲ ἡ πρεσβεΐα τῶν Ὀλυμπίων εἶνε διάφορος τῆς παρούσης καὶ παλαιότερα· οὗτος δὲ ὁ καιρὸς ἦτο ὁ ἀρμοδιώτατος τότε πρὸς τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς καὶ δυνάμεως τοῦ Φιλ., ὅστις τότε ἦτο εἰσέτι ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος, καὶ ὅμως τὸν ἔχασαν· τοῦτον λοιπὸν ὑπαινίττεται ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα λέγων· ἀέγῳ δὲ ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει » καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς » οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ (358 π. Χ.), οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρων· ἀλλ' οὐκ ἄτοπον ἴσως νὰ ἐννοήσωμεν καὶ τὸν τῆς Ἀμφιπόλεως· — γέγονε ταῦτα ἀμφοτέρων] καὶ τὸ ἐξεῖναι τῇ πόλει τὰ αὐτῆς ἔχειν, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι· —προλαβεῖν] πρὶν δηλ. τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον νὰ προλάβωμεν νὰ σώσωμεν τοὺς Ὀλυμπίους· —τὴν πρώτην] αὕτη καὶ αἱ παρόμοιαι μ' αὐτὴν αἰτιατικαί, οἷον, τὴν ταχίστην, μακρὰν, τὴν ἀρχὴν κλ. ἐκλαμβάνονται ὡς ἐπιρρήματα, καὶ οὐ μόνον πρόθεσιν τινὰ δὲν χρειάζονται πρὸς συμπλήρωσιν, ἀλλ' οὐδὲ οὐσιαστικόν τι· —τοῦτο] τὸ σῶσαι τοὺς συμμάχους· —περὶ τοῦ τινὰ τρόπον τιμωρήσεται τις ἐκείνων] εἴρηται πολλάκις, ὅτι αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι μὴ οὔσαι ὀρθωτικαὶ λόγου ὡς μὴ ἀναλυτικαί, γίνονται ὀρθωτικαί, ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὴν

ἀρχὴν τῶν ἐξαρτωμένων προτάσεων· ὁ ῥήτωρ δὲν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ ἐκφέρῃ ἀπαρεμπατικῶς κατ' ἀρχῆς τὸν λόγον, ὡς τινες νομίζουσιν, οὕτω δηλ. περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι τὸν Φίλ. καὶ εἶτα τρόπον τινὰ μεταμεληθεὶς παρενέβαλε τὸ ὀρθωτικὸν τοῦ λόγου, οὐχὶ, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς αὐτὸ τοῦτο εἶχε κατὰ νοῦν, ὅπερ καὶ ἐξέφερε· διότι ὁ σκοπὸς τοῦ δὲν ἀπέβλεπε νὰ συμβουλεύσῃ ἀπλῶς περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι τὸν Φίλ., ἀλλὰ νὰ σκεφθῶσι τὸν τρόπον τῆς τιμωρίας· —πρὶν τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι] πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ τέλους ἐν πᾶσιν ἡ ἀρχὴ πρόπει νὰ ᾖ καλὴ, καθὼς καὶ τὸ γνωμικὸν ἀποφαίνεται· ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον καὶ τὸ τέλος· ἀρχὴν δὲ καλὴν ἐννοεῖ τὴν ἐντελῆ σωτηρίαν τῶν Ὀλυμπίων, τέλος δὲ τὴν τιμωρίαν Φιλίππου.

§. 2. Εἴπερ ποτε] —περισσότερον ἀπὸ ἄλλην φοράν· ὥστε δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ φράσις αὕτη οὕτω· ἂν καὶ ἄλλοτε ποτε ἄλλος τις καιρὸς ἐδεῖτο, ὁ παρὼν καιρὸς πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· —οὐχ ὅτι χρὴ συμβουλεύσαι, ἀλλ' ἀπορῶ τίνα χρὴ τρόπον] γνωρίζει δηλ. τὸ τί πρέπει νὰ συμβουλεύσῃ, ἀλλ' ἀπορεῖ πῶς νὰ τὸ συμβουλεύσῃ· ὑπαινίττεται καὶ ἐνταῦθα τὰ θεωρικὰ χοήματα, ὅπερ θέλει εἶνε ἡ μόνη σχεδὸν λύσις τῶν κακῶν, περὶ ὧν θεωρικ. καὶ προοικονομεῖ τὸν λόγον μακρόθεν, καταντῶν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀνάγκην· —περὶ αὐτῶν] ποίων; τῶν παρόντων πραγμάτων, ἢ περὶ τῆς συμβουλῆς; τὸ πρῶτον βεβαίως· διότι ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα δὲν θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀπορεῖ τί νὰ τοῖς συμβουλεύσῃ, (τοῦτο τὸ γνωρίζει κάλλιστα) ἀλλ' ἀπορεῖ πῶς νὰ τοῖς τὸ συμβουλεύσῃ, τὸν τρόπον δηλ. —ἐξ ὧν] —ἐξ ἐκείνων, ἃ σύνοιδα κτλ. —παρὼν καὶ ἀκούων] ἄρα γε αἱ μετοχαὶ πρέπει νὰ ἐκκληφθῶσιν οὕτως, ὥστε ἡ μὲν πρώτη νὰ παριστᾷ τὴν ἀμεσον γνῶσιν καὶ μάθησιν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἔμμεσον; τοῦτέστι τὰ μὲν ὁ ῥήτωρ παρὼν ὁ ἴδιος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔμαθεν ἀμέσως ὡς ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐνώπιόν του γεγενημένα, τὰ δὲ πρὸ αὐτοῦ τὰ ἔμαθεν ἐξ ἀκοῆς παρ' ἄλλων; δηλαδή ἐκ δύο πηγῶν ἡρύσατο ταῦτα καὶ εἶνε πεπεισμένος ἕκ τε τῶν πρὸ αὐτοῦ συμβαινόντων ὅτι τὰ περισσότερα πράγματα ἀπέτυχον κτλ; ἢ ἐκ μιᾶς μόνης πηγῆς, ἐκ τῶν συμβαινόντων δηλαδή ἐνώπιόν του, τὰ ὅποια παρὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀκούων ταῖς ἰδίαις ἀκοαῖς σύνοιδε; τοῦτο τὸ κατ' ἐμὲ προτιμότερον· —σύνοιδα] τὴ μὲν ἀπλοῦν τούτου κυρίως σημαίνει γνωρίζω τι θετικῶς ἀπ' ἐμαυτοῦ, ὡς παρὼν ὁ ἴδιος, ὅτ' ἐγένετο τὸ δεῖνα πρᾶγμα· τὸ δὲ σύνθετον σύνοιδα σημαίνει, ὅτι γνωρίζω θετικῶς συνάμα μὲ ἄλλον τινὰ, καὶ μάλιστα μὲ αὐτὸν τὸν πράξαντα ὅτι, δήποτε, περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ δύναμαι νὰ καταθέσω καὶ μαρτυρίαν, χρειᾶς τυχοῦσης, ἐπειδὴ ἤμην παρὼν, ὅτ' ἐγένετο· ἐκ τούτου προέκυψε καὶ τὸ σύνοιδα ἐμαυτῷ, ὅποτε ὁ πράξας εἰμὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς ταῦτα τὰς φράσεις τὸ οὐσιώδες τῆς ἐννοίας εἶνε οὐχὶ τὸ ὅτι συνάμα μὲ ἄλλον τινὰ γνωρίζω τι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὅτι γνωρίζω θετικῶς, διὰ τοῦτο τὸ συνειδέναι τινὲ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἀπλοῦν γνωρίζω, μενούσης ἀρχῆς τῆς Σὺν προθέσεως· εἵπομεν δὲ καὶ ἀλλαχού, ὅτι τὸ συνειδέναι συντάσσεται πενταχῶς, διττῶς μὲν ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας, καθὼς, σύνοιδά σοι ἀδικοῦντι, καὶ σύνοιδά σοι ἀδικίαν· τριχῶς δὲ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, καθὼς, σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικοῦντι, σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικίαν, καὶ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀδικῶν· —ἐκπεφευγέναι] συνώνυμον τοῦτο τοῦ διαφεύγειν, ἀλλ' ὑπάρχει λεπτή τις διαφορὰ· ὅθεν λέγεται ἐκφεύγω τὸν κίνδυνον, τὸν θάνατον, καὶ διαφεύγω· ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον δηλοῖ, ὅτι ἐξω γίνωμαι κινδύνου, καὶ

ἐπομένως σώζομαι, τὸ δὲ δεύτερον, ὅτι διὰ τινος μέσου, ὡς διὰ τῶν ἱατρικῶν καὶ τοῦ ἐπιστήμονος ἱατροῦ φεύγω τὸν θάνατον· ἐνταῦθα δὲ εἴρηται ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια ἐκφεύγουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ὀρνιθοθηρῶν· τὸ δὲ Ἀπαρέμφατον δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σύνοιδα, τὸ ὅποion ὡς γνωστικὸν συντάσσεται αἰτιατικῇ συνάμα εἰδικῇ μετοχῇ καὶ οὐχὶ Ἀπαρεμφάτῳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ πέπεισμαι· καθότι ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου τούτου εἶνε αὕτη· ἐγὼ πέπεικα ἐμαυτὸν κάλλιστα, ὅτι τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ἐκπέφευγεν ὑμᾶς οὐκ (ἐπὶ) τῷ μὴ συνιέναι ὑμᾶς (τὰ βέλτιστα) ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν· τοῦτο δὲ ἔγνωκα ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοιδα, οὐκ ἄλλων ἐμοὶ εἰπόντων· — ἢ] ὁ ἥ πάλιν καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀναλυτικὸς τοῦ συγκριτικοῦ εἶνε (ὅχι τοῦ πλείω), ἀλλὰ τοῦ μᾶλλον, τὸ ὅποion ὑπονοεῖται ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας παρὰ τοῦ βούλεσθαι, ἡ ἰσχυροδυναμεῖ πρὸς τὸ οὐ· — μετὰ παρρησίας] = ἐλεύθερα, χωρὶς νὰ χαρίζωμαι εἰς τινα· ποιῶμαι τοὺς λόγους] = ὁμιλῶ· διαφέρει τὸ ποιῶ λόγον τοῦ ποιῶμαι λόγον· καθότι τὸ μὲν διὰ τοῦ μέσου ῥήματος ἐκφραζόμενον εἶνε ἴσον τῷ ὁμιλεῖν· τὸ δὲ διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ = τῷ συνθέτειν λόγους· — τοῦτο-εἰ τ' ἀληθῆ] τοῦτο δηλαδὴ θεωροῦντες τὸ ἂν λέγω τὴν ἀλήθειαν· ὥστε τὸ εἰ εἶναι ἀνάλυσις ὀνομαστικοῦ Ἀπαρεμφάτου = τὸ λέγειν με· — καὶ διὰ τοῦτο] ἐπανάλαβε ἀπὸ κοινοῦ πάλιν τὸ ἀξιῶ ὑπομένειν τὴν παρρησίαν διὰ τοῦτο διὰ τὸ ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ λόγου· — εἰς πᾶν μοχθηρίας] ἰδιωτισμὸς καὶ ἐνταῦθα, περὶ οὗ ὅρα ἐν τῷ πρώτῳ πεπραγμένῳ ἐκτενῶς· τὸ δὲ μοχθηρία παράγεται ἀπὸ τὸ μοχθηρὸς, ὅπερ πάλιν ἀπὸ τὸ μόχος, τὸ ὅποion σημαίνει κόπον· = εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν = κακὴν θέσιν καὶ κατάστασιν· διότι καὶ ἡ κακία εἰς τὸ νὰ γείνη μύχον ἀπαιτεῖ.

§. 3. Μικρά] = ὀλίγα· τὸ μικρὸν κυριολεκτεῖται ἐπὶ συνεχοῦς ποσοῦ, καὶ ἐπομένως ἐπὶ μεγέθους, τὸ δὲ ὀλίγον ἐπὶ ποσοῦ διακεκριμένου, ἀλλὰ διὰ τὴν συγγένειαν ἀνταλλάσσονται· — τῶν γεγεννημένων] ἡ γενικὴ ἐνταῦθα σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος, τὸ ὅποion παριστάνει τὸ μικρά· — ὑπομνήσαι] ἡ ὑπὸ καὶ εἰς τὰς συνθέσεις πρῶτον σημαίνει τὸ ὑποκάτω κυρίως καὶ μεταφορικῶς, καθὼς, ὕψαλος, ὑποζύγιον κτλ. δεύτερον τὸ ἀνεπαισθήτως καὶ κρυφίως, καθὼς, ὑποχωρῶ-ὑποδέομαι, καὶ ἐκ τούτων προκύπτει καὶ ἡ σημασία τοῦ ὀλίγον, ὡς ὑπόχαλκον, καὶ ὡς ἐνταῦθα· συντάσσεται δὲ τὸ ὑπομνήσκω μὲ δύο αἰτιατικὰς, ἄμεσον καὶ ἔμμεσον· ἐνταῦθα ἄμεσος εἶνε τὸ ὑμᾶς, ἔμμεσος τὸ μικρά· — μέμνησθε] ἐνταῦθα ἄρχεται τὸ διήγημα, δι' οὗ γίνεται ἡ ἀνάμνησις τῶν μικρῶν ἀντικείμενον δὲ τοῦ μέμνησθε κυρίως εἶνε τὸ χρόνου· καθότι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται· — ὅτ'] ἐνταῦθα τοῦτο δὲν εἶνε ὅτι, ἀλλ' ὅτε χρονικὸν ἐπὶ ῥήμα προσδιορίζον τὸ ἀντικείμενον χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως μὲ μνησθε, ὡς νὰ λέγῃ: μέμνησθε τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἀπηγγέλη Φίλιππος κτλ. — ἀπηγγέλη-πολιορκῶν] οὔτε τὸ ἀπρόσωπον εἰς προσωπικὸν μετετράπη ἐνταῦθα, οὔτε τὸ ἀπαρέμφατον εἰς μετοχὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀπηγγέλη ἀνάγεται γενικῶς εἰς τὴν κλάσιν τῶν Δηλωτικῶν, διὰ τοῦτο συνετάχθη μὲ μετοχὴν κατηγορηματικὴν· — τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί] ἐὰν ἡ πολιορκία συνέβη τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς 107: Ὀλυμπιάδος (ὅπερ ἐστὶ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 352 π. Χ.) ὁ τρίτος οὗτος Ὀλυμπιακὸς ἐξεφωνήθη περὶ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς 107 Ὀ-

λυμπιάδος, (ἦτοι τὸ 349 π. Χ.)· καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν χρονολογίαν ἡ φράσις· τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, οὕτως· ὡς δὲ πρὸς τὴν σύνταξιν καὶ ἔννοιαν εἶνε ἴση μὲ τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον κατὰ παρένθεσιν· οὕτω π.χ. ὅταν ἡ χολέρα ἐνέσκηψεν, εἶνε τώρα τρία τέσσαρα ἔτη, φθορὰν μεγίστην ἐπροξένησεν ἐνταῦθα = ἐν Κων]· πόλει, ὁπότε καὶ ἡ φιλτάτη μοι λογία θυγάτηρ Πηνελόπη θῦμα τελευταῖον αὐτῆς ἐν τῇ πατρίδι μου Κίῳ ἔπεσε τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1865· εἶνε δὲ ὀνομαστικαὶ ἀσχετοὶ καὶ ἀπόλυτοι, ἦτοι παρενθεστικαί, καὶ οὐχὶ ὡς τινες νομίζουσιν αἰτιατικαί· καθότι διὰ νὰ ἦνε αἰτιατικαὶ πρέπει νὰ φανερόνῃ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ διήρκεσέ τι· ἐνταῦθα ὅμως δὲν σημαίνουσι τοιοῦτόν τι· ἄρα εἶνε ὀνομαστικαὶ ἀπολύτως καὶ παρενθετικῶς τεθειμέναι· — Ἡραῖον τεῖχος] φρούρια, τεῖχη, ὀρμητήρια, ἐπιτειχίσματα ὀνομάζονται πολεῖς, ἢ μέρη ὠχυρωμένα· τοῦτο λοιπὸν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἦτο πόλις ἐν Θράκη, ἀποικία τῶν Σαμίων, αἵτινες ὑπὲρ πολὺ ἐσέβοντο τὴν Ἡραν, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, κειμένη ἐπὶ τῆς Προποντίδος οὐχὶ τόσον πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν Πέρινθον (τὴν νῦν Ἡράκλειαν)· τοιαῦτα φρούρια ἐν Θράκη ὠχυρωμένα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων Θρακῶν ἦσαν καὶ ἄλλα, καθὼς τὸ Νέον τεῖχος, τὸ Δαύνιον τεῖχος, τὸ Σέρριον τεῖχος, τὸ μακρὸν τεῖχος κτλ. ἠθέλησε δὲ νὰ τὸ κυριεύσῃ ὁ μεγαλεπήβολος Φίλιππος διὰ νὰ τὸ ἔχῃ ὀρμητήριον κατὰ τοῦ Βυζαντίου, εἰς ὃ ἐπωφθαλμιάζε· — Μαιμακτηριῶν] οὗτος ἀντιστοιχεῖ ἐν μέρει μὲ τοὺς παρ' ἡμῖν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον, εἴτε ἀπλοελληνικώτερα Ἀἰδομητριάτην καὶ Αἰστρατιάτην· διότι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον μῆνας Σεληνιακοὺς, οἵτινες κινεῖνται περιοδικῶς, ὡς καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, τῶν ὁποίων ἡ μηνιαία νηστεία Ῥαμαζάν περιοδεύει κυκλικῶς ἅπαν τὸ Σεληνιακὸν ἔτος· ὁ δὲ Φίλ. ἐπίτηδες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν χειμῶνα ἐπεχειρεῖ, ὁπότε οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ βοηθῶσι τὰ πολιορκούμενα μέρη· οὗτος δὲ ὁ μὴν ἦτο πέμπτος μὴν τῶν Ἀθηναίων (διότι δὲν εἶχον ὅλοι οἱ Ἕλληνες τοὺς αὐτοὺς μῆνας)· ὀνομάσθη δὲ οὕτως ἀπὸ τὸν Δία τὸν μαιμάκτην = ταρακτικόν· καθότι ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὅποion ἀλληγορικῶς ὀνόμαζον Δία, ἢ Ἡραν, ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος φυσικὰ ταραττεται· — πολλῶν λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου] ἡ σύνταξις ἐνταῦθα διφορεῖται· ἢ ἀπὸ τὸ ἐπόμενον ἔλκεται καὶ εἰς τὸ ἡγούμενον ἀναλόγως ἢ μετοχὴ γιγνομένων, ἢ ἐτέθη ἐνικῶς κατὰ τὸ προσεχέστερον· ὁ δὲ ῥυθμὸς ἦτο σύνθετος πρᾶγμα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Ἀθηναίων (καὶ οὐχὶ μόνον τώρα), οἵτινες ἄλλοτε μὲν ἀπεδέχοντο τὰ λεγόμενα, ἄλλοτε δὲ τὰ ἀπεδοκίμαζον· ἀλλ' ἤδη, ὁπότε τοῖς ἡγγέλη ὁ Φίλιππος, ὅτι πολιορκεῖ τὸ Ἡραῖον τεῖχος, διὰ τί ἐθορύβουν; ὅποια δικαιώματα εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Ἡραίου τεύχους, ὅπερ ἦτο, ὡς ἔφημεν, ἀποικία τῶν Σαμίων; ἰδοὺ ὁ λόγος· ἢ ἐπειδὴ τὸ τεῖχος οὐκ ἦτο, ὡς ἔφημεν, ἀποικία τῶν Σαμίων, τοὺς ὁποίους εἶχον συμμάχους, ὠκειοποιεῖν καὶ αὖσαν ἀποικίαν τῶν Σαμίων, τοὺς ὁποίους εἶχον συμμάχους, σκοποὺς τοῦ Φίλ. διὰ τοῖς διὰ τὸ συμμαχικόν, ἢ ὑφορώμενοι τοὺς καταχθονίους σκοποὺς τοῦ Φίλ. διὰ τὸ Βυζάντιον, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, ἤθελον ν' ἀντιταχθῶσιν· — ἐψηφίσασθε] τὸ ψηφίσεσθαι κυρίως σημαίνει τὸ νὰ θέτῃ τις ἐν τῇ Κάλπῃ τὴν ψήφον του, καὶ τὸ ψηφίσεσθαι κυρίως σημαίνει τὸ νὰ θέτῃ τις ἐν τῇ Κάλπῃ τὴν ψήφον του, καὶ τὸ νὰ ἐπικυροῖ τὰ λεχθέντα· οἱ Συγγραφεῖς ὅμως μεταχειρίζονται καὶ ἀντὶ τοῦ χειμῶνα ἐπικυροῖ τὰ λεχθέντα· — καθέλκειν] ἐπειδὴ τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων ἦσαν μικροτονεῖν τῷ ψηφίσεσθαι· — καθέλκειν] ἐπειδὴ τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων ἦσαν μικροτονεῖν τῷ ψηφίσεσθαι· — ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ ἀνεῖλκον εἰς τὴν ξηρὰν, ἵνα μὴ σήπων-κρά, τὸν χειμῶνα, ἢ ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ ἀνεῖλκον εἰς τὴν ξηρὰν, ἵνα μὴ σήπων-ται· ὅτε δὲ ἀνάγκη τις τοὺς κατελάμβανε, τὰ καταβάζον εἰς τὴν θάλασσαν, τὰ ἐσυγύριζον, τὰ ἀρμάτων, καὶ τὰ ἐστελλον, ὅπου ἡ χρεῖα τὸ ἀπῆτει· ἐκ τού-

του τὸ κατέλειν σημαίνει ἐμμέσως τὴν ἀποστολὴν τοῦ στόλου· — τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν] τὰ στρατεύσιμα ἔτη ἐλάβανον ἀρχὴν ἀπὸ τὸ 18: ἔτος μέχρι τοῦ 60· καὶ μέχρι μὲν τῶν 20 ἐγίνοντο περίπολοι = χωροφύλακες· ἀπὸ δὲ τῶν 20 ἐξήρχοντο καὶ εἰς ὑπερορίους καὶ ἐκδήμους στρατείας· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἀθην. τότε ἐν τῇ παρακμῇ των μετεχειρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξενικὰ στρατεύματα, τότε δὲ ἀποφασίσαντες νὰ καταιδάσωσι τεσσαράκοντα τριῆρεις, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐμβαίνωσι, καὶ ὄχι ξένοι, καὶ τάλαντα 60 νὰ εἰσφέρωσι, καὶ ἐν χειμῶνι νὰ ἐκστρατεύσωσι, τὴν μεγάλην σπουδὴν καὶ προθυμίαν των εἰς τὸν πόλεμον ἐμφαίνουσιν· — αὐτοὺς] = αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ οὐχὶ ξένοι· — τάλαντα ἐξήκοντα] ἡ λέξις τάλαντον παράγεται ἀπὸ τὸ ῥῆμα τ α λ ά ω - τ λ ά ω, τὸ ὁποῖον σημαίνει ὑποφέρω· ἔχει πολλὰς σημασίας· σημαίνει ζυγαριάν, πληθυν. τὰς πλάστιγγας τῆς ζυγαριᾶς· συνεκδοχικῶς τὸ βάρος, τὸν σταθμὸν τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον ζυγίζεται· μεταφορικῶς τὴν πλάστιγγα τῆς τύχης· καὶ νόμισμα ἰδανικόν, καὶ οὐχὶ πραγματικόν, ἀπαραλλάκτως πρὸς τὸ πουργι τῶν Ὀθωμανῶν, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς γρόσια πεντακόσια· ἦσαν δὲ πολλῶν εἰδῶν τάλαντα· Ἀττικὰ, Κορινθιακὰ, Αἰγινητικὰ, Εὐβοϊκὰ, Βαθυλωνιακὰ, Αἰγυπτιακὰ, κτλ. τὰ ὁποῖα εἶχον πολλὴν διαφορὰν πρὸς ἄλληλα· ἀλλὰ τὸ Ἀττικὸν ἰσοδυναμεῖ πρὸς 60 μνᾶς Ἀττικᾶς, εἴτε πρὸς 6000 δραχμῶν ὡς πρὸς τὴν νομισματικὴν τοῦ ἀζίαν = σχεδὸν πρὸς 24,000 γροσίων· ὥστε τὰ 60 τάλαντα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 1, 440,000 περίπου· — τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου] ἀφ' οὗ ἀπεφασίσαν νὰ καταιδάσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν 40 τριῆρεις, καὶ 60 τάλαντα νὰ ἐτοιμάσωσι καὶ λοιπὰ, ἀφῆκαν καὶ ἀπέρασαν ἐννέα μῆνες τοῦ ἀρξαμένου ἐκείνου ἐνιαυτοῦ τοῦ (352 π. X.), καὶ τρεῖς ἀπὸ τὸν ἐπόμενον ἐνιαυτὸν τοῦ (351 π. X.), καὶ τότε μόλις ἀπεφασίσαν νὰ στείλωσι τὴν βοήθειαν εἰς τὸ Ἑραῖον τεῖχος· ἀλλὰ καὶ τότε ἀντὶ τῶν τεσσαράκοντα τριηρῶν δέκα μόνον, ἀντὶ πολιτῶν ξένους, καὶ ἀντὶ 60 ταλάντων πέντε μόνον· διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ τῶρα τὰ ἀναφέρει, διὰ νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κουφονοίαν καὶ διεφθαρμένην πλέον γνώμην τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ ἄστατον αὐτῆς οὐχὶ μόνον εἰς ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα τοὺς προέτρεπον οἱ ῥήτορες, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔκριναν οἱ ἴδιοι ὡς ἄξια μεγίστης προσοχῆς· — Ἑκατομβαιῶν] ἀπέρασεν· οἱ Ἀθηναῖοι ὠνόμασαν τοὺς μῆνας των ἀπὸ ἐπίσημόν τινα ἑορτὴν, τὴν ὁποίαν ἐτέλουν κατ' ἐκεῖνον τὸν μῆνα· π. χ. τὸν Ἑκατομβαιῶνα τὸν ὠνόμασαν οὕτως ἀπὸ τὴν ἑορτὴν Ἑκατόμβαια, τὴν ὁποίαν ἐτέλουν πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας· τὸν Μεταγειτνίωνα ἀπὸ τὰ Μεταγεῖτνια, τὰ ὁποῖα τότε ἐώρταζον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ καθεξῆς· — μετὰ τὰ μυστήρια] διπλᾶ ἐτέλουν οἱ Ἀθηναῖοι μυστήρια, μεγάλα καὶ μικρά· καὶ τὰ μὲν μεγάλα ἐλέγοντο καὶ Ἐλευσίνια τελούμενα μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν Ἐλευσίνι πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος· τὰ δὲ μικρά πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρακλέους· ἀμφότερα δὲ ἐτελοῦντο κατ' ἔτος· διήρκουν δὲ τὰ μεγάλα ἐννέα ἡμέρας· ἤρχοντο ἀπὸ τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Βοηδρομιῶνος (Σεπτεμβρίου καὶ Αὐγούστου) καὶ ἐτελεύτων εἰς τὰς 23 τοῦ αὐτοῦ μηνός· ποῖα δὲ μυστήρια ἐννοεῖ ἐνταῦθα; τὰ μικρά, ἢ τὰ μεγάλα; τὰ μεγάλα βεβαίως, τὸ ὁποῖον συνάγεται καὶ ἀπὸ τὸν μῆνα, καθ' ὃν ἐτελοῦντο, καὶ ἀπὸ τὸ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον κατήντησεν ὡς χαρακτηριστικὸν αὐτῶν· καθότι οἱ Συγγραφεῖς ὅτε πρόκειται νὰ ἀναφέρωσι περὶ αὐτῶν, ἐνάρθως πάντοτε τὰ προφέρουσιν· ἦσαν δὲ ταῦτα ἢ ἐπίσημοτέρα ἑορτῇ τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἷς ξένος δὲν συνεχω-

ρεῖτο νὰ παρευρίσκηται· — κενὰς] πολιτικῆς δυνάμεως κατ' ἀντίθεσιν τῆς πρώ-
 τῆς των ἀποφάσεως· ἀλλ' ἄρ' ἔτι κενὰ μόνον πολιτῶν ἦσαν, πλήρεις δὲ ξέ-
 νων, ἢ καὶ ἀμφοτέρων; τοῦτο φαίνεται πιθανώτερον· καθότι οἱ χρηστοὶ Ἀ-
 θηναῖοι τὴν στρατολογίαν τῶν ξένων τὴν ἀνέθετον εἰς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς
 διὰ τοῦτο καὶ ξεναγοὺς ὀνομαζομένους, οὐδαμῶς οἱ ἴδιοι μεριμνῶντες· — Χα-
 ρίδημον] οὗτος δὲν ἦτο Ἀθηναῖος, ἀλλ' ἐκ τῆς Ὠρεοῦ πόλεως Εὐβοίας, διὰ
 τὰς πρὸς τὴν πόλιν ὁμῶς ἐκδουλεύσεις του ἐπολιτογραφῆθη Ἀθηναῖος, τὸν
 ὁποῖον μετεχειρίζοντο ὡς ξεναγόν, ἀλλ' ἦτο δόλιος, ἀσελγής, ἄσωτος καὶ
 μέθυρος· — ἀργυρίου] ἄργυρος καὶ χρυσὸς διαφέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἀργύριον
 καὶ χρυσίον· καθότι τὰ μὲν πρῶτα σημαίνουν τὰ μέταλλα, τὰ δὲ δεύ-
 τερα τὰ ἐκ τούτων νομίσματα· ἡ δὲ γενικὴ σημαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὕλης
 πρὸς τὸ ἔργον· — ὡς δὲ ἠγγέλθη ἀφίετε] χρονικὸν τὸ ὡς· συγχρόνως δηλαδὴ
 τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ καὶ σεῖς τὰ ἀπλώσατε=ἀδιαφορήσατε· — ἀσθένων, ἢ τεθνε-
 ῶς] αἱ μετοχαὶ εἰδικαὶ ἐξαρτῶμεναι ἐκ τοῦ ἠγγέλλῃ· τίνα δὲ ἀσθένειαν ἐννοεῖ;
 τινὲς λέγουσιν, ὅτι ἀσθένειαν ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τὴν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ
 του, τὴν ὁποίαν ἔπαθεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μεθώνης ὑπὸ τινος Με-
 θωναίου Ἀστέρος ὀνομαζομένου, ὅστις τόσον ἐπιτήδειος τοξότης ἦτο, ὥστε ἐ-
 στοιχημάτισε, λέγεται, νὰ ῥίψῃ ἀπὸ τοῦ τείχους τὸ βέλος του κατ' εὐθείαν εἰς
 τὸν ὀφθαλμόν τοῦ Φιλίππου, ὅπερ καὶ ἐπέτυχεν, ἐπιγράψας ἐπὶ τοῦ βέλους καὶ
 τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὡς λέγεται, Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος,»
 τὴν ὁποίαν ἀναγνούς ὁ Φίλ. ἀνταπήντησε, λέγουσιν, ὅτι ἂν λάβῃ τὸν Ἀστέρα
 θά τὸν κρεμάσῃ μεταξὺ τῶν Ἀστέρων, τὸ εἶδος τοῦ θανάτου ὑποδηλῶν. Ἀλλ'
 ὁ Φίλιππος, ἴδμεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐπολιόρκει τὸ Ἡραῖον τεῖχος, πῶς εὗρεθ' ἰσχύον
 ἐν Μεθώνῃ πολιορκῶν αὐτήν, ὅπου ἀπολέσας τὸν ὀφθαλμόν του ἠσθένει, καὶ κατὰ
 συνέπειαν φθάσασα ἡ εἰδησις αὕτη εἰς Ἀθήνας ἔκαμε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀναβά-
 λωσι τὴν ἀποστολὴν τοῦ στόλου; διὰ νὰ συμβιβασθῶσι ταῦτα, ἡ ἄλλη ἀσθένεια
 πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι κατέλαβε τὸν Φίλιππον μεταξὺ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡ-
 ραίου, ἢ ὅτι συγχρόνως ἐπολιόρκει ἀμφοτέρω, καὶ Μεθώνην καὶ Ἡραῖον, καὶ ἐν-
 ταῦθα μὲν ἐγκαταλιπὼν στρατηγὸν τίνα ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου, αὐτὸς
 ὁ ἴδιος ἐπολιόρκει τὴν Μεθώνην· ἀλλ' οὐ με πείθουσι καὶ ταῦτα, πρῶτον, ὅτι ὁ
 Φίλ. ἔπρεπε νὰ ἦν παρὼν καὶ εἰς τὰς δύο πολιορκίας, ἐπόπτης ὁ ἴδιος, καθὼς
 ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυθιακῷ μᾶς τὸν περιγράφει· καὶ δεύτερον, ἂν ἀπε-
 φάσιζε νὰ πολιορκῇ συγχρόνως καὶ τὰ δύο, ποῦ πρῶτον ἔπρεπε νὰ παρευρίσκη-
 ται; εἰς τὴν Μεθώνην, ἢ εἰς τὸ Ἡραῖον, τὸ ὁποῖον περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο νὰ βάλῃ
 εἰς χεῖρας, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ, ὡς προέφημεν, ὀρμητήριον κατὰ τοῦ Βυζαντίου, εἰς δ'
 ἐπωφθαλμία; — καιρὸν τοῦ βοηθεῖν] τὸ ὀνομαστικὸν Ἀπαρέμφατον προσδιορίζον
 ὡς γενικὴ τὸ καιρὸν, ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ συμβεβηκότος πρὸς τὴν ὑπό-
 στασιν· — ἀφίετε] διφορεῖται τὸ ῥῆμα τοῦτο ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν· καθότι καὶ
 ἀναυξήτως ἐκφέρεται ὡς ἐνταῦθα, καὶ μὲ αὐξήσιν· ἢ φέετε, ἥτις γίνεται ἐξωθεν
 τῆς προθέσεως· — τὸν ἀπόστολον] = τὴν ἀποστολὴν τῶν πλοίων· καθότι ἀποστο-
 λεῖς μὲν λέγονται οἱ ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν πλοίων· ἀπόστολοι δὲ αὐταὶ αἱ ἀ-
 ποστολαὶ καὶ ἐκπομπαὶ τῶν πλοίων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ στόλος· — οὗτος ὁ
 καιρὸς αὐτὸς] τὸν ὁποῖον ἀφῆσατε· δηλ. αὐτὸς οὗτος ἦτο ὁ ἀρμόδιος καὶ κατάλ-
 ληλος καιρὸς, καὶ οὐχὶ ἄλλος· ἢ αὐτὸς ἔχει διασταλτικὴν ἐννοίαν· καθότι τότε,

οἶον, ἀτυχήματα, κίνδυνοι, καὶ τὰ ἐναντία τούτων—ἐκπολεμῶσαι] δηλαδή νὰ καταστήσωμεν τοὺς Ὀλυνθίους πολεμίους πρὸς τὸν Φίλιππον· διαφέρει τοῦτο τοῦ ἐκπολεμεῖν· καθότι τοῦτο σημαίνει τὸ νὰ κυριεύσῃ τις πόλιν τινὰ διὰ πολέμου, τὸ δὲ ἐκπολεμῶν τὸ ἐμβάλειν εἰς πόλεμον τινὰ, καὶ ἐκ φίλου πολέμιον ποιῆσαι· τοῦτο καὶ οἱ Ἀθην. προσεπάθουν νὰ κατορθώσωσιν· ἀλλ' ἐνταῦθα ἀπορία τις ἀναφέρεται· πότε προσεπάθουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἐκπολεμώσωσι τοὺς Ὀλυνθίους πρὸς Φίλιππον; πρὸ τῆς εἰρήνης τῆς ἤδη ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν καὶ Ὀλυνθίων, ἢ μετὰ τὴν εἰρήνην ταύτην; τινὲς λέγουσι πρὸ τῆς εἰρήνης, ὅτε ἦσαν ἀκόμη οἱ Ὀλυνθιοὶ φίλοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου, ἐπειρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς καταστήσωσιν ἐχθροὺς πρὸς τὸν Φίλιππον, καὶ ὅπερ τότε ἐπόθουν, ἰδοὺ τώρα γέγονεν αὐτόματον—ἔγεινεν ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν ἰδίων Ὀλυνθίων, χωρὶς τῆς συμπράξεως τῶν Ἀθηναίων· διότι οἱ Ὀλυνθιοὶ ὑποπευθέντες τὴν αὐξήσιν αὐτοῦ ἐφιλώθησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅπερ μαθὼν ὁ Φίλιπ. πόλεμον ἐξήνεγκε κατ' αὐτῶν, ὅπερ ἴσον τῷ ἐκπολεμῶν καὶ ἐκπολεμῶσαι, ὅπερ ἴσον πάλιν τῷ ἐγένοντο πολέμιοι πρὸς ἀλλήλους Φίλ. καὶ Ὀλυνθιοί, τὸ ὁποῖον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ οὕτω θεωρεῖται αὐτόματον· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι φίλων εἰσέτι ὄντων καὶ συμμαχῶν τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τὸν Φίλιππον, πῶς ἠδύναντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς ἐπηρεάσωσιν; ὅθεν ἡ προσπάθεια τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ ἐκπολεμῶσαι αὐτοὺς πρὸς Φίλιππον πρέπει νὰ ἤρχισε μετὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην καὶ συμφιλίωσιν· ἦτοι ἀπεστάτησαν μὲν οἱ Ὀλυνθιοὶ ἀπὸ Φίλ. καὶ ἐφιλώθησαν πρὸς Ἀθηναίους, ἀλλὰ μὲ τὸν Φίλ. δὲν ἔγειναν καὶ ἀμέσως ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι, ἀλλ' ἔγειναν τότε, ὅποτε ὁ Φίλιππος μαθὼν τὴν μετ' Ἀθηναίων συμφιλίωσιν καὶ συμμαχίαν, πάλαι ζητῶν ἀφορμὴν ἐξήνεγκε κατ' αὐτῶν τὸν πόλεμον, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἐκπολεμῶσαι, ὅπερ ἐπεθύμουν νὰ κατορθώσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἔγεινεν αὐτόματον, ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν Ἀθηναίων ὥστε ἡ δευτέρα γνώμη πιθανωτέρα· καθότι ἔπραξαν μὲν ἀμοιβαίως Ὀλυνθ. καὶ Ἀθην. εἰρήνην, ἀλλ' οἱ Ἀθην. δὲν εὐχαριστοῦντο μόνον εἰς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἤθελον νὰ τοὺς καταστήσωσι καὶ πολεμίους πρὸς τὸν Φίλιππον ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὡς μετὰ κτλ.» ὁ δὲ μεταξὺ Ὀλυνθίων καὶ Φιλίππου πόλεμος δὲν ἐξεῖρήθη τὸ 354 π. Χ. ἀλλ' ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ (352 π. Χ.) ὅτε Φίλ. τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπολιόρκει, ἢ εἰς τὰ (351 π. Χ.)· διότι ἐὰν ὑποληφθῇ, ὅτι εἰς τὰ (354) ἐξεῖρήθη, ὥς τινες νομίζουσι, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι τὴν συμμαχίαν ἐκείνων ἐπολέμουν Φιλίππῳ ὑπὲρ ἐκείνων, πῶς ὁ Φίλ. ἀφῆσας τοὺς Ὀλυνθ. τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπολιόρκει; εἴτα καὶ οἱ Ἀθην. ψηφισάμενοι τότε νὰ ἐτοιμάσωσι 40 τριήρεις, καὶ πολίται νὰ εἰσέλθωσι, καὶ 60 τάλαντα νὰ εἰσφέρωσι, μόλις μετὰ ἐνιαυτὸν δέκα ναῦς ἀπέστειλαν κενὰς μὲ τὸν Χαρίδημον, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου, ὅπερ φυσικὰ θὰ ἔγεινεν εἰς τὰ (351 π. Χ.) ἂν ἡ πολιορκία τοῦ Ἡραίου συνέβη τὸ (352) ἐκ τούτων λοιπὸν συνάγεται, ὅτι ὁ Ὀλυνθιακὸς πόλεμος ἐξεῖρήθη ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ (352), ἢ ἐν τῷ (351) καὶ ἡ εἰρήνη καὶ συμμαχία αὐτῶν πρὸς Ἀθηναίους οὐχὶ εἰς τὰ (354), ἀλλὰ εἰς τὰ (352 ἢ 351)· διότι ἄλλως δὲν συμβιβάζονται· ἐκτὸς ἂν εἴπῃ τις, ὅτι τὸ (354) ἔκαμαν τὴν εἰρήνην οἱ Ὀλυνθ. πρὸς τοὺς Ἀθην., ἀλλὰ παρευθὺς δὲν ἤνοιξε καὶ πόλεμος, ἂν πρέπη νὰ τεκμαιρώμεθα ἀπὸ τὰς ἐξῆς φράσεις τοῦ ῥήτορος «οὐχ οὕς, εἰ πολεμήσειαν, ἐτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται;» ἐξ ὧν συνάγεται, ὅτι οἱ Ἀθην. συμφι-

θέντες πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους παρώξυνον αὐτοὺς καὶ κατὰ Φιλίππου μήπω ἔχοντας πρὸς αὐτὸν πόλεμον—ὅπως δὴ ποτε] ὅπως καὶ ἂν ἔγεινεν αὐτόματον; διὰ τῆς συμπράξεώς μας; τὴν τοῦτο εἶνε ἀδιάφορον νὰ τὸ μάθῃτε—ἐγὼ μὲν] οὐχ ὁρῶ ἄλλο, ἀλλὰ τοῦτο ὁρῶ ὑπόλοπον τὸ βοηθεῖν ἐρρωμένως, καὶ προθύμως—χωρὶς τῆς περιστάσεως] ἐκτὸς δηλαδή τῆς αἰσχύνης, ἥτις ἤθελε μᾶς πρσιτριβῇ καὶ περικυκλώσῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, οἵτινες ἔμαθον, ὅτι ἀπεφασίσμεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, καὶ τώρα δὲν τοὺς βοηθῶμεν—εἰ καθυφείμεθα] ἂν ἀμελήσωμεν· εἶνε δὲ τοῦτο μέσος Ἀόριστος εὐκτικῆς μᾶλλον, παρὰ Ὀριστικῆς· καθότι ἡ ὑπόθεσις, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόδοσις ἔγκειται ἐν τῇ Μετοχῇ περιστάσεως ἂν, εἶνε ἰδεατὴ καὶ προβληματῶδης· εἶνε δὲ μέσον ἀντανακλώμενον—εἰ καθυφεῖμεν αὐτοὺς ἐπὶ βλάβῃ ἑαυτῶν· ἡ πρώτη δὲ σημασία τοῦ ἐνεργητικοῦ κυρίως ἀρμόζει ἐπὶ τῶν ναυτικῶν, ὡς, καθυφεῖναι καὶ καθυφεῖναι τὰ ἱστία (τὰ παντὰ)· ὅθεν ἡ μὲν ὑπὸ σημαίνει τὴν ὑπόλυσιν τῶν ἱστίων, ἡ δὲ κατὰ τὴν κατάπτωσιν αὐτῶν ἄνωθεν—οὐδὲ τὸν φόβον-μικρὸν ὁρῶ] ὁ οὐ δὲ εἶνε ἐμφαντικός· οὐ μόνον τὴν αἰσχύνην λογίζομαι, ἀλλὰ καὶ τὸν φόβον ὁρῶ μέγαν—τὸν τῶν μετὰ ταῦτα] διαφέρει ἡ φράσις· φόβος ὁ μετὰ ταῦτα· τῆς φράσεως· φόβος ὁ τῶν μετὰ ταῦτα· καθότι φόβος ὁ μετὰ ταῦτα εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις θ' ἀκολουθεῖ μετὰ ταῦτα· φόβος δὲ ὁ τῶν μετὰ ταῦτα λέγεται ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον θέλει λάβῃ τις περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔπονται μετὰ ταῦτα· καθότι ἐνταῦθα ἡ φράσις αὕτη δὲν σημαίνει τὸν φόβον τῶν Ἀθηναίων, τὸν ὁποῖον ἔχουσι καὶ φοβοῦνται διὰ τὰ μετὰ ταῦτα συμβεβηκότα, ἀλλ' ἐκφράζει τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον θὰ τοῖς προξενήσουσι τὰ μετὰ ταῦτα· δηλαδή ἡ εἰσβολὴ τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν Ἀττικὴν—ἐχόντων ὡς ἔχουσι]=ὄντων ἐχθρῶν, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ πεφυλαγμένως ἐξεφράσθη τοῦτο, ἵνα μὴ δυσαρεστήσῃ· τοιαύτας φράσεις μεταχειρίζομεθα καὶ ἡμεῖς, ὅταν δὲν θέλωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν δυσάρεστα πράγματα· καθὼς, εἶπεν ὅσα εἶπεν—ἔκαμεν ὅ,τι ἔκαμε κτλ. Οἱ Θηβαῖοι ἐμίσουν πολὺ τοὺς Ἀθηναίους· διότι μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις καὶ Μαντινείᾳ μάχην ἐβοήθουν οἱ Ἀθην. τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ πάλιν ἐν τῷ Φωκικῷ πολέμῳ ἐβοήθουν τοὺς Φωκεῖς· καὶ πρότερον εἰς τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὸ αὐτὸ μῖσος ἐδείξαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, γνωμοδοτήσαντες τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων· τούναντίον δὲ εἶπον οἱ Φωκεῖς, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταστήσωσι τὴν Ἑλλάδα ἐτερόφθαλμον· διότι ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ὡς δύο ὀφθαλμοὶ τῆς Ἑλλάδος—ἀπειρηκότων-χρήμασι Φωκέων] οἱ Φωκεῖς συλήσαντες τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος κατ' ἀρχὰς τοῦ Φωκικοῦ εἴτε ἱεροῦ πολέμου εὐδοκίμουν, δαπανῶντες ἐξ ἐκείνων, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐξήντησαν αὐτοὺς πρὸς διατροφὴν τῶν ξενικῶν, εἰς ἀθλίαν ὕστερον κατήντησαν κατάστασιν, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ εὐτυχίσωσιν εἰς τὸν πόλεμον δι' ἐνδειαν χρημάτων· τὰ δὲ ῥήματα ἀπειρηκέναι-ἀπειπεῖν, ἀπαυδαῖν, ὅταν μὲν ἦνε μεταβατικά, δηλοῦσι κυρίως τὸ ἀρνεῖσθαι τι, παραιτεῖσθαι τινος· ὅταν ὁμως ἦνε ἀμετάβατα, ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ὑπὸ ὑπερβολικῶν κόπων, καὶ κακῶν συναντημάτων καταβαλλομένων τοσοῦτον, ὥστε ἀπελπίζομενοι φρονοῦσιν, ὅτι δὲν εἶνε ἱκανοὶ πλέον νὰ πράττωσι τι· τὸ δὲ αἷτιον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀποκάμνει τις τίθεται κατὰ δοτικὴν· γίνεται δὲ τὸ ἀπειρηκέναι ἀπὸ τὸ ἀχρηστον ἀπερέω—μηδενὸς ἐμποδῶν ὄντος] τὸ ἐμποδῶν εἶνε σύνθετον ἀπὸ τῶν ἐν καὶ τὸ ποδῶν, ἀλλὰ μεταπεσὼν εἰς ἐπὶ ῥήμα μετήλλαξε καὶ τὸν τόνον του, καθὼς

καὶ τὸ οὐδὲ εἰς ἀπὸ τὸ οὐδὲ εἰς κτλ. εἶνε δὲ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου μὴ δὲ νός· ἐπειδὴ κατηγορούμενον τίθεται καὶ πᾶν μέρος λόγου κλιτὸν καὶ ἄκλιτον, καὶ ὁλόκληρος λόγος, καὶ ἀπαρέμφατον· ἐτέθη δὲ μὴδενός καὶ οὐχὶ οὐδενός, ἐπειδὴ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν εἶνε θετικόν, ἀλλὰ προσδοκώμενον· — τὰ παρόντα] εἰς τίνας παρόντα; εἰς τὸν Φίλιππον, ἢ εἰς τοὺς Ἀθηναίους; τὸ πρῶτον φαίνεται πιθανώτερον ὡς ἐκ τοῦ κατασφραγισμένου· — πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα] τὰ τῆς Ἀττικῆς δηλ. τὴν Ἀττικὴν διὰ τοῦτο καὶ δεικτικῶς εἶπε πρὸς ταῦτα τοῦτο καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ ἠπείλησε· — ἐπικλίνει] τὸ κλίνειν καὶ τὰ τούτου σύνθετα κυριολεκτοῦνται ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ-ζυγαριᾶς· μεταφορικῶς δὲ καὶ εἰς ἄλλα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ καλοῦ, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ κακοῦ, ὡς ἐνταῦθα· διαφέρει δὲ τὸ ἐπικλίνειν τοῦ ἀποκλίνειν· καθότι τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει καταφορὰν, καταδρομὴν κατὰ τινος, τὸ δὲ δεύτερον τάσιν καὶ διεύθυνσιν εἰς τι, καθὼς ὁ αὐτὸς οὗτος ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ εἶπε περὶ Φιλίππου ἀπάλιν ῥαίσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥα· «θυμεῖν ἀπέκλινε»· — εἰς τοῦτο] = μέχρι τούτου τοῦ καιροῦ· — ἀναβάλλεται ποιήσιν] = κτυπᾷ ὀπίσω τὸν καιρὸν τοῦ νὰ πράξῃ τὰ δέοντα, τούτεστι περιμένει νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ὁ Φίλιππος θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, καί τότε νὰ πράξῃ ὅσα πρέπει· συνέταξε δὲ αὐτὸ μὲ μέλλοντα Ἀπαρεμφάτου κατὰ τὰ ἐλπιστικά, διότι ἐνυπολαμβάνει ιδέα τις τοῦ ἐλπίζειν· τὸ δὲ ἀναβάλλειν σημαίνει πολλὰ, ἴδε Λεξικόν, πρὸς δὲ καὶ τὸ ὠθῶ εἰς τὰ ὀπίσω, καθὼς καὶ τὸ ἀνακρούω = δὲν ἀφίνω νὰ προχωρῇ εἰς τὰ ἐμπρός· διὸ καὶ μέσως ἀναβάλλομαι = ἀφίνω νὰ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία, ἡ προθεσμία κτλ. καθὼς ἐνταῦθα. Διαφέρει δὲ τὸ ἀναβάλλεσθαι τοῦ ὑπερτίθεσθαι· καθότι τὸ πρῶτον σημαίνει, ὡς προέφημεν, ἀφίνω νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία-ἡ εὐκαιρία κτλ. τὸ δὲ δεύτερον σημαίνει τὸ, ληξάσης τῆς προθεσμίας, μεταθέτειν αὐτήν, ἢ ὅποιανδήποτε πρᾶξιν εἰς ἄλλον καιρὸν· — τὰ δεινὰ] τοῦ πολέμου· — ἰδεῖν-ἀκούειν] ἀντίθετα ταῦτα· — ἐξὸν] οὐδετεροαπόλυτος μετοχή, τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον εἶνε τὸ ἀκούειν· — ἄλλοθι] ἐν Ὀλύνθῳ μακρὰν τῆς Ἀττικῆς· — γιγνώμενα] εἰδικὴ Μετοχὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀκούειν, ὅπερ ὡς αἰσθήσεως σημαντικὸν συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν συνάμα εἰδικῇ Μετοχῇ· — εἰς τοῦτο περιστήσεται] εἰς τοιαύτην περίστασιν θὰ καταντήσουσι τὰ πράγματα, ὥστε ζητεῖν βοηθούς· — ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα] = ἐὰν ἀφήσωμεν ἀδοθηήτους τοὺς Ὀλυνθίους· τὸ δὲ παρόντα ἔχει ἀναφορὰν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

§. 5. Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἂν] ὑποφορὰ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν· θέτει δὲ ὁ ῥήτωρ τὴν ὑποφορὰν, εἴτε παρατήσιν ταύτην εἰς τὸ στόμα τινός τῶν ἀκροατῶν ἐπίτηδες, ἢ καὶ διὰ τῆς ἀνθυποφορᾶς ἐπιφέρῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει νὰ συμβουλευσῇ· ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἐξιστορήσεως τῆς παρελθούσης ἀθλίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἀπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν Ὀλυνθίων, ἥτις ὑπάρχει συμφερωτάτη εἰς τὴν πόλιν, ἔρχεται διὰ τῆς ἀνθυποφορᾶς νὰ συμβουλευσῇ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δῆθεν οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπιθυμοῦσι ν' ἀκούσωσιν, ὅπερ εἶναι ὁ τρόπος τῆς τῶν Ὀλυνθίων βοηθείας· διὸ καὶ ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, νομοθέτας λέγων καθίστατε· — πάντες ἐγνώκαμεν] τὸ εἰσέτι ἀμφίβολον ὡς ὁμολογούμενον λέγει, δι' οὗ ὑποχρεοῦνται ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ οἱ ἀκροαταὶ νὰ τὸ παραδεχθῶσιν ὡς τοιοῦτον· εἶνε δὲ τοῦτο τρόπος προλήψεως, ὅπερ ἡ ἀγχίνουα τῶν

ῥητόρων ἐπινεῖ· — τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε] = τὸν τρόπον τῆς βοηθείας· — μὴ θαυμάσητε] ἀρχὴ τῆς ἀνθυποφορᾶς καὶ προδιόρθωσις, δι' ἧς προλαμβάνει ὁ ῥήτωρ καὶ θεραπεύει τοὺς πολλούς· — ἂν παράδοξον εἴπω] ἡ ὑπόθεσις προσδοκώμενη, τῆς ὁποίας ἡ συνέπεια εἶνε προσταγὴ, ἡ παραίνεσις· ἐντεῦθεν δὲ μεταβαίνων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τρόπου τῆς βοηθείας προοικονομεῖ πάλιν μακρόθεν τὴν περὶ τῶν θεωρικῶν συμβουλὴν· παράδοξον δὲ λέγεται τὸ παρὰ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐλπίδα τινὸς λεγόμενον. τί δὲ ἦτον αὐτὸ τὸ παράδοξον; αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἐπιφέρει· — νομοθέτας καθίστατε] τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον· καὶ διὰ τί; διότι ἐν ᾧ πάντες περιέμενον νὰ ἀκούσωσι τὸν τρόπον τῆς βοηθείας, αἴνης καὶ παρὰ πᾶσάν των προσδοκίαν ἀκούουσι νὰ τοῖς λέγῃ: διορίσατε νομοθέτας· καὶ διὰ τί ὁ διορισμὸς τῶν νομοθετῶν νὰ τοῖς φανῇ παράδοξος; πρῶτον, διότι δὲν ἀνταποκρίνεται εὐθὺς εἰς τὴν προσδοκίαν των, καὶ δεύτερον, ἐν ᾧ κατ' ἔτος ἐκλέγοντο συνήθως ὑπὸ τοῦ δήμου χίλιοι καὶ εἰς νομοθέται, διὰ νὰ ἀκυρόνωσιν ἀρχαίους νόμους μὴ συμβιβάζομένους πρὸς τὴν ὁσημέραι πρόδον εἰς τὸν πολιτισμὸν, ἢ διὰ νὰ νομοθετῶσι νέους συμφώνους μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς προόδου, διακαίως ἤθελε τοὺς ἐκπληξῇ τὸ ἀκουσμα αὐτοῦ τοῦ ἐκτάκτου διορισμοῦ τῶν νομοθετῶν· δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωνται οἱ νομοθέται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας· καθότι πρῶτον μὲν ἐκεῖνοι ἦσαν, ὡς εἴρηται, χίλιοι καὶ εἰς ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου δι' ὃν εἴπομεν σκοπὸν· οὗτοι δὲ ἦσαν ἐξ τὸν ἀριθμὸν, ἐξαιρούμενοι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, οἵτινες ἦσαν φύλακες καὶ ἐπιτηρηταὶ τῶν κεκυρωμένων νόμων, φροντίζοντες νὰ ἀναθεωρῶσιν αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐμποδίζωσι πᾶσαν κατάχρησιν αὐτῶν· πρὸς τούτους τοὺς Θεσμοθέτας εἰσηγγέλλοντο οἱ κατηγορούμενοι διὰ συκοφαντίαν, διαβολὴν, κακοήθειαν καὶ ἀσέβειαν, ἀλλὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς ἀσεβείας ἀνεφέρετο καὶ εἰς τὸν βασιλέα, μὲ ταύτην ὁμῶς τὴν διαφορὰν· εἰς τοῦτον ἡ κατηγορία ἐγένετο διὰ λόγου, καὶ συνήθως φράσις περὶ τούτου ἦτο τὸ φαίνεσθαι τὸν ἀσεβῆ· εἰς δὲ τοὺς Θεσμοθέτας ἐγγράφως, καὶ διὰ τοῦτο συνείθιζον νὰ λέγωσι γράφειν, καὶ γραφὴ· ἐδίκαζον δὲ οἱ Θεσμοθέται καὶ τὰ περὶ τῶν δούλων καὶ ἐμπόρων· ὥστε διάφορα ἦσαν τὰ χρεῖα τῶν νομοθετῶν ἀπὸ τὰ τῶν Θεσμοθετῶν· δυσπαράδεκτον δὲ κατὰ τινος φαίνεται τὸ καθίζειν ἐκτάκτους νομοθέτας ἐν καιροῖς ἀναγκαίοις ἐπιθεωρητὰς τῶν νόμων, ἐν ᾧ ὑπῆρχον πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν οἱ χίλιοι καὶ εἰς· ὅθεν διὰ νὰ λέγῃ ὁ ῥήτωρ, μὴ θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ὑπῆρχεν ἡ τοιαύτη συνήθεια· διότι ἐὰν ὑπῆρχε, δὲν ἤθελε φανῇ παράδοξον· ἡ δὲ φράσις καθίζειν εἶνε συνήθης ἐπὶ διορισμοῦ νομοθετῶν, δικαστηρίου, βουλῆς, ἐνέδρας καὶ τῶν τοιούτων· διότι καθήμενοι καὶ ἐνεδρεύουσι, καὶ βουλευόνται, καὶ δικάζουσι, καὶ νομοθετοῦσι· — ἐν δὲ τούτοις] = διὰ τούτων, ἦτοι διὰ τῆς γνώμης καὶ συγκαταθέσεως τούτων, τὸ διὰ μέσου σημαινούσης τῆς ἐν· καθότι καὶ ὁ νόμος τοῦτο ἐκέλευεν, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους λόγῳ λέγει §. 33. «τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων (τῶν κυρίων δηλαδὴ θεωρουμένων) μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μὴδὲνα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις· τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλευμένῳ τῶν Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ· — μὴ θῆσθε, ἀλλὰ λύσατε] τὸ μὲν πρῶτον εἶνε μέσον Διάμεσον, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς τὸν δῆμον, ἐν ᾧ εἰς τοὺς νομοθέτας τὸ ἐνεργητικὸν τιθέναι ἀνήκει, τὸ δὲ δεύτερον ἐξέφερον ἐνεργητικῶς, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἔννοια αὐτοῦ ἀνάγκην εἶχε

μεσότητος — εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί] καθὼς ἡ εἰσοδος πολλῶν ἰατρῶν ἀπώλεια καθίσταται τοῦ ἀρρώστου, οὕτω καὶ οἱ πολλοὶ νόμοι ἀπόδειξις τῆς καχεξίας τῶν πολιτειῶν — λύσατε] τὸ λύειν κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δεδεμένων πραγμάτων, ἢ προσώπων, μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ παντός ἡθικοῦ δεσμοῦ, ἐπὶ ἀκυρώσεως νόμων, ἀποδόσεως χρεῶν. — λέγω] ἐπεξηγηματικὸν ἴσον τῷ δηλαδὴ — τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν] ὠνομάσθησαν θεωρικά· διότι ἐλάβανον αὐτὰ εἰς τὰς θεάς, δι' ὧν ἡγόραζον θεσιν ἐν τῷ θεάτρῳ, ὡς οἱ λαμβάνοντες σήμερον εἰσιτήριον· πόθεν δὲ ταῦτα ἐκ στρατιωτικῶν εἰς θεωρικά μετεποιήθησαν, εἴπομεν μὲν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ, λέγομεν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἀκριβέστερον καὶ πλατύτερον. Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες διὰ τὸ πρὸς τὸν Πausanίαν μῖσος ἀνέθεσαν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ (470 π. X.) μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι καταστροφὴν τοῦ Ξέρξου, ἵνα δύνανται νὰ ἐξακολουθῶσι τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι καὶ στόλον ἀξιόχρεων, καὶ στρατὸν, καὶ πόρους καὶ λοιπὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔπρεπε νὰ ὀρίσῃ καὶ φόρον τινὰ ἐτήσιον, τὸν ὁποῖον ὤφειλεν ἐκάστη ἑλληνικὴ πόλις νὰ εἰσφέρει· πρὸς τοῦτο ἐξελέχθη ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, ὅστις τοσαύτην δικαίαν διανομὴν εἰς ὅλους ἐποίησεν, ὥστε οὐδεὶς διὰ τοῦτο ἐγόγγυσεν, ἢ παρεπονέθη· οἱ δὲ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἡγεμόνων πεμπόμενοι εἰσπράκτορες, Ἑλληνοταμίαι ὀνομαζόμενοι, τετρακόσια καὶ ἐξήκοντα τάλαντα κατ' ἔτος εἰσέπραττον, ἐξ ὧν τὰ δέοντα δαπανῶντες εἰς τὰς χρείας τοῦ πολέμου, καὶ εἰς τὰ κοινὰ τῶν συμμάχων πράγματα, τὰ περιόντα, τὰ περισσεύοντα τὰ ἐναπέθετον εἰς τὴν Δῆλον νῆσον (αὕτη τὴν σήμερον ὀνομάζεται Ντίλαις κειμένη πρὸς τὰ Νοτιανατολικά τῆς Σύρου), ὅπου κατὰ Θουκυδίδην ὑπῆρχε τὸ κοινὸν Ταμεῖον, καὶ αἱ συνελεύσεις τῶν συμμάχων ἐγίνοντο. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς μετὰ δέκα σχεδὸν ἔτη ἀδίκως καὶ παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας μετέφερεν αὐτὰ ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας, καὶ ἔθεσε τὸ Ταμεῖον εἰς τὸν ὀπισθόδομον τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἤρχισε νὰ δαπανᾷ αὐτὰ πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως, καὶ εἰς διανομὰς καὶ θεωρίας τοῦ δήμου ἐξ αἰτίας τοιαύτης· πρὶν ἢ κατασκευασθῇ λίθινον θέατρον, ὑπῆρχον ξύλινα παραπήγματα· ἐπεὶ δὲ ἕκαστος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ καταλάβῃ θέσιν, συνέβαινον διαπληκτισμοὶ καὶ πού καὶ τραύματα, ὁ Περικλῆς θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τὸ τοιοῦτον, διέταξεν ἕκαστος νὰ ἀγοράζῃ θέσιν διδούς ἓνα ὀβολόν· διὰ νὰ ἐλκύσῃ δὲ τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ὅστις ἐλυπεῖτο, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγοράζῃ τόπον εἰς τὸ θέατρον, ἐνομοθέτησεν, ἵνα λαμβάνῃ ἕκαστος τῶν πενήτων δύο ὀβολούς, ἐξ ὧν διὰ μὲν τοῦ ἐνὸς ἡγόραζε θεσιν, τὸν ἕτερον δὲ ἐδαπάνει εἰς τὰς ἄλλας χρείας τοῦ ἐντεῦθεν ἢ πηγῇ τῶν θεωρικῶν· σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὅλα τὰ προσερχόμενα ἐκ τῶν φόρων δὲν τὰ διένεμον θεωρικά, ἀλλὰ μέρος μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφυλάττοντο ἐν τῇ Ἀκροπόλει εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ἀφ' οὗ ὅμως ἐξερράγη ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὅστις διὰ τὰς πολλὰς ἀνάγκας συνέβη δαπανηρότατος, οἱ Ἀθηναῖοι ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μόλις ἐναπέθετον ἐν τῇ Ἀκροπόλει χίλια τάλαντα κατ' ἔτος, διὰ νὰ δαπανῶνται τότε μόνον, ὅταν ἐμελλον νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης πολέμιοι· ἐάν δέ τις ἤθελε ψήφισῃ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ εἰς ἄλλην χρῆσιν, ἢ ποινὴ αὐτοῦ ἦτο θάνατος· ὅτε δὲ εἰσέβαλον οἱ πολέμιοι εἰς τὴν Ἀττικὴν κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν, τότε οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μόνον τὰ χρήματα ταῦτα κατηνάλωσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντα ἀπώλε-

σαν, ὅτε ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπέκυψαν εἰς τὰ (404 π. X.). Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ἀθην. ἀρξάμενοι πάλιν νὰ ἀναλαμβάνωσι, καὶ τινὰς τῶν προτέρων συμμάχων ἀνακτήσαντες, καὶ φόρους πάλιν εἰσπράττοντες, εὐθὺς πάλιν τὰ θεωρικά ἀνεκαίνισαν (π. X. 395.) τὰ ὅποια εἶχον συγκαταστραφῇ μὲ τοὺς Ἀθηναίους, κατ' εἰσήγησιν Ἀναγυρρίου τινος δημαγωγοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλληνοταμιῶν· καθότι αὐτὴν τὴν διένειμον εἰς τοὺς ἐπιστάτας τῶν θεωρικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν· ἐπεὶ δὲ καθὼς οἱ Ἑλληνοταμίαι δὲν ἐδίδον ὅλα τὰ χρήματα εἰς θεωρικά, οὕτω καὶ τώρα ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως δὲν ἀπέδιδεν ὅλα τὰ χρήματα εἰς τοὺς ἐπιστάτας τῶν θεωρικῶν, ἀλλὰ μέρος μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφυλάττοντο εἰς τὰς χρείας τοῦ πολέμου· ἐπεὶ δὲ κατὰ τοὺς νόμους ἐν καιρῷ πολέμου τὰ περιόντα = περισσεύοντα χρήματα ἔπρεπε νὰ ᾖναι στρατιωτικά· διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐν καιρῷ πολέμου τὰ ἐλάμβανεν εἰς διαχείρησίν του· ἐπεὶ δὲ ὅμως πᾶσα διάταξις ταχύτερα, ἢ βραδυτέρα παρεκτρέπεται εἰς κατάχρησιν, ὁ δῆμος τοσοῦτον ἠδύνατο εἰς ταύτην τὴν διανομὴν, τὴν ὁποῖαν ὁ Δημάδης ὠνόμαζεν ἰστὸν, ὥστε δὲν ἤθελε πλέον κατ' οὐδένα τρόπον καὶ περιστάσιν καὶ νὰ τὴν στερηθῇ· καὶ ὅτε οὗτοι οἱ Ὀλυνθιακοὶ λόγοι ἐξεφωνοῦντο, ὁ Εὐβουλος ἡγεμὼν τῆς ἀντιπολιτευομένης εἰς τὸν Δημοσθένην πατρίας ἔθηκε νόμον καταδικάζοντα εἰς θάνατον τὸν ὅστις ἤθελε γράψῃ ψήφισμα νὰ γείνωσι πάλιν τὰ θεωρικά στρατιωτικά· Ἑλληνιστὴς τις ὅμως ὁ Κύριος Σαύππιος παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἡροκλεῖ Βασιάδῃ κρίνει, ὅτι τοιοῦτος νόμος δὲν ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἐπλάσθη ἐκ τῶν ὑπὸ Δημοσθένους λεγομένων «ὕφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται»· καθότι λέγει, μόνον ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐξέφερε τὴν λέξιν ἀπολέσθαι, δὲν ἀναφέρει ὅμως καὶ νόμον ἀπειλοῦντα θάνατον· μετεχειρίσθη δὲ ὁ Δημοσθένης τὴν φράσιν ταύτην· ἐπεὶ δὲ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του, λέγει, τὰ δεινὰ καὶ τὴν ποινὴν τῶν δεκαπέντε ταλάντων, τὰ ὅποια ὑπέστη ὁ Ἀπολλοδώρος, εἰς ἃ κατεδικάσθη θέλων ὡς φιλόπατρις νὰ ἀναιρέσῃ τοὺς νόμους τῶν περὶ τὸν Εὐβουλον, καθ' οὓς πάντα τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως ἔπρεπε νὰ διανέμονται θεωρικά, καὶ νὰ ἀντεισάξῃ (π. X. 354—3) τοὺς ἀρχαίους, καθ' οὓς τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως ἔπρεπε νὰ ᾖναι στρατιωτικά, προσθεὶς καὶ τὸ, ὅταν πόλεμος ᾖ, ἀλλὰ δυστυχῶς κατηγορήθη ἐγγράφως ὡς παράνομος, καὶ κατεδικάσθη εἰς δεκαπέντε ταλάντων ζημίαν, ἀλλ' οἱ δικασταὶ συγκαταβάντες ἡλάττωσαν αὐτὴν εἰς ἓν τάλαντον·—σαφῶς οὕτως] ὡς νὰ ἔλεγε, ταῦτα δὲν ἐξέφυγον τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων μου ἀπερισκέπτως, ἀλλ' ἐσκεμμένως ταῦτα λέγω· καὶ τοὶ ἐγίνωσκον, ὅτι διὰ τούτων ἤθελεν ἐλκύσῃ τὴν ἀπέχθειαν καὶ τὸ μῖσος τοῦ δήμου· ἀλλ' ἀπέναντι τῆς μεγάλης ἀνάγκης τῆς πατρίδος εἰς οὐδὲν ταῦτα λογίζεται, καθὼς τοῦτο ἐκήρυξε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυνθιακῷ οὐκ ἄγνοῶ μὲν, » ὦ ἄνδρ. Ἀθην., τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην » ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶομαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ » ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι·—καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων] τοὺς νόμους ὑπαινίττεται ἐκείνους, δι' ὧν τάξεις τινὲς τῶν πολιτῶν ἀτέλειαν τῆς στρατείας εὕρισκον = νὰ μὴ στρατολογῶνται, καθὼς, οἱ ἔμποροι, οἱ τελῶναι, οἱ χορευταί, καὶ οἱ δεκατισταὶ φέρ' εἰπεῖν· «οἶον, ἀτέλειαν εἶναι τῆς στρατείας τοῖς τέλους » πριαμένοις, τοὺς τῷ Διονυσίῳ χορεύοντας μὴ στρατεύεσθαι»· ὠραιότατοι νό-

μοι! κατὰ τοὺς νόμους τούτους ὅσοι εἶχον τοὺς τρόπους νὰ ἀγοράζωσι τοιαῦτα τέλη, καὶ νὰ γίνωνται, Μουλτεζίμιδες, κατ' Ὀθωμανοὺς φάναι, ὅλοι θὰ ὑπῆρχον ἀστράτευτοι.—ἐνίους] τοὺς μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν κειμένους πάντας ἀπαιτεῖ νὰ λυθῶσι· διότι πάντες, ὅσοι καὶ ἂν ἦσαν, ἦσαν ἐπιβλαβεῖς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ὅμως ἀπαιτεῖ ν' ἀκυρωθῶσι τινές, οἱ βλάπτοντες μόνον, ὡς οἱ ἀνωτέρω· τὸ σχῆμα τοῦ λόγου εἶνε τὸ λεγόμενον καθ' ὅλον καὶ μέρος· πρῶτον εἶπε καθολικῶς λύσατε τοὺς βλάπτοντας, εἶτα μερικῶς τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων· ἔπειτα ἔτι μερικώτερον εἶπεν, ἐνίους· τὸ καθ' ὅλον καὶ μέρος τοῦ λόγου σχῆμα εἶνε παρεκτροπὴ τοῦ ὀρθοῦ καὶ κανονικοῦ λόγου, ὅστις ἀπαιτεῖ τὸ μὲν ὅλον νὰ τίθεται κατὰ γενικὴν, τὸ δὲ μέρος εἰς ἣν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα πτωσιν, πρὸς δ' φέρεται· τοιαῦτα σχήματα ἰδιάζουσι μάλιστα εἰς τοὺς ἐποποιούς, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τοὺς δραματοποιούς· ὡς τὰ Ὀμηρικὰ ἐκεῖνα «Ἐκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἀμφιμελαίνας—τὸν δ' ἄορι πλῆξ' αὐχένα» κτλ. τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ὁμαλώτερον καὶ μᾶλλον εὐσύντακτον ἤθελεν ἦνε νὰ τεθῇ τὸ ὅλον κατὰ γενικὴν οὕτω, τὸ αἰνὸν ἄχος πύκασε τὰς φρένας τοῦ Ἐκτορος—καὶ (ὁ δεῖνα) ἐπληξεν ἄορι τὸν αὐχένα τούτου.—ῶν]= νόμων βλαπτόντων· ἡ γενικὴ οὕσα τοῦ ὅλου γενικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ ὅλον τῶν νόμων· ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἐνταῦθα συγχρόνως εἶνε καὶ αἰτιολογικὴ· καθότι δι' αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτωμένου λόγου ἐξηγεῖται ὁ λόγος, δι' ὃν ἀπαιτεῖ νὰ λυθῶσιν οἱ βλάπτοντες νόμοι.—τοῖς οἴκοι μένουσι] οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι νόμοι ἐκέλευον τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως νὰ ἦνε πάντα στρατιωτικά, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, εἴτε ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, ὅστις μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀφ' οὗ πάλιν οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνωσι, καὶ φόρους νὰ εἰσπράττωσιν ἐκ τῶν ἀνακτηθέντων συμμάχων, καὶ τὰ θεωρικὰ νὰ ἀνανεώνωσιν, ἀντικατέστησε τοὺς Ἑλληνοταμίας, δὲν ἀπέδιδε πάντα τὰ χρήματα εἰς τοὺς Ἐπιστάτας τῶν θεωρικῶν, ἀλλὰ μέρος μόνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφυλάττοντο ἐν ὥρᾳ πολέμου· ἥδη κατὰ τοὺς νόμους τοῦ δημοκόλακος Εὐβούλου πάντα τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως πρέπει νὰ διανέμωσιν θεωρικά· τοῦτο μέμφεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι λαμβάνοντες αὐτὰ καὶ καταδαπανῶντες ἀσώτως οὐδὲν πράττουσι πρὸς ὠφέλειαν τῆς πόλεως, ἐν ᾧ ἔπρεπε κατὰ τοὺς ἀρχαίους νὰ ἦνε πάντα στρατιωτικά ἐν καιρῷ πολέμου.—τοὺς ἀτακτοῦντας] οὐχὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ λειποτάκτας, ἀλλὰ τοὺς ὅλως ἀστρατεύτους μένοντας ἀπεναντίας τοῦ νόμου τοῦ Σόλωνος, ὅστις αὐστηρῶς ἐνομοθέτησε νὰ ἐκστρατεύηται πᾶς Ἀθηναῖος κατὰ σειράν· εἰ δὲ μὴ, ἐκρητύτετο ἄτιμος, ὅπερ ἐστὶν ἔχανεν ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου· μεταγενέστεροι ὅμως νόμοι τοσοῦτον παρέλυσαν τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ὥστε ἀτιμωρητὶ ἕκαστος διέφευγε τὰς στρατείας· καὶ τούτους τοὺς περὶ ἐκστρατεύσεως νόμους τοῦ Σόλωνος ἤθελεν ὁ ῥήτωρ νὰ ἀνεγείρῃ πάλιν.—ταῦτα] κατ' ἐπανάληψιν ἡ δεικτικὴ εἰς τὸ νόμους, καὶ συγκεφαλαιωτικῶς.—τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδόν] ἡ ἄλλεπᾶλληλος συσσωρεύσεις τῶν ἄρθρων καλεῖται κύκλος· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἀποδίδεται εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν, τὸ δεύτερον εἰς τὴν προηγούμενην, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὴν πρώτην· ἡ δὲ ὁδὸς=τρόπος ἐλέχθη μεταφορικῶς.—παράσχητε ἀσφαλῆ] ὥστε νὰ παρουσιάζεται ἕκαστος τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ ἐκφράζῃ ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως τὴν γνώμην του, τὴν ὁποῖαν νομίζει ὠφέλιμον εἰς τὴν πόλιν.—τὸν γράφοντα] ψήφισμα δηλαδὴ· φανερόν λοιπὸν καὶ ἐντεῦ-

[illegible]

ται μὲν τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ προσδιορισμοὺς ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρήμάτων θετικῶν πρὸς ἐπίτασιν, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ παραστήσῃ βαθμὸν ἀνώτερον μὲν κατὰ τι τοῦ συγκριτικοῦ, κατώτερον ὅμως τοῦ ὑπερθετικοῦ, ὡς, πολλῶ-πολὺ βέλτιον-καὶ ἄγαν ἢ ἔτι βέλτιον· εἰς δὲ τὰ ὑπερθετικὰ παραθέτει ἐπιθετικὸν τινα ἢ ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, καθὼς, πολὺ φοβερώτατος λίαν-σφόδρα φοβερώτατος, ὅταν θέλῃ νὰ φανερώσῃ βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ ὑπερθετικοῦ· ἐπεὶ δὲ μονολεκτικῶς διὰ μόνου τοῦ ὑπερθετικοῦ δὲν δύναται νὰ τὸν παστήσῃ· ἢ τὸ μ ἄ λ λ ο ν κάλλιον εἶνε νὰ προσδιορίζῃ τὸ ὑπονοούμενον ἐξωθεν ὠ φ ε λ ῆ σ α ι, ἢ ἄλλη τις γενικὴ νὰ ἐξυπακούηται εἰς τὸ μ ἄ λ λ ο ν οὕτω. μᾶλλον παντὸς ἄλλου· ἢ ἔννοια εἶνε αὕτη: ὁ πρὸ τῆς ἀκυρώσεως τῶν περὶ τῶν θεωρικῶν νόμων τολμήσας νὰ γράψῃ ψήφισμα πρὸς λύσιν, καὶ νὰ συμβουλεύσῃ ἐπομένως τὰ δέοντα πρὸς τῷ ὅτι ποσῶς δὲν θέλει ὠφελήσῃ τὴν πόλιν, θὰ κάμῃ τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸ τὸ λέγειν τὰ βέλτιστα ἔτι φοβερώτερον μᾶλλον παντὸς ἄλλου ὠφελήματος ἢ πράγματος.

§. 6. Καὶ λύειν γε] ὁ καὶ συμπλέκει τὸ λύσατε μὲ τὸ δεῖ· ὁ δὲ γε βεβαιοῖ τὸ λύειν.—τοὺς αὐτοὺς] ἡ ὀριστικὴ ἀντωνυμία ὅταν προσλαμβάνῃ ἄρθρον, κεῖται ἀντὶ τοῦ ὁ ἴδιος, σώζουσα καὶ τὴν διασταλτικὴν τῆς ἔννοιαν.—οἵπερ καὶ τεθεί-
κασι] ὁ καὶ ἐνταῦθα ἐτέθη, ἵνα προκαλέσῃ τὴν ἐπιδοτικὴν δύναμιν τοῦ πρώτου καί· δηλαδὴ ἐκεῖνοι, οἵτινες καὶ τοὺς ἔθεσαν, ἐκεῖνοι πάλιν βεβαίως πρέπει καὶ νὰ τοὺς λύσωσιν.—ἢ πᾶσαν ἐβλάψε τὴν πόλιν] πῶς ἢ χάρις ἐβλάψε τὴν πόλιν; καὶ καιρίως μαλιστα· καθότι οἱ δημοκόλακες θηρεύοντες τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, οὔτε τὰ βέλτιστα ποτε τοῖς εἶπον, ἀλλὰ τὰ ἰδέα, καὶ τοὺς νόμους τούτους τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν ἐθήκαν, ἐξ ὧν οὗτοι ἐκαρποῦντο χάριτας καὶ ὑποχρεώσεις ἐκ μέρους τοῦ δήμου.—θεῖσι] τοὺς νόμους τούτους.—τὴν δ' ἀπέχθειαν] ἀντίθετα σχήματα, τὰ ὅποια οὐ μόνον καλλονὴν εἰς τὸν λόγον προσενοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τόνον· ἢ χάρις βλάπτει, ἢ ἀπέχθεια ὠφελεῖ.—ἅπαντες] οὐχὶ μόνον τινὲς, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν.—ἄμεινον πράττειν] περιφραστικῶς=τῷ εὐτυχῆσαιμεν· τὸ εὖ καὶ ἄμεινον πράττειν διαφέρει τοῦ εὖ ποιεῖν· καθότι τὸ μὲν πρῶτον ἰσοδύναμον τῷ εὐτυχεῖν, τὸ δὲ δεύτερον ἴσον τῷ εὐεργετεῖν· καὶ πάλιν ἐξ ἐναντίας τὸ κακῶς πράττειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δυστυχεῖν, τὸ δὲ κακῶς ποιεῖν ἀντίθετον τοῦ εὖ ποιεῖν.—ζημίαν γενέσθαι] διὰ τούτων μέμφεται τὴν κουφίνοιαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἀντὶ νὰ μισῶσι καὶ ν' ἀποστρέφονται τοὺς δημοκόλακας, καὶ νὰ εὐγνωμονῶσι τοὺς φιλοπάτριδας καὶ ἀγαθοὺς συμβούλους, πράττουσιν ἐξ ἐναντίας.—εὐτρεπίσαι] τακτοποιῆσαι.—τηλικούτον] οὐ μόνον ἐπὶ ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μεγέθους φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ παραλαμβάνεται, ὡς ἐνταῦθα=τόσον μέγαν καὶ ἰσχυρόν.—ὥστε] τοῦτο τὸ μῦθον συντάσσεται μὲ ὀριστικὴν, ὅταν ἡ συνέπεια εἶνε ὠρισμένη καὶ βεβαία· μὲ εὐκτικὴν, ὅταν ἦνε ἐνδεχομένη, καὶ μὲ ὑποτακτικὴν ἰσοδυναμοῦσαν τῇ εὐκτικῇ, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς προσταγὴ, πα-
ραίνεσις, καὶ παράκλησις, καὶ μὲ Ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς ἀποτέλεσμα σύμφωνον καὶ σύμμετρον πρὸς τὴν ἰδιότητα τῆς κυρίας προτάσεως, καθὼς, κραυγὴν πολλὴν ἐποιοῦν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· τούτέστιν ὅταν τὸ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει παρίσταται ὡς ἱκανὸν νὰ παράξῃ τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο τὸ ἀποτέλεσμα· καθὼς, τοιοῦτοι ἦσαν, ὥστε τοὺς ἡμικτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι· δηλαδὴ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ποιῶσι τοῦτο, ἂν ὅμως τὸ ἐποιοῦν, εἴ-

νε ἄδηλον· τὸ ἴδιον ἐμφαίνει καὶ ἐνταῦθα.—παραβάντα]=βαίνω ἐξω τῶν νόμων· ἢ μεγάλη του ὁμῶς χρῆσις τὸ κατέστησε καὶ μεταβατικόν· —δοῦναι δίκην] τὸ δίκην δίδοναι λέγεται κυρίως ἐπὶ τῶν δίδόντων ἄδειαν εἰς τινα νὰ κρίνῃ περὶ τίνος πράγματος ἀφορῶντος τὸν δίδοντα ἄδειαν, καὶ τὸ ὅποιον ὑπόκειται εἰς δίκην, τὸ δὲ δίκην λαμβάνειν, ἐπὶ τοῦ δεχομένου νὰ δικάσῃ· ἀλλ' ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν κρίσιν ἐπέρχεται ἡ τιμωρία εἰς τὸν δίδοντα τὴν ἄδειαν νὰ κρίνῃ τις περὶ ἑαυτοῦ, διὰ τοῦτο τὸ μὲν δίδωμι δίκην ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τιμωρεῖσθαι καὶ κολάζεσθαι, τὸ δὲ λαμβάνειν δίκην πρὸς τὸ τιμωρεῖν καὶ κολάζειν.—εἰς προὔπτον κακόν] εἰς κακόν, τὸ ὅποιον κεῖται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν=φανερὸν· καθότι τὸ προὔπτον γίνεται ἀπὸ τὸ προόπτομαι.—αὐτὸν ἐμβάλεῖν] ἀνάλυσιν μέσου=ἐμβάλεσθαι.—Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο] εἰς ἐτέρου κεφαλαίου ἐξέτασιν μεταβαίνει ἐντεῦθεν· ἀφ' οὗ τὴν ἀκύρωσιν ἀπήτησε τῶν βλαπτόντων τὴν πόλιν νόμων πρὸς ἀσφάλειαν ἑαυτοῦ τε καὶ παντὸς φιλοπάτριδος συμβούλου, ἐλέγχων διὰ τούτων τὴν κουφίνοιαν τῶν, δι' ἣν τὰ ἀρεστὰ μᾶλλον καὶ ἡδέα προετίμων τῶν καινῶν συμφερόντων, καὶ τὴν ἀνάγκην παριστάνει τοῦ ἐκτελεῖν τὰ ψηφίσματα καὶ ψηφίζόμενα ὧν περὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης τῶν ῥαθυμίας μικρὰ, ἢ οὐδὲν ἐπραττον, τὸ ὅποιον ἀντιρρόητως μέγιστον ὑπάρχει ἐμπόδιον τῶν ἀρίστων βουλῶν καὶ σκέψεων.—ἂν μὴ προσγένηται] βεβαίως· δὲν ἀξίζει τίποτε καὶ τὸ ἀρίστον ψήφισμα, ἂν δὲν ὑπάρξῃ πρὸς αὐτῷ καὶ ἡ πρόθυμος ἐκτέλεσίς του.—εἰ γὰρ αὐτάρκη] ἱκανὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτά· ἢ δὲ ὑπὸθεσις προφανῶς μὴ ἐπαληθεύουσα.—ἀναγκάζειν] ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ αὐτάρκη=κατὰ τὸ ἀναγκάζειν.—ἢ-διαπράττεσθαι] καὶ τοῦτο ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ ἰδίου· ἐτέθη δὲ ὁ Ἀόριστος, διότι σημαίνει τὸ ἀπαξ γενέσθαι προσδοκώμενον. ἐν ᾧ τὸ ἀναγκάζειν κατ' ἐνεστώτα, ἐπεὶ δὲ ἐκφράζει τὸ κατὰ διάρκειαν.—περὶ ὧν γράφει] τὸ ὑποκείμενον ἐνταῦθα εἶνε τὰ ψηφίσματα, τὸ ὅποιον εἶνε καινοπρεπές· ἀλλὰ καθὼς κατὰ προσωποποιεῖν τὰ ψηφίσματα ἀναγκάζουσι-διαπράττονται, οὐδὲν τὸ κωλύον, νομίζομεν, νὰ εἴπῃ τις, ὅτι καὶ γράφουσι· καὶ ἀλλαχοῦ ὁ ῥήτωρ προσωποποιεῖ τὰ ψηφίσματα· τοιαῦτα δὲ ἀπραγματοποίητα ἐννοοῦνται οὐ μόνον τὰ κατὰ Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ γενικῶς πάντα ὅσα ποτ' ἔγραφον.—οὗτ' ἂν-ὕμεις-ἐπράττετε-οὗτε Φίλιππος-ὕβρις] ταῦτα καὶ τὰ δύο εἶνε ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως, ἢ συνέπεια τῆς ὁποίας εἶνε ἐνδεχομένη καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ὕβριν δὲ ἐννοεῖ τὴν περιφρόνησιν, μεθ' ἧς προσεφέρετο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδόλως φοβούμενος.—τοσοῦτον χρόνον] δέκα σχε-
φίκετο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδόλως φοβούμενος.—τοσοῦτον χρόνον] δέκα σχε-
δὸν ἔτη κατὰ συνέπειαν· καθότι ἡ ἀπρόθετος αἰτιατικὴ τοῦτο σημαίνει· διότι ἀφ' οὗ ἐξερχόμην ὁ περὶ Ἀμφιπόλεως πόλεμος μέχρι τοῦδε δέκα περίπου πα-
ρήλθον ἔτη· ὥστε ὁ παρὼν λόγος τὸ 349· π. X. ἐκπεφώνηται.—πάλα· γὰρ ἂν
ἐνεκά γε ψηφισμάτων] τὸ ἐνεκά γε δηλοῖ τὸ ὅσον ἀφορᾷ, ὅσον ἐξήρτηται, ἐντὸς
τοῦ ὁποίου ἐνυπολάνθανει ἡ ὑπόθεσις· ὡς νὰ λέγῃ, ἐὰν ἐξήρτητο, τὸ πρᾶγμα ἀπὸ
τὰ ψηφίσματα μόνον, πρὸ πολλοῦ ὁ Φίλιππος ἤθελε τιμωρηθῇ.—τὸ πράττειν]
ἀπλῶς τὴν ἐνέργειαν σημαίνει· καθότι ὅταν ὁ λέγων παρατηρῇ μόνον τὴν ἐνέρ-
γειαν, καὶ ὄχι καὶ τὸ μέρος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐνέργεια, τότε τὰ μεταβατικὰ
ῥήματα τίθενται εἰς τὸν λόγον ἀμεταβάτως, ἥτοι χωρὶς ἀντικείμενον.—ὑστερον-
πρότερον] ταῦτα καὶ τὰ δύο κυρίως λαμβάνονται ἐπὶ τάξεως καὶ χρόνου, ἀλλὰ
μεταφορικῶς τίθενται καὶ ἐπὶ τῆς ἀξίας· τὸ ὑστερον ὅμως ἐνταῦθα ἐλήφθη χρο-
νικῶς, τὸ δὲ πρότερον ἐπὶ τῆς ἀξίας.—τοῦτ' οὖν] κατ' ἐπανάληψιν ἡ δεικτικὴ

πρὸς τὸ πράττειν·—τὰ δ' ἄλλα] τὰ παρευθὺς κατόπιν λεχθησόμεθα· δηλ. οἱ ἀγαθοὶ σύμβουλοι, ὑμεῖς οἱ ὀξύτατοι εἰς τὸ νοῆσαι τὰ παρ' ἄλλων λεχθέντα· ταῦτα εἶνε τὰ ἄλλα·—καὶ γὰρ] τὸ τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει μὲ τὸ τὸ εἰσὶ παρ' ὑμῖν δυνάμενοι ταυτίζονται· ἐπειδὴ πολλάκις ὁ λέγων διὰ τὴν ἀναπτύξιν σαφέστερα τὴν προηγουμένην πρότασιν τὴν ἐπαναλαμβάνει·—δυνάμενοι] τοῦτο δὲν εἶνε κατηγορούμενον, ὥστε συγχωνευθὲν μὲ τὸ συνδετικὸν νὰ γείνη δύνανται, ἀλλ' εἶνε προσδιορισμὸς τοῦ ἐξυπακουμένου ἀνθρώπου·—καὶ γινῶναι πάντων ὀξύτατοι] καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ γενικὴ συγχρόνως προσδιορίζουσι τὸ ὀξύτατοι, ἀλλὰ τὸ μὲν τὸν κατὰ τι προσδιορισμὸν, ἡ δὲ τὸν βαθμὸν·—καὶ πράττειν δὲ] ἐάν ὁ Δὲ ἐκκλησθῇ ἐναντιωματικὸς, ὁ Καὶ εἶνε ἐπιδοτικὸς· δηλαδή οὐ μόνον παρ' ὑμῖν εὐρίσκονται ἀνθρώποι ἱκανοὶ νὰ συμβουλευσῶσι τὰ δέοντα, καὶ ὑμεῖς εἰσθε ὀξύτατοι πάντων εἰς τὸ νὰ γνωρίσητε τὴν ὀρθότητα τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ νὰ πράττετε αὐτὰ τῶρα θέλετε δυνηθῇ, ἂν ὀρθῶς ποιῇτε·—ποιῇτε] τούτου ἡ σημασία εἶνε καθολικωτέρα τοῦ πράττειν, τὸ ὅποιον εἶνε ἀντίθετον τοῦ λέγειν·—τίνα χρόνον ἢ τίνα καιρὸν] καιρὸς καὶ χρόνος διαφέρει· ὁ μὲν καιρὸς εἶνε μέρος ὠρισμένου χρόνου, καθὼς οἱ τέσσαρες καιροὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμῶν· χρόνος δὲ περιοχὴ πολλῶν καιρῶν, καὶ ἀδιάκοπος σειρὰ χρονικῶν στιγμῶν, ἐξ ὧν ἀορίστως χρονικαί τινες στιγμαὶ ἀποβλέπουσαι πρὸς ὠφέλειάν μας δύνανται νὰ λεχθῶσιν εὐκαιρία ἡμῶν, τὸ ἐναντίον δὲ, ἀκαιρία· διὰ ταῦτα ὁ καιρὸς δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ ποιότητα, ὁ δὲ χρόνος ποσότητα· παρ' ἡμῖν δὲ ὁ καιρὸς σημαίνει καὶ τὰ δύο, καὶ ποιότητα καὶ ποσότητα, ὡς, καλὸς καιρὸς· καὶ πολὺς καιρὸς=χρόνος· ὁ δὲ χρόνος λαμβάνεται παρ' ἡμῖν ὠρισμένος ἀντὶ τοῦ ἔτους· ἡ ἔννοια: καταλληλότερον χρόνον καὶ ἀρμοδιωτέραν περίστασιν ἀπὸ τὴν παροῦσαν δὲν δύνασθε νὰ εὕρητε· ὥστε τούτου δοθέντος πότε θὰ πράττετε τὰ δέοντα, ἂν ὄχι τῶρα;

§. 7. Οὐχ ἅπαντα ἡμῶν τὰ χωρία] τὸ οὐ τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνεξαρτήτων ἐρωτήσεων, ὅταν αὗται ἀπαιτῶσι μάλιστα θετικὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἀποβάλλουσαι διὰ τῆς ἐρωτήσεως τὴν ἄρνησιν, περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς ἀπολύτου καταφάσεως στοιχεῖα· ἀλλ' ἐνίοτε δὲν ἐμποδίζει τι νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἀποφατικὴ ἀπόκρισις παρ' ἐλπίδα τοῦ ἐρωτῶντος, καθὼς, «οὐκ αἰσχρὸν ἡγεῖ δῆτα τὰ ψευδῆ λέγειν; οὐκ» ἢ δὲ γενικὴ ἡ μὲν σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ κτήτορος πρὸς τὸ κτῆμα, ἥτις καὶ ἄλλως κτητορολογικὴ καλεῖται·—ἀνθρώπος] περιφρονητικῶς=ὁ ἀνθρώπος·—ταύτης] τῆς χώρας τῶν Ὀλυνθίων·—σώσειν ὑπισχνούμεθα] πότε οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεσχέθησαν, ὅτι θὰ σώσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, ἂν οὗτοι ἤθελον πολεμῇ τὸν Φίλιππον; οἱ σχολιασταὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν τῆς ὑποσχέσεως τῶν Ἀθηναίων φέρουσιν, εἰμὴ τὴν ἐξ εἰκασίας τὴν ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας τῶν Ὀλυνθίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀφ' οὗ, λέγουσιν, οἱ Ὀλυνθιοὶ ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται τὸν Φίλιππον, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν πολλὴν του αὐξήσιν καὶ ταχεῖαν πρόοδον, καὶ τὴν γνώμην του ἄπιστον (ταῦτα ἐκ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Α'. Ὀλυνθιακοῦ), ἔκαμαν εἰρήνην πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· οἱ δὲ Ἀθην. παρώξυνον αὐτοὺς κατὰ Φιλίππου εἰς πόλεμον· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Ὀλυνθ. φαίνεται, ἢ δὲν ἐτόλμων, ἢ δὲν ἤθελον, ἀλλὰ μόνον τὴν φιλίαν καὶ τὴν μετ' ἐκείνου συμμαχίαν νὰ διαλύσωσιν ἤθελον· ὁ Φίλ. ὅμως τοῦτο μαθὼν, δηλ. τὴν ἀπόρριψιν τῆς φιλίας του καὶ συμμαχίας, καὶ τὴν μετ' Ἀθηναίων εἰρήνην καὶ συμμαχίαν ὡς προσβολὴν του.

πρῶτον θεωρῶν, εἶτα καὶ τὴν σύστασιν τῶν πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Ὀλυνθίου φοβούμενος, ὡς δοκεῖ, πόλεμον κατ' Ὀλυνθίων ἐξήνεγκεν· ἐπειδὴ δὲ αἱ δυνάμεις τῶν Ὀλυνθίων ἦσαν ὀλιγώτεραι καὶ κατώτεραι τῶν τοῦ Φιλίππου, οἱ Ἀθηναῖοι ὑπέσχοντο εἰς αὐτοὺς (καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον;) ὅτι θὰ τοὺς ἀπαλλάξουσιν ἀπὸ παντὸς κινδύνου· καὶ τοῦτο, λέγουσι, δηλοῖ ἐνταῦθα τὸ σώζειν, τὸ ὅποιον ἐμφαίνει συνάμα καὶ τὴν μεγαληγορίαν=τὰ παχιά λόγια καθ' ἡμᾶς, τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ἀλαζονείαν. Τὸ δὲ πολεμήσαι ἐν ἀντίγραφῳ ἄλλα τὸ ἔχουσι πολεμήσαι ἐν ἐκείνῳ, ὅπερ ἐγκρίνει καὶ ὁ Σχέφερος παρὰ Ἡρ. Βασιάδῃ, ὁστις λέγει, ὅτι τὸ πολεμήσαι ἐν δὲν εἶνε ἀνεκτὸν ἐξελεγχόμενον ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον σώζειν· διότι σώζει τις, λέγει, τοὺς πολεμουμένους, καὶ οὐχὶ τοὺς πολεμοῦντας, πρὸς τοὺς ὁποίους, λέγει, πρέπει νὰ συμμαχῇ· τοῦτο δὲ ἰσχυροποιεῖται μάλιστα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Φίλιππος ἐπήνεγκε τὸν πόλεμον, καὶ οὐχὶ οἱ Ὀλυνθιοὶ· τὸ δὲ νὰ ἀποφαινῇται ὁ σοφὸς Σαύππιος παρὰ τῷ ἰδίῳ Βασ. ὡς ἐκ τρίποδος, ὅτι ἂν τις ἐπιστήσῃ τὸν νοῦν του εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν γραφῶν καὶ ἀκριβεστέρον συνθεωρήσῃ, θὰ εὕρῃ ὅτι τὸ μὲν πολεμήσαι ἐν εἶνε γνήσιον καὶ δὲν ἀντίκειται διόλου εἰς τὴν ἔννοιαν (πῶς δὲν ἀντίκειται), τὰ δὲ ἄλλα τὰ προσέθηκαν παῖδες Γραμματικῶν, τοῦτο πότε ὁ Φοῖβος τοῦ τ' ἀπεκάλυψε; καὶ οἱ ὑπομείνοντες πόλεμον πολεμοῦσιν, ἀλλὰ πολεμούμενοι πολεμοῦσι πόλεμον ἀμυντικόν· ὁ αὐτὸς λέγει καὶ παρακατιῶν περὶ τοῦ πολεμοῦνται, ὅτι τὸ πολεμοῦσι προτιμότερον, ἀπόδειξιν ἐπαγόμενος ἀπὸ τὸν πρῶτον Ὀλυνθιακὸν τὸ ἀνείλοντο τὸν πόλεμον· ἀλλὰ τοῦτο τὸ ἀνείλοντο δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν κηρυττόντων πόλεμον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν παραδεχομένων ἀμυντικὸν πόλεμον ἢ ἐκ φιλοτιμίας, ἢ ἀνάγκης, ἢ καὶ παρακινήσεως ἄλλων· εἶτα, λέγει, οἱ Ἀθην. παροξύνοντες αὐτοὺς εἰς πόλεμον, καὶ βοήθειαν ὑποσχόμενοι, ἔλεγον δῆθεν πρὸς αὐτοὺς εἰ πολεμήσαιτε, οὐχὶ εἰ πολεμηθήσεσθε· (καὶ πόθεν δῆλον, ὅτι ταῦτα ἔλεγον πρὸς Ὀλυνθίους οἱ Ἀθηναῖοι;) σέβομαι ἀληθῶς τὰς βαθείας μελέτας, καὶ ἐμβριθεῖς φιλολογικὰς κρίσεις τοῦ σοφοῦ τούτου Ἑλληνιστοῦ, ἀλλ' οὐχὶ νὰ παραδεχόμεθα καὶ ἀβασανίστως πᾶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις ὡς ἐκ τρίποδος· ὥστε κατ' ἐμὲ ἐνταῦθα προτιμητέα ἡ Σχεφάριου γνώμη, ἥτις συνάδει κάλλιστα καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν, καὶ τὰς φράσεις τοῦ ῥήτορος αὐπισχνούμεθα σώσειν ἐτοίμως· ἡ δὲ ὑπόσχεσις αὕτη θὰ ἐγείνεν ἀναντιρρήτως τότε, ὁπότε οἱ Ὀλυνθιοὶ λύσαντες τὸν πόλεμον, τὸν ὅποιον ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν Φίλιπ. ἐπολέμουν κατ' αὐτῶν, εἰρήνην ἐποιήσαντο· ἀλλὰ δὲν ἤθελον, φαίνεται, νὰ πιασθῶσι καὶ μὲ τὸν Φίλ. ἕως οὗ τοῦτο προῆλθεν ἀπὸ τὸν Φίλιππον· τὸ ὅποιον ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ῥήτορος· ἀέκπολεμῶσαι δεῖν ὥρμεθα Φιλίππῳ ἐκ παντὸς τρόπου τοὺς ἀνθρώπους τούτους· προσεπάθουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς παροξύνωσι κατ' ἐκείνου, ἀλλὰ δὲν ἤδυναντο, ἕως οὗ ἐγείνεν αὐτόματον ὡς πρὸς τὴν προσπάθειαν τῶν Ἀθηναίων· ὅτε λοιπὸν τοὺς παρώξυνον κατὰ τοῦ Φιλίππου, τότε θὰ τοῖς ὑπέσχοντο καὶ ταῦτα, τὰ ὅποια ἤδη ὁ ῥήτωρ λέγει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρὸ πολλοῦ καὶ παντοίως προσεπάθουν, καὶ ἐπεθύμουν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἠδύναντο, ἰδοὺ ἤδη γέγονεν αὐτόματον, δικαίως οἱ Ὀλυνθιοὶ πολεμοῦνται, καὶ οὐχὶ πολεμοῦν·—σι·—πολεμοῦνται;] ναί· διότι ὁ Φίλιππος ἐξήνεγκε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν·—οὐκ ἔχων;]—ἔχων ἐστίν=ἔχει ὁ Φίλιππος;—οὐ βάρβαρος;] ναί· διότι τὸ ἀποφατικὸν μόριον, ὅταν τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἀπολύτου ἐρωτήσεως, περιμένει κατα-

φατικὴν ἀπόκρισιν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μακεδόνες ἦσαν φυλῆς Ἰλλυρικῆς, ὁ ῥήτωρ οὐδεμίαν ποιεῖται διακρίσιν μεταξύ αὐτῶν καὶ τῶν βασιλέων των, μόνον ὅτι οὗτοι φημίζονται, ὅτι κατὰγονται ἀπὸ τὸν Ἡρακλείδην Κάρανον 17 ἀπόγονον τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις ἀποικίσας εἰς Μακεδονίαν μετὰ τινων Ἀργείων πρῶτος ἐσύστησε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας εἰς τὰ (814 π. Χ.), καὶ πολλοὶ ἄλλοι Συγγραφεῖς Ἡρακλείδας τοὺς βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἀποκαλοῦσιν. Ὁ δὲ Ἰσοκράτης καὶ μέμφεται μάλιστα τὸν Δημοσθένην ὡς διαβάλλοντα τὸν Φίλιππον, καὶ εἰς ταραχὰς τὴν πόλιν τούτου ἔνεκα καθιστάντα, Ἡρακλείδην αὐτὸν ὁμολογῶν—οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις;] ἀπὸ τὰ μερικὰ πάλιν εἰς τὰ καθόλου μετέβη—ἀλλὰ] ἀντιθετικὸς ὡς πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐρωτήσεων—πρὸς θεῶν] ἑλλειπτικὸς λόγος, ἀναπληροῦται δὲ οὕτω· ἰκετεύω, ἢ δέομαι δι' ἀγάπην τῶν θεῶν! —ἅπαντα ταῦτα] τὸ σύνολον τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων—καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες] τὸ μονονουχὶ εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ μόνον καὶ οὐχί, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ἔγγιστα τῆς πράξεως· δηλαδή ὅλα τὰ κάμνομεν, τοῦτο μένει μόνον τὸ νὰ γείνωμεν καὶ συνεργοὶ τοῦ Φιλίππου ἡμεῖς οἱ ἴδιοι καθ' ἡμῶν αὐτῶν, καθὼς εἶπε καὶ πρὸ ὀλίγου «ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου—τότε] ἀφ' οὗ δηλονότι ἀμελήσωμεν νὰ πράξωμεν τὰ δέοντα, καὶ φανῶμεν κατὰ συνέπειαν οἷονεῖ συνεργοὶ εἰς τοὺς σκοποὺς του; — τοὺς αἰτίους-τούτων] τῶν ἡμεληθέντων καὶ συγκατασκευασθέντων· ἢ δὲ γενικὴ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ αἰτιατοῦ πρὸς τὸ αἶτιον· —οὐ γὰρ αὐτοὶ γ' αἴτιοι] ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν περιμενομένην ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν τὴν· δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν τότε τοὺς αἰτίους· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ γὰρ κυρίως εἶνε τὸ οἶδα, τὸ δὲ αὐτοὶ γ' αἴτιοι φήσωμεν εἶναι] εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ οἶδα· ἢ δὲ πρωτοπρόσωπος Ἀντωνυμία τεθειμένη εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως ἐμφαίνει ἔχει μεγάλην, καὶ κατ' ἀντιδιαστολήν προσώπου· ἢ δὲ ἔννοια αὕτη· ἡμεῖς βεβαίως δὲν θ' ἀποφανθῶμεν, ὅτι εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι αἴτιοι· διότι τοῦτο εἶνε πατροπαράδοτος ἐκ τοῦ Ἀδάμ κληρονομία τὸ ν' ἀποδίδωμεν εἰς ἄλλους τὸ σφάλμα, καθὼς κ' ἐκεῖνος πρῶτος τὴν αἰτίαν τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτὸν ἀνέφερε τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὸν βοηθὸν τὴν Εὐάν. Διὸ καὶ ἡ Τουρκικὴ παροιμία ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ σφάλμα καὶ πολύτιμος ἐπενδύτης ἐὰν ᾔη, οὐδεὶς τὸ παραδέχεται (καφτάν ὀλσᾶ, κένε κίμσε καπούλ ἐτμές) τὸ δὲ αὐτοὶ εἶνε προδιορισμὸς τοῦ ὑπονοουμένου ἡ μ ε ῖ ς, καὶ τὸ αἴτιοι κατηγορούμενον· τὸ δὲ ὅτι παραλείπεται, ὅταν τὸ ἐξαρτῶμενον κῶλον ἀπολύτως τίθεται, τὸ ὁποῖον συνήθως γίνεται μετὰ τὰ γνωστικά καὶ λεκτικά ῥήματα, τόνον μέγαν εἰς τὸν λόγον ἐμποιοῦν—τῶν φυγόντων] ἄλλαι ἐκδόσεις ἔχουσι τῶν φε υ γ ὄ ν τ ω ν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ εὐοδοῦται· διότι ὁ ἐνεστὼς ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὸ ὅσοι ἂν φεύγωσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀλλὰ μᾶλλον σημαίνει τὸ ὅσοι ἔχουσι σύστημα καὶ συνήθειαν νὰ φεύγωσι—πάντων μᾶλλον] ἢ ἑαυτοῦ —ἦττηνται διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας] ἢ διὰ τὸ πορρωτέρω αἴτιον καὶ τὸν ἀποχρῶντα λόγον σημαίνει—δήπου] τὸ μόριον τοῦτο τιθέμενον εἰς τὸ τέλος τῆς περιόδου σημαίνει πολλάκις καὶ εἰρωνεῖαν τινά, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶνε βεβαιωτικὸν μετ' ἐμφάσεως—εἰ-ἐποίει] τὸ μένειν ἕκαστον· ἢ ὑπόθεσις προφανῶς μὴ ἀληθής—ἐνίκων ἂν] ἢ συνέπεια ἐνδεχομένη, καὶ δεκτικὴ ἐπαληθεύσεως· ὁ λόγος ὑποτίθεται παρεληλυθώς, ἐν ᾧ ἡ ὑπόθεσις, ἂν ὑποτεθῇ ὡς καὶ ἡδὴ ἐξακολουθοῦσα νὰ γίνεται, ἢ συνέπεια τότε θὰ εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγ-

καία—καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα]· ἐπειδὴ ἔδειξεν ἀνωτέρω, ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ὀλυνθίους, καὶ ὅτι διὰ τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας τοῦ πολέμου εἶνε ἀνάγκη νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· (διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλοι πόροι χρημάτων) τοῦτο δὲ εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἦτο δυσάρεστον, διὰ τοῦτο τῶρα τοῖς λέγει α καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα» δηλ. δὲν σᾶς φαίνονται ταῦτα ἀρεστὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα· πολὺ καλὰ· ἄς σηκωθῇ ἄλλος νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ὅχι νὰ μέμφηται τὸν προαγορεύσαντα, καθὼς οἱ λειποτάκται κατηγοροῦσι τοὺς ἄλλους διὰ τὴν γενομένην ἦτταν—ἀναστὰς] ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁ μὲν δῆμος ἐκάθητο, οἱ δὲ ῥήτορες ἀναστάντες ἐβάδιζον ἐπὶ τὸ βῆμα, διὰ τοῦτο εἶπε· ἀναστὰς· φράσεις δὲ συνήθεις ἐπὶ τῶν ῥητόρων εἶνε τὸ ἀ ν ῖ σ τ α σ θ α ι, τὸ πα ρ ι ἔ ν α ι, τὸ πα ρ ε ῖ ν α ι, τὸ ἔ ρ χ ε σ θ α ι, τὸ π ρ ο σ ι ἔ ν α ι, τὸ π ρ ὁ σ ο δ ο ν - π ᾶ ρ ο δ ο ν π ο ι ε ῖ σ θ α ι, τὸ ἀ ν α β α ῖ ν ε ι ν ε ῖ ς τὸ π λ ῆ θ ο ς—μὴ τοῦτον αἰτιάσθω] τὸν προαγορεύσαντα· εἰς δὲ τὰς ἀντιθέσεις ὁ καὶ πολλάκις παραλείπεται—ἀγαθὴ τύχη]—μὲ ὦραν καλὴν, καθὼς ἡμεῖς λέγομεν· ὑπὸ δὲ τὴν φράσιν «ἕτερος λέγει τις βελτίω», ἑαυτὸν ὁ ῥήτωρ ὑπαινίττεται, διὰ τοῦτο καὶ ἐπιφέρει—ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα] τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα· διότι σᾶς συμβουλεύω νὰ κάμῃτε τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά—οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ] αἴτιος δηλαδή τούτων τῶν δυσαρῶν δὲν εἰμ' ἐγώ, ἀλλ' ἡ φύσις τῶν πραγμάτων· ἐπειδὴ δὲν δύναμαι συγχρόνως καὶ τὰ ἡδέα νὰ σᾶς συμβουλεύω καὶ τὰ ὠφέλιμα—πλὴν εἰ] τὸ πλὴν κυρίως γενικὴ συντάσσεται, ὥστε ἀναπληρούμενος ὁ λόγος ἔχει οὕτω· πλὴν τοῦ ἀδικεῖν, εἰ παραλείπει, εἰρωνικῶς πως· καθότι ὑπαινίττεται τοὺς δημοκόλκας, οἵτινες ἠύχοντο συνάμα τὰ ἡδέα καὶ ὠφέλιμα—δέον εὐξασθαι] τὸ δέον οὐδετεροαπόλυτος Μετοχή, ἢ δὲ ἔννοια αὕτη· ὁ λέγων τὰ σωτήρια καὶ ὅχι τὰ ἡδέα δὲν ἀδικεῖ· τότε δὲ μόνον ἤθελεν ἀδικῆ, ἐὰν αἱ εὐχαὶ μόνον ἦσαν αὐτάρκειες νὰ κατορθῶσι τὰ πάντα, ὁ δὲ ῥήτωρ ἤθελε παραλείπῃ αὐτὰς ὡς μὴ δῆθεν χρησιμευούσας διόλου· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τῶρα δὲν ἔχει οὕτω· διότι αἱ εὐχαὶ δὲν δύνανται μόναι νὰ κατορθώσωσιν τι, ἂν δὲν προστεθῇ εἰς αὐτὰς καὶ τὸ νὰ θέλωσιν οἱ εὐχόμενοι νὰ κάμνωσι τὰ δέοντα· σὺν Ἀθηνᾶ γὰρ καὶ χεῖρα κινεῖν· καὶ ἡμεῖς λέγομεν Ἀἴγιε Γεώργιε βοήθει, ἀλλ' ἄπλωσε καὶ σὺ τὰ χεῖρά σου—εὐξασθαι-ῥάδιόν] ἐστι· οὐδὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸν εὐχόμενον νὰ συμπεριλάβῃ ὅλα τὰ ἡδέα εἰς μίαν στιγμὴν· ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ σκέπτωνται οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι περὶ σπουδαίων πραγμάτων, καὶ μάλιστα κοινῶν, τότε δὲν πρέπει νὰ διώκωσι τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα, ἂν καὶ πολλάκις ἤθελεν ᾔη ἀηδὴ καὶ δυσάρεστα, καθὼς τοῦτο θεωρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἱατρικῶν.

§. 8. Εἰδὲ τις-ἔχει-οὐχ οὗτος κρείττων;] ὑποφορὰ, δι' ἧς ὁ καθ' ὑπόθεσιν ἐναντίος ἀντίκειται τῷ συμβουλευόντι νὰ γείνωσι τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· ταύτην δὲ τὴν δι' ὑποφορᾶς ἀντίθεσιν τοῦ ἐναντίου τὴν λύει πρῶτον κατ' ἀντιπαράστασιν δεχόμενος προθύμως τὴν πρότασιν τοῦ ἐναντίου, ἂν ᾔη δυνατόν· εἶνε δὲ Ἀντιπαράστασις σχῆμα ῥητορικόν, δι' οὗ διατείνεται τις, ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐναντίου οὐχ ἦττον ἔχει δίκαιον ὁ ἀντιπαριστάμενος, ὡς ἐνταῦθα· ἔπειτα τὴν ἀνασκευάζει καὶ κατ' ἐνστάσιν δεικνύων μετὰ θαυμασμοῦ τὸ ἀδύνατον τῆς ὑποφορᾶς ταύτης. Ἐνστάσις δὲ εἶνε ἄλλο σχῆμα, δι' οὗ ἐνίσταται ὁ ἐνιστάμενος εἰς τὰ προτεινόμενα, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἀντιλέγει· εἰς τὴν δὲ ὑποφο-

ρᾶς πρότασιν τῷ ἐναντίου τὴν: εἴτις-ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἔαν, καὶ πόρους ἐτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων; — φήμ' ἔγωγε] τὰ κλιτὰ τοῦ λόγου μέρη μετὰ τὴν ἐκθλιψιν τοῦ φωνήεντος ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον· ὁ δὲ νοῦς: λέγω, ὅτι οὗτος εἶνε τῷ ὄντι κρείττων, ἂν δύναται νὰ ὑπάρξῃ τις, ὅστις καὶ τὰ θεωρικὰ νὰ μὴ ἐγγίξῃ, καὶ ἄλλους πόρους νὰ δεικνύῃ· — θαυμάζω, εἰ] ὁ εἰ ἐνταῦθα ἀναλύει τὰ ὀνομαστικά· Ἀπαρέμματα-γεγονέναι-καὶ γενήσεσθαι, ἐπειδὴ ἡ ἐννοια εἶνε ἀμφίβολος· ὁ δὲ κατ' ἀνάλυσιν αὐτὸς λόγος ἐξηγεῖ τὸν θαυμασμὸν τοῦ ῥήτορος· — εὐπορῆσαι] ὑποκείμενον τοῦ γέγονε καὶ γενήσεται· ἃ μὴ δεῖ] ὅταν οἱ ἀναφορικοὶ λόγοι ἀναφέρονται εἰς ἀόριστόν τι, τότε δέχονται τὸ μὴ, καὶ τοι δι' ὀριστικῆς ἐκφέρονται· ὁμοίως καὶ ὅταν εἰς ἀβέβαιον καὶ ὑποθετικόν· βλέπ. Ἀσωπίου Συντακτικόν· — μέγα-ὑπάρχει ἡ βούλησις] ἡ βούλησις καὶ ἐπιθυμία ἐκάστου βοηθεῖ μεγάλως τοὺς τοιοῦτους κολακευτικούς λόγους, οἱ ὅποιοι ἀφίνουσι καὶ τὰ θεωρικὰ νὰ κατασπαταλῶνται, συντείνουσι δὲ καὶ εἰς ἐπίνοιαν ἀπραγματοποιήτων ἄλλων στρατιωτικῶν πόρων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου· — αὐτὸν ἐξαπατῆσαι] ὅσῳ εὐκολώτατον, τόσῳ καὶ βλαπτικώτατον· διότι δὲν εἶνε ἄλλος ὁ ἐξαπατῶν, καὶ ἄλλος ὁ ἐξαπατῶμενος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἐξαπατῶμενος εἶνε καὶ ὁ ἐξαπατῶν, τὸν ὅποιον ὁ ἐξαπατῶμενος δυσκόλως δύναται νὰ ἀποφύγῃ ὡς μὴ ἀπόντα ποτέ, καθὼς λέγει ὁ Πλάτων ἐν Κρατύλλῳ· — ὁ βούλεται-τοῦτο καὶ οἶεται] ἃ γὰρ ἐπιθυμεῖ ψυχῇ, καὶ πιστεύειν φιλεῖ· — τὰ δὲ πράγματα οὐχ οὕτω πέφυκε] — τὰ πράγματα δὲν ἔχουσι τοιαύτην φυσικὴν ιδιότητα, ὥστε νὰ ἀκολουθῶσι τὴν θέλησίν μας, καὶ νὰ γίνωνται, ὅπως ἡμεῖς τὰ θέλομεν· — ταῦθ' οὕτως-ὁπως] τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικούς δηλαδὴ πόρους· — ἐνδέχεται] τὸ ἐνδέχεται τριτοπροσώπως σημαίνει τὸ ἐνδεχόμενον· ἐνδεχόμενον δὲ λέγεται τὸ δυνάμενον νὰ γείνη ἢ οὕτως, ἢ ἄλλως· ἐνταῦθα δὲ σημαίνει τὸ ὅπως εἶνε δυνατὸν εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων· — εἶνε ἐπιδεκτικὰ τὰ πράγματα τούτου, ἢ ἐκείνου τοῦ τρόπου· — καὶ δυνήσεσθε-καὶ ἐξετε] καὶ τὰ δύο ἀπὸ τοῦ τροπικὸν ὅπως ἐξαρτῶνται· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον, λέγει, νὰ μεταβάλλωμεν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἃς ἀλλάζωμεν τοῦλάχιστον ἡμεῖς διαγωγὴν, καὶ ἃς συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, πράττοντες ταῦτα, τὰ ὅποια αὐτὴ μᾶς ἐπιτρέπει, δηλ. ἃς ποιήσωμεν τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· — καὶ μισθὸν ἐξετε] καὶ τότε βεβαίως θὰ ἔχετε μισθὸν διαρκῆ καὶ καθημερινόν, ὅταν τὰ θεωρικὰ ποιήσητε στρατιωτικά· καθότι τὰ θεωρικὰ δὲν τὰ λαμβάνετε καθ' ἐκάστην, ἀλλὰ μόνον ἐν καιρῷ θέας, ἐορτῶν, καὶ πανηγύρεων· — οὐ τοι σωφρόνων] αἰτιολογικὴ πρότασις χωρὶς τοῦ αἰτιολογικοῦ μορίου, ἢ ἔλλειψις τοῦ ὁποίου τὸν λόγον καὶ τονώτερον ποιεῖ, καὶ τὴν ἐπιπληξιν δριμυτέραν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ τοι ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν Ἀόριστον ἀντωνυμίαν τινὶ βεβαιωτικὴν ἔχει δύναμιν· ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτω: οὐ τοι σωφρόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἴδιον, οὐδὲ γενναίων τὸ φέρειν τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ εὐχερῶς, ἐλλείποντάς τι τῶν τοῦ πολέμου δι' ἐνδειαν χρημάτων· οὐδὲ ἐστὶ σωφρ. οὐδὲ γενναίων ἴδιον τὸ ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας, Φίλιππον δὲ ἔαν ἀνδραποδίζεσθαι πόλεις Ἑλληνίδας κτλ. — εὐχερῶς] εὐχερὲς ἀπὸ τοῦ εὖ καὶ χεῖρ συντιθέμενον σημαίνει κυρίως τὸ εὐκολόπιαστον, καὶ ἀπλῶς τὸ εὐκολόν, ἐνταῦθα ὅμως τὸ κούφως καὶ ἀνοήτως· — τὰ τοιαῦτα ὀνειδῆ] ὠρισμένως εἶπε· διότι εἶνε γνωστά· ταῦτα δὲ εἶνε ἡ ἀδιαφο-

ρία τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ νὰ καταδουλόωνται πόλεις Ἑλληνίδες ἀπὸ βάρβαρον ἄνδρα· — ἐπὶ Κορινθίους καὶ Μεγαρέας] ὁ ῥήτωρ διὰ νὰ κεντήσῃ τὸ φιλότιμον τῶν Ἀθην. κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἀνακαλεῖ μετ' ἐπιπλήξεως εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν τὴν ἐνδοξον ἐκστρατείαν τῶν πατέρων των, ἥτις ἔλαβε χώραν πρόμειας περίπου ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐπέκεινα (εἰς τὰ 460 π. X.)· ὁ δὲ παρὼν λόγος ἐξεφωνήθη εἰς τὰ (349 π. X.)· τὰ ἔργα τῶν προγόνων τὰ θεωρεῖ κοινὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκγόνους· διὰ τοῦτο λέγει: οὐ τοι σωφρόν. καὶ γεν. ἀρπάσαντας (ἡμᾶς) τὰ ὅπλα πορεύεσθ. ἐπὶ Κορινθ. καὶ Μεγάρ. ὡς νὰ ἦσαν οἱ παρόντες καὶ συγχρόνοί του· ἡ δὲ αἰτία τῆς μάχης τῶν Ἀθην. πρὸς τοὺς Κορινθίους ἦτο ἡ ἐξῆς· οἱ Κορίνθιοι ἡγανάκτησαν, διότι οἱ Μεγαρεῖς ὄντες σύμμαχοι αὐτῶν ἀπεστάτησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ προσεχώρησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· διὰ τοῦτο καταβάντες οἱ Κορίνθιοι μετὰ τῶν συμμάχων των εἰς τὴν Μεγαρικὴν κατέλαβον τὴν Γεράνειαν. ὅρος μεταξὺ Κορινθίας καὶ Μεγαρίδος, Παλαιοβοῦνι τὴν σήμερον λεγόμενον, νομίζοντες, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν θὰ δύνανται νὰ βοηθῶσι τοὺς Μεγαρεῖς, ἐν ᾧ τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθην. ἄλλα μὲν ἐπολιόρκουν τὴν Αἰγίναν, ἄλλα δὲ ἦσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον· ὥστε ἂν ἤθελον νὰ βοηθήσωσι τοὺς Μεγαρεῖς, θὰ ἐσθήκωναν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον τῶν στρατοπέδων των· οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως οὐτε τὸ ἐν Αἰγίνῃ στρατεύμα των ἐκίνησαν, οὐτε τὸ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀλλ' ἀθροίσαντες τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβυτάτους καὶ νεωτάτους, καθὼς λέγει ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ Πεντηκονταετηρίδι του, καὶ ὁ Λυσίας ἐν τῷ Ἐπιταφίῳ του, φθάνουσιν εἰς τὰ Μέγαρα, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς των στρατηγὸν τὸν Μυρωνίδην· καὶ ἡ μὲν μάχη ἔγεινεν ἰσόρροπος· νομίζοντες δὲ ἐκάτεροι, ὅτι ἐνίκησαν, οἱ Ἀθηναῖοι ὡς μᾶλλον νικηταὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Κορινθίων ἔστησαν τρόπαιον· οἱ δὲ Κορίνθιοι ἐπιπληττόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρους μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἐλθόντες καὶ αὐτοὶ ἔστησαν τρόπαιον ὡς νικηταί· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐξελθόντες ἀπὸ τὰ Μέγαρα καὶ τοὺς ἰστάντας τὸ τρόπαιον διέφθειραν, καὶ τοὺς ἄλλους μαχόμενοι ἐνίκησαν· οἱ δὲ σχολιασταὶ τοῦ Αὐγουστανῶ ἀντιγράφου καὶ τοῦ Ἀριστείδου ἄλλως πῶς τὰ ἐξιστοροῦσιν· οἱ Κορίνθιοι, λέγουσιν, ἀπηγόρευσάν ποτε εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ στέλλωσι προσκυνητὰς καὶ θεωρίαν εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Ἰσθμίων· οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον αὐτοὺς ἐνοπλοὶ, καὶ ἠνάγκασαν τοὺς Κορινθίους νὰ τοὺς ἀφήσωσι νὰ ἀπεράτωσι διὰ τῆς χώρας των· ἀλλὰ πιθανώτερον πολὺ τὸ πρῶτον· ἡ δὲ ἀφορμὴ τῆς μεταξὺ πάλιν Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων διαφορᾶς εἶνε ἡ ἐξῆς· οἱ Μεγαρεῖς μετὰ δώδεκα ἔτη, ἡ τοι εἰς τὰ (448 π. X.) ἀποστατήσαντες ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ἠνώθησαν πάλιν με τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Κορινθίους τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἀθηναίων, σφάξαντες καὶ τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων· τὴν ἀγνωμοσύνην ταύτην τῶν Μεγαρέων ἐκδικούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν· καὶ τοῦτο ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ. Μετὰ ταῦτα ἔλαβον καὶ ἄλλην ἀφορμὴν κατὰ τῶν Μεγαρέων· οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐξῆς· τὴν μεταξὺ Μεγάρων καὶ Ἀθηνῶν ἱερὰν γῆν, ἀφιέρωμα εἰς τὰς Ἀθηνῶν θεάς, ἐτόλμησαν οἱ Μεγαρεῖς νὰ ἐπεργασθῶσι παρανόμως· οἱ Ἀθηναῖοι κατ' εἰσήγησιν τοῦ Περικλέους ἐξέδωκαν ἐκεῖνο τὸ αὐστηρότατον κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα τὸ ἀπαγορεῦον εἰς αὐτοὺς τὴν εἴσοδον εἰς πᾶσαν ἀγορὰν τῆς ἐπικρατείας τῶν Ἀθηναίων καὶ λιμένας, τοὺς ὁποίους ἐλθόντας νὰ ἀπελαύνωσιν· ἄλλοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι τὸ κατὰ Μεγαρέων αὐτὸ ψήφισμα τὸ ἐξέδωκεν ὁ Περικλῆς ἀπέναντι τῆς ὕβρεως, τὴν ὁποίαν νέοι τινὲς Μεγαρεῖς μεθύοντες ἀπηύθυ-

ναν κατὰ τῆς Ἀσπασίας, ἐπιπεσόντες κατὰ τῆς ἀμάξης αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς βίας ἀρπάσαντες μίαν τῶν ἐν τῇ ἀμάξῃ θεραπαινίδων τῆς· οἱ δὲ Μεγαρεῖς ὀλίγον ὑστερον μετὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς τὰ (421 π. Χ) ἐφόνευσαν καὶ τὸν κήρυκα τῶν Ἀθηναίων Ἀνθεμόκριτον, ὅστις ἀπεστάλη νὰ τοῖς εἴπῃ νὰ μὴ ἐπεργάζωνται τοῦ λοιποῦ τὴν ἱερὰν γῆν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τότε πάλιν ἔτερον ἔγραψαν ψήφισμα κατ' αὐτῶν διὰ τινος Χαρίνου, διαλαμβάνον νὰ ὑπάρχῃ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ἔχθρα πρὸς αὐτοὺς, καὶ οἱ στρατηγοί, ὅταν ὁμνύωσι τὸν πάτριον ὅρκον, νὰ προσεπομνύωσιν, ὅτι καὶ κατὰ πᾶν ἔτος δις νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν Μεγαρικὴν — ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα] τὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐμφαίνουσι ταῦτα· τὸ ἴδιον ἐκφράζει πολλάκις καὶ ἡ καθομιλουμένη λέγουσα: τρέξ', ἄρπαξέ το, κ' ἔλα· — Φίλιππον] τὸν βάρβαρον δηλ. ἐκεῖνον· οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Μεγαρεῖς ἦσαν Ἕλληνες, ὁ δὲ Φίλ. βάρβαρος· καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι ἐλεηλάτισαν τὴν χώραν τῶν Μεγαρέων Ἕλληνες Ἑλλήνων, οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἐκαλλιέργησαν μικρόν τι μέρος τῆς ἱερᾶς χώρας Ἕλληνες πάλιν ἑλληνικῆς· ὁ βάρβαρος ὅμως Φίλιππος πολλὰς ἑλληνικὰς πόλεις ἐξηνδραπόδισεν, ὥστε ἐκεῖνα πρὸς ταῦτα εἶναι μικρὰ καὶ ἐλαφρά, καὶ μόλα ταῦτα κατὰ Κορινθίων καὶ Μεγαρέων Ἑλλήνων ὄντων καὶ περὶ μικρῶν πραγμάτων ἐσηκώσατε ὅπλα, κατὰ Φιλίππου ὅμως, ὅστις εἶνε βάρβαρος, καὶ ἀνδραποδίζει πόλεις ὀλοκλήρους ἑλληνικὰς, ἀδιαφορεῖτε νὰ τὸν πολεμήσητε· — δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις] διότι τὰ θεωρικὰ δὲν τὰ κάμνετε στρατιωτικά, ὥστε νὰ δύνασθε νὰ ἐφοδιάζητε τοὺς στρατιώτας μὲ σιτηρέσιον καὶ μισθόν· ἡ δὲ δοτικὴ στρατευομένοις ἢ κατ' ἀντίπτωσιν εἶνε, διὰ νὰ μὴ συμπέσωσιν ἀλλεπαλλήλως δύο γενικαί, ἡ πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἔξωθεν τὸ ὄντων ἀναγκαιῶν τοῖς στρατευομένοις, καὶ τότε ἡ δοτικὴ θὰ εἶνε προσωπικὸν ἀντικείμενον.

§. 9. Καὶ ταῦτ' οὐ προήρημαι τινάλλως] τὰ ἀνωτέρω δηλαδή· τὸ νὰ κάμῃτε τὰ θεωρικὰ στρατιωτικά· τὸ δὲ τινάλλως μεταπεσὼν εἰς ἐπιρρήματικὴν σημασίαν προσδιορίζει τὸ λέγειν — δὲν ἠθέλησα νὰ τὰ λέγω ματαιῶς, χωρὶς νὰ ἐπιφέρω διόρθωσιν τινα εἰς τὰ πράγματα τῆς πόλεως, οὐδὲ τὰ εἶπον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ καταστήσω τινὰς ἐξ ὑμῶν ἀπεχθεῖς εἰς ἑμαυτόν· τόσον ἀνόητος δὲν εἶμαι· σύγκειται δὲ τὸ τινάλλως ἀπὸ τοῦ ἄρθρου τὴν καὶ τὸ ἐπιρρήμα ἄλλως, ὅπου συνυπακούεται τὸ ὄνομα ὁ δὲ ν'· τοῦτέστι τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσιν ὅχι εἰς τὸ προκείμενον μέρος, ἀλλ' εἰς ἄλλο· ἐπομένως ὁ πλανώμενος ἄνω καὶ κάτω δὲν βαδίζει τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἀλλ' ἀλλαχόσε· ὅθεν καὶ ματαιοπονεῖ· — ἵν' ἀπέχθωμαι] ῥῆμα διαθέσεως Ἀποθετικῆς· διαφορεῖται δὲ ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν συντασσόμενον καὶ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ· καὶ δοτικῇ μὲν συντασσόμενον σημαίνει ποιῶ ἑμαυτόν εἰς τινα ἀπεχθῆ· αἰτιατικῇ δὲ, ποιῶ εἰς ἑμαυτόν τινα ἀπεχθῆ· — τισὶν ὑμῶν] ἡ γενικὴ ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ὅλου πρὸς τὸ μέρος· ὑπαινίττεται δὲ διὰ τοῦ τισὶ τοὺς κατασπαταλῶντας τὰ στρατιωτικά εἰς τὰς θέας, οἵτινες μισοῦσι καὶ ἀποστρέφονται τοὺς πολίτας τοὺς προαιρουμένους τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ οὐχὶ τὴν διὰ κολακείας εὐνοίαν τῶν ἀκροατῶν· — οὐχ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχὴς] ἄφρων μὲν λέγεται, ὅστις διὰ τὴν κουφονοίαν του στρεβλὰ διαλογίζεται, ἀτυχὴς δὲ, ὅστις ἐπλήγη τὰς φρένας διὰ δυσμένειάν τινος τῶν θεῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ διανοῇται ὀρθῶς· ὥστε βούλεσθαι] τὴν ἐκ τῶν προηγουμένων συνέπειαν ἐμφαίνει· — δικαίου πολί-

του] ἀπὸ τὴν ἐπίπληξιν μεταβαίνει εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ δικαίου πολίτου, ὅστις ἀντὶ νὰ κολακεύσῃ τὰ πάθη τοῦ δήμου καὶ τῶν κακῶς κυβερνώντων, καὶ νὰ ἐλκύῃ οὕτω τὴν εὐνοίαν διὰ τὴν ἰδιοτέλειάν του δὲν ἀνέχεται διὰ κολακειῶν νὰ προδίδῃ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· καὶ ἐντεῦθεν λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραβάλλῃ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ῥήτορας πρὸς τοὺς νῦν δημοκόλας· ἡ δὲ δύνταξις οὕτω: (ἴδιον) δικαίου πολίτου κρίνω (εἶναι) τὸ αἰρεῖσθαι τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς χάριτος (τῆς θεωρουμένης) ἐν τῷ λέγειν· — καὶ γὰρ τοι] ὁ καὶ δὲν συνοδεύει τὸν γὰρ ἀπλῶς, ἀλλ' ὅταν θέλῃ ὁ λέγων μετὰ τῆς αἰτιολογίας νὰ παραστήσῃ καὶ ἐμφασίαν τινα, ὡς ἐνταῦθα: οὐ μόνον ὁ δίκαιος πολίτης οὕτω πράττει, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν προγόνων οὕτως ἐπραττον· ὁ δὲ τοι βεβαιωτικός· — τοὺς λέγοντας] — τοὺς ῥήτορας· ἡ μετοχὴ λαμβάνεται ἐν μοίρᾳ ὀνόματος, ὅταν μάλιστα τίθεται χωρὶς ἀντικείμενον· — ἀκούω] τὸ ἀκούειν λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἱστορικῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς δὲν εἶδομεν, ἀλλ' ἀπ' ἄλλων τὰ ἐμάθομεν· ἀντίνειται δὲ εἰς τὸ παρ εἶναι, καὶ εἰδέναι· λέγομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἔχω ἐξ ἀκοῆς· ἐκ φήμης, πρὸς ὃ ἀντίκειται τὸ ἡμῶν παρὼν, τὸ εἶδα μὲ τὰ ἡμῶν αἰμαίου· ἔχει δὲ σημασίαν παρακειμένου· ἡ δὲ γενικὴ ἡμῶν προσδιορίζουσα τὴν ἐτέραν προγόνων ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τοῦ ἐκγόνου πρὸς τὸν γεννήτορα· — ἴσως] τοῦτο ἐκ τοῦ ἴσος γενόμενον σημαίνει κυρίως τὸ ἐξίσου, εἴτα τὸ ἀναμφισβόλως, ὡς ἐνταῦθα· — οὐς] ἀναφέρεται πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ῥήτορας· τινὲς ὅμως τὸ ἀναφέρουσιν εἰς τοὺς προγόνους· ὑπέπεσαν δὲ εἰς τοῦτο τὸ λάθος πρῶτον ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν τῆς ἐπὶ τῆς ἐννοίας συντάξεως, καὶ δευτέρον ἀπὸ τὴν ἐπομένῃ συνώνυμον λέξιν οἱ παριόντες· καθότι ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα δὲν προτίθεται νὰ ἐπαινέσῃ τοὺς προγόνους, ἀλλὰ τοὺς ἐπ' ἐκείνων ῥήτορας, τοὺς ὁποῖους καὶ συγκρίνει πρὸς τοὺς παρόντας· γενομένης ὅμως τῆς συντάξεως ἐπὶ τὸ σαφέστερον, αἴρεται ἐκ μέσου πᾶσα ἀμφισβολία, ἰδοὺ «καὶ γὰρ ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς (ἀκούετε), τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων λέγοντας, οὐς (λέγοντας) ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες (οἱ σημερινοὶ δηλ. ἐκείνους), μιμῶνται δ' οὐ πᾶν, τούτῳ τῷ ἔθει χρῆσθαι»· ἦσαν δὲ οἱ ἐπαινούμενοι ὑπὸ τῶν σημερινῶν ὁ Ἀριστείδης, ὁ Νικίας, ὁ στρατηγὸς Δημοσθένης, ὁ Περικλῆς· — οὐ πᾶν] ὁ Ἐπιρρήματικός οὗτος προσδιορισμὸς κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος κεῖται — τῷ οὐδαμῶς· — τούτῳ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας] ἡ λέξις πολιτεία σημαίνει μὲν καὶ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος = τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ἐνταῦθα σημαίνει κάλλιον τὸν δημόσιον ἐκάστου βίον τὸν σύμφωνον πάλιν τῷ πνεύματι τῆς ὑγιούς δημοκρατίας· δηλ. οὕτως ἐπολιτεύοντο τοῦτέστι διώκουν τὰ κοινὰ πράγματα προτιμῶντες πάντοτε τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀντὶ τοῦ πρὸς χάριν τοῦ δήμου δημηγορεῖν· — χρῆσθαι] οἱ χρόνοι τῶν ἀπαρεμφάτων ῥυθμίζονται κατὰ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται· ἀλλὰ τὸ Ἀπαρέμφατον ἐνταῦθα εἶνε τῆς κυρίας παρατατικῆς, καὶ τοι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐνεστώτος τοῦ ἀκούω, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μανθάνω ἐξ ἀκοῆς, ὅτι ἐχρῶντο· συμβιβάζεται δὲ πρὸς τὸν ἀνωτέρω λεχθέντα κανόνα καθὼς ἱστορικὸς ἐνεστώτης· — ἐκεῖνον] — τὸν περίφημον· ἡ δεικτικὴ ἐκεῖνος λαμβάνεται ὅχι μόνον εἰς ἀπόντα καὶ μακρὰν ἀντικείμενα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὀνομαστῶν προσώπων, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ἐπὶ θρυλουμένων πραγμάτων ὁμοῦ μὲ τὸ τοῦτο, καθὼς, τοῦτο ἐκεῖνο τὸ τῆς παροιμίας, ὅπου διὰ μὲν τοῦ ἐκεῖνο ἐξηγεῖται τὸ θρυλούμενον, διὰ δὲ τοῦ τοῦτο γίνεται ἡ ἐφαρμογὴ ἐπ'

ἐκείνου· — τὸν Νικίαν] ἀγαθὸς μὲν στρατηγὸς, ἀλλὰ δεισιδαίμων, δειλὸς, καὶ βραδυκίνητος, καθὼς ὁ Θουκυδίδης τὸν παριστάνει εἰς τὴν κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατείαν· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα ἀποβλέπει εἰς τὰς δημηγορίας, ἃς ἐδημηγόρησεν ὁ Νικίας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐμποδίζων τὸν εἰς Σικελίαν ἐκπλουν· — τὸν ὁμῶνυμον] τὸν Ἀφιδναῖον Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένης, ὅστις διεδέχθη τὸν Ἀλκιβιάδην εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐθανατώθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Νικίου· — τὸν Περικλέα] ἐν ᾧ οὗτος ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Νικίου καὶ Δημοσθένους, διὰ τί δὲν προέταξε τοῦτον ἐκείνων, ἀλλὰ τελευταῖον; ἐνταῦθα φαίνεται ὁ ῥήτωρ, ὅτι ἐμιμήθη τὸν Ὅμηρον, ὅς τις τοὺς ἀρίστους μαχητὰς θέτει εἰς τοὺς προμάχους, καὶ εἰς τοὺς τελευταίους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοὺς δειλοὺς, ὅπως καὶ ἀναγκαίῃ πολεμίζουσιν· ἐπειδὴ ὁ μὲν Νικίας ἦτο, ὡς εἴπομεν, δειλὸς καὶ δεισιδαίμων, ὁ δὲ Δημοσθένης στρατηγὸς μᾶλλον ἐμπειρος, ἢ ῥήτωρ δεινός· τοῦ δὲ Ἀριστείδου καὶ Περικλέους τὸν χαρακτῆρα περιγράφει ἀριστα τοῦ μὲν ὁ Πλούταρχος, τοῦ δὲ ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ συγγραφῇ § 65· — ἐξ οὗ δ' οἱ ῥήτορες] ἐξότου δὲ ἐφύτρωσαν οὗτοι οἱ ῥήτορες οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς μὲν κολακευτικὴν ἀκρίβειαν· τοῦτο σημαίνει ἡ διὰ ἐνταῦθα· — τί βούλεσθε; τί γράψω;] — τί πρᾶγμα, Ἀθηναῖοι, σᾶς ἀρέσκει; τί ψήφισμα σᾶς εὐχαριστεῖ; κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δημοκόλακος Εὐβούλου καταφέρεται καὶ ὁ ὀξύτατος οὗτος πέλεκυς, ὅστις τὸν περὶ τῶν θεωρικῶν ἔθηκε νόμον, τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου πρὸς ἰδιοτέλειαν θηρώμενος· — τί ὑμῖν χαρίζωμαι;] τὸ μὲν χαρίζω ἡμεῖς τὸ μεταχειριζόμεθα ἐπὶ προσφορᾷ δώρων, τὸ χαρίζομαι ὁμῶς, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ἐπὶ τοῦ λέγω ἢ πράττω τι πρὸς χάριν τινός· ἡ δὲ ὑποτακτικὴ ἔχει ἑλλειψιν τοῦ βούλεσθε = τί βούλεσθε, ἵνα χαρίζωμαι· λόγος αὐθυπότακτος· — προπέποται] — ἀντεδωρήθη ἡ ἀπώλεια τῆς πόλεως διὰ τῆς παραυτίκα = προσωρινῆς ἡδονῆς καὶ χάριτος = ἐπροδόθησαν τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως· χάριν περιεργείας ἃς εἴπωμέν τι καὶ περὶ τοῦ ἐθίμου τῶν προπόσεων, καὶ ἔπειτα πῶς μεταφορικῶς ἐξεληφθῇ τὸ ῥῆμα προπίνειν εἰς τὴν σημασίαν τοῦ προδιδόναι. Δύο εἰδῶν ἦσαν αἱ προπόσεις, ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι. Καὶ αἱ μὲν ἐπὶ τῶν Ἡρώων ἦσαν ὡς ἀκολούθως· ὁ προσφώνων τινὰ προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὸ ποτήριον πλήρες οἴνου· πλὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δεξιούμενοι ἀλλήλους ἔπινον ἐξ ἰδίων ποτηρίων ὅσον ἤθελεν ἕκαστος, ὡς Ὅμηρος μᾶς τὸ διαβεβαιῶν· αἱ δὲ » χρυσεοὶς δεπάεσσι δειδέχατ' ἀλλήλους», καὶ αὐτοὺς μὲν ἄρα χρυσεοῖσι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν δειδέχατ' ἄλλοθεν ἄλλος ἀνασταδόν». Οἱ δὲ μεταγενέστεροι ὡς ἐξῆς· ὁ προπίνων, ἦτοι ὁ πίνων εἰς ὑγείαν τινός, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, ἐκάλει ὀνομαστὶ τοῦτον, εἰς ὑγείαν τοῦ ὁποίου ἔπινεν, ἐκκενῶν τὸ ποτήριον, ὅπερ κενὸν ἐνεχείριζεν εἰς ἐκεῖνον, ἵνα καὶ αὐτὸς πληρώσας τὸ ποτήριον οἴνου ποιήσῃ τὸ αὐτὸ, καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο, φιλοτησίαν πίνειν, ἥτις ἔχει μὲν καὶ ἄλλα σημανόμενα, ἐνταῦθα ὁμῶς ἀρμόζει τὸ φιλικὸν ποτόν, τὸ πίνειν εἰς ὑγείαν τινός φίλου· ἐνίοτε ὁμῶς ὁ οἰκοδεσπότης, ἢ ὁ συμποσιάρχης εἰς τὰ συμπόσια προπίνων εἰς ὑγείαν τινός, εὐθὺς δὲν ἐνεχείριζε τὸ ποτήριον εἰς ἐκεῖνον, εἰς ὑγείαν τοῦ ὁποίου ἔπινεν, ἀλλ' ἐπέταττεν εἰς ὅλους τοὺς παρακεκλιμένους νὰ πῶσιν ὅλοι ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ οὗ ἔγεινεν ἡ πρόποσις (ὅπερ ἀπαραλλάκτως σχεδὸν ποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον) κατὰ κύκλον ἕκαστος καὶ ἐν μέρει ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ πρὶν νὰ πῶσιν ὅλοι δὲν συνεχωρεῖτο νὰ γείνη ἄλλη δι' ἄλλον πρόποσις· πολ- λάκις δὲ ὁ ἐστιῶν = ὁ φιλεύων τινὰς ὅταν προέπινεν, ἐφιλοδώρει εἰς αὐτοὺς ἐ-

πάνω εἰς τὴν πρόποσιν ὄχι μόνον χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ποτήρια, ἀλλὰ καὶ ἄλλα δῶρα. Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Πινδάρου Ὀλ. Ζ. 5. προπίνειν κυρίως εἶνε τὸ νὰ χαρίζῃ τὸ ἀγγεῖον ὁμοῦ μὲ τὸν οἶνον. Ἡροκλ. Βασιᾶδ. Ἀπὸ ταύτας λοιπὸν τὰς διαφόρους περὶ τῶν προπόσεων γνώμας ἐξάγεται, ὅτι τὴν λέξιν ταύτην οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς τὴν ἐφήρμωσαν τροπικῶς καὶ ἐπὶ τῶν προδοσιῶν ὡς ἐκεῖνοι πολλάκις προπίνοντες ἐφιλοδώρουν καὶ ἐχαρίζον χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ποτήρια ὁμοῦ μὲ τὸν οἶνον, οὕτω καὶ οἱ προδόται καὶ δημοκόλακες προέδιδον τὰς πατρίδας των, καὶ ἐθυσίαζον τὰ συμφέροντα αὐτῶν χάριν τῆς ἰδιοτελείας των πρὸς οὓς προέδιδον καὶ ἐκολάκευον· ὥς κατήντησε σχεδὸν νὰ χάσῃ ἡδὴ τὴν πρώτην τῆς σημασίαν, καὶ νὰ λάβῃ τὴν τῶν ἀνταλλαγματικῶν· διὸ καὶ γενικῇ συντάσσεται· — τῆς παραυτίκα χάριτος καὶ ἡδονῆς] ἀντικείμενον τοῦ προπέποται· κυρίως ὁμῶς ἑλλειπτικαὶ τῆς ἀντι· παραυτίκα χάριν τινὲς ὀνομάζουσι τὴν ἄνευ κόπων εὐθὺς ἐπερχομένην, καὶ οὐχὶ τὴν στιγμιαίαν· ἀλλὰ τὴν διάκρισιν ταύτην ὁμολογῶ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ τὴν κατανοήσω· καὶ δὲν ἦσαν ἄρα γε στιγμιαῖαι ἡ χάρις καὶ ἡ ἡδονή, ἃς ἠσθάνοντο οἱ κοῦφοι Ἀθηναῖοι καθ' ἣν στιγμὴν ὠμίλουν οἱ δημοφύλακες τὰ ἀρεστὰ εἰς αὐτοὺς καὶ ὄχι τὰ συμφέροντα, θηρώμενοι τὴν εὐνοίαν των ὑπὲρ τῆς ἰδιοτελείας των; οὐδὲ παραδέχομαι, ὅτι διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὴν ἀμοιβαιότητα τῶν χαρίτων, ἀλλ' ἐννοεῖ μόνον τὴν χάριν, ἣντινα οἱ δημοκόλακες ἐποιοῦν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· διότι λέγει ἐξότου ἀνεφάνησαν οἱ χρηστοὶ οὗτοι ῥήτορες, προπέποται τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἀντὶ τῆς παραυτίκα χάριτος καὶ ἡδονῆς. — καὶ τοιαυτὶ] ὁποῖα βλέπετε, ὅτι συμβαίνουσι δεινὰ, καὶ ἀνάξια τοῦ χαρακτῆρός Σας· — τούτων] τῶν δημοκόλων ῥητόρων τῶν προπεπωκότων τὰ πράγματα τῆς πόλεως· ἡ δὲ γενικὴ κτητορολογικὴ· — κεφάλαια] ἀντικείμενον τοῦ σκέψασθε καθ' ὑπερβιβασμὸν, κεφάλαια δὲ λέγει τὰ ἐν συντομίᾳ οὐσιωδέστερα κατὰ σύγκρισιν ἔργα ἐπὶ τῶν προγόνων καὶ τὰ τῆς ἐποχῆς του· — ἅτις ἂν εἰπεῖν ἔχοι] ὁ ἀναφορικὸς λόγος ἐξηνέχθη δι' εὐκτικῆς καὶ τοῦ ἀοριστολογικοῦ ἂν διὰ τὴν δυνητικότητα τοῦ λόγου· — ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὁ λόγος] καὶ βέβαια ἀφ' οὗ θὰ εἴπῃ τὰ κεφάλαια καὶ οὐσιωδέστερα καὶ γνωστὰ εἰς τοὺς ἀκροτάς του· — οὐ γὰρ ἄλλοις παραδείγμασι] καὶ τὰ ἄλλότρια μὲν διεγείρουσιν εἰς μίμησιν τὸ φιλότιμον, ἀλλὰ τὰ οἰκεία καὶ ἐξ οἰκείων παραδείγματα εἶναι πειστικώτερα· ὡς λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἀένθυμῆσου τίνος πατρὸς υἱὸς εἶναι· » εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι] ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ Ἀπαρεμφάτου ἦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, τῆς κυρίας προτάσεως· τότε ἔλξεως καὶ ἀφομοιώσεως νόμῳ τίθεται συνήθως τὸ κατηγορούμενον ὁμοίω- πτωτον πρὸς αὐτό· καθὼς, ἐδέοντο Κύρου προθυμοτάτου γενέσθαι· καὶ μάλιστα ὅταν προηγῇται μετοχῆς δοξαστικοῦ ἢ λεκτικοῦ ῥήματος, καθὼς τῶν δοκούντων ὅταν προηγῇται μετοχῆς δοξαστικοῦ ἢ λεκτικοῦ ῥήματος, καθὼς τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι· τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι· Πλάτ. παρομοίως καὶ οἱ προσδιο- ρισμοὶ· ὡς ἐψηφίσασθε ἐξελεῖν βοηθήσοντες. Δημοσθ. — ἐκεῖνοι τοίνυν] ἄρχεται ἐντεῦθεν τῆς συγκρίσεως τῶν ἔργων· διαιρεῖ δὲ τὸν λόγον εἰς τρία· πῶς ἐπο- λιτεύοντο πρῶτον οἱ πρόγονοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πῶς πρὸς τὴν πόλιν, καὶ πῶς πρὸς τὰ ἰδιαίτερα· — οἷς αὐτοῖς] ὅταν ὁ ἀναφορικὸς λόγος σύγκειται ἀπὸ δύο κῶ- λα, καὶ εἰς τὸ δεύτερον παραλείπεται ἡ ἀναφορικὴ ἐφελκομένη ἀπὸ τὸ ἡγούμε- νον διὰ τὴν συμπλοκὴν, ἀλλ' ἦν ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ κατ' ἄλλην πτῶσιν, τό- τε τίθεται ἀντ' αὐτῆς ἡ αὐτὸς, καὶ σπανίως ἡ οὗτος· — οὐδ' ἐφίλουν] δὲν

θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν τοὺς ἐφίλουν, ἀλλ' ὅτι τοὺς ἐφίλουν μὲν, ὅχι ὁμῶς ὡς δημοκόλακες καὶ προδόται· διότι οὗτοι τοὺς φιλοῦσι καθ' ὑπόκρισιν, καὶ χαρίζονται πρὸς ἀπώλειαν τῆς πόλεως· ἀλλὰ τοὺς ἐφίλουν εἰλικρινῶς καὶ ἀληθῶς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως συμφέρον ἐπιδιώκοντες.—πέντε καὶ τετταράκοντα] περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἡγεμονείας τῶν Ἀθηναίων οἱ Συγγραφεῖς ὅχι μόνον πρὸς ἀλλήλους διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πρὸς ἑαυτούς· τὸ δ' ἀληθές οἱ Ἀθηναῖοι ἤρξαν τῶν Ἑλλήνων ἐβδομήκοντα καὶ τρία ἔτη, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα μὲν καὶ πέντε ἤρξαν τῶν Ἑλλήνων ἐκόντων=ἐθελουσίως καὶ εὐχαρίστως· ἀπὸ τῆς παραλαβῆς δηλ. τῆς ἡγεμονείας, ἣτις ἐγένετο τῷ 477 π. Χ. μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅστις ἐξέρράγη τῷ 432 π. Χ. διάστημα χρονικὸν 45 ἐτῶν, καὶ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ ρήτωρ ἐνταῦθα· τὰ δὲ λοιπὰ 28 καθ' ἃ διήρκεσεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, οὐκ ἦσαν κατὰ Θουκυδίδην ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες.—πλεῖω δ' ἢ μύρια τάλαντα] πῶς εἶχον τεθησαυρισμένα τόσα χρήματα καὶ πόθεν; ὁ Περικλῆς διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ θάρσος εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ ὠδίνοντος πολέμου παραμυθούμενος τοῖς ἔλεγεν, ὅτι κατ' ἔτος ἐξακόσια μὲν περίπου τάλαντα φόροι ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσόδων, οἷον, τελωνείων λιμένων, ἀγορῶν, δεκάτων κλ. ὑπῆρχον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τότε ἔτοιμα ἔτι ἐξακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου ἐπισήμου εἰς νόμισμα δηλ. κεκομμένου· τὸ ὅλον συνεποσοῦτο δέκα χιλιάδες παρὰ τριακόσια τάλαντα· ἐξ' αὐτῶν δὲ ἔδαπανήθησαν εἰς τὰ προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς καὶ εἰς Ποτίδαιαν· ἐκτὸς δ' αὐτῶν εἶχον ἄλλα περίπου πενακόσια τάλαντα χρυσοῦ ἀσήμεου εἰς μὴ νομίσματα κεκομμένου, καὶ ἀργυρίου εἰς ἀναθήματα ἰδιαίτερα καὶ δημόσια, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη διὰ τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκύλα Μηδικὰ· πρὸς τούτοις προσέθετεν ὁ Περικλῆς καὶ τὰ χρήματα τῶν ἄλλων ἱερῶν οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτὰ, ἅπερ ἠδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται ἐν ἀνάγκῃ· καὶ ἂν πολὺ πολὺ στενοχωρῶνται, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι καὶ αὐτῆς τῆς Θεᾶς, τῆς Ἀθηνᾶς, τὰ περικείμενα εἰς τὸ ἀγαλμὰ τῆς χρυσία, ἢ τὰ ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀναθήματα, ἅπερ κατ' αὐτὸν τὸν Περικλέα ἀνέβαινον εἰς τεσσαράκοντα ταλάντων σταθμὸν (καντάρια; χρυσοῦ λαγαρισμένου, καὶ ὅλα ἠδύναντο νὰ τὰ σηκώσωσι χρεῖας τυχοῦσης. Θουκ. Β. β'. ιγ'. — εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνήγαγον] εἰς τὸν ὀπισθοδόμον τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆρχον δύο Ταμεῖα, ἐν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἕτερον τῶν συμμάχων, ὅπερ ἐν Δήλῳ πρότερον ὄν εἰς Ἀθήνας ἐκεῖθεν μετηνέχθη, καὶ ἐκεῖ ἐναπεταμιεύοντο τὰ χρήματα· διὰ τοῦτο λέγει ἀνήγαγον· ταῦτα ὁμῶς οἱ Συγγραφεῖς ἄλλοτε μὲν τὰ διαστέλλουσιν, ἄλλοτε δὲ τὰ ταυτίζουσιν, ὡς ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ Εἰρήν. §. 69. ἀναλογοῦσι δὲ ταῦτα πρὸς δραχμὰς σημερινὰς ἐξήκοντα ἑκατομμυρίων, γροσίων δὲ περίπου 240 ἑκατομμυρίων—ὑπήκουσε δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς] τῆς Μακεδονίας δηλαδή, ὅστις ἦν Περδίκας ὁ τρίτος· τρεῖς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας ὑπῆρξαν μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ὁ πρῶτος Περδίκας ἦτο ὁ Ἡρακλειδῆς, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὰ 664 π. Χ. μετὰ τέσσαρας βασιλεῖς ἀπὸ τὸν Κάρανον, ὅστις πρῶτος ἐσύστησε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας, ὡς προεῖρηται, εἰς τὰ 814 π. Χ. δεύτερος ὁ ἀπόγονος τοῦ προτέρου, καὶ υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, βασιλεύων ἐν Μακεδονίᾳ ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, φίλος πάντοτε τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τρίτος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου Β'. καὶ ἀδελφὸς τοῦ περιφήμου Φιλίππου· τίς ἦτον λοιπὸν ἐκ τῶν τριῶν ὁ Περδίκας οὗτος, ὅστις ὑ-

ὑπήκουσε τοὺς Ἀθηναίους; ὁ τρίτος φαίνεται, ἀλλὰ πῶς ὑπήκουσεν; ὁ λόγος ὀλίγον ἐξηνέχθη μὲ τὸ ἄλλας καὶ μὲ τὸ πιπέρει τῆς ρητορικῆς ὑπερβολῆς· οὗτος φοβούμενος καθ' ὑπερβολὴν τοὺς Ἀθηναίους ὡς γείτονας ἔλαβε πολλάκις τὰ ὅπλα κατ' αὐτῶν μήποτε τοὺς νικήσῃ, καὶ ἀπαλλαχθῇ τοῦ φόβου τούτου· ἀλλὰ κακῶς μᾶλλον πάσχων καὶ καταπιεζόμενος ὑπὸ τοῦ πολέμου ἠλλαξε διαγωγὴν, καὶ ἠναγκάζετο πλέον νὰ ὑποθάλη καὶ νὰ κολακεύῃ ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην δύναμιν μεταχειρίζοντο αὐτὸν ὡς ὑπήκοον, ἀναγκάζοντές τον νὰ στρατεύηται ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ χρήματα νὰ δίδῃ διὰ τὸν πόλεμον, μὴ τολμῶν νὰ ἀπειθῇ εἰς τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων· ἡ τοιαύτη δὲ διαγωγὴ τί διαφέρει τῆς ὑποταγῆς;—ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἑλλησι] ὑπακούειν· μέγαν ὅτι ἀνωτέρω εἴρηται, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ἦσαν Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ὁ ρήτωρ ὁμῶς διὰ νὰ παροξύνῃ τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου, συμπεριλαμβάνει καὶ αὐτοὺς εἰς τοὺς βαρβάρους, ὡς λέγει καὶ ὁ Εὐριπίδης εἰς τὴν Ἰφιγένειαν (ἐν Αὐλίδι στίχ. 1410.)

Βαρβάρων δ' Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους
Μήτερ, Ἑλλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.

ὅπερ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπραγματοποίησε·—πολλὰ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες] τὰς πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας καὶ τὰ τρόπαια ἅπερ ἔστησαν κατὰ τῶν βαρβάρων·—αὐτοὶ στρατευόμενοι] καὶ ὅχι ξένους εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πολέμους πέμποντες·—μόνοι ἀνθρώπων] ἡ γενικὴ προσδιρίζει τὸ μόνον· καθότι τὰ χωρισμοῦ σημαντικὰ ὀνόματα γενικῇ συντάσσονται·—κρίττω τῶν φθονούντων] ἐνταῦθα ἡ γενικὴ τοῦ συγκριτικοῦ προσδιορισμός, ὅπερ γενικῇ καὶ αὐτὸ συντάσσεται· ἡ δὲ ἐννοία· τοσοῦτον μεγάλη εἶνε ἡ δόξα τῶν προγόνων, ὥστε οὔτε οἱ φθονεῖς δὲν δύνανται νὰ τὴν ἀμαυρώσωσι, διαστρέφοντες τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων· τὸ δὲ ἥττων φθονούντων σημαίνει τὸ ἐναντίον· ἀλλὰ τὸ κρίττων φθόνου λαμβάνεται καὶ ἐνεργητικῶς=δὲν φθονεῖ· τὸ δὲ ἥττων φθόνου=φθονεῖ·—κατέλιπον] ὁ Ἀόριστος σημαίνει ἔχει παρακεκείμενον· καθότι τὸ ἀποτέλεσμα διαμένει, ὅπερ εἶνε φυσικὴ ιδιότης τοῦ παρακεκείμενου· τοῦ δὲ Ἀορίστου εἶνε τὸ νὰ σημαίνει τὸ γινόμενον μόνον σχετικὸν μὲν πρὸς τὸ παρελθόν, ἄσχετον δὲ πρὸς τὸ παρὸν.

§. 10. Οἰκοδόμηματα] εἶνε αὐτὰ τὰ κτίρια, ὡς στοαὶ, προπύλαια, νεώσοικοι, μακρὰ τεῖχη, ὀχυρώματα τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς Ἀκροπόλεως· ἱερὰ δὲ, τὸ ὠδεῖον τοῦ Περικλέους, ὁ Παρθενῶν, τὸ Θεσεῖον, τὸ Ἐρεχθεῖον, ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, εἰκόνες κτλ. ἀναθήματα δὲ κυρίως μόνον ἐκεῖνα ἐλέγοντο, ὅσα ἠδύναντο νὰ κρέμονται ὡς στολισμός τοῦ ναοῦ, ὡς φιάλαι χρυσαῖ, καὶ ἀργυραῖ, τρίποδες, θυμιατήρια, στέφανοι, ἀσπίδες καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκ τούτων λέγουσιν, ὅτι ἦτο καὶ ἡ ἀμάξα τοῦ Ξέρου, καὶ ὁ ἀκινάκης (τὸ χαντσερί) τοῦ Μαρδονίου· κάλλη δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα, καὶ αἱ ζωγραφίαι, δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ ἱερὰ·—κάλλη ἱερῶν] ὁ Πλούταρχος λέγει ἐν τῷ βίῳ τοῦ Περικλέους, ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατεσκεύασαν οὐχὶ ἀπλῶς ἱερὰ καὶ ἀναθήματα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ κάλλος ἐνεκόλαψαν ἐπ' αὐτῶν·—κατεσκεύασαν]=ὅτι οὐ πρότερον ὄντα μᾶς τὰ ἔκαμαν καὶ τὰ ἐκαλλώπισαν· ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων τὰ ἐ-

καμαν· — ὥστε μηδενὶ ὑπερβολὴν λελεῖσθαι] τοσοῦτον δηλ. τελειότατα τὰ κατε-
σκευάσαν, ὥστε οὐδεὶς τῶν μεταγενεστέρων ὅχι νὰ τὰ ὑπερβάλῃ δὲν δύναται, ἀλλ'
οὐδὲ νὰ τὰ κατασκευάσῃ ὁμοία· — σώφρονες] μέτριοι καὶ ὅχι πολυτελεῖς καὶ ἀσω-
τοι· — ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἡθει] = δημοκρατίας· ἡ γενικὴ προσδιορίζουσα τὸ ἡθεὶ
ἐμφαίνει τὴν σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ιδιότητα· διότι τὸ ἡθος ἐνταῦθα
πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἡθικὴ ιδιότης τῆς δημοκρατίας, καὶ οὐχὶ ὡς συμβεβηκός·
ἡθος δὲ τῆς πολιτείας εἶνε· τὸ δημοκρατικόν, ὅπου ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἐλευθερία εὐ-
δοκιμοῦσι· — μένοντες] τὴν σταθερότητα τῆς ἰσοπολιτείας καὶ ἀπλότητός των
ἐμφαίνει ἡ μετοχή· — καὶ τῶν τότε λαμπρῶν] οὐ μόνον δηλ. τοῦ Ἀριστείδου καὶ
Μιλτιάδου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν τότε λαμπροὶ = ἐνδοξοὶ μεταφο-
ρικῶς, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς, Κίμων κτλ. — εἴτις ἄρα οἶδεν ὑμῶν] τὴν
εὐτέλειαν θέλει διὰ ταύτης τῆς φράσεως νὰ παραστήσῃ, καὶ ὅχι τὸν πικρὸν ἔλεγ-
χον, ὡς ὁ Βρέμιος ὑπολαμβάνει· δηλαδὴ τοσοῦτον εὐτελεῖς εἶνε αἱ οἰκίαι αὐτῶν,
ὥστε ἀμφιδάλλω ἂν τὰς γνωρίζετε· ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ μέγαρα καὶ παλάτια τίς
δὲν τὰ γνωρίζει; τὰς εὐτελεῖς ὅμως οἰκίας μόνον οἱ σχετικοὶ καὶ γείτονες δύ-
νυνται νὰ τὰς γνωρίζωσιν· — ὅποια ποτ' ἐστίν] ὁλόκληρος ὁ λόγος οὗτος εἶνε ἀν-
τικείμενον τοῦ οἶδ'· — εἰς περιουσίαν] ἵνα πλουτήσωσιν, ὡς οἱ νῦν· — αὐτοῖς] ἡ
δοτικὴ παθητικὴ = ὑπ' αὐτῶν· αἱ φράσεις δὲ: π ρ ά τ τ ε ι ν τ ά κ ο ι ν ά - π ρ ά τ τ ε ι ν τ ά π ο λ ι τ ι κ ά - π ρ ά τ τ ε ι ν τ ά τῆς πόλεως· καὶ ἀπλῶς π ρ ά τ τ ε ι ν
σημαίνουν τὸ κυβερνᾶν τὴν πόλιν· — ἐκ δὲ τοῦ διοικεῖν πιστῶς] ὅταν τις πρὸς
τινα πολιτεύηται πιστῶς καὶ εἰλικρινῶς, δὲν δύναται κ' ἐκεῖνος ἀμοιβαίως πρὸς
αὐτὸν νὰ ἐμπιστεύηται; ἀλλ' ἂν πρέπη νὰ εἴπῃ τις τὴν μαύρην ἀλήθειαν, οὔτε
οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιτεύοντο πιστῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὔτε οὗτοι πολὺ ἐπί-
στευον εἰς ἐκεῖνους· ἀλλὰ πῶς ἠδύναντο νὰ τοὺς πιστεύωσιν, ἐν ᾧ ἔβλεπον οἱ ἄν-
θρωποι, ὅτι τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἰσέφερον κατ' ἔτος διὰ τὰς χρείας τοῦ πο-
λέμου, τὰ κατηγάλίσκον οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως των, διὰ
τὸ ὅποιον πολλάκις ἀπηύθυναν παράπονα πρὸς αὐτοὺς οἱ σύμμαχοι, ἀλλ' ὁ Περ-
ικλῆς τοὺς ἀπεστομίζεν· ἐνταῦθα ὅμως ὁ ῥήτωρ ὡς ῥήτωρ ἐκφέρει· — τὰ δὲ πρὸς
τοὺς θεοὺς] κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ θ ε ρ α π ε ύ ε ι ν, ἢ ὁ ρ γ ι ά ζ ε ι ν, τὸ διοικεῖν
ὅμως δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικώτερον καὶ εἰς τὰ θεῖα· διὰ τοῦτο ἀπὸ κοινοῦ
ἐξυπακούεται καὶ ἐνταῦθα τὸ διοικεῖν· — ἴσως] δικαίως ὡς φίλοι τῆς σωφροσύνης
καὶ τῆς ἰσότητος· — ἐκεῖνοίς] τοῖς προγόνοις· — χρωμένοις] ἡ μετοχὴ ἀναφορικὴ·
— οἷς εἶπον] ἡ δοτικὴ καθ' ἑλξιν, ἀντὶ οὗς εἶπον· γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον εἶδος
τῆς ἑλξως, ὅταν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅποιον ἔπεται τῇ ἀναφορικῇ, ἦνε αἰτιατικοσύντα-
κτον· — ὑπὸ τῶν χρηστῶν] εἰρωνικῶς ἀντὶ λυμεώνων, οἵτινες διὰ τῆς κολακείας
των θηρώμενοι τὴν εὖνοιαν τοῦ δήμου κατέστρεφον τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς
πόλεως· — ἄρά γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως;] ἐκ παραλλήλου καὶ τὰ δύο· τὸ δὲ
ἄρα γε διαφέρει τοῦ ἀπλῶς ἄρα· καθότι τὸ μὲν πρῶτον τίθεται εἰς τὸν λόγον,
ὅταν ὑπάρχῃ συνάφεια καὶ σχέσις τῶν προηγούμενων πρὸς τὰ ἐπόμενα· τὸ δὲ
δεύτερον τίθεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτόν τι, ἀλλ' ἀπλῇ καὶ ἄσχετος πρὸς τὰ
ἡγούμενα ἀπορία ἐκφράζεται· — ἀλλ' ὅσης-ἐπειλημμένοι] σφάλλουσιν οἱ συντάσ-
σοντες: ἀλλ' ἅπαντες ὁρᾶτε, ὅσης ἐρημίας ἐπειλημμένοι κτλ. καθότι πρῶτον μὲν
κυρία πρότασις δὲν εἶνε τὸ ἅπαντες ὁρᾶτε, ἀλλὰ ἐξαρτωμένη καὶ παρεμπίπτου-
σα· δεύτερον τὸ ἀντικείμενον τῆς κυρίας (ἂν ἦτο τοιαύτη) ταύτης προτάσεως ὁ-

ποῖον ἤθελεν ᾗνε; τρίτον, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὅσῃς ὡς ὀρθωτικὴ λόγου ἀ-
παιτεῖ ῥῆμα ὀρθόν, ὅπερ κατὰ ταύτην τὴν ἐκδοχὴν ἤθελεν ᾗνε τὸ ἀπεστερή-
μεθα· σύνταξις τοιαύτη ἀντιμάχεται τῇ ἐννοίᾳ τοῦ λόγου· συνταχθήσεται δὲ
ὀρθότερον οὕτω, «Ἄλλ' ἐπειλημμένοι ἐρημίας, ὅσῃς ἅπαντες ὁρᾶτε, καὶ Λακε-
δαιμονίων μὲν ἀπολωλότων---ἐξὸν δ' ἡμῖν---ἀπεστερήμεθα»· καὶ οὕτω κυρία μὲν
πρότασις εἶνε τὸ ἀπεστερήμεθα, τὸ δ' ὅσῃς ἐτέθη γενικὴ καθ' ἑλξιν ἐκ
τοῦ ἡγουμένου ἐρημίας, αἱ δὲ λοιπαὶ μετοχαὶ εἶνε Ἀπόλυτοι· ἐτι δὲ κάλλιον
διαλευκάνεται τὸ χωρίον τοῦτο, ἐὰν ἡ περίοδος πῇ μὲν συμπτυχθῇ, πῇ δὲ ἀνα-
λυθῇ οὕτως: «Ἄλλ' ἐν ᾧ ὑμεῖς ἐπειληφθε τοσαύτης ἐρημίας τῆς ὑφ' ἀπάντων
(ὑμῶν) ὀρωμένης, ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀπολώλασιν, οἱ δὲ Θηβαῖοι εἰσὶν
ἄσχυροι, οὐδεὶς δὲ τῶν ἄλλων ἐστὶν ἀξιόχρεως, ἵνα περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀν-
τιτάξῃται, ἔστι δ' ἡμῖν δυνατόν, ἵνα καὶ τὰ ἡμέτερά αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχωμεν,
καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύωμεν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω
δ' ἢ κτλ.» ἡ δὲ ἐννοία τοῦ λόγου κατὰ συνέπειαν εἶνε αὕτη: «Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπε-
τύχομεν τοσαύτην ἐρημίαν=εὐκαιρίαν-μοναξίαν ἀντιπάλων, ὅσῃν ὅλοι βλέπετε,
ἐπειδὴ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ὅλως διόλου ἐξησθένησαν διὰ τῆς ἐν Λεύκτροις τῆς
Βοιωτίας ἥτταν, εἰ δὲ θέλεις καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσχοιοῦνται
εἰς τὸν Φωκικὸν πόλεμον (δέκα ἔτη καὶ αὐτὸν διαρκέσαντα), οὐδεὶς δὲ τῶν ἄλ-
λων Ἑλλήνων ν' ἀντιταχθῇ εἰς ἡμᾶς δύναται περὶ τῶν πρωτείων, ἥτοι τῆς ἡγε-
μονίας τῶν Ἑλλήνων, ἐν ᾧ δ' ἡμεῖς ἡδυνάμεθα διὰ ταῦτα καὶ τὰ ἡμέτερα πράγ-
ματα νὰ ἔχωμεν ἀσφαλῶς, καὶ τὰ δίκαια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων νὰ προστατεύω-
μεν, ἐστερηθῇμεν (ἀπ' ἐναντίας) τὴν ἰδικήν μας χώραν=τὴν Χαλκιδικὴν δηλα-
δὴ Χερσονήσον, ἐν ᾗ ἔκειτο καὶ Πύδνα, καὶ Ποτίδαια, καὶ τ' ἄλλα χωρία, καὶ
Ἀμφίπολις, εἰς ἧς τὸν πόλεμον κακῶς κατεδαπανήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀναξίου στρα-
τηγοῦ Χάρητος τοσαῦτα τάλαντα»· —καὶ Λακεδαιμονίων] ὁ καὶ ὡς πρὸς τὴν
ὀρθὴν πλοκὴν τῶν λέξεων περιττὸς φαίνεται· ἀλλ' ἐπειδὴ κεῖται, πρέπει νὰ ἀ-
νιχνευθῇ ὁ λόγος αὐτοῦ· φαίνεται δὲ ὡς ἐπεξηγηματικὸς· ἐπειδὴ ὠμίλησε γενι-
κῶς περὶ τῆς ἐρημίας, ἀναπτύσσει ἀκολούθως αὐτὴν καὶ ἐπεξηγεῖ διὰ τῶν ἐπο-
μένων· —ἀπολωλότων] δὲν ἐννοεῖ τὴν παντελεῖ κατὰστροφὴν καὶ ἐξόντωσιν των,
ἀλλ' ἐπειδὴ ἡττήθησαν κατὰ κράτος ἐν Λεύκτροις, ὅπου ἐκ τῶν 700 καθ' αὐτὸ
Σπαρτιατῶν 400 ἔπεσον, καὶ 600 ἐκ τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων, καὶ ὁ βασι-
λεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος (εἰς τὰ 371 π. Χ.), Ἐπαμινώνδου στρατηγοῦντος καὶ
εἰς τὰς δύο· ἐν δὲ τῇ ἐν Μαντινείᾳ (362 π. Χ.) ἀπώλεσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν
καὶ τὴν δύναμιν των ἀνεπιστρεπτί· —Θηβαίων] οὗτοι πάλιν ἀπασχοιοῦντο εἰς
τὸν Φωκικὸν τὸν καὶ ἱερὸν καλούμενον, ὅστις ἐξεῖράγη τὸ (356 π. Χ.) καὶ ἔλη-
ξε τὸ (346 π. Χ.), εἰς δὲ ἐπὶ τέλους ἀπαυδήσαντες ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοή-
θειαν τοῦ Φιλίππου· —ἀξιόχρεων] ἀξιόχρεως κυρίως λέγεται ὁ ἄξιος νὰ λύσῃ τὸ
χρέος· μεταφορικὸς δὲ καὶ ὁ ἀξιόπιστος, ὡς λέγομεν ἀξιόχρεως μάρτυς, καὶ ἀ-
πλῶς ὁ ἱκανὸς νὰ πράξῃ ὅ,τιδήποτε δύναται, ὡς ἐνταῦθα· —ἐξὸν (δ') ἡμῖν] ὁ
δὲ ἐνταῦθα ὅλος περιττός· ἐπειδὴ τὸ ἐξὸν δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα
κατὰ συμπλοκὴν, ἀλλ' εἰς τὸ ἐπόμενον ἀπεστερήμεθα· δηλ. ἐξὸν ἡμῖν διὰ
τὰς ἀναφερομένας περιστάσεις καὶ τὰ ἡμέτερα νὰ ἀσφαλίσωμεν, καὶ τὰ τῶν ἄλ-
λων Ἑλλήνων δίκαια νὰ προστατεύωμεν, διὰ τοὺς δημοκόλακας ὅμως αὐτοὺς,
καὶ τὴν ἡμετέραν κουφόνοιαν οὐ μόνον αὐτὰ δὲν ἐπράξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰ-

κείαν χώραν ἐστερήθημεν.—τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν] πρὸς τῇ κτητικῇ ἀντωνυμίᾳ καὶ γενικῇ τῆς Ὀριστικῆς τίθεται προσδιορισμός, ὡς νὰ ὑπῆρχε γενικὴ φανερά τῆς προσωπικῆς, ἥτις ἄλλως ἐνυπολανθάνει ἐν τῇ κτητικῇ, ἣν γενικὴν προσδιορίζει ἡ γενικὴ τῆς Ὀριστικῆς, ἐπὶ αὐτοπαθείας προστιθεμένη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης, ἐν ᾧ ἐπὶ ἐτεροπαθείας μόνῃ ἡ κτητικὴ τίθεται.—βραβεύειν] τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν βραβευτῶν· τοιοῦτοι δὲ ἐλέγοντο οἱ κριταί, οἵτινες διένεμον τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους, ὅποιοι ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἰδίως κριταί λεγόμενοι, καὶ οἱ ἀθλοθέται· εἰς δὲ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κριταί ἦσαν οἱ Ἐλλανοδίκαι, οἵτινες νόμους ὠρισμένους, καθ' οὓς ὤφειλον νὰ διανέμωσι τὰ βραβεῖα δὲν εἶχον, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιν των· οὕτως ἀπῆτει καὶ ὁ ῥήτωρ νὰ ὑπῆρχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ὡς βραβεύται νὰ διορίζωσι τὰ τῶν ἄλλων δίκαια κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, καὶ τοὺς μὲν ἀδικουμένους νὰ βοηθῶσι, τοὺς δὲ ἀδικούντας νὰ κολλάζωσι, καὶ τοὺς ἀξίους τιμῆς νὰ τιμῶσι.—ἀπεστερήμεθα]=ἀπεστερήσαμεν ἑαυτούς· μέσον ἀντανακλώμενον.—χώρας οἰκείας] τὴν Χαλκιδικὴν Χερσονήσον, ἐν ἣ ἔκειτο Πύδνα, Ποτίδαια, Ἀμφίπολις, τᾶλλα χωρία, καὶ πᾶς ὁ κύκλῳ τόπος ἐκεῖνος.—χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα]=36,000,000 γρ., ἰσοδυναμοῦντος ἐκάστου ταλάντου πρὸς 24 χιλ. γρ., ἅπερ ματαίως ἐξωδεύθησαν εἰς ξενικὰ στρατεύματα ἐν καιρῷ τοῦ ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πολέμου διὰ τὸν παράτολμον καὶ ἀνάξιον Χάρητα.—εἰς οὐδὲν δέον] ματαίως δηλ. καὶ ἀνωφελῶς εἰς τὰ ξενικά, καὶ εἰς ἀλαζονείας ἡγεμόνων.—οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους.] πόλεμος ἐνταῦθα κατ' Οὐλπιανὸν ἐννοεῖται ὁ συμμαχικός, ὅστις ἐξεργάγη, ἀποστατησάντων τῶν Χίων, Ῥοδίων, Βυζαντίων, καὶ ἄλλων τινῶν. οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν πολεμοῦντες ταῦτοχρόνως καὶ τὸν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πρὸς Φίλιππον, καὶ τὸν συμμαχικόν, καὶ ἄλλους μὲν τῶν συμμάχων ὑποτάζαντες, ἄλλους ὅμως οὐ δυνηθέντες, εἰρήνην ἐποιήσαντο, καθ' ἣν ἀπώλεσαν τοὺς συμμάχους αὐτανόμους ἀφθέντας· τῆς δὲ τοιαύτης εἰρήνης αἷτιος ὁ δημοκόλαξ, Εὐβουλος, οὕτω διοικῶν τὰ πράγματα· τοῦτο λοιπὸν ὁ ῥήτωρ αἰνίττεται διὰ τῆς φοάσεως αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ (τῷ συμμαχικῷ δηλ.) συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὕσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι· εἰάν ἐλεγεν, εἰρήνης γενομένης, δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία τις, ὅτι τὸν συμμαχικὸν ἐννοεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ λέγει, οὕσης, ζητητέον τις ἦτο ὁ πόλεμος αὐτός, καθ' ὃν ἀπέκτησαν συμμάχους, οὓς ἐν καιρῷ ὄχι γενηθείσης ἀλλ' ὑπαρχούσης εἰρήνης ἀπώλεσαν. Ὁ δὲ Τουρέλλος ταῦτα εἰς νεώτερα ἀναφέρει συμβάντα· δηλ. εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Πύδνης, Ποτίδαιας, καὶ ἄλλων Θρακικῶν πόλεων, αἵτινες συνεμάχουν πρὸς Ἀθηναίους, ὅτε οὗτοι ἐπολέμουν Φιλίππῳ ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως, ὁ δὲ Φίλιππος ἐν τῇ εἰρήνῃ, ἣν ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ δεῦτερον ἔτος τῆς βασιλείας του, τὰς ἐκυρίευσεν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐν μέρει δὲν εἶνε πιθανά· διότι ἂν ἐν καιρῷ τινος πολέμου ἀπέκτων αὐτὰ, τότε συμβιβάζεται· αὐτὸς ὅμως κατὰ τὰ λεγόμενά του δεικνύει μόνον, ὅτι ὡς συμμαχοὶ των ἐδοήθουν τοὺς Ἀθηναίους· ἂν ὑποδειχθῇ, ὅτι ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, καθ' ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως, ἀπέκτων αὐτὰς οἱ Ἀθηναῖοι συμμάχους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ εἰρήνῃ τῇ μόνῃ διὰ λόγου τηρουμένη ὑπὸ Φιλίππου τὰς ἐστεριῶντο, καλῶς· ἄλλως ὅμως καὶ ταῦτα ἀσυμβίβαστα καὶ ἀπίθανα. Ὁ δὲ Κύριος Βασιλεὺς ἄλλοις ὑπολαμβάνει· οἱ Ἀθηναῖοι, λέγει, ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀπώλεσαν εἰς τὰ (404 π. Χ.) τοὺς παλαιούς

των συμμάχους, ἀλλ' ὀλίγω ὕστερον ἀρξάμενοι πάλιν νὰ ἀναλαμβάνωσι, τινὰς πάλιν τῶν συμμάχων ἀνέκτησαν, οὓς τινὰς πάλιν ἐπὶ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης ἀπώλεσαν· ἀλλ' οὐδὲν καὶ ταῦτα πρὸς τὰ πορθμεῖα· διότι ὀριστικῶς οἱ Ἀθηναῖοι τότε δὲν ἔχασαν ἰδικούς των συμμάχους, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς γενικῶς ἀπώλεσε τὰς ἐν τῇ μικρῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνικὰς πόλεις, ἀφεθείσας εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν· πάλιν δὲ ἐπεικῶς προσφερόμενοί πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξιόους ἔχοντας στρατηγούς, τὸν Χαβριαν, τὸν Ἰφικράτην, τὸν Τιμόθεον, ὅχι ὀλίγας πόλεις προσέλαβον, καὶ οὕτω πάλιν συνέστη τὸ νέον τῶν συμμάχων συνέδριον τὸ (378. π. Χ.), ὃπερ ὁ ῥήτωρ, λέγει, ἐνταῦθα ἐννοεῖ· ἀλλ' ὁ λόγος ἐνταῦθα δὲν εἶνε περὶ συστάσεως Συνδρίου, ἀλλὰ περὶ ἀπωλείας συμμάχων, κτηθέντων μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, ἀπολεσθέντων δὲ ἐν τῇ εἰρήνῃ· καὶ ὁ πόλεμος ὠρισμένος καὶ ἡ εἰρήνη ἐπίσης· ἐναρθρα γὰρ ἀμφοτέρω· ὥστε ἡ πιθανωτέρα πασῶν εἶνε ἡ κατ' Οὐλιανόν· — ἀπολωλέκασιν οὗτοι] οἱ χρηστοί μας διαγωγοί, Εὐδούλος καὶ συντροφία· ὁ παρὰ κείμενος οὗτος σημαίνει ἐνέργειαν = οὗτοι ἔργισαν αἵτιοι νὰ χάσῃ ἡ πόλις τοὺς συμμάχους· ὁ δὲ ἀπό λ ω λ α πάθος = ἐχάθηκα· — τηλικούτον ἡσκήκαμεν] τὸ ἡσκήκαμεν ἐνταῦθα δὲν σημαίνει, ὅτι αὐτοὶ ὡς γυμνασῆαρχοι τὸν ἐγύμνασαν εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ ὡς διδάσκαλοι, καθὼς ὁ Ἀγησίλαος ἔκαμε τοὺς Θεβαίους ἀντιπάλους τῶν Λακεδαιμονίων διὰ τῶν συνεχῶν εἰσβολῶν καὶ ἐκστρατειῶν, ἐρ' ὃ καὶ ὁ Ἀνταλκίδας ἰδὼν αὐτὸν πληγωμένον, καλὰ, τῷ εἶπεν, ἀπολαμβάνεις τὰ διδασκτρα παρὰ τῶν Θεβαίων, οὓς τινὰς ἐδίδαξας νὰ μάχωνται, ἐν ὃ δὲν ἤθελον, οὐδὲ ἤξευρον, ἀλλ' ἐγύμνασαν τὸν Φίλιππον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, ἀφ' οὗ ἐξήνεγκαν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκάθηντο ἐν τῇ πατρίδι ῥαθυμοῦντες, τὸν ἐπολέμουν δὲ δι' ἐπιστολῶν καὶ ψηφισμάτων· ὁ δὲ Φίλιππος τοιαύτης ἐρημίας τῶν ἀντιταζομένων ἐπιτυχῶν, ἐξήσκει καὶ ἐγύμναζεν ἑαυτὸν ἡσύχως καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὕτω μείζων ἐγίνετο βαθμηδόν, νέας πάντοτε προσκτώμενος δυνάμεις. Διὸ καὶ οἱ χρηστοί μας Ἀθηναῖον δυοῖν θάτερον ἔπρεπε νὰ ποιῶσιν, ἢ διόλου νὰ μὴ κηρύξωσί ποτε κατ' ἐκείνου πόλεμον, ἢ νὰ τὸν ἐξηκολούθουν ἐρρωμένως καὶ παντὶ σθένει, διὰ νὰ μὴ ἐγίνετο τώρα τόσον μέγας καὶ ἰσχυρός.

§. 11. Ἄλλ' ὃ τᾶν] ὑποφορά· ὄρ. Ὀλυνθ. Α'. §. 13. λέγεται ἡ ὑποφορά αὕτη μετ' εἰρωνίας· διὰ δὲ ταύτης μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τῆς πόλεως διὰ τινος ἀντιθέσεως, δι' ἧς παραδεχόμενος τὰ ἡγούμενα λέγει εἰρωνικῶς τὰ ἐπόμενα οὕτως· ἄν, κύρ Δημοσθένη! τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως πράγματα ἔχουσιν ἀθλίως, ὥς εἶπας, τὰ ἐντὸς ὁμῶς εἶνε ἄμεμπτα· ἐπετηδεύθη δὲ ταύτην τὴν ὑποφορὰν, ἵνα καταλλήλως μεταβῇ καὶ εἰς τὴν ἑκθεσιν τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ νὰ παραστήσῃ καὶ ταῦτα οὐχ' ἥττον ἐπίμεμπτα· — καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι;] ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἀνθυποφορά, δι' ἧς εἰρωνικῶς ἀπαριθμεῖ τὰ ὑπὸ τῶν σημερινῶν δημοκολάκων γιγνόμενα ἐν τῇ πόλει· — τὰς ἐπάλλξεις;] βοηθητήριον, προμαχών· ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ἀλέξω μέλ. ἀ. ἀλεξήσω = βοηθῶ· πολεμίστρα, καὶ τουρκιστὶ μπετένι· τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχους κατὰ διαλείμματα ὑψώματα, λεπτότερα τοῦ τοίχους, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἰστάμενοι οἱ ἀρχαῖοι ἐπολέμουν· κεῖνται δὲ μεταξὺ δύο πύργων τοῦ τοίχους· αὕτη δὲ μετὰς ἐπομένας αἰτιατικᾶς, ὁδοῦς, κρήνας, λήρους, εἶνε ἀντικείμενα τοῦ εἰπεῖν· ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Εὐδούλου καταφέρονται, ὅστις κατ' ἐκεί-

νους τοὺς χρόνους ἦτο ἀπάντων τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιμελητής· — κρήνας] κρήνη λέγεται κυρίως ἡ μάννα τοῦ νεροῦ, ὡς παραγομένη ἀπὸ τὸ κ ἄ ρ α -καρή-νη, καὶ συγκοπῇ κρήνη· ἔπειτα λέγεται καὶ ἡ βρύσις· — καὶ λήρους;] μωρολογίας, φλυαρίας· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τιθέμενα εἰς τὸ τέλος τῶν ἀπαριθμήσεων συμ-κρύνουσι καὶ γελοῖα καθιστῶσι τὰ προλεχθέντα ὡς πρὸς τὰς γενομένας ζημίας· — ἀποβλέψατε] εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ παραγράφῳ, ὅτι τὸ ἀποβλέπειν κυριολε-κτεῖται ἐπὶ τὸ προσηλόνειν, ἢ διευθύνειν τὸ βλέμμα πρὸς τι· ἐνταῦθα ὁμως εἶνε ἴσον πρὸς τὸ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας, σκέφθητε, συλλογίσθητε· — πρὸς τοὺς ταῦ-τα πολίτευομένους] — τοὺς ὅσοι πολιτεύονται κατὰ ταῦτα — ἐπιστατοῦσιν εἰς τὰς ἐπάλξεις, τὰς ὁδοὺς, τὰς κρήνας· — ἐκ πτωχῶν] διαφέρει τοῦτο τοῦ πένης· κα-θότι πένης λέγεται ὁ ζῶν φειδομένως, καὶ προσέχων — ἐπιμελούμενος εἰς τὰ ἔργα του, χωρὶς νὰ τῷ περισσεύῃ μὲν τίποτε, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν νὰ στερῇται· πτωχὸς δὲ ὁ μὴδὲν ἔχων — ὁ ἐπαίτης καὶ ζητιάνος· γίνεται δὲ ἀπὸ τὸ πτώσω τὸ φοβοῦμαι καὶ τρομάζω· ἡ δὲ ἐκ σημαίνει μεταβολήν· τοιοῦτοι δὲ ἦσαν, ὁ Δημάδης, ὁ Φρύνων, ὁ Φιλοκράτης, ὁ Αἰσχίνης καὶ ὁ Εὐβουλος· ἄλλοι οὗτοι ψώρα καὶ τῶν γονέων· διὰ τοῦτο ἔπραττον καὶ τὰ πολιτικά εἰς περιουσίαν ἑαυτῶν — πλουτισμόν· πόσοι δὲ καὶ τὴν σήμερον τοιοῦτοι! ὅλοι σχεδὸν οἱ Κοτζαμπάσιδες καὶ τσορπατζίδες λεγόμενοι τοιοῦτοι, καὶ εἰς πολλῶν τὰ ῥωθούνια ἐμβῆκα ὡς ἐμπίς· — σεμνοτέρως] πολυτελεστέρας καὶ μεγαλοπρεπεστέρας, ὥστε νὰ κινῶσι τὸν θαυμασμόν τῶν ὁρώντων· μέμφεται δὲ ταύτας, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐπο-χὴν μόναι αἱ δημόσιαι οἰκοδομαὶ ἔπρεπε νὰ διακρίνονται ὡς τοιαῦται, καὶ ὅχι καὶ αἱ ιδιωτικαί, αἱ ὁποῖαι ὤφειλον νὰ ἦναι ἴσαι μὲ τὰς τῶν λοιπῶν πολιτῶν· καθότι ἡ σεμνότης τῶν ιδιωτικῶν οἰκιῶν δύο τινὰ ὑπέφαινε· πρῶτον τὴν ἀρπα-γὴν τῶν δημοσίων χρημάτων, καὶ δεύτερον, τὸ καὶ φωδερώτερον εἰς τοὺς πολί-τας, τὴν εἰς τὸ τυραννεῖν [διάθεσιν· — πάντων αἷτιον] ἡ γενικὴ προσδιορίζουσα τὸ αἷτιον σημαίνει τὴν σχέσιν τοῦ αἰτιατοῦ πρὸς τὸ αἷτιον· αἰτία δὲ ὅλων τού-των εἶνε καὶ ὅσα εἶπε προηγουμένως, καὶ τὰ ὅσα παρακατιῶν θέλει εἶπῃ· — τί δήποτε] τὸ δήποτε δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλ' εἰς τὸ τριμερὲς τοῦ χρόνου· — ὅτι τὸ μὲν πρότερον] ἀπάντησις τῆς ἐρωτήσεως· — καὶ στρατεύε-σθαι] ὁ καὶ, λέγουσι, παρέσχε πράγματα εἰς τοὺς φιλολόγους, οἵτινες ἀναπτύσ-σουσι τὰ κῶλα ἄλλοι ἄλλως, καὶ ἄλλοι ἄλλως, οὐχὶ ὀρθῶς· μόνος δὲ ὁ Σαύπ-πιος ἀνέπτυξε, λέγουσιν, ὀρθῶς, ὅστις τὸ ἀναπτύσσει οὕτως « ὁ δῆμος αὐτὸς ἦτο πρότερον δεσπότης καὶ κύριος πάντων, ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ στρα-τεύεσθαι ἐτόλμα· καὶ ταῦτα οὕτω λέγων καὶ ἀναπτύσσων ὁ Σαύππιος τί μᾶς εἶπε περὶ τοῦ καί; τίποτε· ἄρα γε ἐκ μόνου τοῦ στρατεύεσθαι εἶ-χεν ὁ δῆμος τὴν δεσποτείαν καὶ κυριότητα ἐπὶ τῶν πολιτευομένων, ἢ τὴν εἶχε πρῶτον ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ πολιτεύματος, καὶ ἔπειτα κατὰ δεύτερον λόγον εἶχε τὴν κυριότητα καὶ δεσποτείαν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ στρα-τεύεσθαι; ἐπειδὴ τὸ πάλαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐστρατεύετο, οἱ δὲ πολιτευόμενοι ἢ οὐδόλως, ἢ σπανίως· ἂν δὲ τοῦτο ἦνε ἀδιαφιλονείκητον, ὁ καὶ εἶνε ἐπιδοτικός· δηλ. ὁ δῆμος ὅχι μόνον πολιτευόμενος κατὰ τοὺς νόμους τῆς δημοκρατίας, καὶ ποιῶν τὰ δέοντα ἦτο δεσπότης καὶ κύριος, ἀλλὰ καὶ στρα-τευόμενος, ὅπερ σήμερον δὲν πράττει, καθήμενος οἱκοὶ ἀργὸς, ἀγόμενος καὶ φερό-μενος ἀπὸ τοὺς δημοκόλακας· δύναται καὶ ἄλλως νὰ θεωρηθῇ ἐπιδοτικός μετα-

τιθέμενος πρὸ τοῦ τολμῶν, οὕτως: «οὐ μόνον δὲν ἐδειλία, ἀλλὰ καὶ ἐτόλμα, ἀν-τιθετικῶς πρὸς τὴν παροῦσαν ῥαθυμίαν καὶ δειλίαν· — τολμῶν] οὐδόλως φοβού-μενος τοὺς κινδύνους· ἡ δὲ μετοχὴ κατὰ παράθεσιν, καὶ ἐπιθετικῶς προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον αὐτὸς ὁ δῆμος· — αὐτὸς ὁ δῆμος] ἦτο κύριος πάντων τῶν ἀ-γαθῶν, καὶ δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ ὅχι ὡς τώρα οἱ πολιτευόμενοι κύ-ριοι καὶ δεσπότες τοῦ δήμου· ἡ δὲ ἐπανάληψις τῆς Ὀριστικῆς Ἀντωνυμίας μέγαν τόνον δίδει εἰς τὸν λόγον· — ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος] τὸ ὁ δῆμος πρῶτον ὡς ἐπεξήγη-σις τοῦ ὑμεῖς, καὶ ἀναγκαῖος προσδιορισμὸς, ἵνα μὴ φανῇ, ὅτι συμπεριλαμβάνον-ται καὶ οἱ πολιτευόμενοι· δεύτερον συνετάχθη κατὰ τὸ σημαινόμενον ὡς περιλη-πτικὸν ὄνομα· — ἐκνευρισμένοι] ἐκνευρίζω δηλοῖ κόπτω τὰ νεῦρα τοῦ σώματος, ἐπομένως μεταφορικῶς χαυνόνω-ἀδυνατῶ· νὰ μὲν νεῦρα προσέτι λέγονται τρο-πικῶς καὶ τὰ χρήματα· καθότι διὰ τούτων τὰ πάντα κατορθοῦνται· ἀλλ' ἐνταῦ-θα τοῦτο δὲν σημαίνει τὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων, ὅπερ λέγει διὰ τῆς ἐπιφε-ρομένης φοάσεως «περιηρημένοι χρήματα» ἀλλ' ἐμφαίνει τὴν σωματικὴν μαλθα-κότητα καὶ χαλύνωσιν· διότι καὶ ἡ ῥώμη τοῦ σώματος εἰς τὰ νεῦρα ἔγκειται· — καὶ περιηρημένοι] ἡ μὲν περὶ σημαίνει τὸ πέριξ, τὸ δὲ ῥῆμα σ η κ ὀ ν ω, ἄρα ση-κόνω τὰ πέριξ τινὸς κείμενα πράγματα· ἐπομένως — ἀφαιρῶ, καὶ μεταφορικῶς — ἀποβάλλω· χάνω· — ἐν ὑπηρετοῦ καὶ προσθήκης μέρει] — εἰς τάξιν ὑπηρετοῦ — ὑπηρετής, καὶ εἰς τάξιν προσθήκης — ὡς πρόσθετον μέρος, καὶ οὐχὶ κύριον τῆς πόλεως· πρότερον ὁ δῆμος ἦτο κύριος καὶ δεσπότης τῶν πολιτευομένων, καὶ τώ-ρα ὑπηρετής των· — ἀγαπῶντες, ἔαν] — εὐχαριστούμενοι· φεῦ! τῆς ἀθλιότητος! ὑμεῖς, οἵτινες τὸ πάλαι ἐπεθυμεῖτε μεγάλα πράγματα, ὡς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως τὴν ταπείνωσιν καὶ ὑπακοὴν πρὸς ὑ-μᾶς, εὐχαριστεῖσθε τώρα εἰς μικρά καὶ εὐτελῆ! ὁ νοῶν νοεῖτω, καὶ ὁ ἔχων ὦτα μάς, εὐχαριστεῖσθε τώρα εἰς μικρά καὶ εὐτελῆ! ὁ νοῶν νοεῖτω, καὶ ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω· τὸ δὲ ἀγαπᾶν ὅταν ἐκλαμβάνηται ἀντὶ τοῦ σ τ έ ρ γ ε ι ν δὲν συντάσσεται δοτικῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰτιατικῇ, καὶ μετοχῇ, καθὼς, ἀγκπῶσι λαμβάνοντες τὰ χωρία κτλ. καὶ Ἀπαρεμφάτω, καθὼς, ἀγαπήσαιμ' ἂν μὴ ὅτι δι-κην λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφείλιν· τὸ δὲ Ἀπαρέμφατον ὅταν μὲν σημαίνῃ ἀμφι-βολίαν (τὴν ὁποῖαν πάντοτε ἐμφαίνει ὁ δι' Ἀπαρεμφάτου ἐκφερόμενος λόγος, ἐκτὸς τῶν Ἀπαρεμφατικῶν λόγων, οἵτινες ἐξαρτῶνται ἀπὸ ῥήματα γνωστικά, δεικτικά, δηλωτικά, οἵτινες ἀναλύονται καὶ διὰ τοῦ ὅτι καὶ πρὸς Ὀριστικὴν)· ἐμφαίνει, λέγω, ἀμφιβολίαν, ἀναλύεται διὰ τῶν ὑποθετικῶν μορίων· ἔαν· ἂν· ἦν κλ. καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν· ὅταν δὲ τὸ θετικὸν καὶ βέβαιον διὰ τοῦ ὡς καὶ ὅτι καὶ πρὸς Ὀριστικὴν — μεταδιδῶσι θεωρικῶν] τοῦτο εἶνε τὸ Ἀπαρέμφατον τὸ ἀναλυθὲν διὰ τοῦ ἔ α ν, ὅπερ ὀλόκληρον μὲ τὰ ἐπακόλουθά του εἶνε ἀντικεί-μενον τοῦ ἀγαπῶντες· τὰ δὲ Μεταδοτικά συντάσσονται δοτικῇ προσώπου, καὶ γενικῇ πράγματος ἐλλειπτικῇ τοῦ μέρους· τὰ δὲ θεωρικά δὲν τὰ διένεμον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀλλὰ πολλάκις εἰς τὰς ἐορτάς· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μόνον εἰς ἐκεί-νας, καθ' ἃς ὑπῆρχον θεάματα, ὕστερον δὲ καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες δὲν εἶχον· ἡ δὲ ἐνιαύσιος σπατάλη τῶν θεωρικῶν καταντούσε περὶ τὰ τριάκοντα τάλαντα, ὅ-περ ἐστὶ γρόσια 720,000· 30 × 24,000, ἰσοδυναμοῦντος τοῦ τάλαντου πρὸς 24 χιλιάδας δραχμῶν, ἐξ ὧν ἐκάστη — γρόσια τέσσαρα· — ἡ βοτῆδια πέμψωσι] οἱ νεώ-τεροι ἐκδύοται προτιμῶσιν τὴν γραφὴν Β ο η δ ρ ὀ μ ι α· ἀλλ' οἱ παλαιοὶ βασιζό-μενοι εἰς τὸν Σχολιστὴν, καὶ εἰς τὰ ἱστορούμενα ὑπὸ τοῦ Θεοπόμπου, γράφουσι

βοῖδια πέμψωσι· καὶ οἱ μὲν νεώτεροι λέγουσιν, ὅτι τὸ Βοηδρόμια πέμπειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐορτάζειν μετὰ πομπῆς, καθὼς καὶ ἄλλαι ὅμοιαι φράσεις αὐτοῦ λύμπια νικᾶν, ἐορτὴν Παναθήναια, χοροὺς πέμπειν, Διονύσια χορηγεῖν, θεσμοφῶρια ἐστὶν κτλ. λέγουσι προσέτι: τίνας ἔνεκα ὁ ῥήτωρ δὲν εἶπε καθολικῶς ἀπομπὴν πέμψωσιν, ἢ τίνας ἔνεκα δὲν ἀνέφερε καὶ τὰς ἄλλας λαμπροτάτας ἐορτάς, εἶναι, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια, τὰ Ἐλευσίνια κτλ. ἐν αἷς ἐτελοῦντο πολυτελέστατοι πομπαί, ἀλλὰ μόνον τὰ Βοηδρόμια ἀνέφερεν; ἡ αἰτία τούτου, λέγουσιν, εἶνε, ὡς φαίνεται, αὕτη· εἰς ἐκείνας, λέγουσιν, αἱ πομπαὶ ἦσαν ἀνέκαθεν ὀρισμέναι, εἰς δὲ τὰ Βοηδρόμια ὑπερὸν προσετέθη καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθόν, καὶ ἴσως ὀλίγον πρότερον τοῦ νὰ ἐκφωνηθῇ ὁ παρὼν λόγος· καθότι λέγουσιν, ὅτι, ἐπειδὴ οἱ χρηστοὶ ἐκεῖνοι δημαγωγοὶ ἐπολιτεύοντο πρὸς χάριν τοῦ δήμου, ἐμμηχανῶντο πάντοτε πανηγυρικὴν τινα θέαν, ἢ ἐστίαν, ἢ πομπήν· οὕτω λοιπὸν νέας προσέθετον ἐορτάς (ὅπως νῦν ὁ ἅγιος Πατήρ) νέας θυσίας, νέας πομπάς, νέας δημοθαινίας· ταῦτα μὲν οὗτοι· οἱ δὲ παλαιοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ δόλιος καὶ ἀσελγέστατος Χάρης, καὶ ἄλλοι στρατηγοί, ἵνα ἐλκύσωσι πρὸς ἑαυτοὺς τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ἐπεμψαν εἰς αὐτοὺς βοῦς ἐκ τῆς λείας, οὓς διμεμοιράσθησαν κατὰ φυλάς· ἢ ἐννοεῖ, λέγουσιν, ὁ ῥήτωρ τὰς ἐστιάσεις τοῦ δήμου, καὶ τὰς κρεωδαισίας, ἢ κρεανομίας, αἵτινες ἐγένοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ· ταῦτα μὲν καὶ τῶν παλαιῶν κατὰ τὸν Σχολιαστήν· κατὰ δὲ τὸν Θεόπομπον λέγουσιν, ὅτι ὁ Χάρης μέρος μὲν τῶν χρημάτων, ἅτινα εἰσφέροντο εἰς τὸν πόλεμον, ἐξώδευεν εἰς ταύτην τὴν ὕβριν, μέρος δὲ ἄφηκεν εἰς Ἀθήνας, δηλαδὴ εἰς τοὺς φίλους τοῦ ῥήτορος, καὶ εἰς τοὺς γράφοντας τὰ ψήφισμα, καὶ εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες ἐδίκαιον, διὰ τὰ ὅποια ποτὲ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων δὲν ἠγανάκτησε κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ ταῦτα καὶ πλεῖον τῶν πολιτῶν τὸν ἠγάπα, (καθότι αὐτὸς δὲν ἦτο γνήσιος Ἀθηναῖος, ἀλλ' Ἰσριτίης πεπολιτογραφημένος) καὶ δικαίως τὸν ἠγάπων· διότι καὶ αὐτοὶ τοιουτοτρόπως ἔζων, ὥστε περισσότερον ἐξώδευον εἰς τὰς κοινὰς ἐστιάσεις καὶ κρεανομίας, ἢ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως· Χάρης ἐφίλευσε τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀγορᾷ, θύσας τὰ ἐπινίκια τῆς μάχης, ἥτις ἔγεινε κατὰ τῶν ξένων τοῦ Φιλίππου· τὸ δὲ ὑποκοριστικὸν βοῖδια περιφρονητικῶς τὸ μετεχειρίσθη, ἵνα δείξῃ, ὅτι τοσοῦτον χαμερπεῖς καὶ οὐτιδανοὶ κατήντησαν τὴν σήμερον, ὥστε ἀνταλλάσσουν τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἀντὶ τῶν εὐτελῶν τούτων δωρεῶν· ἐντεῦθεν προτιμότερα μοι φαίνεται ἡ γνώμη τῶν παλαιῶν παρὰ τὴν τῶν νεωτέρων, ὡς καταλληλοτέρα, καὶ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ προκειμένου χωρίου διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους· ὁ ῥήτωρ εἰς δύο διαιρεῖ τοὺς δημοκόλακας, εἰς τοὺς στρατηγοὺς, καὶ εἰς τοὺς πολιτευομένους· καὶ οἱ μὲν στρατηγοί, ἵνα ἐλκύσωσι τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου, ἐπεμψαν εἰς αὐτοὺς ἐξωθεν ἐκ τῆς λείας τοὺς βόας, οὓς τινες διαμοιρασθέντες κατὰ φυλάς εἰστίωντο· οἱ δὲ πολιτευόμενοι οἱ μένοντες ἐν τῇ πόλει κλείοντες αὐτοὺς ὡς ζῶα, καὶ μανδριζόντες ἐντὸς αὐτῆς, καὶ μὴ ἀφίνοντες νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὸν πόλεμον διὰ τῶν τριούτων ληγμάτων, ἐτιθάσσεον καὶ ἡμέρευσον αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὡς θηρία, καὶ ὑποδούλους ἐποιοῦν εἰς ἑαυτούς· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων Βοηδρόμια, τίνες ἤθελον ἦνε οἱ πέμποντες, ἥτοι οἱ μετὰ πομπῆς ἐορτάζοντες, καὶ τίνες οἱ ἄλλοι οἱ ἐπάγοντες αὐτοὺς ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύοντες, οἵτινες χειροῆθεις ἑαυτοῖς ἐποιοῦν; καθότι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἦνε ἄλλοι οἱ πέμποντες, καὶ ἄλλοι οἱ ἐπάγοντες

κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ῥήτορος αὐτὴν αἰοῖ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κτλ.» ἐξ οὗ γίνεται δῆλον, ὅτι ἄλλοι ἦσαν οἱ πέμποντες ἐξω τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι οἱ ἐντὸς· ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ πέμψαντες, καὶ οἱ καθείρξαντες, καὶ οἱ ἐπάγοντες, καὶ τιθασσεύοντες ἦσαν οἱ ἴδιοι, οἱ ἐντὸς τῆς πόλεως μένοντες, ποτὲ ποτὲ βεβαιότατα δὲν ἤθελον ἐκφέρειν τὸν λόγον οὕτω· ἔπειτα καὶ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ νὰ ψέξῃ αὐτοὺς αὐστηρῶς διὰ τὴν κουφονοίαν των, δι' ἣν ὤφειλον χάριν εἰς τοὺς τοιούτους ἔνεκα τῶν ἰδίων πραγμάτων, δηλ. τῆς μεταλήψεως τῶν θεωρικῶν, καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν βολῶν καὶ κρεωδαισιῶν· κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν ἐκδοχὴν, ἂν καὶ διὰ τῶν πομπῶν καὶ πανηγύρεων ἐκολάκευον τὸν δῆμον, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ῥήτορος δὲν ἐμφαίνεται τοσαύτη κολακεία καὶ κουφονοία, ὅση κατὰ τὴν πρώτην· — καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον] = χαμερπέστατον, καὶ ἴδιον τῶν φοροδεῶν· εἰρωνικῶς εἶπεν ἀνδρειότατον· — τῶν ὑμετέρων αὐτῶν] κατ' αὐτοπάθειαν· — χάριν προσοφείλετε] ἡ πρὸς σημαίνει προσθήκην· ἡ προσθήκη ὅμως τῆς χάριτος δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ, πρὸς τῷ ἀγαπᾶν καὶ εὐχαριστεῖσθαι εἰς μικρὰ καὶ εὐτελῆ, ὀφείλετε εἰς αὐτοὺς καὶ χάριν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅτι ταῦτα τὰ δῶρα εἶνε πράγματα ἰδικὰ σας τοῖς χρεωστεῖτε καὶ χάριν διὰ τὰ ἰδικὰ σας πράγματα· πρᾶγμα ὅλως εὐήθες καὶ μαρὸν· τὸ βοηδρόμια ἄρα πρέπει νὰ γραφῇ βοῖδια· — καθείρξαντες] ἐγκλείσαντες ὑμᾶς ὡς ζῶα ὡς εἰς τι ζωοτροφεῖον ἐντὸς τῆς πόλεως· τὸ δὲ εἶργειν ὡς πρὸς τὸν πνευματισμὸν διφορεῖται· διότι καὶ φιλοῦται καὶ δασύνεται· καὶ δέχεται μὲν ψιλὴν, ὅταν σημαίνει τὸ κωλύω καὶ ἐμποδίζω· δασεῖαν δὲ, ὅταν σημαίνει τὸ ἐγκλείω· περιορίζω, φυλακίζω· — ἐπάγουσι] τὸ ἄγειν καὶ ἐπάγειν λέγεται ἐπὶ τῶν βοσκῶν, οἵτινες κρατοῦντες κλάδον τινὰ ἐλαίας, ἢ ἄλλου τινὸς δένδρου, ἢ καὶ καρπὸν εἰς χειρὰς των, καὶ προδεικνύοντες αὐτὸν εἰς τὰ προβατόγριδα, τὰ σύρουσι κατόπιν των, ὅπου θέλουν· — τιθασσεύουσι] τοῦτο τὸ ῥῆμα σημαίνει τὸ νὰ ποιῇ τις τὰ ἄγρια θηρία ἡμέρα· ἐκ τούτου λαμβάνεται μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων· ἔστι δ' οὐδέποτε, αἶμαι, μέγα κτλ.] τῷ ὄντι· ἀναλόγως τῶν πράξεων ἐνός ἐκάστου ὑπάρχουσι καὶ τὰ φρονήματα· ἂν αἱ πράξεις ταπειναί, καὶ τὰ φρονήματα χαμερπεῖ· ἂν δὲ μεγάλα καὶ ὑψηλαί, καὶ τὰ φρονήματα ἀνάλογα· διότι ἡ ταπεινὴ πράξις σμικρύνει καὶ ταπεινώνει ἀναλόγως καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἔξεως· αἱ δὲ γενναῖαι ὑψοῦσι τὸ πνεῦμα· τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκφράζει καὶ ὁ Λογγίνος εἰς τὸ περὶ ὕψους λόγου ἕνατον κεφάλαιον· ὁρ. Βαρίνου Λεξικόν· αὐδὲ γὰρ εἶνε δυνατόν μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονούντες καὶ πράττοντες οἱ ἄνθρωποι· ποιᾶν παρ' ὅλον τὸν βίον, νὰ πράξωσι καὶ θαυμαστόν τι καὶ ἄξιον τοῦ παντός· αἰῶνος». Ταῦτα δὲ, ὧ φίλοι παῖδες, τοὺς ἑαυτοῦ πατριώτας ὁ ῥήτωρ διδάσκων καὶ παραινῶν, καὶ ὑμᾶς ὑπὸ τὸ πρόσωπον ἐκείνων διδάσκει καὶ παραινῇ, ὅτι ὀφείλετε ὅλαις δυνάμεσι νὰ ἐγκολπωθῆτε τὴν παιδείαν, τὴν καλλίστην καὶ γονιμωτάτην τιθηνὸν τῶν ἐλευθέρων ἐπιτηδευμάτων, μεγάλων φρονημάτων, καὶ ἐνδόξων πράξεων· διότι ἡ ἐλευθερία εἶνε ἱκανὴ νὰ θρέψῃ τὰ φρονήματα τῶν μεγαλοφρόνων· — νεανικὸν] γενναῖον, ὅπως ἀρμόζει εἰς τοὺς νέους = παλληκαρίσιον καθ' ἡμᾶς· σημαίνει ὅμως ἐνίοτε καὶ τὴν προπέτειαν καὶ κρυφότητα τῶν νέων· καθὼς λέγομεν καὶ ἡμεῖς «νεανικά φρονήματα», ἥτοι παιδαριώδη καὶ ἀνόητα· — φαῦλα] = εὐτελῆ· τὸ δὲ φαῦλον κατ' ἐνστάθιον γίνεται ἢ παρὰ τὸ φλύαρον κατ' ἀναγραμματισμὸν, ἢ παρὰ τὸ φαῦλον καὶ κατ' ἀναγραμματισμὸν πάλιν καὶ προσθήκην τοῦ ρ κατὰ τὸν Ἑτυμολόγον ἐπὶ κακῆς σημασίας λεγόμενον· — ὅποι'

ἄττα τὰ ἐπιτηδεύματα] ἐπιτηδεύμα λέγεται τὸ ἐπάγγελμα, περὶ δὲ καταγίνε-
ταις τις, καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου· τὸ δὲ ἄττα διαφέρει τοῦ ἄττα· καθότι τὸ μὲν
ψιλοῦται, τὸ δὲ δασύνεται· ταῦτα δὲ καὶ τὰ δύο Ἰωνικῶς προφέρονται ἄσσα
καὶ ἄσσα· καὶ τὸ μὲν ψιλούμενον ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀορίστῳ ἀντωνυμίᾳ, τινά· τὸ δὲ
δασυνόμενον τῇ ἀναφορικῇ αἰ· —τοιούτον καὶ τὸ φρόνημα] καὶ οὐ μόνον τὰ φρο-
νήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄνειρα· καθότι ὅ,τι κανεῖς ἐργάζεται συνεχῶς, ἐκεῖνο καὶ
φαντάζεται.—ταῦτα] τοῦτο τὸ ταῦτα πολλαχῶς σχετίζεται· καὶ ἀντικείμενον
τοῦ θαυμάσαιμι εἶνε, καὶ ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ θαυμάσαιμι, καθὼς, διὰ
ταῦτα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, καὶ ἀντικείμενον τοῦ εἰπόντι, καὶ ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο, καὶ ἀπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ γένοιτο· ζητητέον τῶρα ὁποῖον τὸ
καταλληλότερον εἰς τὴν ἔννοιαν· καὶ ὁ μὲν Σαύππιος παρὰ τῷ Ἡροκλεῖ Βασιάδῃ
λέγει, ὅτι τοῦτο ἔπρεπε νὰ ᾔη ὑποκείμενον τοῦ γένοιτο = οὐκ ἂν θαυμάσαι-
μι, εἰ ταῦτα (αἶ νῦν διεξήλθον) μεῖζων ἐμοὶ γένοιτο βλάβῃ, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν ἐ-
τέθη ἀντικείμενον εἰς τὸ ῥῆμα τῆς πρωτευούσης προτάσεως· διὰ τοῦτο ὁ Σχαι-
φερος δὲν ἀναφέρει, λέγει, αὐτὸ ὀρθῶς εἰς τὸ εἰπόντι· οὐδὲ ὅστις, λέγει ὁ
Σαύπ., ὑπολάβει αὐτὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμάσαιμι, καὶ τὰ ἐπόμενα ὡς ἐπεξή-
γησιν αὐτοῦ, οὐδὲ αὐτὸς, λέγει, ὀρθῶς ποιεῖ· πρὸς θεοῦ! τί λέγει ὁ σοφὸς οὗτος;
καὶ φημι κάποφμη, οὐκ ἔχω τί φῶ! ἐὰν κατ' αὐτὸν ἐτέθη καθ' ἑλξιν ἀντικεί-
μενον εἰς τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, (ποία δὲ εἶνε ἡ κυρία αὕτη πρότασις;
δὲν εἶνε τὸ θαυμάσαιμι;) ἂν ὅμως ἄλλος τις ὑπολάβῃ αὐτὸ ἀντικείμενον
τοῦ θαυμάσαιμι, σφάλλει, τί ἄλλο πρέπει νὰ εἰπῶμεν; δὲν ἀντιφάσκει αὐτὸς
πρὸς ἑαυτόν; ἐκτὸς ἐὰν εἴπῃ τις, ὅτι κυρία πρότασις δὲν εἶνε τὸ θαυμάσαι-
μι, ἀλλ' ἄλλο τι· ἐγὼ μὲν τῇ ἀληθείᾳ ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἐννοῶ ταῦτα· ὅσον δὲ
τὸ κατ' ἐμὲ διττῶς δύναται νὰ συνταχθῇ τὸ χωρίον τοῦτο, εὐδοουμένης κατ'
ἄμφω τῆς ἐννοίας· α'. οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ ταῦτα γένοιτο (ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο) ἐμοὶ μεῖζων βλάβῃ (τῆς βλάβης) τῶν πεποιηκότων = τῶν οἷτινες ἐγέ-
νοντο αἵτιοι γενέσθαι αὐτά· ὥστε οὕτω τὸ μὲν ταῦτα νὰ ᾔη ὑποκείμενον τοῦ
γένοιτο, τὸ δὲ βλάβῃ κατηγορούμενον· β'. οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ γένοι-
το ἐμοὶ εἰπόντι ταῦτα μεῖζων βλάβῃ (διὰ ταῦτα) τῆς βλάβης τῶν πεποιηκότων
αὐτὰ γενέσθαι· ὥστε κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην σύνταξιν τὸ μὲν βλάβῃ νὰ ᾔ-
η ὑποκείμενον τοῦ γένοιτο, τὸ δὲ μεῖζων προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου
βλάβῃ, καὶ τὸ ταῦτα ἐλλειπτικὸς προσδιορισμὸς τοῦ γένοιτο μεῖζων
βλάβῃ· δύναται δὲ νὰ τεθῇ καὶ ὡς ἀντικείμενον τῆς μετοχῆς εἰπόντι, καὶ
οὐχ ἥτον εὐδοῦται ἡ ἔννοια·—μὰ τὴν Δήμητρα] τὸ μὰ, λέγουσιν, εἶνε ἀποφα-
τικόν, τὸ δὲ ναὶ καὶ νῆ καταφατικόν· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· καθότι πολλάκις καὶ
τὰ δύο λαμβάνονται ἐκ παραλλήλου καταφατικῶς, καθὼς ὁ Ὅμηρος λέγει ἐν τῷ
Α. τῆς Ἰλιάδος στίχ. «ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον κτλ.» ἀλλὰ τὸ μὰ ὅταν προσ-
λάβῃ καὶ τὸ οὐ, τότε γίνεται ἀποφατικόν, καθὼς, οὐ μὰ Δία κτλ. ζητεῖται δὲ
διὰ τί ὁ ῥήτωρ ἐν ᾧ συχνὰ πυκνὰ εἰς τοὺς ὅρκους τοῦ ἐπικαλεῖται τὸν Δία, ἐν-
ταῦθα τὴν Δήμητρα; ἔχει ἄρ' αἰδιότατον τινὰ σημασίαν, ἢ ἐπῆλθεν εἰς τὴν
μνήμην του τότε τυχαίως πῶς καὶ ἀδιαφόρως ἐκ συνηθείας; οἱ μὲν λέγουσιν, ὅ-
τι ὤμοσεν εἰς τὴν Δήμητρα διὰ τὰ ἀνωτέρω βοῦδια, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς ταύ-
την ὡς πρώτην κατὰ τὴν μυθολογίαν διδάξασαν τὴν γεωργίαν, ἥτις μάλιστα
διὰ τῶν βοῶν ἐκτελεῖται, ἄλλοι δὲ, ἐπειδὴ αὕτη ἀλληγορεῖται εἰς τὴν γῆν, ἥ

τις εἶνε ἡ μήτηρ πάντων, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκαυχῶντο εἰς τὸ γηγενές των καὶ τὸ αὐτόχθων· τὸ πιθανώτερον ὅμως εἶνε, ὅτι οὐδεμίαν πρέπει ἰδίαν σημασίαν νὰ ἀποδώσῃ τις, ἀλλὰ τυχαίως πως ἐπεκαλέσθη αὐτὴν καὶ ἐξ ἔθους, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν οἱ μὲν μὰ τὸν Θεόν, οἱ δὲ μὰ τὸν Χριστὸν, ἄλλοι μὰ τὴν Παναγίαν, καὶ ἄλλοι ἄλλως·—ὅτι καὶ νῦν γέγονεν] ἐμοὶ δὴλ. παρρησία τὸ λέγειν ἐλευθέρως περὶ τῶν πολιτικῶν ὑμῶν ἀμαρτημάτων, θαυμάζω· ὁ δὲ καὶ ὡς ἐπιδοτικός φαίνεται, ἀλλὰ κατὰ τινα ἀντίθεσιν, οὕτως, ἐν ᾧ ἄλλοτε δὲν ἐδόθη οὔτε εἰς ἐμὲ, οὔτε εἰς ἄλλον τινὰ παρρησία, τώρα ὅμως ἐδόθη εἰς ἐμὲ, δι' ὃ καὶ θαυμάζω.

§. 12. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ'] ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἐπανακεφαλαιώσις· ὁ δὲ λόγος ἐνταῦθα ἔχει ἔλλειψιν· ἔπρεπεν, ὡς ἡ συνέχεια τοῦ λόγου ἀπῆτει, νὰ εἴπῃ· ἐὰν μέχρι τοῦδε πρότερον δὲν ἠθελήσατε νὰ ἐκστρατεύητε, τοῦλάχιστον τώρα ἐὰν θελήσητε νὰ στρατεύσθε κτλ. ἴσως ἠθέλετε κτήσῃ τι· ὁ δὲ οὖν συμπερασματικὸς συνάπτων τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἐπόμενα οὕτως ἀέπειδῇ μέχρι τοῦδε διὰ τῆς ῥαθυμίας καὶ ἀμελείας Σας δὲν ἠθέλετε νὰ ἐκστρατεύητε οἱ ἴδιοι, ἀλλ' ἐνεπιστεύεσθε εἰς ξένους, διὰ ταῦτα τὰ πολιτικά σας πράγματα κατήντησαν εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην κατάστασιν· ὅθεν σᾶς συμβουλεύω τώρα νὰ ἔλθῃτε πλέον εἰς ἑαυτοὺς, νὰ ἀνανήψῃτε ἐκ τοῦ ληθάργου, καὶ νὰ θελήσητε τώρα τοῦλάχιστον νὰ ἐκστρατεύητε κτλ. ὁ δὲ Ἀλλὰ εἶνε ἀντιθετικὸς πρὸς τὴν ἔξωθεν ὑπονοουμένην πρότασιν, ὁ δὲ γέ ἐλαττωτικὸς· ἀπαλλαγέντες] μέσον ἀντανακλώμενον = ἀπαλλάξαντες ἑαυτοὺς· — τούτων τῶν ἐθῶν] ἅπερ εἶνε τὸ νὰ μένωσιν ἐν τῇ πόλει ἀστράτευτοι, καὶ τὰ δημόσια χρήματα νὰ καταναλίσκωσιν ἀσώτως καὶ ἀνωφελῶς εἰς τὰς θεὰς καὶ πανηγύρεις· ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν] συμφώνως πρὸς τὸν πάλαι λαμπρὸν χαρακτῆράς σας, δι' οὗ οὐ μόνον τὴν πόλιν ἤξετε καὶ διετηρεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκαια τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐβραβεύετε ὑπερασπιζόμενοι· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρωτοπρόσωπος καὶ δευτεροπρόσωπος σύνθετος ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ δὲν σχηματίζεται μονολεκτικῶς ὡς ἡ τριτορόσωπος, ἥτις καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων λέγεται, καθὼς, ἑαυτῶν = ἡμῶν αὐτῶν πρωτοπροσώπως· ἑαυτῶν = ὑμῶν αὐτῶν δευτεροπροσώπως, καὶ ἑαυτῶν τριτοπροσώπως, ἀλλὰ διηρημένως, διὰ ταῦτα ἐτέθη ἡ γενικὴ τῆς δευτεροπροσώπου ὑμῶν μετὰ τῆς γενικῆς τῆς Ὀριστικῆς αὐτῶν, καὶ ἀνεπλήρωσαν τὴν δευτεροπρόσωπον σύνθετον· — καὶ ταῖς περιουσίαις — ἀφορμαῖς χρήσῃσθε] = χρήσῃσθε ταῖς οἰκοὺς οὐσαῖς περιουσίαις ὡς ἀφορμαῖς· περιουσίας δὲ ἐννοεῖ τὰ θεωρικά· καλεῖ δὲ ταῦτα περιουσίας, διότι αὐτὰ ἐπερίσσευον ἐξ ὅλων τῶν ἀναλωμάτων, ἅπερ ἐδαπανῶντο εἰς τὰς ἐπιδιορθώσεις τῶν κοινῶν, καὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ἔπρεπε νὰ χρησιμεύωσιν ὡς στρατιωτικὰ εἰς τὸν πόλεμον· διὰ τοῦτο καὶ ἀνέκαθεν ὠνομάζοντο ἀτὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως· — ταύταις] περιφρόνησιν ἐμφαίνει ἡ δεικτικὴ ταῦτα δηλαδὴ τὰ οὐτιδανὰ λήμματα, ἅπερ αὖξουσιν τὴν ῥαθυμίαν καὶ ἀμελείαν ὑμῶν, οὐδὲν ὄφελος προξενοῦντα οὔτε πρὸς ὑμᾶς, οὔτε πρὸς τὴν πόλιν· συμβουλεύει λοιπὸν ὁ ῥήτωρ, ὅπως μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ εἰς τὰ ἔξω τῆς πόλεως πράγματα, καὶ ὅχι καθήμενοι ἀργοὶ ἐντὸς τῆς πόλεως νὰ τὰ κατασπαταλῶσιν ἀσώτως, ἀλλὰ λαμβάνοντές τα νὰ ἐξέρχωνται κατὰ Φιλίππου, καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ ἀνακτήτῃσι τὰ χωρία καὶ πόλεις, ἅπερ ἀπώλεσαν, καὶ δι' αὐτῶν νὰ δυνηθῶσι ν' ἀναλάβωσι πάλιν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων· — ἴσως ἂν ἴσως] σχῆμα ἐπαναδιπλώσεως καλεῖται τοῦτο· μεταχειρίζονται δὲ οἱ ῥήτο-

ρες, όταν θέλωσι νὰ περιβάλλωσιν τὴν ἔννοιαν μὲ μέγιστον τόνον, καθὼς ἐνταῦθα ἵνα δείξῃ, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἀξιωματικοῦ διαγωγῆς αὐτῶν εἰς παγχάλεπον περιῆλθε θέσιν, μετεχειρίσθη τὸ σχῆμα τῆς ἀπαναδιπλώσεως, ἀμφιβάλλον περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς δεινῆς ταύτης θέσεως. — ἂ τοῖς σιτιοῖς] διὰ τῆς παρομοιώσεως ταύτης ὁρθότατα παραβάλλει τὴν πολιτικὴν καχεξίαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐνόσουν κακίστην καὶ θανατηφόρον ἡθικὴν νόσον, ὥστε καθὼς οἱ ἱατροὶ δὲν δύνανται νὰ διορίσωσιν εἰς τοὺς οὕτω διακειμένους ἀσθενεῖς τροφὴν στερεωτέραν καὶ πλειοτέραν, οὕτω καὶ αὐτοὶ νοσοῦντες ἡθικῶς δὲν τολμῶσι νὰ ἐξέρχωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὸν ὑπὲρ πατριδὸς πόλεμον, ὅπου δύνανται καὶ νὰ πλουτήσωσιν, ἀλλ' εὐχαριστοῦνται εἰς τὰ γλίσχρα ταῦτα λημμάτια τῶν δύο ὀβολῶν. — ὥστε ἔχειν] τελικὸν τὸ ὥστε. — διαρκῇ] ὠφέλειαν παντοτεινὴν. ὑμεῖς, λέγει, τὰ δημόσια ταῦτα χρήματα τὰ διανέμεσθε, ἀλλ' οὐχ ἥττον πάλιν εἰσθε πτωχοὶ καὶ ἐνδεεῖς. καθότι οὔτε συμμάχους πλέον ἔχετε φόρου ὑποτελεῖς, οὔτε ἀποικίας, αἵτινες θέλουσι δεχθῇ τοὺς ἐνδεεστέρους τῶν πολιτῶν, οὔτε μὴν ἐμπόριον εὐροῦν. Σαύπ. παρὰ Βασιάδῃ. — οὐτ' ἀπογνόντας] τὸ ἀπογινώσκειν ἐνταῦθα δὲν σημαίνει τὴν ἀπελπισίαν καὶ οἶονεὶ φρενοβλάβειαν, δι' ἣν τις αὐτοχειριάζεται, ἀλλὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν καὶ καταφρόνησιν. διὸ καὶ τινες ἀπορρίπτοντες τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυγκαινελίου, παρ' Ἡροκλῆ, ὅστις ἀναπτύσσει τὸ χωρίον αὕτως αὐτὸ ἐξ ἀπογνῶναι, ὥστε ἄλλο τι τῶν θεόντων πράττειν» ἐπιφέρουσιν ἑτέραν οἶονεὶ ὁρθοτέραν, οὕτως, αὐτὸ ἐξ ὑμᾶς τούτων μὲν ἀπογνῶναι = ἀπαλλαγῆναι, ἄλλο δὲ τι τῶν θεόντων πράττειν». ὥστε τί διαφορά ὑπάρχει μεταξύ τῶν δύο τούτων ἀναπτύξεων ἐγὼ μὲν οὐ καθορῶ διότι τὸ ἀποδοκιμαζειν καὶ καταφρονεῖν τοῦ ἀπελπιέσθαι διαφέρει μόνον κατὰ τὸ αἶτιον καὶ αἰτιατόν. πρῶτον τις ἀπελπιέζεται, καὶ ἔπειτα καταφρονεῖ. ἀπελπίσθην ἀπ' αὐτῶν τὸν ἄνθρωπον λέγομεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν δὲν ἐλπίζωμεν ἢ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς ὠφέλειαν τινα ὑπ' αὐτοῦ, ἢ βελτίωσιν τινα διὰ τὸν ἴδιον. καὶ ταῦτα εἶνε τοιαῦτα, ὥστε δὲν μᾶς ἀφύνους νὰ τὰ περιφρονήσωμεν ὅλως διόλου, καὶ νὰ κυτάξωμεν ἄλλοτι, ἀλλ' ὑποθάλλουσι καὶ γαργαλίζουν τὴν ἄκραν ἡμῶν ῥαθυμίαν. — ἀλλ' ἔστιν-ἐπαυξάνοντα] = ἐπαυξάνουσι. πρότασις ἀνεπτυγμένη. — οὐλοῦν σὺ μισθοφορὰν] ὑποφορὰ καὶ τοῦτο, καὶ ἀρκετὰ περivenoημένον. διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐξώκειλαν ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἀποτυχίας ἐρμηνεύοντες. καὶ ὁ μὲν Οὐλπιανὸς λέγει: ἀνθυποφορὰ τοῦτο, π. χ. λέξει τις μισθοφορὰν συμβουλευεῖς ἡμᾶς; ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀρκετὰ βαρὺ εἰς τοὺς Ἀθηναίους εὐδοξοῦντας. ὁμοίως φαίνεται, ὅτι τὸ ἀναπτύσσει καὶ ὁ πατήρ τοῦ περὶ Συντάξεως λόγου. ὡς φησι Βασιάδ. ὁ δὲ Ραΐσκιος οὕτω: λέγεις, ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνωμεν μισθὸν ὡς ξένοι παρὰ τῆς πόλεως; ὁ ῥήτωρ ὅμως δὲν ἐννοεῖ οὐδὲ τοῦτο. καθότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀκόμη τοῦ Περικλέους ἤρχισεν ἡ μισθοφορία, ἥτις οὐδ' αὖτε ἐπὶ δημοσθένους ἦτο ἐπαχθὴς καὶ αἰσχυρὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες δὲν ἠσχύοντο νὰ λαμβάνωσιν εὐτελῆ λημμάτια. ἡ ἔννοια ὅθεν εἶνε αὕτη. τί οὖν; τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ ὅποια ἕως τῶρα ἐδωκάντωντο εἰς τὰς θεωρίας καὶ ἐστιάσεις, κελεύεις νὰ γείνωσι στρατιωτικά, (τοῦτο ἐννοεῖ διὰ τῆς μισθοφορίας) διὰ νὰ λαμβάνωσιν ἐξ αὐτῶν οἱ στρατευόμενοι τὸν μισθόν; τὸ ἴδιον εἶπε σχεδὸν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ὀλυμπιακῷ. α τί οὖν ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά; καὶ ὁ μὲν ῥήτωρ προηγουμένως καὶ κυρίως τοῦτο ἤθελεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλῶς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι εὐκόλως

[illegible]

κατὰ Ρεῖσκιον συνεισφοράν, οὐδὲ τὴν μισθοφορίαν κατ' ἄλλους, ἀλλὰ οἶονεῖ ἔνω-
σίν τινα δύο πραγμάτων, ὡς τοῦ λαμβάνειν δηλαδή καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα
κατ' Οὐλπιανόν. — ἵνα ὑπάρχῃ] ὁ ἵνα ἐνταῦθα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξωθεν ὑπακουο-
μένου ῥήματος τοῦ λέγω· ὁπότε λοιπὸν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγω ἐνεστῶτος, διὰ
τί φέρεται εἰς Εὐκτικὴν, καὶ ὄχι ὑποτακτικὴν; ὁ λόγος εἶνε ὁ ἐξῆς· ὁ ἵνα καὶ ὁ
ὅπως καὶ ὅλα τὰ τελικὰ μέρη φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μὲν, ὅταν ἐξαρτῶν-
ται ἀπὸ Ἐνεστῶτος, ἢ Μέλлонτος, πρὸς Εὐκτικὴν δὲ, ὅταν ἐξαρτῶνται ἀπὸ πα-
ρωχημένου· φέρεται δὲ ὁ ἵνα καὶ πρὸς Εὐκτικὴν ἀπὸ Ἐνεστῶτος ἐξαρτῶμενος,
ὡς ἐνταῦθα, ὅταν ὁ σκοπὸς ἐκφέρηται ὡς ἰδέα τοῦ λέγοντος μᾶλλον, παρὰ ὡς
τέλος, ὅπερ μέλλει νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἀγώνων καὶ ἰσχυρίσεων· ὡς ἐδῶ ὅρ. Ἀσωπ.
Συντ. Περίοδ. Β'. Κεφ. ΙΕ'. §. 176. — τὸ μέρος] ὅπερ ἀνήκει εἰς ἕκαστον· τὸ ἄρ-
θρον ἔχει δύναμιν κτητικῆς Ἀντωνυμίας· ὅρ. πάλιν Ἀσωπ. Συντ. Περίοδ. Β'.
Κεφ. Ε'. §. 23. — τοῦθ' ὑπάρχῃ] τὸ τοῦτο εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου
ἕκαστος, ἢ δὲ μετοχὴ λαμβάνων προσδιορισμὸς τοῦ ἕκαστος καὶ χρο-
νικὴ = ἵνα ὑπάρχῃ ἕκαστος βελτίων, στρατιώτης, ἑφορος, καὶ διοικητής· ἢ δὲ
ἐννοία αὕτη: τὴν αὐτὴν φημι σύνταξιν ἀπάντων (τῶν πραγμάτων βέλτιον), ἵν' ἕ-
καστος λαμβάνων τῶν κοινῶν τὸ μέρος αὐτοῦ, εἴη τοῦτο, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις·
ἡγουν, ἵνα ἐν μὲν εἰρήνῃ εἴη βελτίων πολίτης μένων οἴκοι, καὶ λαμβάνων καὶ τό-
τε ὅ,τι εἰς ἕκαστον ἀνήκει ἀναλόγως τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἡ πόλις ἔ-
χει ἀνάγκην εὐπορούντων πολιτῶν· ἐν δὲ πολέμῳ (ἵνα) εἴη στρατιώτης, λαμβά-
νων τὰ ἀνήκοντα εἰς στρατιώτην, ἐπειδὴ στρατιωτῶν ἀνδρείων δεῖται ἡ πόλις,
ὁ δὲ ὑπὲρ τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν μένων οἴκοι καὶ λαμβάνων τὸ μέρος (ἵνα)
εἴη καὶ αὐτὸς ἑφορος τῶν κοινῶν καὶ ἐπιμελητής· ἐπειδὴ ἡ πόλις καὶ τοιούτων
πολιτῶν ἔχει χρεῖαν· — ἐξεστὶν ἄγειν ἡσυχίαν] ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα μετὰ
τῶν ἐπομένων εἶνε ἀνάπτυξις τοῦ ἵνα ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων τῶν κοινῶν
ὑπάρχῃ τοῦθ' ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, τὰ ὅποια δι' ὑποφορὰς ἀποφαίνεται, καὶ
δι' ἀνθυποφορὰς ἀπαντᾷ· ἐκ δὲ τῶν Μετοχῶν ἡ μὲν πρώτη εἶναι ὑποθετικὴ, ἢ
δὲ δευτέρα αἰτιολογικὴ· — τοῦ ποιεῖν τι αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος] τί δὲ εἶνε τὸ
αἰσχρὸν, οὗτινος ἤθελεν ἦνε ἀπηλλαγμένος; αἰσχρὸν κατ' ἐμὲ εἶνε τὸ νὰ κατα-
δέχωνται ὡς ἐπαίται νὰ λαμβάνωσι τοὺς δύο ὁβολοὺς καθήμενοι ἄργοι, νὰ τρέ-
χωσιν εἰς τὰς κοινὰς ἐστιάσεις καὶ κρεανομίας ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς πενίας
καὶ ἐνδείας, ὅπερ εἰς τοὺς ἐλευθέρους μεγάλην προστρίβει αἰσχύνην ὡς δουρικὰ
καὶ ταπεινά· — συμβαίνει τι τοιοῦτον] πόλεμος δηλαδή· — στρατιώτης αὐτὸς ὑ-
πάρχων] ἵνα μὴ ὑποπέσῃ ὁ λόγος εἰς τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα, βέλτιον εἶνε νὰ ἐν-
νοηθῇ τὸ εἶη, καὶ τότε τὸ ὑπάρχων νὰ ἐκληθῇ κατηγορούμενον = ἵνα εἴη
ὑπάρχων στρατιώτης, ὅπερ χρειάζεται ἡ πόλις· — ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον] νὰ ὑπάρ-
χῃ στρατιώτης ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἐξ οὗ δῆλον, ὅτι ἀνωτέρω ὑπὸ τὴν λέξιν
αὐτὸς δὲν ἐννοεῖται μερικῶς ὁ οἶκος μένων, ἀλλὰ γενικῶς πᾶς πολίτης, ὅστις
ὀφείλει νὰ στρατεύηται ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς στρατιώτης, καὶ οὐχὶ οἱ ξένοι,
καθὼς ὁ ἴδιος ῥήτωρ περὶ τὰ τέλη τοῦ λόγου λέγει· καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν
ποιούντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ
πράττειν ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐτέρους τιμᾶτε κτλ· — ἐξω τῆς ἡλικίας] τῆς στρατευ-
σίμου, ὑπὲρ τὰ 60 δηλ. ἔτη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας κα-
τεγράφοντο εἰς τὸν στρατιωτικὸν Κατάλογον· καὶ ἕκτοτε μέχρι τοῦ 20 ἔτους

ἔμενον ἐν τῇ πόλει ὑπηρετοῦντες ὡς χωροφύλακες· ἀπ' αὐτοῦ δὲ μέχρι τοῦ 60
ἔτους ὤφειλον ὅλοι νὰ στρατεύωνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἰς ὑπερορίους ἐκ-
στρατείας· οὗτοι λοιπὸν οἱ ὄντες ἐν στρατεύσιμῳ ἡλικίᾳ ἐκαλοῦντο οἱ ἐντὸς τοῦ
Καταλόγου, οἱ ἐν τῷ Κατάλογῳ. οἱ ἐντὸς τῆς ἡλικίας κτλ. οἱ δὲ ὑπὲρ τὰ 60
ἔτη ἐλέγοντο οἱ ὑπὲρ τὸν Κατάλογον, οἱ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες, οἱ
ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες· — ἐν ἴσῃ τάξει] πρότερον μὲν ἐλάβανεν
(οὗτος ὅστις δῆποτε) αὐτὰ ἀτάκτως, οὐδὲν δηλαδή ποιῶν τῶν δεόντων, τῶρα δὲ
ἅς τὰ λαμβάνῃ ἐν τάξει ὁ ποιῶν τι τῶν δεόντων· δηλ. ἅς τὰ λαμβάνῃ μὲν ἐπί-
σης ὅστις δῆποτε (ὅπερ ἴσον αὐτῇ ἴσῃ τάξει), ἀλλὰ νὰ ποιῇ τὰ δέοντα· ἢ δει-
κτικὴ οὗτος ἀριστείαν ἐμφαίνει ἰσοδυναμοῦσα τῷ τις· τὸ δὲ ἴση ἐρμηνεύουσί
τινες οὕτως: ἅς τὰ λαμβάνῃ δηλ. ἐν ἴσῃ τάξει πρὸς τὴν τάξιν τῶν στρατευο-
μένων· τούτέστι καθὼς ἐκεῖνοι λαμβάνοντες, τὰ δέοντα προιοῦσιν, οὕτω καὶ οὗ-
τος ἅς τὰ λαμβάνῃ ποιῶν τὰ δέοντα· δέοντα δὲ εἰς αὐτὸν ἐξω τῆς ἡλικίας εἶνε
τὸ ἐφορᾶν καὶ τὸ διοικεῖν, ὅπερ οὐδεμίαν ἔχει διαφορὰν τῆς παρὰ Βασιάδῃ ἐξη-
γήσεως τοῦ Σαυππίου· διότι λαμβάνων ὁ ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη γεγονώς τὸ μέρος
τῶν κοινῶν θὰ ἐφορεύει καὶ θὰ διοικεῖ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν σύνταξιν, ἥντινα εἶπεν
ἀνωτέρω· — πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν] = ἵνα οὗτος ὁ ἐξω τῆς ἡλικίας ταῦτα ἐν
ἴσῃ τάξει λαμβάνων ὑπάρχῃ ἐφορῶν καὶ διοικῶν πάντα, ἃ χρὴ πράττεσθαι ἐν
τε τῇ βουλῇ, ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις.

§. 13. Πλὴν μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελών] τὸ πλὴν συντάσσεται πολλαχῶς·
καὶ γενικῇ, ὡς, πλὴν Λεοδάμαντος, πλὴν Θεοφράστου μόνου. Ἀριστοφ. καὶ Αἰ-
τιατικῇ· ὡς, ὅρῳ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο, πλὴν εἰδῶλ' ὅσοι περ ζῶμεν, ἢ
κούφην σκιάν· Σοφ. ἅπαντα μᾶλλον· ποιεῖ με, πλὴν ἄνθρωπον Μέναν. παρὰ Στοβ.
καὶ ὀνομαστικῇ, ὡς, οὐ γὰρ ἐστὶν ἄλλος πλὴν ἐγώ. Ἀριστ. πάντες ἄνθρωποι ἡ-
δέως παραδέχονται τὰς ἐσοτάς, πλὴν οἱ τύραννοι· Ε. ἑδρας πάντες ὑπανίσταν-
ται βασιλεῖ, πλὴν οὐκ ἑφορος ἀπὸ τῶν ἑφορικῶν δίφρων· ὁ αὐτός· καὶ ῥήματι
ὀρθῶ, καθὼς, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν· Ε. πλὴν ἔγνωκα τίνος ποιεῖς χάριν·
Ἐπίγρ. πλὴν τοὺς πατέρας ἡμῶν προσέλετο Κύριος ἀγαπᾶν αὐτούς. π. γραφ.
πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυ-
τόν. Ν. Διάθ. πολλὴ στρατιά, πλὴν ἄπειρος μάχης Ἡρωδ. Ν. Β. κυρίως ὅμως τὸ
πλὴν, συντάσσεται γενικῇ, ἥτις εἰς ὅλα τὰ προηγούμενα παραδείγματα πρέπει ἀ-
ναλόγως νὰ ἐννοηθῇ· τὰ περισσότερα ἀντίγραφα ἔχουσι πλὴν μικρῶν, ἀλλ' ἢ γενι-
κῇ ἐπενοήθη διὰ τὸ πλὴν· ὁ ῥήτωρ ὅμως δὲν θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι μικρὸν τινα ἀφεί-
λεν, ἢ προσέθηκεν, ἀλλὰ τὸναντίον μάλιστα, ὅτι οὐδὲν οὔτε ἀφείλεν, οὔτε προσέθηκε,
οὔτε μετεκίνησέ τι τῶν καθεστώτων, οὔτε νέους εἰσήνεγκε νόμους, πλὴν ὅτι μικρὸν
τὴν ἀταξίαν ἀνείλε, ποιήσας τὴν αὐτὴν σύνταξιν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν
τὰ δέοντα, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ποιήσῃ τὰ σχέδιά του εὐπαράδεκτα· τὸ δὲ μικρὸν
τὸ ἐπρόφερε, φαίνεται, μετὰ τίνος ὑποκρίσεως καὶ ὑποκοριστικῶς, διὰ νὰ δείξῃ,
ὅτι καὶ πρὸς διόρθωσιν τῆς ἀταξίας παρήνεσε τοὺς Ἀθηναίους νὰ μετακινήσωσι
μικρά τινα, δηλαδή τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν νόμους, καὶ τινὰς τῶν στρατευομέ-
νων Ἡροκλ. — εἰς τάξιν ἡγαγον τὴν πόλιν] δι' ὧν εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι δὲν συγ-
χωρεῖται δηλαδή εἰς ἄλλον τινὰ νὰ λαμβάνῃ τὰ θεωρικὰ, ἢ μόνος ὁ ποιῶν τὰ
δέοντα· — τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν] διὰ τί τὸ
μὲν πρῶτον ἐτέθη κατ' Ἀόριστον, τὰ δὲ ἄλλα κατ' ἐνεστῶτα; καθότι ἡ λῆψις

σημαίνει τὸ ἀπαξ γεγονός καὶ τελεσθῆναι, οἱ δὲ ἐνεστώτες τὸ κατὰ διάρκειαν· δύ-
νεται ὅμως ὁ Ἀόριστος νὰ σημαίνει καὶ τὸ εἰωθὸς γίγνεσθαι — οὐκ ἔστιν ὅπου]
δὲν ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ ἐξεφράσθην, ὅτι πρέπει νὰ διδῶνται
τὰ χρήματα ἐκείνων, οἵτινες μέλλουσι νὰ ποιῶσι τὰ δέοντα, νὰ διδῶνται λέγω,
εἰς ὑμᾶς, ὅταν δὲν ποιῆτε οὐδὲν τῶν δεόντων· ὁ δὲ Σαύππιος παρ' Ἡροκλεί
Βασιάδῃ λέγει, ἀστεῖος ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα, μετὰ τινος ὅμως πικρίας· καὶ ἀστεῖος
μὲν φαίνεται, ὅταν λέγῃ θέλω ταῦτα τὰ χρήματα νὰ διανέμονται εἰς ὑμᾶς, ἀλλ'
ὅταν ποιῆτε τὰ δέοντα, οὐδὲν γὰρ ὑπάρχει μέρος τοῦ λόγου μου, ὅπου ἐγὼ εἶπον,
ὅτι πρέπει ὑμεῖς, ὅταν δὲν ποιῆτε τίποτε, νὰ λαμβάνητε ταῦτα ἅπερ εἶνε τῶν
ποιησάντων· πικρὸς δὲ, διότι δὲν λέγει τῶν ποιούντων = ὅσοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ
τῶν ποιησάντων = τῶν ὅσοι μέλλουσι νὰ ποιῶσι, δι' οὗ δεικνύει, ὅτι οὐδεὶς τῶν
Ἀθηναίων ἐποίησε τότε τὰ δέοντα· — αὐτοὺς μὲν] ἡ δὲ ἀντίθεσις εἶνε· οἱ δὲ ξένοι,
ἀλλ' ἐμμέσως, καὶ οὐχὶ ἀμέσως· διότι ἀμέσως εἶνε τὸ πυνθάνεσθαι ταῦτα· —
ἀργεῖν καὶ σχολάζειν] ἀργεῖ μὲν ὁ παντάπασι καθήμενος ἀργός, σχολάζει δὲ,
ὅστις ἐργάζεται μὲν, ἀλλ' ἐνόησε καὶ παύει πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πόνων· ἐδῶ δὲ
καὶ τὰ δύο σημαίνουν τὸ ἴδιον· — ἀπορεῖν] νὰ ᾤσθε ἄποροι καὶ ἐνδεεῖς, ὅπερ εἶνε
συνέπεια τῆς λήψεως τῶν δύο ὀβολῶν, οἵτινες κρατοῦσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ἀρ-
γούς, ἐν ᾧ εἶνε δυνατὸν νὰ πλουτῆτε ἀπερχόμενοι εἰς τὸν πόλεμον· — οἱ τοῦ δεῖ-
νος νικῶσι ξένοι] ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τῆς ἀντιθετικῆς ὑπονοεῖται, ὅτι ὁ ῥή-
τωρ ὁμιλεῖ περὶ τινος νίκης πρὸ ὀλίγου γενομένης κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ξει-
μάνου παρὰ Σαυππίου, ὅστις λέγει, ὅτι διὰ τούτων ἐννοοῦνται οἱ ξένοι τοῦ Χα-
ριδῆμου· ὥστε κατὰ τὸν Φιλόχωρον ὁ μὲν Χαριδῆμος ἦτο τότε εἰς τὴν Ὀλυμπον,
ὁ δὲ Χάρης, πρὸς ὃν ἀναφέρουσι ταῦτα πολλοὶ μετὰ τοῦ σχολιαστοῦ ἦτο εἰς τὰς
Ἀθήνας· — καὶ οὐ μέμφομαι] ταῦτα λέγων δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀποστερήσω τοὺς
ξεναγούς τῶν δικαίων τιμῶν, καὶ ἐπαίνων· καὶ διὰ τούτου ἀπωθεῖ πᾶσαν ὑπο-
ψίαν φθόνου· — τὸν ποιοῦντα] ἀοριστολογικὴ ἢ μετοχὴ, ἥτις ἐξηγεῖται διὰ τοῦ
ὅς τις ἦθελε ποιῆ· — καὶ μὴ παραχωρεῖν· τῆς τάξεως· τῆς ἀρετῆς] ἐννοεῖται
ἔξωθεν ἡ δοτικὴ ἅλλοις, ἢ τοῖς ξένοις· διότι τὸ παραχωρεῖν γενικῇ συντάσ-
σεται πράγματος καὶ δοτικῇ προσώπου· ἡ δὲ γενικὴ ἀρετῆς ἐμφαίνει τὴν
σχέσιν τῆς ὑποστάσεως πρὸς τὴν ἐπίκτητον ιδιότητα, ἢ συμβεβηκός· — ἦν] ἡ
ἀναφορικὴ ἐνταῦθα κατήντησε σχεδὸν κατηφορικὴ, διότι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν
τάξιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρετὴν, ἥτις ἔπεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν κατὰ πρωθύστερον
σχῆμα λέξεως, καὶ οὐ λόγου· διότι ἡ τάξις ἀπῆτει νὰ προηγηθῇ ἡ λέξις ἀρε-
τῆς· οὕτω καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὃ ἄνδρ. Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως τῆς ἀρετῆς, ἦν
ὑμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν καὶ καλλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον,
ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγῃ φαίνεται, τὸ ἄχαρι τῆς φράσεως, ἐξέφερεν οὕτω καθ' ὑπερ-
βίασμόν· καθότι οἱ ἐνδοξοὶ τῶν συγγραφέων πρὸς τὸ κατάλληλον καὶ ὀρθόν
τῆς συντάξεως καὶ τὸ κομψὸν τοῦ λόγου ἐπιδιώκουσιν· οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παρο-
μοιάσωμεν τὴν φράσιν ταύτην πρὸς ἄλλας συνήθεις παρὰ τοῖς ἐνδοξοτέροις τῶν
λογίων, ἐν αἷς ἔπεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται κατὰ τὴν πτώ-
σιν, καθ' ἣν εὐρίσκεται ἡ ἀναφορικὴ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἑλξε-
ως· ὡς ἐπὶ παραδείγματος αὐτῆς τροπῆς, ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς ἔφθειραν = τῆς τρο-
πῆς τῶν νεῶν, ἃς πρὸς τῇ γῇ ἔφθειραν· ἐνταῦθα, ὡς ὀρᾷς, τὸ φύσει ἡγούμενον
τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιφερόμενον τὴν πτώσιν ἐμμιμήθη καθ' ἑλξιν τοῦ ἀναφορικοῦ.

ἄλλο· ἕτεροι γὰρ εἰσὶν, οἷσιν εὐχόμεαι θεοῖς=ἕτεροι εἰσὶ θεοὶ, οἷς εὐχόμεαι· ἐν τούτοις τοῖς παραδείγμασι τὸ ἡγούμενον εἰλκύσθη ἀπὸ τοῦ ἐπόμενου· εἰς τὸ Δημοσθένειον ὁμῶς τοῦτο οὐδὲν τι τοιοῦτον ἔγεινεν, ἀλλὰ μόνον ἡ θέσις τῆς λέξεως ἡλλαξεν· ἂν ὁμῶς ἔλεγεν, ἥς ὑμῖν οἱ πρόγονοι--κατέλιπον, τότε ἀναντιρρήτως ἤθελε γείνη ἑλξίς κατὰ τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἑλξεως, καθ' ὃ τὸ ἐπόμενον ἔλκεται ἐκ τοῦ ἡγουμένου, ὥς καὶ τὰ πολύκροτα ταῦτα οὐκ ἔστιν ἥντινα οὐκ ἤρξεν ἀρχὴν-ἀπολαύω ὧν ἔχω ἀγαθῶν-χρῶμαι οἷς ἔχω βιβλίοις·—πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων] οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ· βεβαίως δὲν ἤρκει νὰ ἔλεγεν ὁ ῥήτωρ μόνον τῶν πολλῶν· καλοὶ δὲ κίνδυνοι εἶνε οὐ μόνον οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος γενόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, δι' ὧν καὶ ὑπὲρ ἄλλων τις τρόπαια ἐγείρει· τοιοῦτοι δὲ μάλιστα ἦσαν τῶν προγόνων·—σχεδὸν εἰρηκα] τοῦτο εἶνε ὁ κυρίως 'Επιλόγος· εἶπον, λέγει, σχεδὸν ὅλα, ὅσα νομίζω συμφέροντα·—ὕμεῖς δ' ἔλαιοι] εὐχεται νὰ τοὺς φωτίσωσιν οἱ Θεοὶ νὰ ἐκλέξωσιν ἐκεῖνο, ὅπερ μέλλει νὰ ὠφελήσῃ καὶ καθολικῶς τὴν πόλιν, καὶ ἀτομικῶς ἕνα ἕκαστον τῶν πολιτῶν· ὁ ῥήτωρ πάντοτε σχεδὸν εἰς εὐχάς, ἢ ἀράς, ἢ καὶ μεμιγμένους καταστρέφει τοὺς 'Επιλόγους του. Προσθήκη εἰς τὴν σημείωσιν τῆς ἀναφορικῆς ἦν· ὅτι δὲ δύναται ἡ ἀναφορικὴ νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τὸ τὰ ξιν, ὑπάρχουσι παραδείγματα ἐκ τε αὐτοῦ τοῦ Δημοσθένους ὑποστηρίζοντα τὸ τοιοῦτον, ὡς, ἀεγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον καὶ ἐκ τοῦ Αἰσχίνου: ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχύνητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων, φύλακες τῆς δημοκρατίας τὴν δε τὴν ἡμέραν· ἡ δὲ παρομοίωσις αὕτη μετεπιλήφθη ἐκ τῶν πολεμικῶν παρατάξεων· τάξιν δὲ τῆς ἀρετῆς ἐννοεῖ τὴν ἐκστρατείαν αὐτῶν τῶν πολιτῶν, τὴν ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τοὺς ξένους τοῦ δεῖνος στρατηγοῦ, θς ἦν ὁ Χάρης, ὡς λέγουσι· καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τάξεως μᾶλλον, ἢ περὶ ἀρετῆς, βέλτιον ἡ ἀναφορικὴ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ τὰ ξιν ἀμέσως, ἐμμέσως δὲ καὶ εἰς τὸ ἀρετὴν· ἄλλοτε, λέγει, οἱ πρόγονοι πανταχοῦ προηγοῦντο, διὰ τὴν ἡδὴ καὶ οἱ ἀπόγονοι νὰ μὴ προηγῶνται ἀξίως τῶν προγόνων, ἀλλὰ νὰ παραχωρῶσι ταύτην τὴν τάξιν εἰς ἄλλους, καὶ ἐκ τούτου νὰ φαίνωνται ἔνοχοι λειποταξίου, καθὼς οἱ λειποτάκται στρατιῶται;

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΟΔΗΓΗΙΑΚΟΥ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Σελ. στίχ.

- 4 22 μεταχειριζόμενοι ἀντὶ μεταχειριζόμενος
 7 5 ὃν τινοῦν ἀντὶ ὄντινοῦν
 11 11 εἰς τὸ κατὰ σύνταξιν κείμενον, ὃν τινοῦν—ὄντινοῦν
 13 11 ὁμ. εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμ. ἀνωτέω—ἀνωτέρω)
 17 15 ὁμ. εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμ. εὐρήσεται—εὐρήσετε
 19 15 ἐν τῇ μεταφράσει τῶρα;—τώρα;
 10 5 εἰς τὸ πρῶτον κείμεν. πολεμήσαιεν—πολεμήσειεν ἐκεῖνος
 20 1 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. ἄνθρωπος—ἄνθρωπος
 20 5 εἰς τὴν μετάφρ. ἐὰν ἐκεῖνοι ἤθελον ἀνοίξῃ πόλεμον—ἐὰν ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.)
 ἤθελεν ἀνοίξῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων;
 21 7 εἰς τὴν μετάφρ. παοαλείπει—παραλείπει
 23 14 εἰς τὴν μετάφρ. ἀλλὰ διόλου—ἀλλὰ διόλου,
 27 1 εἰς τὴν μετάφρ. ἔχον—ἔχουν
 29 5 εἰς τὸ πρῶτ. κείμ. ἐὰν μεταδιδῶσι, θεωρικῶν—ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν
 29 8 εἰς τὸ κατὰ σύντ. κείμεν. βοῖδια καὶ προσοφ. βοῖδια, καὶ προσοφ.
 29 13 εἰς τὴν μετάφρ. ἐκ μέρους σας—ἐκ μέρους σας
 30 13 εἰς τὸ πρῶτ. κείμεν. δεδομένοις—διδόμενοις
 32 8 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. καθ' ἡλίαν—καθ' ἡλικίαν
 32 20 εἰς τὸ κατὰ σύνταξ. κείμ. ἀφ'—ἐφ'
 44 43 εἰς τὰς σημειώσ. εἰ πολεμήσαιεν—εἰ πολεμήσειεν ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.)
 46 35 εἰς τὰς σημειώσ. παρατήσιν—παρατήρησιν
 49 23 εἰς τὰς σημειώσ. πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἐξῆς: ὁ ἐλληνιστὴς
 Σαύππιος λέγει, ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἀναφέρει ρητῶς νόμον ἀπει-
 λούντα θάνατον κατὰ τοῦ γράψοντος ψήφισμα, ἵνα τὰ θεωρικὰ γεί-
 νωσι στρατιωτικά· δὲν ἀναφέρει μὲν, ἀλλ' ὅταν λέγῃ ἀμνηδὲνα ἀξιοῦ-
 » τε τηλικούτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παρα-
 » θάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὔπτον
 » καλὸν αὐτὸν ἐμβάλεῖν» τί ἐμφαίνουσι ταῦτα; διὰ νὰ προαχθῇ ὁ
 ρήτωρ νὰ εἴπῃ ταῦτα, ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχον νόμοι τιμωροῦντες τὸν πα-
 ραβῆτην αὐτῶν, ἄλλως δὲν ἤθελεν ἐκφρασθῇ οὕτως· ποίους νόμους ἐν-
 νοεῖ ἐνταῦθα ὁ ρήτωρ; ἀπλῶς τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν κειμένους;
 καὶ ἂν τις ἐτόλμα νὰ παραβῇ τούτους, γράφων δηλονότι ψήφισμα,
 ἵνα τὰ θεωρικὰ γείνωσιν πάλιν στρατιωτικά, μηδενὸς νόμου κωλύον-
 τος τοῦτο, πῶς ἤθελε δώσῃ δίκην οὗτος, ἢ πῶς ἤθελεν ἐμβάλλῃ ἐαυ-
 τὸν εἰς προὔπτον κακόν; ὑπῆρχον ἄρα νόμοι κωλύοντες μὲ θανατικὴν
 ποινὴν τὴν κατάργησιν τῶν θεωρικῶν.
 55 17 εἰς τὰς σημειώσ. ὁ Φοῖβος—ὁ Φοῖβος
 56 00 ἐπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς ὁ ἀριθμὸς 58—56
 64 21 εἰς τὰς σημειώσ. πενακόσια—πεντακόσια

Σελ. στίχ.

- 69 13 εἰς τὰς σημειώσ. διαγωγοὶ—δημαγωγοὶ
 69 31 εἰς τὰς σημ. εἰρωνίας—εἰρωνείας
 70 24 εἰς τὰς σημειώσ. φωθερότερον—φοβερώτερον
 71 44 ὁμ. Σχολιστὴν—Σχολιαστὴν
 75 22 ὁμ. ἀπαλλαγέντες—·—ἀπαλλαγέντες
 75 25 ὁμ. ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν]—·—ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν
 75 29 ὁμ. τριτορόσωπος—τριτοπρόσωπος
 76 31 ὁμ. νεωτέων—νεωτέρων
 76 37 ὁμ. δημοσθένους—Δημοσθένους
 79 38 ὁμ. δειξεί—δείξῃ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

455

Ο Παναγιώτατος και οίκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Γρηγόριος	5	Ο εὐγενέστατος καὶ φιλογενέστ. Κ. Ἀντωνίος Σουφατζόγλου	50
Ο Παναγιώτατος καὶ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξ. Κ. Σωφρόνιος	5	Ο εὐγενέστατ. καὶ φιλομουσότητ. Κ. Γ. Κωνσταντινίδης	25
Ο Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Κ. Κύριλλος	20	Ο εὐγενέστ. Καποῦ Κεχαγιάς * τῆς Α. Θ. Παναγιότη. Κ. Σταυράκ' ἐφέντης	5
Ο Σεβ. ἄγ. Κυζίκου Κ. Νικόδημος	5	Ο ὑπογραμματεὺς τοῦ ἁγιοταφ. Μετ. Κ. Ἀθαν. Δημητριάδης	3
Ο Σεβ. ἄγ. Χαλκιδ. Κ. Γεράσιμος	5	Ο Ἱερολογιώτ. Ἱεροδιάκονος Κ. Βασίλειος Χ. Μιχαήλου ἐξ Ἀγιάσου τῆς Μιτυλήνης	1
» » Νικομηδ. Κ. Διονύσιος	5	Ο πανοσιολογιώτ. Κ. Προκόπιος ἐξ Ἀγιάσου Ἐφημέριος τοῦ ἁγιοταφ. Μετοχίου	1
» » Νικαίας Κ. Ἰωαννίκιος	20	Ο Ἱεροδιάκ. τοῦ αὐτοῦ Μετ. Σάμιος	1
» » Δέρκων Κ. Νεόφυτος	5	Ο Κ. Δημ. Χριστίδης φαρμακοποιὸς	1
» » Ἀμασειας Κ. Σωφρόνιος	20	Ο Κ. Εὐριπίδης Βαρούχας	1
Ο Πανιερ. ἄγ. Σμύνης Κ. Μελέτιος	10	» Ἀδαμάντιος ψελλιάδης ἐκ Τζουμπαλίου	1
» » Μιτυλ. Κ. Μεθόδιος	10	» Γεώργιος Ἐμμ. Παππᾶ	1
» » Χίου Κ. Γρηγόριος	10	» Β. Δ. ρουμπλ. κρεοπώλης.	1
» » Λαρίσσης Κ. Δωρόθεος	5	» Δημήτριος Νεοχρόνης	1
» » Δράμας Κ. Ἀγαθάγγελος	5	Ο κ. Νικόλαος Ζ. Κεσσανλῆς	1
» » Νύσης Κ. Καλλίνικος	5	Ο κ. Τηλέμαχος Κ. »	1
» » Γρεβενῶν Κ. Γεννάδιος	5	Ο κ. Γεώργιος Κ. »	1
» » πρῶν Νεοκαισ. Κ. Ἱερόθεος	3	Ο κ. Ἀντ. Γεωργιάδης ἐκ Ταταούλων	1
Ο Μέγας Πρωτοσύγγελος Κ. Εὐστάθιος Κλεόβουλος	10		
Ο Δευτερεύων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος Κ. Γεράσιμος	1		
Ἀνώνυμός τις	1		
Ο Πανοσιολογιώτ. Μέγας Ἀρχιμανδρίτης καὶ Ἀρχιεραμ. τῆς Ἱεράς Συνόδου Κ. Ἰωακείμ Κοκκώδης	5		
Ο Πανοσιολογιώτ. ἄγ. Καθηγούμενος τοῦ Ἀγιοταφ. Μετοχίου καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κ. Ἰάκωβος	5		
Ο Ἐλλογιμώτ. Ἀρχιεραμ. τοῦ Ἀγιοταφ. Μετοχ. Κ. Παῦλος Νεοελῆς	5		

ΟΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ.

Ο πανοσιολογιώτ. ἄγ. Ἀρχιμανδρίτ. καὶ Διευθυντῆς τῆς τοῦ Γένους Μεγάλης Σχολῆς Κ. Φ. Βρυέννιος	2
Ο Ἐλλογιμώτατ. Καθηγ. τῆς φιλοσοφ. Κ. Ἀριστοκλῆς	2

285

Ο Ἐλλογιμ. Καθηγ. τῆς μαθηματικῆς Κ. Α. Σπαθάρος	2
» Καθηγ. τῆς Λατινογαλλικῆς Κ. Αἰμύλ. Νονότης	2
» Καθ. τῆς ποιητ. Κ.Ι. Φιλαλήθ.	2
» Καθηγ. τῆς ἑλληνικ. φιλολογίας Κ. Α. Χαρίλαος	1

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΑΥΤΗΣ.

Δι' ἐπιστάσις Νικολάου Σ. Ψάρα παιδονόμου τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς τοῦ Β'. Τμήματος.	
Βλάσιος ἐκ Σωζουπόλεως	
Παναγιώτ. Παλαιστής ἐκ Νικοπόλεως τῆς Νεοκαισαρείας	
Δανιὴλ Νικολάου Μοσχοπολίτης	
Ἀντώνιος Χ. Ἀποστολίδης	
Λοῖζος Χ. Γεωργιάδης ἐκ Τζουμπαλίου	
Λουκάς Ἀργυρ. ἐκ Φαναρίου	
Γεώργιος Φραγκιᾶ ἐκ Πετρικαπίου	
Νικόλαος Χρυσόπουλος ἐκ Πετρικαπίου	
Γεώργιος Δινυσίου Βιδάλης ἐκ Φαναρίου	
Ἀναστάσιος Νικολάου ἐκ Τζουμπαλίου	
Βασίλειος παππαδόπουλ. Δροβιανίτης	
Μιχαὴλ Γαβριηλίδης	
Σταῦρος Σταυρίδης ἐκ Φωτηρᾶ	
Κωνσταντ. Παντελεήμονος ἐκ Φαναρίου	
Συμεὼν Μιχαηλίδης ἐκ Φαναρίου	
Μιχαὴλ Ἠλιάδης ἐξ Ὑψωμαθίων	
Συμεὼν Κωνσταντίνου ἐκ Παλατᾶ	
Ἰωάννης Ἀντωνίου ἐκ Φαναρίου	
Ἀλέξανδρος τσερλέντης ἐκ Γαλατᾶ	
Φωκίων Ἰσιδωρίδης ἐκ Φαναρίου	
Νικόλαος Παπλοματόπουλ. ἐξ Ὑψωμαθ.	
Ἀλέξανδρος Εὐθυβούλης ἐκ Φαναρίου	
Δημήτρ. Γ. Παραπαντόπουλ. Καρπενήσιος	
Θεμιστοκλῆς Δημητρ. ἐκ Φαναρίου	
Ἰωάννης Ἀνδρ. Καισαρεὺς	
Μιλτιάδης Γεωργίου Προογ.	
Λάσκαρις Ἀγγελίδης ἐκ Μαρωνείας	
Ἰωάννης Βαῖτου Λέσβιος	
Ἰωάννης Β. Κανέλλου Βυζάντιος	
Ἀθανάσιος Ἀποστόλου ἐκ Προύσης	

Πέτρος Π. Μυστακοπούλου Μαρωνεῖτης	
Σταῦρος Εὐαγγέλου Μαρωνεῖτης.	

ΟΙ ΕΝ ΚΙΩ ΤΗΣ ΒΙΟΥΝΙΑΣ.

Ἡ ἑλληνικὴ Σχολὴ Αὐτῆς	5
Ο πρόξενος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Κ. Σπυρίδων Καγγελάρης	5
Ο ἔλλογιμ. δ δ. Κ. Ἀν. Φιλαλήθης	1
Ο δεύτερος δ δ. τῆς ἑλληνοτουρκικῆς Κ. Ναθαναὴλ ἐκ Μεσοποταμίας	1
Ο ἀλληλοδιδ. Κ. Γεώργ. Α. Μπάος	1
Ο ἄγ. Καθηγούμε. τῆς ἐν τῷ Κυπαρίσσῳ Μονῆς τοῦ Ἀγ. Γεωργ. καὶ Οἰκονόμος Κ. Παῦλος	1
Ο ἱατρὸς Κ. Σπυρίδων Βερέτας προξενικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος	3
Ο Κ. Ἀλέξανδρος Καγγελάρης	1
Ο Κ. Γεώργιος Καγγελάρης	1
Ο Κ. Κόττος Καγγελάρης	1
Ο Κ. Νικολάκης τσιμούρογλου	5
Ο Κ. Ἀθανασάκης Βλασιάδης	2
Ο Κ. Ἀλέκος Ζαφειρόπουλος	2
Ο ἱατρὸς Κ. Πετράκης Βαρζόκας	1
Ο Κ. Δημ. Ἀναστασιάδης ἐκ Κ]λεως	2
Ἡ Κ. Διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου Κ. Ἑλένη Δελωνάρδου	1
Ο Κ. Λεωνίδας Πινάτσης	2
» Δημητρὸς Τσάλης	2
» Σωτήριος Παλασίου	2
» Ἰωάννης Μιτυληναῖος	2
» Γεωργάκης Πινάτσης	2
» Νικ. Μιχ. Κοτζαμπουργιούκης	3
» Δημοσθένης Πινάτσης	2
» Ἀναστάσ. Ἰωάν. Καβουνίδης	2
» Ἀπόστ. Ἰωαν. Καβουνίδης	2
» Νικόλαος Σχολιάδης	2
» Παναγιωτάκης Λασκαρόπουλ.	2
» Ἀθανάσιος Τσάλης	1
» Μανολάκης Τσάλης	1
» Βασιλάκης Ν. Βλασιάδης	1
» Θεολόγος Παππαδόπουλος	1
» Ἀποστολάκης Παπίας	1
» Ἰγνάτιος Χ. Ἀποστ. Μέλιας	1

Ὁ Κ. Σωτήριος χειρουργός	2	Ὁ ἱατρός Τριανταφυλλίδης	2
» Δημήτρ. χειρουργός	1	Ὁ ἱατρός Οἰκονομίδης	2
» Χ. Πέτρος Κιουλάφογλους	1	Ὁ κ. Π. Λουτρίνης	2
» Χριστόδουλος Γρ. Παχειδῆς	1	Ὁ κ. Γ. Σχολιάδης	2
» Ἀπόστολος Παππᾶ Σάββα	1	Ὁ κ. Ἰωαννίκιος Χρυσόχοος	1
» Στέφανος Οἰκονόμου	1	Ὁ ἐν Καγιαμπασίῳ ἑλληνοδιδ. κ. Ἀ- γαθόνικος	1
» Κωνσταντῖνος Θ. Μπαλῆς	1	Ὁ κ. Εὐστράτιος φαρμακοποιός	1
» Λάζαρος Καλέκας	1	Ὁ κ. Λάζαρος Παπίας Κῖος	1
Ἡ Κ. Σμαράγδη Νικολ. Γιαραμαζῆ	1	Ὁ κ. Γεωργάκης » Κῖος	1
Ὁ Κ. Δημοσθένης Γ. Φλωρέντης	1		
» Ἀναστάσιος Φ. Καβουνίδης	2		
» Ἰωάννης Βορίδης	1		
» Γρηγόριος Σπ. Γιαβάσογλους	1		
» Γεώργ. Σωτηρ. Γιαβάσογλους	1		
» Δημοσθένης Τσαλίογλους	1		
» Ἰπποκράτης Σαχτιάνη	1		
» Σπυρίδων Βασιλάτος	1		
» Λεωνίδας Γρ. Παχειδῆς	1		
Ἡ Κ. Μαριόριτσα Λεωνίδα Παχειδου	1		
» Κατήγκω Κοκκινάκη	1		
Ὁ Κ. Ἀριστοτέλης Κοκκινάκης	1		
Ἡ Κ. Καλλιόπη Κοκκινάκη	1		
Ὁ Κ. Τιμολέων Κοκκινάκης	4		
» Θεαγένης Κοκκινάκης	1		
Ἡ Κ. Ἀναστασία Κοκκινάκη	1		
Ὁ Κ. Ἀναστάσιος Κοκκινάκης	1		
Ἡ Κ. Εὐτέρπη Κοκκινάκη	1		
Ὁ Κ. Νικόλαος Παπίας	1		
» Παναγιωτάκης Παπίας	1		

ΟΙ ΕΝ ΠΡΟΥΣΗ.

Ὁ Πανιερώτατος Ἅγιος Προύσης Κύ- ριος Νικόδημος	5
Ὁ Θεοφιλέστατος Ἅγιος Σταυρουπό- λεως Κύριος Κωνσταντῖος	2
Ὁ ἱεροδιδάσκαλος κύριος	1
Ὁ ἐλλόγιμος ἑλληνοδιδ. κ. Στυλιανός	1
Ὁ ἄλληλοδιδάκτης κ. Β. Βελλιάδης	1
Ὁ ἱερολογ. ἱεροδιάκονος κ. Γρηγόριος Ζαφειρόπουλος	1
Ὁ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Περδικάρης	3
Ὁ διερμηνεὺς τοῦ Ἑλλην. προξενείου κ. Μιλτιάδης	1

ΟΙ ΕΝ ΤΖΟΥΜΠΛΙΩ.

Ὁ ἐλλόγιμ. δδ. τῆς ἑλλην. σχολῆς κ. Κωνσταντῖνος Βάληνδας	1
Ἀγαθάγγελος ἱεροδιάκ. Χρυσόπους ἐκ Τζιγκελκισίου	1

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΗΣ.

Γεώργιος Κυριακός	1
Θεόδωρος Γ. Πανίδης	1

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΛΟΥΚΠΑ-
ΖΑΡΙΩ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

Κωνσταντῖνος Κυπριανοῦ	1
Ἀπόστολος Β. Εὐθυμιάδης	1
Ἰπποκράτης Κ. Διδυμόπουλος	1
Χαράλαμπος Βορίδης	1
Γεράσιμος Π. Θεοδωρίδης	2
Δημοσθένης Ἀργύρη	1
Ἀριστείδης Ἐλευθεριάδης	1
Παῦλος Ἀργαλίδης	1

ΟΙ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ.

Ὁ ἅγιος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀμβρόσιος	1
Ὁ ἐλλογιμώτατος Α. Κωνσταντινίδης	2
Ὁ ἐλλόγιμος κ. Καλλίας Σιγηνός	1
Ὁ ἐντιμώτατος κ. Κύριλλος Παύλου	2
Ὁ ἐντιμώτατος κ. Γεώρ. Πιπέρογλους	2
Ὁ μουσικολογ. κ. Ἰωάν. Κεῖβελης	1
Ἡ ἐλλόγιμ. διευθύντρια Κυρία Μαρι- γώ παππᾶ Ἀγγελῆ	1

Γεώργιος Γ. Π. Μούτιτς	1	Ὁ κ. Προκόπιος Μοναχ. Δοχειριάρτης	1
Τρύφων Π. Μαυρόπουλος	1	Ὁ κ. Νεόφυτ. Ι. Ζωγραφίτης	1
Θεόδωρος Γεωργίου	1	Ὁ κ. Συνέπιος Ἱεροδιάκ. Δοχειριάρτης	1
Πρόδρομος Δημητρίου	1		
Κωνσταντῖνος Γεωργιάδης	1		
Ἰσαὰκ χα. Ἰακώβου	1		
Νικόλαος Χαράλαμπος	1		
Παῦλος Ρηγόπουλος	1		
Ἀχιλεὺς Προδρόμου	1		

ΟΙ ΕΝ ΕΠΙΒΑΤΑΙΣ.

Ὁ κ. Φώτιος Ε. Ἀρχιγένης	3	Ἰφιγένεια Καμπούρογλου	1
Ὁ ἱεροδιδ. κ. Εὐσέβιος Γλασιμίδης	2	Εἰρήνη Κατσελίδου	1
Ὁ κ. Ἰωάννης Βασιιάδης	1	Πηνελόπη Ἀντωνίου	1
		Ἑλένη Πόποβιτς	1
		Εὐανθία	1

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΣΧΟΛΗΣ.

Γεώργιος χα. Θεοφίλου	1	Κατίνα Καπλάνογλου	1
Δημοσθένης Ἀναστασίου	1	Ταρσὴ Παντολεοντίδου	1
Γεώργιος Ἀργύρου	1	Ἰουλία Χρυσαφίδου	1
Νικόλαος Ἀθηναγέννης Σηλυμβριανός	1	Μαρία Ἀλεξάνδρου	1
Εὐστάθιος Σεργιάδης Σηλυμβρ.	1	Ἑλένη Καλλιβούλου	1
Δημοσθένης Χρησιτίδης Σηλυμβριανός	1	Ζαφείρα Φωτοπούλου	1
μετὰ Θεοδώρου Σταυρίδου	1	Λεωνόρα Καλπακτσόγλου	1
Ἀπόστολος Εὐστρατίου Σηλυμβριανός	1	Καλλιόπη Παππᾶ	1
Χουρμούζιος χα. Πασχάλη »	1	Ζωὴ Ἀδαμίδου	1
Χ. Ε. Κάλφογλους »	1	Σμαράγδα Χρηστάκη	1
		Καλλιόπη Ν. Ἀδαμίδου	1
		Πηνελόπη Δ. Βουτυρά	1
		Βασιλικὴ Κότσου Κάλφα	1
		Μαρία Σλατάνογλου	1
		Ταρσὴ Καλπακτσόγλου	1

ΟΙ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩΝΥΜΩ ΟΡΕΙ

Ὁ ἐλλογιμ. σχολάρχης τῆς Ἀθωνιάδ.	1	Ἄννα Ἡφαιστείδου	1
σχολῆς ἱερομόναχος κ. Κοσμάς	1	Ἑλένη Β. Κανέλλου	1
Ὁ κ. Δων. Ἀντωνιάδης ἐκ Γαλατίτης	1	Διονυσία Δαμιανοῦ	1
Ὁ κ. Διονύσιος Λαυριώτης	1	Ἀθηνᾶ Χ. Κωνσταντίνου	1
Ὁ κ. Κρίλλος ἱερομ. Σιμωνοπετρίτης	1	Χαρίκλεια Ἀδαμίδου	1
Ὁ κ. Λοιμᾶς Ἱερομόναχος Μαθ. τῆς Ἀθωνιάδ. Σχολ.	1	Ἑλένη Λαμπρίδου	1
Ὁ κ. Ζώιμος Μοναχός ἐκ Μονῆς Ἐ- σφιγμεῖου	1	Μαριάνθη Γεωργιάδου	1
Ὁ κ. Σπυρίδ. Ἱεροδιάκον. Ἰθρίτης	1	Ἑλένη Σταύρου	1
Ὁ Κ. Βαρβλομ. Μοναχ. Φιλοθεΐτης	1	Μαρία Καπλάνογλου	1
Ὁ κ. Γεννιδ. Μοναχός Ῥώσος	1	Εὐθαλία Φωτίου	1
Ὁ κ. Καλλνίκιος Μοναχ. Λαυριώτης	1	Ἄννα Γεωργίου	1
Ὁ κ. Δανιὴλ Μοναχ. Δοχειριάρτης	1	Μαρία Κωσταρή	1
		Ἀγαθονίκη Δημητριάδου	1

Εὐθαλία Δαφνούση
Ἄννα Θεοδώρου
Ἀναστασία Νικολάου
Μαρή Α. Ἀναγνωστιάδου
Βασιλική Νικολάου
Ἑλένη Ζ. Ἀλεξάνδρ. ἐκ Προύσης
Πλουμὴ Διονυσίου
Πιπίνᾳ Θεοδώρου
Οὐρανία Ἰακώβου
Λαοδίκη Δημητρίου
Ἑλένη Δ. Πατουλέλη
Αἰκατερίνη Δ. Δεκαβάλλα
Ἀναστασία Β. Ῥάλλη

1 Εὐτέρπη Ν. Ποτοσιάδου
1 Ἀγαθὸ Σ. Εὐφραιμίδου
1 Εὐτέρπη Δ. Μηνιάτου
1 Εὐδοξία Γ. Καϊλιάδου
1 Εὐθαλία Π. Συμηριώτου

1

ΟΙ ΕΝ ΤΡΙΓΛΙΑ.

1 Ὁ Ἑλλόγιμος Δ. Δ. Κ. Δημ.
1 Χρυσόστομος
1 Ὁ κ. Γεώργ. Πολυχρονιάδης
1 Ὁ κ. Σωτηράκης
1 Ὁ κ. Ἰωσήφ Παππαδόπουλος
1 Ὁ κ. Ἰορδάνης Πετράκογλους

